

Lepturariū rumînesc

cules de'n scriptori rumîni

pre'n

Comisiunea denumitæ de cœtre naltul Ministeriū all învœțemîntulū,

așicēdiat spre folosîntia învœțicēilor

de'n clasa I. și II. a gîmnasiulū de jos

de

Arune Pumnul,

Profesoriū de limba și literœtura rumînoe în gîmnasiul plenariū de'n Cœrneuț.

Tomul I.

Vieanna.

La c. r. edœtura a cœrtilor scolœsticœ.

1862.

Obsærbæciune.

Numerii 1—43, 86—96 sînt scrîsi cu litere cîrîlice cu *oa, ea*, si færcæ *ș* la cåpætul cuvîntelor. Ear' 44—85 cu litere cîrîlice cu *ó* si *é* în loc de *oa, ea* si cu *ș* la cåpætul cuvîntelor.

Çeitalaltî nûmerî 97—154 cu litere lætine, cu ùæ ortogrcæfie de tot simplæ, ádecæ: cu *æ* în loc de *æ*

"	<i>i</i>	"	"	"	"	"	"	"	"
"	<i>ã</i>	"	"	"	"	"	"	"	"
"	<i>ș</i>	"	"	"	"	"	"	"	"
"	<i>î</i>	"	"	"	"	"	"	"	"
"	<i>ë</i>	"	"	"	"	"	"	"	"
"	<i>ğ</i>	"	"	"	"	"	"	"	"

ca așiã sæ o poatæ çetî orî çine ușior færcæ çe-va greutate.

ПАРТЕА АНТДІА.

1. Ферічиреа адевбрашъ.

(De C. D. Аріческъл.)

Ферічиреа нъ етъ ніче *лн* повлеаціъ,
Ніче 'н авзціе, ніче *лн* фрътсеаціъ;
Нътаі тъ, вьртъте, прокзрі ферічире
лн вech' нескімвaтъ лa 'нтреар' oменіре.

2. Бóуръл (Bos urus).

(Dънъ „Ікоана лъмні“.)

Бóуръл, дънъ шьртърїле істóріеі, локyїá *лн* тьмнy-рїле векїе шї *лн* кодрїі Молдавїеі. *лн* девурьул тьмнy-рїлор с'а алуьгат де аїчї пре'н деаца *лн* понорьчїуьне а çїереі, ашїá кьт се маї пьстръ пре'н крyçїаре тьестроа-съ нyтаі *лн* кодрїі Борyсіеі, Полонїеі шї Літвaннїеі.

Бóуръл есте yн анімал рyмеьгторїй, кy копїтъ дес-чїкатъ, кy шї фьръ коарне. Коарнеле льї сьлт орї пїне, орї дешїерте; елл аре патрy стoмаче; се деосевеште де тáуръл сеаў воул пострy орденарїй, не'нтрy кь аре патрy-спрь-зїече пьрекї де коагте, пе кьнд воул пострy аре нyтаі треї-спрь-зїече. Бóуръл есте челл маї таре шї маї нyтérнїк анімал еурoпеанн; кy тьрїтеа се апрóпїъ де рї-почер, ear' кy тьрїтеа *лн* трече шї пре челл маї таре вї-вол. Фръптеа yпор бóурї е ашїá де лaтъ, кьт пот шїедé *лн* тре коарнеле лор треї вьрвaці де стьтурь тежлочїъ. *лн* кап, шїепт шї грyмазїй трéвyїе сь аївъ нyтере естра-

ordenarîb; къчи ла лъитъ поате ридика ши арънка ꙗн сѹс пре урс ши пре леѣ, деакъ-ї принде вине; асемеие поате арънка каллѹл ку къльрециѹ ку тот. Перїї чеї лъици депре канѹ-ї ши пїептѹ-ї даѹ ѹн мїрос таре де моск, карїї се пар а фї ꙗнрѣдѣчїнаци кїар ꙗн оасе, еар' нѹ ꙗн пїелле. Свїерѣтѹл лѹї есте маї мѹлт ѹн фелїѹ де грѹнет, декѹт мѹдет.

ꙗн дешїертеле Амерїчеї се афлъ чїреде де вбурї ашиа де нѹтѣроасе, кѹт ла ѣвжпѣтоаре се ѹчїд пѹлѣ ла ѣв мїе чїпчи сѹте. ꙗн Борѹсїеа, Цермѹнеа ши Кѹзказїѹ се афлъ рѣтѣшицие ꙗнпїетрїте де алле веїѹлѹї вбур, нѹмїт: вбурѹл колос. Коарпеле вбурѹлѹї се ꙗнтрєвїнцїаѹ ꙗн тѹм-пурїе веїе ка кѹне де вѣѹт, арцїптїндѹ-се ши шїервїнд тот ѣв датъ ка семне де ꙗнвїнцере. Карнеа де вбур есте децѹл де вѹпъ ла тѹкат; де'н пїелле-ї се фак фелїурї де лѹкрѹрї.

3. Жѹдекашѣ врѣдникѣ де ꙗнсетнаш.

(Вѣстѣ „Ікоана лѣмїї“.)

Гѹвернѹнд ꙗн четатеа Акре де'н Паниїалїкѹл Сїрїеї ꙗн Асїеа, Чесар Паниїа ку кѹнѹтеле Мѣчеларїѹ, каре кѹнѹмїчїѹне о къпѣтасе дела неснѹса-ши крѹзїме, трѣїа аколб ѹн негѹциѣторїѹ крештїп тѹлѣр, кареле ку тоатъ крѹзїмеа ши прїгонїреа лѹї Чесар Паниїа асѹпра крештїпїлор, ꙗншї штїѣ кѹштїгá грациеа ши фѣвоареа лѹї. Ачест негѹциѣторїѹ локѹїа ꙗнтр'ѣѹ касѣ фрѹтѹоасѣ ку пѣрїнтеле сѣѹ чєл вѣтрѹн ши непѹтїпчїос, ашиа, къ татѣл лѹї цїнеа рѹндѹл алл доїле алл касеї, че ерá маї фрѹтѹос ши маї ꙗндемѹлат.

Врѹнд тѹлѣрѹл ачеста сѣ се ꙗнсоаре, рѹгѣ пре татѣ-сѣѹ, сѣ-ї деа локѹнцїа са не кѹте-ва сѣптѣмѹнї, ꙗнкрєдїнцїѹндѹ-л, къ апої і о ва дешїертá еарѣ-ши. Вѣтрѹнѹл се ꙗнѹплекѣ, ши ковѹрѹндѹ-се ꙗн рѹндѹл де жос, се ашїезїѣ аколб, ку тоате къ нѹ-ї ерá ꙗндемѹлѣ.

Ла термїнѹл префїпт ꙗншї рѣчерѹ вѣтрѹнѹл локѹнцїа; тїнерїї ꙗн рѹгарѣ сѣ маї антенте кѹт-ва: ел ꙗн

асѹлтѣ ши маї префїпсе алт термїн. Алл доїле термїн вине ши трече, вѣтрѹнѹл ꙗншї ꙗнпоеште чѣреера; дар' неѹлцїѣмїторїѹл фїѣѹ, ѹтѹнд де асѣ датъ реверїнцїа, ку кареа ерá деторїѹ кѣтрѣ пѣрїнтеле сѣѹ, ꙗн зїсе ку дец-прецїѹ, сѣ локѹеаскѣ ѹнде се афлѣ, ши сѣ нѹ ꙗндрѣснеаскѣ маї мѹлт а чере асемеїне лѹкрѹ. Неферїчеле пѣрїнте рѣвдѣ асѣ вѹжбкѹрѣ ꙗн тѣчере, фїїнд къ їѹвїреа ши алекареа лѹї кѣтрѣ фїѣ-сѣѹ ерá преа кѹпоскѹтѣ.

Чесар, кареле афласе пре'н спїонїї сѣї тоате, ꙗнкрєдїнцїѹндѹ-се ши де асѣ фапѣтѣ, кїетѣ пре ачєл фїѣ неѹлцїѣмїторїѹ ла сїне. Ачеста, штїїнд вѹпѣвоїнцїа лѹї Чесар, де кареа авѹ парте де мѹлте орї маї пѣпте, алєргѣ ла дѹксѹл фѣрѣ печї ѣв ꙗндоєалѣ сєаѹ тємере. ꙗнтрѹнд, афлѣ пре Паниїа ꙗн дїванн ꙗнкѹнцїѹрат де дерєгѣторїї сѣї, ши кѹпоскѣ ꙗндатѣ, къ ши-а трас неплѣчереа лѹї асѹпрѣ-ши, сєаѹ а къзїѹт ꙗн дїсгрáцие. „*De чє рєлєѹїѣне ешїї иѣ?*“ лѹтревѣ Чесар, арѹнкѹнд ѣв къѹтѣгѣрѣ асѹпрѣ-ї, кареа-л фѣкѣ сѣ ꙗнгѣлѣнеаскѣ ши сѣ нѹ фїѣ ꙗн старе а рѣспѹнде. „*Те ꙗншрєб,*“ рєнєцї Паниїа, „*де чє рєлє-ѹїѣне ешїї?*“

„*еѣ.... еѣ.... сѹншї крєшшїп, кѹт шшїї Мѣрїеа Та.*“ — „*Крєшшїп? иѣ тїнѹѣешїї! сѣ вєдет! фѣ сєтнѣл крєшшїнєск!*“

Тѹлѣрѹл фѣкѣ сєтнѣл крѹчїї, трєтѹрѹнд. „*Нѣ ашїа!*“ зїсе Паниїа, нѹнѹндѹ-ши мѹла не нѹтпарїѹ, „*зї къ глас шаре, каре къвїпше ꙗнсоѹѣеск ачєстї сєтн?*“

„*ꙗн нѣтеле шашѣлѣ ши алл фїѣлѣ ши алл сѹншѣлѣ дѣѣ*“ зїсе тѹлѣрѹл ꙗнсѣшїмѹлат.

„*Маї зї ѹндатѣ ку глас ꙗналт, къчи еѣ сѹншї вѣтрѹн, ши нѹ аѹд вине.*“

Тѹлѣрѹл фѹ невоїт а-ши нѣне трєї дѣцете ꙗн фрѹнте ши а стрїгá кѹт нѹтеá де таре: „*ꙗн нѣтеле шашѣлѣ, ш. т. д.*“

„*Ах! ах!*“ а стрїгат атѹпчї Чесар ку ѹн глас дєгѣ-нѣторїѹ ꙗн кѹт трєтѹрá тот дїваннѹл, ꙗнгѣнцїѹнд тѹлѣ-рѹл де фрїкѣ, „*ах! ах! шїкѣлосѣле! шашѣл есте не*

*фрэнше ши фійъл пре шешш... ший шх чé ꙗсетпеа-
хъ ачеаста? шашъл еште сѣс, еаръ фійъл жос! Мерѹ
шѣкълосъле, ꙗшоарче-ше а касъ, ши деакъ ижнъ
ꙗшаръш ишарарѣъ де оаръ нѣ ва фи ши аколъ ашя:
апоѣ сѣ ший, кѣ кахъл шѣъ ва кѣдѣ жос!*"

Ку маре гравъ алергъ вѣноватъ а касъ ши арѹкжн-
дъ-се ла печѣареле пѣрптелѹи сѣъ, ꙗ рѹгъ де ертаре,
пофтѣндъ-л ку чеа маѣ маре утѣлѣнцѣ сѣ рѣжнтре ꙗн каса,
де'н кареа воѣсе сѣ-л скоатъ пе'нтрѹ тот деаѹна ку пе-
дрептѹл ка ун фѣйъ немѹлцѣмѣторѣ.

4. Къпеле ши зтвѣра лѣи. (Фабълъ.)

(De Цѣорѹѣ Асаки.)

Къ пълъче-отъа вѣеазѣ,
Лъжнд лѣкръл, каре-л цѣне,
Нѣмаѣ зтвѣра ши-о ѣжнеазѣ.
Прекът а пѣцѣт зп къпе.
Ачелл къпе дѣнеоаре
Несте-ъъ апъ кѣргътоарѣ
Тречеа къ прѣнѣре 'н пот
Цѣжнд ѣъ фѣрптеръ 'н вот.
Кънд ꙗн апъ де ѣъ датъ
Алт асѣменне с'аратъ:
Лѣи атѣчѣа і се наре
Чеа възкѣтѣръ маѣ маре.
Деѣ вѣжнд сѣ-ши прѣнд'зтвѣра'н апъ,
Нѣ нѣмаѣ фѣрптеръ скапъ,
Чи, кънд вотъл ши-а къскаг,
Пѣцѣн де нѣ с'а'нпекат,
ꙗн кът къ немѣк' де'н вал
Вѣъ авѣя екѣпъ ла мал.

5. Лехл.

(Дѣпъ „Икоана лѣтѣи“.)

ꙗнтре фереле челе рѣпѣцѣве есте лехл чеа маѣ ꙗн-
сетпатъ. Мърѣмеа, тѣрѣеа, кураѣѹл, къутѣтура ши мер-
сѹл лѣи, і-аъ дат нѣме де ꙗнпѣратѹл ферелор. Прекѹш
тѣгѹл ши паптерѹл, ашя се цѣне ши лехл де цѣнѹл (вѣцѣа
сеаъ семѣнѣеа) мѣцѣелор, че се адевереште пре'н фор-

ма тѣселелор, колѣлор ши а челмор шѣесе дѣнѣ де пѣнте.
Лехл, ка ши тоате фереле де семѣнѣеа ачеаста, аре гѣаре
мѣшкѣѣоасе, карѣле ле ꙗнтѣнде ла атак, еар' ла мерс ле
траѣе ꙗн теакъ-ши. Афаръ де ачеаста се маѣ ꙗнсеампъ
леул пре'н кап ротѹнѣѣ, зѣрекѣ ши дѣмъ вѣртоасъ, ка ши
мѣцѣеле де касъ. Колоареа лехлѹи есте гълѣвѣ ꙗнкѣсъ,
фѣръ пете ши дѣнѣе, нѣмаѣ вѣрѹл перѣлор есте зне орѣ
негрѹ. Коада лехлѹи есте де чѣнѣ зѣме (печѣоаре) де
лѹпгъ, ши аре ла канѣт ун воѣѣ (мѣчѣѹкъ), кареле ла леѣ-
пъ (леѣѣѣкъ) есте маѣ мѣк. Леѣи (вѣрѣвѣтѹши), ꙗнпѣ-
нѣндъ-ши крескѹтѹл, се ꙗнфѣрѹтсеѣеазѣ ку ѣъ коатъ де
перѣ лѹнѣи ши креѣѣ. Коата есте деасъ маѣ алес ла чер-
вѣче, ла гѣт ши ла пѣент; се лѣцѣеште пре пѣнтече, ши ꙗн
лаѣе сѣжѹратече пе ла ꙗнкѣѣѣтѹреле печѣоарелор. Мъ-
рѣмеа коатеѣ атѣрпъ дѣла апѣи лѣи. Патрѣеа лехлѹи сѣнт
цѣереле челе кълѣѹроасе алле лѹнѣи векѣе, маѣ алес цѣж-
нѹтеле челе маѣ де'н лонтѣрѹ алле Афѣрѣеѣ; къчѣ де'н
цѣереле локѹѣте де оамѣнѣ се трасе ꙗн дешѣерте селѣѣтече.

Леѣи Арѣвѣеѣ ажѹг ѣъ лѹнѣѣме де ноѣъ пѣжъ ла зѣеche
палте, ши ѣъ пѣлѣѣме де чѣнѣ палте.

Лехл ши тѣгѹл сѣнт фереле челе маѣ пѣтѣрѣче; ꙗн-
сѣ лехл нѹ есте атѣт де кѣѹт ши сѣѹгѹмъ нѣмаѣ мѣпат
де фоаме. Елл ꙗнѣ пѣадеште прада ка ши мѣцѣа пе шѣоа-
рече, ши анѹкъ ку ѣъ сѣжѹръ рѣнезѣре, еар' де нѹ і се пѣ-
тереште, нѹ маѣ чеаркъ а о анѹкѣ. Пѣтѣреа лехлѹи есте
де тот маре: с'а възѣѹт, към а кърат оамѣнѣ ши вѣте, ва
ле-а дѹс ꙗнкъ несте рѣне. Ърлетѹл лехлѹи есте къмпѣт,
ши аре тот адѣжк рѣсѹмѣторѣѣ, асѣменне ку гласѹл зѹѣ
вѣчѣн. Лехл зѹл маѣ алес поаптеа, де каре се спѣѣтѣжн-
тѣ тоате фереле. Ку тоатъ вѣртѹтѣеа ши тѣрѣеа лѣи: л'ѣн-
вѣнѣе тотѹши а десе орѣ елефантѹл ши рѣнѣчерѹл.

6. Перегрѣнъл.

(Тѣрѣдѣчере.)

ꙗнтр'ѹн къстелл векѣѣ, де'н кареле нѹ маѣ рѣмѣсесе
ажѹм дешѹлт неатѣръ пре неатѣръ, вѣѣцѣѣѣ ѣъ дѣноаръ зп

къларіѹ фоарте авут. Елл ꙗші ꙗіелтѹѹа тот венітѹл ꙗѹмаі спре орпѣчїѹнеа кѹт маі стрѣлѹчїтѹ а къстеллѹлѹ, еар' челмор мѣсерї (сѣрачї) шї ліпсіцї ꙗѹ вреа а ле ꙗптіnde печї ꙗп ажѹторїѹ.

ꙗптр'ѹна de зілле ꙗптрѣ ꙗп перегрїа остеннїт de дрѹм ꙗп къстелл, рѹгѹнд пре Домнѹл ачелѹѹа пе'птрѹ адѣпост песте поапте. Домнѹл ꙗпсѣ ꙗп рѣтрїмісе, зікѹнд къ ачест къстелл ꙗѹ есте оспѣтѣрїе. Перегрїѹл рѣ'птоарсе: „*дѣ-тї вое, Домнѹле, сѣ фак шреї ꙗпшребѣчїзнї, шї аїої тѣ воїѣ рѣ'пшоарсе.*“ — „*Кѣ асфелїѣ де кѣндѣ-чїзнє, зісе домнѹл къстеллѹлѹ, шоѹї фачє ꙗпшребѣчїзнїле, еѣ ꙗѹї воїѣ рѣсїзнде ла елле бѣкѣрос.*“ — „*Те рог, Домнѹле,*“ ꙗптрєвѣ перегрїѹл, „*чїне а локѣїш ꙗпшр' ачєстї къстелл маї ꙗбїпше?*“ „*Ташѣ-тїеѣ,*“ рѣс-пѹпсе домнѹл къстеллѹлѹ. „*Дар' ꙗбїпше де елл?*“ „*Бѣнѣл тїеѣ.*“ „*Дар' дѣѣ рѣѣѣсарєа дѣтїшалле чїне ва маї локѣї?*“ — „*Де ва фї воеа лѣї Дѣтнєѣѣѣѣ, фїѣѣл тїеѣ.*“

„*Деакѣ еште аїїѣ*“, зісе перегрїѹл маї департе, „*деакѣ фїѣ-карє локѣеште ꙗѹтаїш ꙗтѹѣл вієѹїї салле ꙗп ачєстї къстелл, шї аїої терѹе, фѣѣкѣнд лок алшѣїа, ѣртѣшорїѣ дѣѣѣ елл: ашѣнчї вої шоѹї сꙗншеѹї ꙗѹтаї оасїєѹї аїчї, шї прє'п ѣртаре къстеллѣл се шоашє ꙗѹ-тї кѣ шоп дреїшѣл осїѣѣѣрїе. Дєчї деакѣ еште аїїѣ: ашѣнчї ꙗє-тї-се, кѣ ар фї кѣ тѣлш маї бїне, кїар ꙗє'пшрѣ Домнїїле воасшрє, ка сѣ ꙗѹ вѣ ꙗпгїжіѹї ꙗѹ-таї ꙗє'пшрѣ орпѣчїзнєа ачєстїѣ къстелл шрєкѣѹїѣ, карє тѣнє, шїтѣнє ꙗп вєѹї ꙗѣрѣсї ꙗє'пшрѣ шопдєѣѣнє: чї сѣ вѣ дєшкїдєѹї тѣнє шї кѣшрѣ чєї ліпсіѹї, кѣчї ꙗндѣрѣшашєа кѣшрѣ чєї ліпсіѹї еште ѣѣ фашѣѣ, алл кѣрїѣа прєѹїѣ ꙗѹ се маї шшєрѹє ꙗп вєчї.*“

Кѹвїнтєлє ачєстєа стрѣѣѣтѣрѣ ка ꙗп фѣртєк ꙗп іні-ма пропрїєтарїѹлѹ къстеллѹлѹ. Елл dede перегрїѹлѹї адѣпост несте поапте, шї de'п ачєѣ клїнѣ ꙗпшї скїтѣѣѣ modѹл вієѹїїрїї дѣнѣ ꙗпцїєлєсѹл кѹвїнтєлєр ѣѣзіте de'п рєстѹл перегрїѹлѹї.

Орї чє-ѣѣѣїє є пєрїтоарїѣ;
ꙗѹтаї вѣртѣтєа тоарте ꙗѹ арє.

7. Коѹїѣофѣнна шї прєпєлїѹїа. (Фѣѣѣлѣ.)

(De A. Пѣнѣл.)

Коѹїѣофѣнна свѣрѣтоарїѣ
Се ласѣ жос пре пєчїоарє,
Врѣнд сѣ ꙗѹѣлє ка гїпѣ
Кѣ ꙗѣшїре рарѣ, ліпѣ,
Пе прєпєлїѹїѣ прїѣштє,
Кѣт de фѣрѣѣшїєлл ꙗѣшїєштє.
Dorind шї еа сѣ ꙗпвєѹїє
ꙗѹѣлєт кѣ дєлїкѣтєѹїє,
Кѣтрѣ прєпєлїѹїѣ зічє:
„*Соро! ат ꙗѣшїрї тожїє,*
Шї ашїѣ авє дор ꙗєа тарє
Сѣ ꙗѣшїєск дєс de'п пєрїоарє:
De-ѣгєєа шє рог, фѣ бїне,
Шї тѣ ꙗпѣѣѣїѣ ка шїне!“
Прєпєлїѹїа ꙗї ѣрѣштє
Шї ашїѣ о свѣтѣштє:
„*Соро! ꙗѣ є лѣкрѣ тарє;*
Дар' ꙗѣ о сѣ шоѹї, ꙗпшї ꙗєрє,
Деакѣ фїрєа ꙗѣ ꙗї-а даш,
Ка сѣ ꙗѣшїєшї дєлїкѣш.“
— „*Ба, ба, зісе еа, тї-арашѣ,*
Шшїѣ, кѣ ꙗѣ сѣ шош дє-ѣѣ дашѣ,
Чї, азї рѣѣ, тѣнє маї бїне,
Пѣн' оїѣ ꙗѣѣ, ка шї шїне;
Шї ꙗѣ-ѹї фїѣ дє осшєтєѣлѣ,
Кѣ-ѹї ꙗлѣшєск фѣрѣ шоктєѣлѣ.“
Прєпєлїѹїа зісє: „*бїне!*
Прїєшїшє дарѣ лї тїне,
Шї ꙗпчєпѣ сѣ ꙗѣшїєаскѣ
Іѣтє, фѣрѣ сѣ єпїтєаскѣ.
Коѹїѣофѣнна, кѣм о вєдє,
Пе лок шї еа сє рѣпєдє;
Дар' сє ꙗпкѣркѣ, ꙗѹ поатє,
Орї шї кѣт канѣл ꙗпшї ватє;
Врє сѣ тєаргѣ кѣм ꙗѣ-аратѣ,
Дар' сарє 'п доѣѣ дє-ѣѣ датѣ.
Прєпєлїѹїа сє оѣрєштє
Шї-ї маї тоакѣ шї-ї ѣрѣштє,

Плн' о фаче де пречепе,
 Апоі еар' съ лвлеле 'нчепе,
 Дар' еа, непэтжнд ка джлса,
 Се пькьжїа, крeпá 'нтр'жлса.
 Дечї лвлєцїжнд вара тоатъ,
 Шї възїжнд, къ н'о съ поатъ,
 Лл вртъ де тот се ласъ:
 Към а венїт, мерде-а касъ.
 Дар' лвллареа-ї преа дорїтъ
 А рьмас де тот емїнгїтъ:
 Нас печї рар, печї їзте аре,
 Лл доъъ печїоаре саре.

Греъ эн лєкрь деакъ-цї вїне,
 Ласъ-те де елл маї вїне;
 Пе кжт лцї есте пьтєра,
 Ърмеазїъ лвлєцїътєра;
 Нъ те преа сілї къ пеанпа,
 Къ рьтжї ка коцїофанпа.

8. Пѣлѣнѣл (*phalangis*).

(Трьдѣчере.)

Пѣлѣнѣл есте анїмал деспрецїїт; мѣлцї оаменї се шї тем де елл, шї тóтѣшї шї елл лккъ есте љъ фьптуръ ллсемпавьрь, шї-шї аре скопѣл шї фолосѣл лл луте; де есжтплѣ: пѣлѣнѣл нѣ аре нѣмаї дої окї, чї опт. Поате къ ва куцетá чїне-ва де аїчї, къ нѣ е печї љъ мѣестрїе, деакъ елл, авжнд атжцїа окї, зїъреште шї штїе прїнде мѣштеле шїцїнїарїї, че се ллкуркъ лл фїреле пжнзїей лѣї челлеї мѣестроасе. Дар' аста нѣ фаче немїка, къчї мѣска ллкъ аре, дѣпъ черкѣрїле пѣтурълїштїлор, маї мѣлте сѣте де окї, къ тоате къ нѣ їа лл самъ печї рьцїеаѣа, печї дѣштанпѣл, че шїеде аскѣнс ллтр'жлса. Че ѣрмеазїъ де аїчї? ачееа, къ áдекъ нѣ се чер нѣмаї окї, чї шї ллцїелес, їстецїе шї лѣаре а мїнте, де вреї сѣ мерцїї пре дрѣмѣл вїецїей фьръ а къде лл курсе аскѣнсе. Кжт де сѣвцїре есте ѣн фїр де'н челле че траце пѣлѣнѣл лл чеа маї маре їнцїеалъ дела ѣн пѣрете ла алѣл! шї тóтѣшї кѣвоскѣторїї де пѣтуръ спѣн, къ ѣн асѣменне фїр, че авїа се поате ведѣ

къ окїї неартацїї, ар фї кѣштѣс де'н шїесе мїї де фїре. Ёї áдекъ спѣн, къ пѣлѣнѣл аре пре трѣпѣ-шї шїесе гїжндѣрелле сеаѣ вешїкѣцїе плїне къ ѣн фелїъ де мѣтерїе клеїоасъ, де'н карїле ес фїреле ллтр'ачелла-шї тжлп. Фїъ-каре де'н ачесте вешїкѣцїе аре кжте љъ мїе де вортїчелле, де'н карїле печї ѣпа нѣ ва фї нѣмаї лл дешїерт. Дечї деакъ есе де'н тоате асте вортїчелле де љъ датъ кжте ѣн асѣелїъ де фїр: атѣнчї де сїне ѣрмеазїъ, къ ѣн асѣменне фїр, де шї атжта де сѣвцїре, тóтѣшї сѣ фїъ авїа де таре, кжт пѣлѣнѣл сѣ се поатъ нѣ нѣмаї сѣї шї погоржъ къ сегѣрѣтате, чї шї скѣтї де орї че вжнт а̀ррїг, шї де орї че фортѣлъ. Чїне нѣ се ва мїрá де мѣестрїеа шї їскѣнїнїа астор фьптуре, къѣтжнд ла лѣвралєа лор чеа лїнїштїтъ шї несѣпърѣчїосъ? шї чїне нѣ ва куцетá ллдатъ ла зїдїторїѣл челл маре шї преа ллцїелепт, кареле грїжеште де тоате шї штїе аскѣнде асѣелїъ де мїракїе ллтр'ѣн трѣншїор атжта де мїк шї де не'нсемнат?

Кѣмкъ се афлъ маї мѣлте фелїурї де пѣлѣнѣї, се vede шї де не фелїурїмеа цїесетѣреї лор а ларѣл сѣв че-рїъ, не окїурїле фєрестрелор, пре'н ллгїере, не кжпн їчї коло! Ънїї нѣ цїес печї декѣм, чї се рѣнѣд дѣпъ прадѣ-шїї. Прїмѣвара, шї ллкъ маї мѣлт лл вереле сечетоасе, фїервїнїї, се вѣд а десе орї фоарте мѣлте фїре алѣе свѣржнд лл аер; тоцї а̀рѣурїї сжнт ѣне орї плїнї де рѣптуре де асѣелїъ де фїре, шї пѣлѣрїїле кълѣторїлор не дрѣм се аконѣр де джлселе. Мѣлт тжлп нѣ се пѣтеá афлá де ѣнде се траг ачелле фїре, шї оаменїї ллшї фьчеаѣ де'н ачееа фелїурїте ллкїнѣрїї мїрáвере. Авѣм се штїе де сегѣр, къ ачелле фїре сжнт торт де љъ непѣшѣрãвьрь мѣлцїме де пѣлѣнѣї негрї, мїтїтеї, карїї не'нтрѣ ачееа се шї нѣмеск: пѣлѣнѣїї верей свѣрѣцїе. Аїчї се поате vede еаръ-шїї, кжт де мѣлт се поате фьпѣлї ллкъ шї пре'н пѣтерї мїче, нѣмаї де фак тот ачееа.

Ън фелїъ де пѣлѣнѣїъ трѣеште лл Італїеа де жос. Елл е кѣвоскѣт сѣв нѣмеле де тарантелъ. Ачеста дрепт къ мѣнкъ пре оаменї, шї пре'н венїноаса-шї мѣнѣкѣтѣрѣ

ле кѹсеазѣѣ воалъ шѣ ын фелѣѣ de меланколѣе. Алъ кѹ-
тра астеѣ воале снѹп, къ ар фѣ межлок вѹп, жокѹл „ша-
раншела“. Кѹм ауд волнавиѣ тѹсѣка, Алчеп а сѹрѣ, жѹ-
канд пжпъ че кад жос de остепниці, шѣ атѹпчѣ рѹтжп вѣн-
декаці. Дрепт къ с'ар пѹтѣ Алѣцѣеле, къ пре'н мѣшкѣ-
чѣѹнеа некѹтпѹтатъ се скоате венѣнѹл de'н тѹп; тѹтѹшѣ
Алтрѹ ачеа се афлѣ, прекум се штѣе de сегѹр, шѣ мѹл-
тѣ Алкѣпѹре, есѣцѣрѣчѣѹне, ва кѣар шѣ Алшѣельчѣѹне.

Алтъ пѣѣжпѣин de асфелѣѣ трѣеште Алтр'ѹѣ парте de'н
Амѣрика, шѣ се пѹтеште пѣѣжпѣин моціат. Ачеста пѹ се
Алѣстѹллеазѣѣ кѹ мѹште шѣ цѣнціарѣ, чѣ пригонеште шѣ ын
фелѣѣ de пѣсерѣ, ле принде, ле омоарѣ, шѣ ле сѹце сжпѣ-
ле шѣ оѹѣле. De чѣ сѣ те мѣрѣ акум маѣ мѹлт, de пѣѣжп-
ѣѹл челл шае, сеаѣ de пѣсереа чеа мѣкѣ?

9. Грѣерѣл шѣ фѣрпѣка. (Фабѣлѣ.)

(De Ц. Асаки.)

Сѣлтжанд грѣерѣл ла цѣарѣ
Шѣерат'а 'птраага варѣ;
Еар' кжнд еарпа а венѣт
Кѣ немѣка с'а трезѣт,
Не авжнд тѣкар de дор
Мѣскѣ, сеаѣ вр'ѹн вермѣшѹр,
Пе фѣрпѣк' а са вечѣпѣ
О-а рѣгат сѣ-л Алпрѣѣмѣте
Кѣ ын грѣзнѣѣ de негѣпѣ,
Сѣ маѣ приндѣ ла вжрѣѣте,
Зѣкжнд: „зѣѣ! ла шжтѣ de шрѣер,
Даѣ квѣжпшѣла мѣѣ de грѣер,
Сста 'пшреаѣѣ ѹѣ оѣѣ дѣ
Кѣ 'пшереѣл de 'таѣсѣшт.“
Фѣрпѣка, кѣм л'аскѣлатѣ,
I-а зѣе: „ѣара ге-аѣ фѣкѣшт?
— „Пре'н кжкѣѣ шѣ пре'н грѣдѣе
Ам кжкѣштѣ пжп' а даѣ бѣста.“
— „Тѣ кжкѣшѣѣ? Алѣ паре бѣе
Жоакѣ, вере! дар' акѣста!“

10. Кокошѣл.

(Трѣѣѣчере.)

Шѣ кокошѣѣ фрѹмос, сѹтецѣѣ шѣ курѣѣѣос есте челл
маѣ пѣлѣкѹт Алтре тоате гѣлѣцѣеле. Елл Алшѣ поартѣ не сѹс
канѣл Алкорѹнат, Алшѣ арѹнкѣ кѣѹтѣѹра Алфокацілор
окѣ Ал тоате лѣѹрѣле, анѣя кжт не несѣмѣѣте шѣ непре-
вѣзѣѹт пѹ-л сѹпрѣнде нечѣ ын перѣкѣѣ (прѣмѣждѣе), шѣ стѣ
гата а да пѣепт кѹ орѣ че перѣкѣѣ л'ар Алтжмѣпѣа. Ваѣ de
кокошѣѣл стрѣп, кареле ар кѹтезѣа сѣ се амѣстече Алтре
гѣпеле лѹ! Елл Алшѣ штѣе дескѹперѣ тоате сѣмѣѣѹрѣле
пре'н деосебѣте тѹпѹрѣ алле гласѣлѣ шѣ фелѣѣрѣте пѣсѣ-
чѣѹнѣ алле трѹпѣлѣ. Акум л'азѣѣ кѣемжндѹ-шѣ гѣпеле кѹ
глас кѣар, кжнд афлѣ вре ын грѣзнѣѣѣ, кѣчѣ елл Алшпарте
кѹ джпселе орѣ че афлѣ; акум Ал vedem тѹпѣлжндѹ-се
Алтр'ѹн ынѣерашѣѣѣ, ынде лѣкрѣѣ вѣрѣѣтеште, ка сѣ факѣ
кѣѣв не'птрѣ гѣпа, че о ѣѹвеште прѣсте тоате; акум пѹр-
чеде афарѣ ла лок дешѣкѣс кѹ нас тѣреѣѣѣ Ал фрѹпгеа че-
теѣ салле, кѣрѣа Ал есте шѣ Алшпѣрат шѣ кѹндѣкѣѣторѣѣ.
Алѣсѣ авѣа фаче ка ла ѣѣ сѣѣѣ de пашѣ, кжнд, авзѣнд Ал-
вѣкѹрѣѣѣва кѣемаре а гѣпѣеѣ, че пѣѣлѣкѣ Ал гѹра таре къ
а оѣат, се Алтоарпѣ ѣѹте Алпѹѣ, о сѣлѣѣѣ кѹ окѣрѣ делѣ-
кате, Алшѣ ынеште гласѣл кѹ кѣеамѣѣѣл еѣ челл вѣсел, шѣ
апѣѣ алеаргѣ ѣѹте дѹпѣ чеата сѣѣпнатѣ, сѣре а-ѣ фѣ еарѣ-
шѣ кѹндѣкѣѣторѣѣѣ. Чеамаѣ мѣкѣ скѣмѣѣѣѣѣ а ѣерѣлѣ Ал-
кѣ о сжтѣ шѣ о пре'нштѣѣнѣѣазѣѣѣ пре'н рѣсѣѣѣѣторѣѣѣ-шѣ
кжт de кѹ-кѹ-рѣ-гѹѣ. Кѹ асѣемѣне кжт дештеантѣ елл Ал
фанѣл зѣллеѣ пре лѣкрѣѣторѣѣл сѣргѹнѣѣѣосла лѣкрѣрепоѹѣ.
De своарѣ пре времѣ зѣд орѣ gard, вате пѣѣѣрпѣк de'н арѣ-
не, шѣ кжтѣ, ка кѹм ар вре сѣ зѣкѣ: „аѣѣѣ еѣ сжшт
domn! ѣѣне се аѣѣѣѣ кѣѣѣне?“ De се алѣпѣг de кѣтрѣ
ѣѣне-ва, кжтѣ еарѣ-шѣ пѣѣѣрпѣк, шѣ Алѣалте Алшѣ вате
жок de дѣштѣанѣл, кѣрѣѣа алмѣнтре пѣ-ѣ поате стрѣка
немѣка

Кокошѣѣл Алшѣ дешѣѣѣѣѣѣѣ стѣрѣлѣѣѣреа Ал кѣнѣл челл
маѣ фрѹмос демѣнеаѣѣа, кжнд, остепнѣт de Алѣелѣпѣл рѣ-

пáус де несте поанте, пъръсеште гънърѣа, шѣ пѣнтеа еѣ сълутъ къ вукурѣе гънеле, че-ї урмеазѣъ. Аѣсъ къ мулт маї фáлнѣк шѣ маї тжндру се аратъ елм Аѣтр' ачеá кáпъ, кжд стрѣгътул упуї кокошѣъ стрѣн стрѣвате ла уреки-ї. Елм аскулъ шѣ деласъ арпеле, се кокошѣеште къ курацѣъ, вате де'н арпеле шѣ кѣсатъ къ кáптек рѣсупъторѣъ ка ѣъ трѣшвѣцѣъ ла луптъ. Към Аѣшѣ vede дъштáппул, пурчеде ла джисул, фѣъ таре, орѣ мѣк, тот атжта, шѣ се рѣпеле асупрѣ-ї къ тоатъ їуцѣмеа. Апропѣкндъ-се упул де алтул, лѣ се рѣдѣкъ пеппеле грумазѣулуї, формнд ун фе-лѣъ де скут, окѣ ле скжтееазѣъ, шѣ, сѣрпнд упул асупра алтуя къ тоатъ путереа, се Аѣшѣлѣ фѣъ-каре а-шѣ їсвѣ шѣ а-шѣ сѣъртá дъштáппул. Чѣне ва ешѣ Аѣвѣнгъторѣъ? Ла курацѣъ шѣ путере се пар асѣтени амждої. Фѣъ-каре Аѣшѣ каутъ лок маї пѣлтуцѣъ, ка де аколó сѣ се поатъ луптá къ урмаре маї вупъ. Лупта се проурмеазѣъ Аѣде-лупгат, Аѣсъ фѣър кáпѣт ну поате фѣ, кѣчѣ скáд путерѣ-ле; Аѣтре ѣъ пáусъ скуртъ, се ашѣазѣъ упул Аѣ дрептул алтуя къ кáпетеле плекате, Аѣсъ пѣруре гата спре апъ-раре шѣ атак, чѣупнд цѣържла къ клонцѣул, ка към ар врэ пре'н ачеаста сѣ-шѣ ватъ жок де дъштáппу-шѣ, къ Аѣ тежлокул луптеї Аѣкъ аре пофтъ ла тжнкаре. Акъм кжптъ упул къ глас трешуръторѣъ, кѣчѣ рѣсуфлареа л'а маї пѣрѣсѣт, кжд челлалат се рѣпеле асупрѣ-ї. Къ путерѣ рѣпоите сар акъм саръ-шѣ упул асупра алтуя ка шѣ маї пѣнте; Аѣсъ пѣчѣореле шѣ арпеле деспутерѣте къ тотул Аѣчеп не'пчет Аѣчет а-шѣ денегá шѣервѣцѣул спре луптъ: атупчѣ се анукъ де арта чеа маї де не урмъ, Аѣ-сѣ шѣ чеа маї Аѣфрѣкошѣатъ: еї ну маї сар, чѣ Аѣчеп чѣокъптуреле а кѣде ка грáндѣна Аѣ капул фѣъ-кѣрѣя: кá-петеле Аѣдатъ лѣ-с пѣне де скжце. Аѣн урмъ пъръсеште путереа шѣ курацѣул пре упул, елм цѣцѣе, се рѣтраде, не кжд маї кáпѣтъ ѣъ ловѣтуръ воїпѣкоасъ, шѣ вѣтъяїеа чеа Аѣвершѣупатъ е курматъ. Аѣвѣнсул фѣце къ пеппеле гру-мазѣулуї свурлѣте, къ арпеле рѣдѣкате, къ коада делъсатъ, Аѣшѣ каутъ ун Аѣгѣарѣъ, се фаче мѣкѣцѣъ шѣ корѣеште ка

гъна, крѣзѣкнд, къ, префѣкут Аѣ гънъ, ва афлá кѣшпъ-тѣмѣцѣъ, че ка кокошѣъ ну поате сперá; къ тоате ачестеа, Аѣвѣнгъторѣул ну се дѣ скос де'н мѣнте пре'н пѣчѣ ун корѣѣт, чѣ авѣá прѣнде саръ-шѣ а рѣсуфлá, дѣ де'н арпеле, кжптъ сумѣцѣъ, дар' Аѣчѣатъ де а маї прѣгонѣ пре дъштáппу-шѣ, кареле ну се маї áпѣръ, тѣкар де шѣ-ар дá вѣеа-цѣа сѣв ловѣтуреле дъштáппулуї Аѣвершѣупат. Фѣреште, къ кокошѣул челм де касъ се луптъ орденарѣъ къ маї мулт курацѣъ, декжт челм стрѣн. А раре орѣ маї кутеазѣъ челм Аѣвѣнс а се тѣсурá не венѣторѣъ къ Аѣвѣнгъторѣул сѣъ, де е невоѣт сѣ локѣеаскъ тот Аѣтр'ѣъ курте къ джисул.

Dopind а авѣ кокошѣ, че се сѣфѣр, вом фаче фoарте вѣне, деакъ вом креште ла ун лок ун кокошѣъ тѣкѣр лжп-гъ алтул вѣтржп, сѣаъ дої тѣнерѣ, къ тоате къ шѣ ашѣá Аѣ-къ се пот ескá преа адеc прѣгонѣцѣе áпрѣде Аѣтре джпшѣ. Де авем упул сѣаъ маї мулцѣ кокошѣ шѣ кѣпѣтъм упул поѣ маї фрумос, каре л'ам цѣне де'мпрехпъ къ ачеїа, шѣ Аѣкъ ашѣá, ка елм сѣ поарте кѣндѣчереа гънелор: атуп-чѣ сѣ ну лѣсѣм не челм поѣ пѣчѣ декъм, ка чеїалалцѣ сѣ-л поатъ атѣкá Аѣдатъ; чѣ чеї де маї пѣнте сѣ-ї Аѣкѣдем кжте-ва зѣлле, шѣ сѣ-ї лѣсѣм а ешѣ ла ларгул пѣтаї атуп-чѣ, кжд челм поѣ с'а фѣкут кѣноскут атжт къ гънеле, кжт шѣ къ локул. Къ тоате ачестеа, с'ар пѣтѣ тжпплá тóтушѣ а деце орѣ, ка чеї де маї пѣнте сѣ Аѣвѣнгъ пре челм поѣ, де ну лѣ-се вор легá арпеле, шѣ ну се ва траде Аѣкъ шѣ Аѣшпѣцѣурул пѣчѣорелор ѣъ легѣтуръ прѣсте пѣтѣп, че-ї Аѣпѣдекъ ла сѣрѣт.

Прекум скжт оатенѣ, ашѣá шѣ кокошѣ, фoарте део-сѣвѣцѣ ла вѣгежѣе. Се афлѣ унѣ фрѣкошѣ, Аѣсъ се афлѣ шѣ де ачеїа, карѣ ну се даѣ ѣддатъ къ капул, пжпъ кжд се маї пот мѣнкá. Аѣн лок де ежжпмле мулте, фѣъ де ажѣнс упул. Ка вѣїат Аѣкъ мѣ-ам фост крескут треї кокошѣ, дрепѣт къ уржцѣ, дар' шѣ фoарте вѣтъушѣ, пре карѣ Аѣсъ п'авеат вое а-ї Аѣкѣде, орѣ а-ї тѣяá дѣпъ плакѣ-мѣ. Маї тжрѣор Аѣшѣ кѣшпѣрѣ упул маї тѣрѣчелм шѣ маї фруму-шелл, каре-л менѣ сѣ фѣъ кѣндѣкѣторѣъ. Ковжршпнд къ

търпееа пре чеїалалці, ну авеам печї ўб теамъ де'н пар-те-ї, шї-ї детеї дндатъ друмъл. Днсъ чеї треї кокошіей мїкүці, че-ї лъсам кжте унъл афаръ, дл атъкаръ атжта де аурїг, кжт ну тоатъ търпееа шї вітежіеа лүї, ну да печї ун семп де вре ўб днвіндере. Аної ам лүат пре челл маї слав, ї-ам легат арїпеле стржнс, шї ї-ам дат еаръ-шї друмъл; дар' че съ везі? елл се лүптá акүм ку атжта маї турват ку клопціул. Вълїжнд ачеаста, ї-ам легат шї печїоареле ла ун лок, ашїá кжт ну пүтеá стá не елле; дар' зїткжнд днкъ се лүптá ку днвершїунаре маре, ка шї маї пївїнте. Пе уршъ ї-ам легат шї клопціул. Дн урмареа астеї трътърї фїнале devenї прадъ дүштманнүлүї съў, кьчї елл ну маї авеá ку че се апърá; дар' де кжте орї дл лїберам де легьтүре, де атжтеа орї рь'пченеá лүпта еаръ-шї ку червїчеа чеа векиъ.

Дн modул лүнтеї днкъ се деосевеск кокошїї. Чеї маї шулці се шїервеск пүмаї ла уршъ ку клопціул, дар' унїї днчен дндатъ ну елл. Еў ам купоскүт унъл, кареле дндатъ се рьнезіá асүра кунтрарїулүї, дл апүкá цїáпън ку клопціул, шї, прекжт дї ерá пүтїнціá, печї кь-л лъсá пжлъ ну се да днвінс.

Пжлъ че се лүнтъ кокошїї ку арїпеле шї печїоареле, преа пар дшї фак че-ва стрїкьчїуне, денї се тжтплъ уне орї, ка унүїа съ ї се скоатъ вре ун окїў ку пїнтеннүл. Күм днчен днсъ а се тьїá ку клопціул, дндатъ съ се алуңце де ла ўб лалтъ.

11. Червъл.

(Дүпъ „Ікоана лүшїї“.)

Червъл е анімал рүшегьців, ку ўпгїе деснїкатъ сеаў дндойтъ. Червъл есте корнүт, еар' чеарва некорнүтъ; се афлъ пре'н пьдүрї маї дн тоате цїереле. Есте де днсем-пат, кь ачестүї анімал дї лїсенте вешїка фїерїї. Мърї-меа червүлүї крескүт есте де патрү, шї лүңїмеа де шїен-те палме; еар' чеарва есте маї мїкъ. Канүл червүлүї

есте мїк, үрекіле дренте шї марї, аузїул атжта де аңер, кжт сжтте шї чеа маї мїкъ мїшкаре. Грүмазїул дл цїне ordenарїў днкордат спре спїнаре, каре пүсчїүне дї дъ ўб днфьцїшїаре търеаціъ. Ка орїзмжнт деосевїт шїер-веск ачестүї анімал коарпеле, ку карїле дї есте днфрүм-сеціат канүл. Коарпеле-ї сжнт рьтүроасе, карїле, кжнд фүце, ле плеакъ не спате. Червүлүї ї се скїтвъ коарпеле дн фїъ-каре анп не ла днченүтүл лүпей лүї Іанүарїў. Дн локүл, үнде сжнт коарпеле, се фаче дн тжтпүл лъпъдъ-чїүнї ачеллора ўб днфлътүръ, кареа ле днпїнде афаръ. Дүпъ чїнчї зїлле дела кьдереа коарпелор векие, се веде ўб рїдїкьтүръ сгжроасъ шї аконерїтъ ку шїелле аспръ, каре дн патрү-спръ-зїече зїлле се фаче де шїесе дедете де лүп-гъ, шї фортеазїъ днтжїеле рáтүре; дүпъ трéчереа алтор патрү-спръ-зїече зїлле сжнт лүңце маї вїне де ўб палмъ шї аратъ а доўа івїре де рáтүре, крескжнд днтр'ачест кїп пжлъ ла деплїпътате дн тжтпї де зїече пжлъ ла патрү-спръ-зїече сьнтътжнї. Червїї чеї тїнерї дшї лáпъдъ коарпеле кїар дн лүна лүї Марціў, шї пжлъ ла Аугүст ле креск алтеле поўе ла лок. Пжлъ ла деплїна крештере шї днвжртошїаре а коарпелор се пьзїенте червүл фоарте, ка ну күтва съ се вáтете пре'н ловїре; не'нтрү ачееа дн-влъ елл атүчї тот ку канүл плекат. Дндатъ че с'аў дн-вжртошїат коарпеле челле поўе, днчене а се десфаче шїел-леа чеа аспръ, ку кареа ераў днвълїте пжлъ атүчїá, шї дүпъ десфáчереа ачеаста рьтжн коарпеле алве, дар' дн скүрт се фак аної кьстъпнїе днкїсс.

Пжлъ ла онт анїї, кжнд кáнцът коарпеле червүлүї шїесе-спръ-зїече рáтүре, се күвоанїте вжрета лүї дене пүтърүл рáтүрелор: кжте рáтүре се афлъ не үнел де'н коарне: атжціа анїї аре червүл. Де ачі маї департе дн-кїей вжжторїї де'н гросїмеа коарпелор шї де'н алте семпе ла вжрстъ. Дн векиме се кредеá, кь червүл ар ажүң-це ўб вжрстъ фоарте аджккъ, не'нтрү ачееа се днтревүп-ціá ка сїмвол алл веціей; акүм днсъ се шїтїе, кь червїї пот ажүңце пүмаї ўб вжрстъ де треї-зїечї де анїї. Ачест анімал

есте prigoniť de toate пърциле, de ачееа спре ушърчѣу-неа скѣпърїї л'а лнзїестрат фїреа ку печїоаре сувїцїрї шї спрїнтене, ку азїѣ шї мїрос фоарте ацер. Фїїнд алунгат, се невоеште а скѣпá de prigoniťорї пре'н фїгъ, стржнторїт лнсь се пѣне шї ла лѣпть, апържндѣ-се гї-вачїѣ ку коартеле.

Апїмалл ачеста есте фоарте фолосїторїѣ: карнеа лї не шїервеште спре вїнт (пѣтрешжнт), шїеллеа спре лнврѣжнтжнт, коартеле і-се лндревїнїцеазїѣ пѣ пѣмá ла фелїурї de унелте, чї шї лн медїчїнѣ (дофторїї).

12. Кѣбл де весїї не ѣв рѣкїшѣ.

(Дѣпъ „Іоана лѣмїї“.)

Дн овсърѣторїѣ вул де весїї не лнпъртешїшїте уршѣоарїа дескрїпчїуне а унї кѣв де весїї, кареле пе'н-тру пѣсчїѣунеа шї фнптура лї і-се пѣрѣ десглл de мї-пунат: Еѣ възїї, зїче елл, шїлте кѣвурї de весїї пе цїер-турї шї не зїдурї сеаѣ лн пѣшжнт, лнсь нечї ѣдате атжржнд unde-ва de асупра суїрѣфеїї пѣшжнтлї, кул атжрѣ ачеста лн грѣдина мїеа de ун рам de рѣкїтѣ плетоасѣ de асупра унї ане стѣцїве. Лнцїмеа кѣвлї ерá de 9—10 дѣцете (полїкарїе), лнцїмеа de 6. Кѣвл ку-прїндеá чїчї пѣтуре орїзїонтале, карїле ерá скобїте de асупра, еар' de десупт вулвукате ротунд. Пѣтуреле-с ашїезїате уна песте алта, шї легате вїне уна de алта. Кї-лїзїїеле, 1769 ла пѣтър, стаѣ тот лнтр'ѣ дїренчїуне.

Лнтрата кѣвлї авеá лнкурмезїшїѣ ка ѣв жшѣтате de дѣцет маї ку самѣ de десупт. Фацїа de'н афарѣ сеаѣ лнвлїтура de хжртїе ерá деспърцїтѣ de пѣтурѣ асфелїѣ, лнжжт весїїле авеá лнтраре лїверѣ ла фїѣ-каре деспѣр-цїтурѣ. Партеа de асупра ерá таре, еар' чеа de десупт ун спацїѣ дешкїс ку лнтрата ашїезїате de ѣв парте. Фацїа de'н афарѣ сеаѣ лнвлїтура кѣвлї авеá маї шїлте пѣ-туре, че се асетпнаѣ ку хжртїеа, шї пе латурї ка ла 15 de ачестеа. Пѣтуреле арсе продук ун кѣрѣуне лемнос.

13. Пѣшѣра де'н Вїфлїем.

(Дѣпъ „Іоана лѣмїї“.)

Чїне пѣ шїте локул, unde с'а лнтрѣпат Мжнтїго-рїл денлїї оменеск? Кѣї пѣ і-ї кѣноскут Вїфлїемл ѣ-дееї, unde фїїл лї Дѣмнезїѣ а вїневоїт а се наште лн-кїн оменеск лн пѣштерѣ? Дар' шїїнд ачеста, ва пѣтѣ куцетá чїне-ва, кѣ локул, де'нтрѣ кареле а стрѣлчїт лн-мїна адевѣратеї мжнтїнїце, ар фї рѣмас некѣноскут, шї неѣгат лн самѣ? Деакѣ vedem лнлїцїжндѣ-се монїмї-те лн тоате локурїле, unde с'а лнлїплат че-ва врѣднїк de лнсетнат, оаре сѣ пѣ се фїѣ сжргїт оаменїї а лнфїїн-цїá вре ун монїжнт шї лн локул, unde а рѣсрїт соаре-ле дрентїїї? Кѣ вул самѣ!

Лнкѣ лнлїї крештїї с'аѣ грѣвїт а-шї арѣтá адж-ка реверїнцїѣ релеїоасѣ кѣтрѣ ачест лок жшїт, пре'н зїдїчїунеа унї вїсерїче, кареа есте челл маї фрумос мо-нїжнт. Лнсь лнпѣратул Ромеї, Адрїанн а дѣржмá'о, зїдїнд лн локул еї ѣв канїште зїнеї Вїнерїї, шї ашїезїнд алѣтура ѣв грѣдїнѣ таре, лн кареа се сѣрваѣ жокурїле лї Адѣне. Ачестеа с'аѣ пѣстрат пжлѣ лн зїлеле лї Константїн Мареле, лнлїл лнпѣрат крештїн, а кѣрїа матѣ евлавїоасѣ, Іеанна, дѣржмѣ алтарїл пѣжнеспк, десфїїнцїѣ ачеá грѣдїнѣ шї зїдї мжлѣстїреа чеа преа фру-моасѣ лн оноареа св. Мѣрїеї de Вїфлїем, кареа стѣ пжлѣ лн зїѣа de астѣ-зї, шї есте чеа маї векїѣ лнтре вїсерї-челе Пѣлестїнеї. Мжлѣстїреа ачеста есте зїдїтѣ дѣпѣ густул греческ лн форма крчїї. Патру шїре de колоа-не (стжлїї) корїнтїче de мáртурѣ алѣв сѣсцїн волта, че се лнмїнеазїѣ пре'н ферестре марї. Асте колоане тѣїате, фїѣ-каре дентр'ѣв сжнгурѣ вукатѣ, аѣ фост оаре-кжнд полеїте црецїос ку áур, еар' акуша сжнт пѣмá зїутрѣвїте. Лемул акоперешжнтлї есте тот de чедрѣ; партеа de жос а пѣрецїлор есте аконерїтѣ ку лѣспезї марї de мáртурѣ алѣв, еар' лн партеа чеа de сѣс се маї вѣд лнкѣ рѣшшїнїце de ун мозїаїк стрѣвекїѣ.

Ал дешерт кáутъ чине-ва Ал лонтру алтаріѹ, орї амвол, кьчї акум се вѣд претутіндеме нумаї семне де пустїре, шїервїнд акум де тїндъ спре Алтраре Ал тжлп-стїреа апусенїлор, пре н ѹтъ портїцїѹ тїкъ, пре н кареа нумаї плекат поцї Алтра, кьчї ѹшіле челле тарї с'а ѹ zidit спре анъръчїѹнекувтра Алкурсіѹнїлор Аравїлор прѣдъто-рї, карї Алтраѹ маї пѣнте кълмърї пжлъ ла алтарїѹ спре а стоарче пре крештїнїї реледїонїї де ваннї. Акум се Ал-тревнїцїеазїѹ нумаї партеа теазїѹнонціалъ, че есте дес-пърцїтъ ку zid de кьтрь челлелалте пърцї. Аїчїа се афлъ алтарїѹл аллор треї мацї, шї лжлгъ джсѹл жос аре ѹтъ неатрь де мъртуръ пусъчїѹнеа стеллеї пре черїѹ, кареа-ї Алдрептасе аколó. Ла канътул кѣфасѹлї се афлъ ѹтъ ѹшїѹ de бронзїѹ, de ѹнде дѹк 15 трепте Ал пѣштеръ, ѹнде с'а пѣскѹт Домнѹл постру Ісѹс Крестос. Астъ пѣштеръ, че купрїнде стáѹлїл шї еслеа, есте де ѹтъ формъ перегулатъ, де 40 де палме де лѹнгъ, де 11 латъ, шї де 9 палтъ. По-деллеле шї пърецїї сжлт акоперїцї ку мъртуръ алъ, шї орпацї ку мъртеіе де мъртасе рóшїѹ. Пѣштера ну канъ-тъ лѹмїнъ де н афаръ, чї се лѹмїнеазїѹ ку 32 де кнделе де арцїнт, карїле ну се маї стїнг нечї ѹдатъ. Ачестеа сжлт дáрурї дела маї мѹлцї Домнїторї крештїнї.

14. Моаршеа шї непорочїшл (Фáблѣ).

(De П. Асаки.)

Ыл лемпарїѹ де н чеї сърманнї,
Плїн де грїже шї де аннї,
Кърждн вреаскърї грелме н спате
Де н пѣдре пела сате,
Се нтърна дичетїшїор
Ла сьракъ-шї фоїшїор.
Овосїт, пепзїпчїос,
Пзне сáрчїна са жос,
Шї рькѣдетъ а пзме,
Кжте сѣфере дн лзме!
Къ де кждн елм с'а пѣскѹт,
Нзмаї релме а възїзтї.

Фъръ вїпт де мзлте орї,
Фъръ сомн кїар пжлп н зїорї;
Тоатъ поалтеа н гждзрї зїаче,
Зїѹа нечї кзт н'аре паче;
Кьчї вѣтавлл рѣѹ шї толт,
Їа воерек песте полт;
Бїрлл греѹ, мїї де веїлїче,
Дої фечїорї шї патрѹ фїїче
Ыъ соцїѹ свѣдїтоарїѹ
Її фак вїеацїа лжпгоаре!
Апкжт, врждн а-шї фаче самъ,
Моартеа сѹ вїѹ о кїеамъ!

Несъцїоаса вѣтрьлп,
Цїїждн сѣчереа дн тжлп.
Рѣлнеде с'а арѣтат,
Шї че вре, л'а днтреват.

Възїждн фїороаса моарте,
Лемпарїлл спѣмжллат фоарте,
Зїче: „рог ажш'шн шїк,
Честе лемте сѹ рїдїк!“

Моартеа къртъ тоате челле,
Омъл днсѹ-ї маї дорїт
А сѣферї орї че релле,
Декжт а фї мжлтвїт.

15. Ванїлеа (epidendrum vanilla).

(Дзлп „Ікоана лзмїї“.)

Плжлта, ал кърїїа фрѹпт Ал нїмїа Испаннїї Ал Амѣ-рїка *vanille*, се цїне де адевѣрателе плжлте пързїте (лїнїтоарїе, чершїтоарїе), фїїнд къ-шї траце нутермжл-тл парте сеаѹ шї тот де н áрвурїї, не карїї се Алфѣшїуръ. Се поате нутърá Алсѹ шї ла фамїлеа лїанелор; Ал крѣ-штере-шї сеамънпъ мѹлт ку вїцїа де вїе; вїцїеле-ї сжлт маї Алтжїѹ верзї, Алсѹ дѹнъ кжцї-ва аннї се фак лемноа-се шї вжртоасе, шї се кáцїзръ, кум зїче Лїнеї, ку нїште кжрїцелле рѣсѹчїте, ка вїцїа де вїе. Кждн ну се афлъ пре апроане врепн áрвуре, не кареле сѹ се кáцїере, се Алтїнде пре пѣмжлт. Рѣдъчїнеле і-се Алфїг аджлк Ал пѣмжлт, дар' а десе орї се афлъ трѹнкї, карї-с нумаї апїнацї де áрвурї, трѹгжднѹ-шї де н еї нутрецїѹл, фъръ сѹ фїѹ рѣ-дъчїнате Ал пѣмжлт. Кїпѹл де а ле плжлтá есте ну нумаї фоарте фелїурїт, дар' шї аневое. Вїцїеле тѣїате де ла плжлтъ ну се нѹн Ал пѣмжлт, кьчї ар нутрезї, чї се лїпеск шї се афїг вїне де áрвурї áсфелїѹ, кжт канътул де н жос сѹ стеа ка 4—5 дѣцете сѹс дела пѣмжлт; рá-мѹреле се акóпър ку мѹшкїѹ, сѹъ каре Алчен а Алколцї дегравъ, шї а-шї траце нутрецїѹл де н трѹнкїѹл áрвуре-лїї. Фрѹзїеле овале алле рáмѹрелор сжлт фъръ кодїцїе, лѹнѣе де шїесе дѣцете, деасѹпра пїшкате шї Алтїнсе ка ла треї дѣцете; колоареа ле есте верде Алкїсѹ. Флоареа і-ї гáлвенпъ верзїѹ, аместекать ку алъ, дар' ну тот деаѹна,

печі ла тоате пажтеле; кѣчї трѣбуе съ айвъ шї флор негрїе. Дунъ десфлоричїуне фоармъ ѣъ кѣчїуліе ку семїн-
ціе, лунгъ de 6—7 дѣцете, латъ de un дѣцет; ꙗн лонтрѣ
аре нумаї un лок ку треї деспѣрцитуре, де'н афаръ ку фе-
реструціе, каре дунъ формъ сеаѣтѣнпъ унеї пѣстѣрї, шї пе
лжнгъ ѣъ сувстѣнцїѣ олеїоасъ, шїросїцівъ кам ка шѣдѣа,
маї купрїнде шї ѣъ мулціме де грѣунчїоаре негре лѣчїїве.
Де'нтрѣ 'нтѣїѣ се аратъ асте кѣчїулії верзї, спре тѣмнѣл
коачерїї се фак гѣлвїе. Кѣлесѣ ꙗнчепе не ла шїезїл лѣї
Аѣгуст шї цїне пѣлѣ ла кѣпѣтѣл лѣї Зїечетѣре. Кѣчїулі-
їле семѣнцїарїе се ускъ ла умѣрѣ врѣѣ 14 зїлле, апої, ка
ну кум-ва съ-шїї пїеарѣвъ вунѣтатеа пре'н абурїнцїѣ, сеаѣ
съ се стрїче де ꙗнсеите (insecta), се унѣ ку олеїѣ де какао
орї де рїчїн; ачеаста се репеціеште маї де мулте орї,
дунъ ачеа се ꙗнвѣлеск ꙗн фрѣнзїѣ де канпъ кѣте чїнчї-
зїечї де вѣкѣцї, шї нумаї а раре орї кѣте 100 орї 150,
плїчеле ачеллеа се ꙗнвѣлеск апої ꙗн тїнїкеа орї ꙗн
плѣтѣ. Ашїа віне шарфа ачеаста ꙗн негоцїѣ.

Патрїеа ванїліеї сѣнт цїнѣтеле кѣлѣуроасе алле Амѣ-
рїчеї атѣт не ускат, кѣт шї ꙗн ꙗнсуле. Еа се афлѣ маї
вѣртос ꙗн Spannїеа поѣѣ, ла Ст. Doming, шї ꙗн алте ꙗн-
суле пре'н локурї нежѣлѣте шї не мулцї пѣдѣрошї, карї
нумаї сълѣватечїї ꙗї пот рѣсвате, карїї кулеп не аколѣ
кѣчїулії семѣнцїарїе шї ле вѣнд негѣцїѣторїлор спаннїолї.
Пажтеле челле тїпере даѣ фрѣнте ꙗн алл треїле анп.
Еуропевнїї кѣмпѣрѣ ачесте шарфе де'н Амѣрїка спѣн-
неаскъ, адѣкѣндѣ-се де аколѣ не ла Кадїкс, не ла Амсте-
лдам шї Цѣнѣа.

16. Сѣтѣрѣл шї Кѣкотѣл.

(Дѣлѣ „Ікоана лѣмїї“.)

ꙗмѣе анімалеле ачестеа сѣнт рѣнѣреціе, кѣноскѣте
не'нтрѣ фрѣмсеацїа шї преціѣл пїелчеллелор.

Сѣтѣрѣл (mustella zibellina) де ценнѣл дїхорїлор, де
колоаре кѣстѣнпїѣ лѣчїтоарїѣ, пеѣкап ку ѣъ пеатѣ лѣїѣ,

пїептѣл сѣр, кѣпѣтѣл коадеї негрѣ, талпеле печїоарелор
аконерїте ку перї, есте фоарте віоїѣ, шї сеаѣтѣнпѣ ла фї-
ре мулѣ ку дїхорѣл де копачї, трѣеште ꙗн цїнѣте мул-
тоасе шї ꙗн кодрїї Асїеї меазїѣноцїїале, маї ку самѣ ꙗн
Сївѣрїеа шї ꙗн Амѣрїка меазїѣноцїїаль. Сѣтѣрѣл се нѣ-
треште ку пѣсерї, гѣзїанпї, вѣверїціе шї ку алте віетѣцї,
тоамна ку поаме шї семїнцїе. Еї ꙗншї фак віезїунїїле ꙗн
скѣрѣуре де копачї, шї їѣвеск фоарте курѣцїеа.

Сѣтѣрїї чеї маї фрѣмонїї шї маї преціошї се прїнд
пре малѣл рѣлѣлї Лаппа ꙗн провінцїа Іакѣцк. Еї се прїнд
де'н лѣпа лѣї Ноетѣре пѣлѣ ла Феврѣарїѣ, парте ꙗн кур-
се, парте ꙗн лацїе шї рѣцїеле. Вѣзїѣнд ꙗнсъ курселе
ачестеа шї ферїндѣ-се де елле, сѣнт невоїцї вѣлѣторїї а-ї
пѣнѣка. Фїїнд ꙗнсъ кѣ пре'н нѣнѣкѣтѣрѣ лї с'ар стрїка
пїеллеа, дрѣнт ачеа чеаркѣ а-ї вѣнѣ ку сѣдѣте тѣмпе,
ку карїле ну се вѣтѣтѣ, чї нумаї се амецїеск.

Фрѣмсеацїа вланпїеї де сѣтѣр атѣрпѣ дела колоареа
шї лѣнцїеа пѣрѣлѣї, кареле, петезїндѣ-л, се кулѣ ꙗн
тоате пѣрцїле. Колоареа есте орденарїѣ кѣстѣнпїѣ, даѣ
сѣнт сѣтѣрї шї ку лѣстрѣ арцїнтїѣ. Сѣтѣрї алѣї се афлѣ
фоарте рарї шї сѣнт скѣтпїї. ѣъ мїсаѣѣ де сѣтѣрї негрї
ку лѣстрѣ арцїнтїѣ се сѣїе ла зїечї де мїї де рѣлѣ. Ачест
преціѣ шаре фаче де мулцї ꙗншї воеск сѣтѣрїї, алцїї шї-ї
афѣтѣ. Чеї маї їскѣсїцї ꙗн воїтѣра сѣтѣрїлор сѣнт Кї-
пенпїї. Некѣноскѣторїї се ꙗншїеалѣ адес кѣмпѣрѣнд дї-
хорї ꙗн лок де сѣтѣрї, тѣкар кѣ челл маї вѣн семп а
кѣноаште сѣтѣрїї есте ꙗнсушїетатеа пѣрѣлѣї лор, кареле
ла петезїчїѣне се кулѣ ꙗн тоате лѣтѣрїле.

Кѣкотѣл (mustella erminea) де тѣрїмеа вѣверїціеї,
фѣрѣ коаѣѣ, лунг де un печїор, палѣ де доѣѣ дѣцете шї
жѣтѣтате, трѣеште атѣт ꙗн пѣрцїле меазїѣнцїїале кѣт
шї ꙗн челле меазїѣноцїїале, маї алес ꙗн Сївѣрїеа не рѣлѣ
Колїма. Се нѣтреште ку пѣсерї, шїоаречї, оѣѣ ш. а. Пїел-
леа кѣкотѣлѣї есте преціоасъ не'нтрѣ делїкѣтеацїа шї
колоареа пѣрѣлѣї. Колоареа ꙗї есте вара ꙗнкїсѣ гѣлѣїѣ
сеаѣ ронїїатекѣ, еарпа ꙗнсъ алѣѣ ка неаѣа (омѣтѣл, зїѣ-

пада), нумаї вжрфуа коадеї есте негру; се афль тóтуші шї къкомї пестриці. Блапна де къком есте чеа маї траї-никъ шї маї преціоасъ, пе'нтру ачеаа о поартъ нумаї Domnitóрії ла мінтії. Къкомѹа їувеште куръциеа атжт де мулт, кжт се зїче, къ маї вукѹрос ар терѹе пре'н фок, декжт пре'н тївъ, пе'нтру ачеаа с'а шї цїнут ѳьдїніоаръ де сїмвол алл куръцией, кѹм се vede de'n devica ordїнѹлѹї de еrmelin de Neáполе: „malo mori, quam faedari“ (адекъ: маї віне воїѹ съ мор, декжт съ тѹ ѡптіп).

17. Цїбратѹа шї окїеларїї.

(De A. Панаѹа.)

Жп ом тереѹ азїнд
 Пе знії, алції воѹвїнд:
 Кждї штїѹ карте шї четеек,
 Къ патрѹ окї се пзтеек,
 А плекат ла тжрг шї елл
 ѡп деагъ кз зн мїеел.
 Вжндѹ мїеелѹа, ванпї лжї,
 Пе ла волте-апої ѡптрѹ.
 Де окї де ом ѡптревжнд
 Ла чѹ негзеторїѹ се вжнд,
 Къ карї съ поатъ четї
 Шї скрїе шї сокотї?
 Жп волташїѹ л'а аззїт,
 Шї дзпъ че л'а поѹтїт,
 Ї-а дат нїште окїеларї
 Ка съ ванѹ тоате марї,
 Елл деакъ ї-а ашїезїат
 Шї 'нтрѹѹ картѹ с'а зїтат,
 А зїе: демїерт тѹ трзеек,
 К' зїте нз пот съ четеек.
 Негзеторїѹа шї-алці авжнд,
 Ї-ї ѡпѹзїшїѹ зїкжнд:
 Bezї, ачештїа-с воїзрештї,
 Доар' веї пзтѹ съ четештї.

Елл пре'н еї кжм с'а зїтат,
 А зїе: еврда мї ї-аї дат,
 Къ нз пот четї де лок,
 Се vede, къ п'ам порок.
 Болтарїѹа, кътжнд ла елл,
 Ї-а зїе, еѹ маї ам зн фелїѹ;
 Къ-ачеїа аї vede vine,
 Чи-е екзмпї, нз-с пе'нтрѹ орї чїне.
 Адз-ї, кжт де екзмпї ор фї,
 Къ-ї їаѹ, де-оїѹ пзтѹ четї.
 Дар' черкжндз-ї, а зїе еар':
 Шї ачештїа-с днзїѹдар,
 Къ зїте, окї-мї егжеек,
 Шї тот нз пот съ четеек.
 Оф! шї че поѹтѹ авеам,
 А каеѹ, кжнд тѹ гжндеам!
 Негзеторїѹа л'а 'птреват:
 Кжм те вѹд, п'аї днвзїїат,
 Шї акжм те пъкъжештї
 Пе'нтрѹ ѡптрѹѹ съ четештї?
 Bezї vine! а рзсепзе елл,
 Де-ачеаа венїї к'зн мїеел.
 Къ де ашїѹ штї съ четеек,
 Де-ачештїа че-мї тревзеек?

18. Рѹвѹрсѹріле Нілѹлїї.

(Дзпъ „Їкоана лзмії“.)

Нїлѹа, алле кѹрѹїа їсвоаръ авїа сжнт кѹпоскуте, ржѹ-реазїѹ Едїптул де ла меазїѹ зї спре меазїѹ поапте ѡптрѹѹ ѡптрїндере маї мулт де 100 де мїле. Де'н сѹс де четатеа Каїр се деспарте ѡп доѹѹ врацїе, карїле еаръ-шї се дес-фак ѡп маї мулте рáмѹре лѹтѹрале. Пре'н ачеаста се фоартѹ ѡпсѹла кѹпоскутѹ де'н чеа маї аджккъ векїме сѹв нумеле де Делта, фїїнд къ аре формѹ асéменне кѹ літера греакъ де ачелл нуме. Нілѹа есте челл маї маре вї-нефъкъторїѹ алл Едїптулѹї, къчї сжпгѹрелл префаче Едїп-тул ѡптрѹѹ къмарѹ вогатѹ де пжне; фѹрѹ джсѹл ар фї Едїптул ѹѹ цїарѹ пелокѹїтѹ, аконерїтѹ де арїпѹ, ка шї де-шїертѹа Лївіей декзтрѹ апусѹл сѹѹ. Вїнефáчереа ачеаста о лѹцїеште елл пре'н вѹрсѹчїѹпїле сеаѹ есѹндѹчїѹпїле салле де пе тот апул, карїле адѹк фолос ѡпдоїт, къчї пре'н тжлѹа, че ретжне пре кжмпї дѹпъ рѹтрасѹл апей, се фаче пѹмжптул атжт де тѹпнос, ѡпкжт дѹ сечерїшїѹ ѡпдоїт, шї тот ѹѹдатъ се адапъ кѹ ѡпдестѹлларе; ачест фолос де'н врѹѹ есте фоарте маре, фїїнд къ клїма Едїптулѹї е атжт де ускатѹ, ѡпкжт трек маї мулте лѹпї, фѹрѹ а се зїѹрї вре ѹп нѹор пре черїѹ, шї вре ѹѹ плоїчїкъ, кжт де мїкъ, есте ка рѹретате фоарте маре. Пе'нтрѹ ка шї вѹїле лѹ-тѹрале ѡпкъ съ се ѡпшїзртѹшїеаскъ де вїнефáчереа вѹр-сѹтѹреї, се фѹкѹрѹ ѡпкъ де'н тжшпѹріле стрѹвекїе кънна-ле пепѹтѹрате, пре'н карїле се дѹче апа Нілѹлїї. Мехе-мет Алї, вїчерецеле Едїптулѹї, ѡпченѹ ѡп зїечéпїеа тре-кутѹ ѹѹ лѹкраре, кареа ѡп прївїнціа тѹестрїей шї а фоло-сѹлѹї нѹ стѹ маї жос декжт печї ѹпа де'н лѹкрѹріле векїе алле ачестей цїере, плїне де лѹкрѹрї марї. Спре а ѹшїѹрá плѹцїїѹпеа васелор ла гѹреле Нілѹлїї, шї а скѹтї Делта де вѹрсѹчїѹпїле преа марї орї преа мїче, ordennѹ нѹмїтул вїчерече, ка фїѹ-кѹрѹї врацїѹ де'н челле доѹѹ прїнціпале съ ї се сапе кжте ѹѹ áлвіе лѹпгъ де ѹѹ оарѹ шї маї вїне, шї

Ап ачеста съ се апіезіе фундѣжнтул ѣзѣтъурелор. Ачестеа формезіѣ доѣтъ пѣдурі уріаніе, алле кѣрора арче сжнт Апкисе ку стѣвіле, спре а опрі ана, орі а-і да друмул съ кургѣ. De'n сус де стѣвіле с'а съпат зн кѣпнал, че Ап-преупъ Апве враціеле Нілулѣ, ші де ла ачеста плеакъ алте треі кѣпнале перпендікуларіе, че аѣ съ се Аппле ку ана де'н Ніл. Вічерецеле кіемѣ зн Апціперіѣ Фржціѣзіѣ, апуте Ліанат, ші-л Апсърцінѣ ку делініѣѣнеа планпѣлѣ ші ку дѣчереа ачеллѣа Аптру Апплініре. Апоі се маі адѣсе дела Пъріс алт Апціперіѣ, Монцел, кареле съ дѣкъ тоате ачесте лѣкрѣрі тѣреѣе Аптру Апплініре. Песте 12.000 де лѣкрѣторі, оргѣнісаці остѣшіеште, се аплекаѣ ла фѣчереа стѣвілелор. Ап фрѣптеа астор лѣкрѣторі Ап-пърціі Ап реѣеміпте, стетеа мѣсика лор, кѣчі араѣул ну лѣкрѣ фѣрѣ ачеста. Апгреѣіат ші коперіт де сѣдоаре се мішкѣ кіар кут рѣсѣпъ лѣута, флаѣута ші тентамул, каріле-і Апвіоезіѣ мішкѣріле.

Локул лѣкрѣріі сешѣнѣа Ап тоате ку кастреле, Ап міжлок се Апѣлціа маі сус коргѣл Апціперіѣлѣ. Лѣкрѣ-ціѣвтатеа ерѣ де тот маре; ѣтъ парте де лѣкрѣторі фѣчеа кѣпнале, сѣпѣа пѣтжнт, уска кѣрѣміде ші ардеа вар; алтѣ парте фѣчеа локѣіпціе пе'нтру чеі че се окунаѣ ку зідітѣл, фѣчеа морі ші кѣптоаріе пе'нтру пѣдріѣул (хрѣпнітѣл) ачестеі мѣлцімі де оамені; локѣіторіі де пре'нпреціѣр Апші цінеаѣ піаціеле лжгѣ Ніл, алціі дескідеаѣ оспѣтѣрріі пе'нтру лѣкрѣторі. Болнавіі се апіезіа Аптр'зн спітал проѣзїоріѣ. De'n тоате пѣрціле се адѣчеа тѣтеріале ші упелте пе'нтру лѣкрѣ, ла алл кѣрора стрѣпорт се аплекѣ ѣтъ парте де'н флота Нілулѣ. Тоате лѣкрѣріле ачестеа, фіінд Апкорѣпате ку ешіт мѣлціѣміторіѣ пе ѣденліп, гѣржптеазіѣ ферічетатеа нешѣрцініѣтѣ а Едіптулѣ.

Рѣул Апчепе Ап тоці апні а креште Апчет пе ла 18, сеаѣ 19 Іуліѣ, пела міезіѣл лѣпел Септемѣре ажѣпѣе ла чеа маі маре пѣлціте, апоі Апчепе а скѣде еарѣ-ші тот Ап атжта тѣмп, Ап кѣт крескѣсе. Фіінд кѣ пріосціпціа фрѣп-тѣосѣтѣціі (Апвіеллѣгѣрріі) апѣлѣлѣ атжрѣ делѣ ку-

веніта пѣлціте а апелі рѣулѣ, кареа, ка съ ажѣте фрѣптѣо-сѣтатеа, се чере съ ажѣпѣтѣ челл пѣціп ла 16 коці: де ачееа Апкѣ де'н тѣмпѣріле векіе се апіезіарѣ Ап деосеніте лѣкрѣрі „*тѣсѣрѣшоаріе де Ніл*,” не каріле се пѣтеа овсѣр-ѣа лѣтуріт крештереа ші скѣдереа апелі. Апроане де Каі-рѣл векіѣ се афлѣ ѣтъ фрѣпжпѣ пѣтратѣ, Ап міжлокѣл кѣрїа се палціѣт зн піластрѣ де грѣпїт ку опт лѣтурі, Ап-пѣрцііт Ап дѣпете (полікаріе). Ана рѣулѣ стрѣвате пре'н пѣтжнт Ап фрѣпжпѣ, ші дѣпѣт кут креште сеаѣ скѣде Нілул, апіа се палціѣт сеаѣ се ковоарѣ ші ана де'н фрѣпжпѣ, Апкѣт пѣлцітеа Нілулѣ се поате кѣпоаште лѣтуріт де пе мѣлцітеа апелі де'н фрѣпжпѣ Апсешпѣатѣ пе піластрѣ.

Деакѣ тѣсѣрѣторіѣл Нілулѣ се афлѣ ку тотѣл сѣѣ апѣ: атѣпчі ана Нілулѣ а ажѣпс ла Апѣлцітеа кѣвеніѣтѣ. Апдатѣ че Апчепе рѣул а креште, се дешкід стѣвілеле, ші Ап кѣпналул челл маре де лжгѣ Кѣірул векіѣ се фѣче ѣзѣтъурѣ. Шп пріѣгѣтѣторіѣ пѣѣлїк Апштіпціеазіѣ стрі-гжнд пре'н кѣпїталѣ Ап тоатѣ сара ші демінеаціа кѣп-стѣ пѣлцітеа Нілулѣ; ші деакѣ а крескѣт пѣпѣ ла пѣл-цітеа кѣвеніѣтѣ: атѣпчі Апші Апчеп локѣіторіі десѣѣтѣ-рїле ші веселїле. Іѣзѣтъра де'н кѣпналул челл маре се рѣтпне ку маре сѣрѣѣторіе; стѣвілеле, че опріа пѣпѣ атѣпчіа рѣѣѣрсареа, се дешкід, ші ана адѣкѣтоаріѣ де фе-рїчіре се рѣѣарсѣ ші адапѣ цїара. Едіптул Апфѣцішїеазіѣ атѣпчі Аптр'ѣтъ дешѣртаре, кѣт везі ку окїі, пѣмаі ѣтъ маре, де'н кареа се рїдікѣ, ка піште Апсѣле, пѣтѣроаселе четѣці ші сате апіезїате пе цїѣртѣрїі Нілулѣ. Зїѣа ачеста есте зпа де'н челле маі марі сѣрѣѣторі алле Едіптулѣ; ѣѣкурїеа чеа маі нешѣрцініѣтѣ Апвіоезіѣ пре тоці; рѣул есте акоперіт де тот фелїул де ѣарче; Аравї, Копці, Фржціѣжї ші Negрі, тоці се Апдеасѣ пе ѣліціе; ѣѣѣѣтѣл тѣпѣрїлор Апштіпціеазіѣ сѣрѣареа зіллеї; тоці се Апѣрѣцішїеазіѣ, Апші дореск порочїре спре зн апп тѣпнос, ші фак сѣрѣѣрї де ѣѣкурїе.

Мулт с'ау диспутат асупра кáусеі астор рѣвѣрсь-
чѣупі апуале; акум с'а дефинт ꙗн дегерал, кѣ ачеллеа вин
де'н плоіле, че кад ꙗн Авісініеа дела Марціѣ пжѣ ла
Септемвре, ші де ла вѣптуріле, че тот пре ачелл тжмн
сѣфлѣ дела теазіѣ зі спре теазіѣ поапте. Ана Нілѣлі аре
ѣѣ ꙗнсушіетате мінупатѣ, кѣ áдекъ ну се стрікѣ; де ачееа
се поате пѣстрá тжмн ꙗнделупг ꙗн ваче тіче ші ꙗн чі-
стерпе. Де ші іа феліуріте колорі ꙗн тжмпул крештеріі
ші есте спумоасѣ; ку тоате ачестеа есте фоарте дѣлче,
плѣкутѣ, сжпѣтоасѣ ші сжпѣтура веутурѣ а Едіптепнілор;
дар' маі пѣпте де а се vé, се лімпезіенте ку стѣлѣкліте
(ꙗн феліѣ де піетре).

19. Педеселе банкрѣцілор.

(Дѣпѣ „Ікоана лѣміі“.)

ꙗн Рома векіѣ ерá леціле челлор доѣѣ-спрѣ-зіече
тавле фоарте аспре пе'нтру ꙗн банкрот (деторашіѣ, че ну
аре ку че плѣті деторіеа). Елле ꙗл лѣсá ꙗн воеа креді-
торілор лѣі, каріі авеаѣ дрептул а-л пупе ꙗн феарѣ, а лѣ-
крá ку джисл ка ку ꙗн ров, ші а-л сѣѣшіá, ꙗнпѣрціп-
дѣ-ші трупул лѣі, де љнде а рѣмас провервіул: „а илѣші
орі кѣ илѣга, орі кѣ илѣллеа.“

Кувжптул: *банкрѣш*, се траде де ла ұрмѣтоаріа дá-
тіѣѣ: ꙗн Італіеа авеá фіѣ-каре пегуціѣторіѣ кантора сеаѣ
ванка са ꙗнтр' ꙗн лок, љнде се ꙗнпреуна тоці; деакѣ љпул
де'нтр'жпшіі ну плѣтіá кувеніта сѣмѣ ла тжмпул пре-
фінт: атѣпчі се зічеá, кѣ кантора сеаѣ ванка лѣі с'а рѣнт:
„*banco rotto*“.

Спре а домолі аспрімеа аллор доѣѣ-спрѣ-зіече тавле
с'аѣ пѣс тѣлте піедече пѣпте. ꙗн пѣтереа леціі Жѣліе,
деторашіѣ, кареле-ші да тоатѣ авереа кредіторілор, ерá
тжптул де тоатѣ деторіеа орі кѣтѣ сѣ фіѣ фост, ші п'а-
веá сѣ сѣферѣ маі тѣлт неміка. ꙗнсѣ фінд кѣ ерá фоарте
ѣшіор а ꙗншіелá лецеа, аскѣпзікнд ѣѣ парте де'н ачееа,
че авеá; пе'нтру ачееа лѣареа аверіі се ꙗнсоціá тот деаѣ-
па де ѣѣ черемоніе рѣшіпѣтоаріѣ ші десонорѣтоаріѣ.

Дрепт ачееа ачеллѣіа, че авеá сѣ-ші арате кредіторілор
тоатѣ авереа, і се пѣнеá не кап ѣѣ сѣѣфіе неагрѣ ꙗн фор-
мѣ пірамідалѣ, кареа тревѣіá сѣ о поарте ꙗн пѣвлік. Ас-
феліѣ де дáтіне с'аѣ вѣзіѣт ші ꙗн тжмпул маі поѣе.
Ашіá пѣртá деторашіі ші банкротіі ꙗн Спанніеа ѣѣ сгардѣ
де фіер; ла Лука ꙗн Італіеа ѣѣ кѣчѣул гáлвеппѣ ауріѣ,
ші љнде і-ар фі ꙗнтжлпнт кредіторіі фѣрѣ ачестеа, авеá
дрептул а-і ꙗнкіде фѣрѣ прелѣпціре. ꙗн алте цінѣте,
прекут ла Пáдѣа ерá ꙗн піаціа чеа пѣвлікѣ ѣѣ пеатрѣ пѣ-
міѣ а рѣшіпіі, не кареа тревѣіá деторашіѣ сѣ стеа гол
ꙗнпінтеа жѣдекѣторілор, сѣ се арѣче ші сѣ піче де треі
орі престе пеатрѣ, зікжнд: „*еѣ тѣ лáѣѣд де аверіле тел-
ле*“. ꙗн чеа маі таре парте а цінѣтелор фржпціѣшті,
ші маі алес ла Пѣріс, се кѣндепнѣѣ банкротіі ла пілорі,
че ерá ꙗн стжлп, кареле се ꙗнвжртіá не ꙗн фѣс, ку ꙗн
черк де фіер, ꙗн каре ꙗнші вжрá банкротул капул ші тж-
пеле не треі зілле де тжрг, ꙗн каре зілле се ꙗнвжртіá пі-
лорул кѣте ѣѣдатѣ ла фіѣ-каре жѣмѣтате де оарѣ, пе'нтру
ка сѣ-л поатѣ веде маі віне попорул.

Банкрѣта ꙗнсеампѣ стареа, ꙗн кареа се афлѣ омѣл,
кжнд ну-ші поате плѣті деторіеа; еар' фѣліта есте фан-
та, пре'н кареа ꙗнші декіарѣ чіне-ва пепѣтінціа де а плѣті.

20. Доѣѣ полобоаче.

(De A. Doničiž.)

ꙗн половок кѣ віп
Мерѣá ꙗн кар не дрѣм ꙗнчет ші фоарте ліп;
Еар' алѣл кѣ дешіерт, лас' кѣ веніá маі таре,
Дар' ші ходооціá,
Фѣкжнд ꙗн вѣет таре.
ꙗнкжт чеі трекѣторі ꙗн лáтѣрї тоці фѣзіá,
Атѣпчі кжнд елл неміка фолос пѣ адѣчеá.

Асѣменне ꙗн лѣте,
Ачелл че тѣтѣрор се лáѣѣ ші спѣне,
ꙗн треве пѣ спореште.
Еар' челл че таче,
Ші треава-ші фаче
Ажѣпѣ маі сіѣр ла еконѣл, че-л дореште.

21. Тъпирѣл.

(Дѣлъ „Икоана лѣтнѣ“.)

Тъпирѣи ѡ прѣвѣнциѣ фортѣи трѣпѣлѣи сеѣмѣнѣмъ къ мѣскурѣи. Се деосевеск тѣтѣнѣи ѡтѣжѣи пре'н рѣтѣл мѣк, кѣрнос, формат де'н пролѣнциѣи пасѣлѣи, кареле аре ѡсѣшетатеа а се пролѣнциѣи шѣи а се рѣтраѣе, дешѣи нѣ е органн апѣкѣнѣв, ка алл елефантѣлѣи. Нѣтѣрѣл дѣцетелор нѣи десѣсѣчѣнѣеа печѣоарелор есте асѣменне печѣорѣлѣи нѣнѣи порк де Амѣрика меазѣзѣиѣлѣ, кѣрѣи ла печѣоареле де'н апоѣи ѡи лѣсеште дѣцетѣл челл де'н афарѣ. Тъпирѣи аѣ ла фѣтѣ-каре фалкѣ кѣте шѣесе дѣнѣи тѣионѣи, шѣи кѣте доѣ колѣцѣи десѣрѣнѣи пре'нтрѣѣ дѣстѣнѣиѣ де кѣтрѣ тѣселле, сѣс ѡи нѣтѣр де 14, еар' жос де 12.

Тъпирѣл американн, кареле е фортѣе комѣн ѡи лѣкѣрѣле ѣтѣе аллѣ цѣнѣтелор фѣерѣнѣи де'н Амѣрика рѣсѣрѣтеаннѣ, аре форма нѣнѣи асѣн мѣк. Шѣеллеа и-ѣи маѣ голанѣиѣ шѣи негрѣиѣ, карнеа и се тѣлѣкѣкѣ.

А доѣа спѣнѣиѣ де тѣпирѣи, карѣи локѣеск ѡи челле маѣ калде цѣнѣте аллѣ Indiѣи, шѣи аѣ пѣр лѣнѣ шѣи негрѣ, се паре а фѣи ла Indiѣнѣи тѣтерѣеа шѣлтор ѣсторѣи фѣѣѣлоасе. ѡи ѣртѣ а трѣи спѣнѣиѣ се афѣл ѡи пѣдѣрѣле ѡи сѣлѣи Сѣматра шѣи аллѣ пѣнѣсѣлѣи Малака.

22. Клопотарѣл.

(Дѣлъ „Икоана лѣтнѣ“.)

Клопотарѣл (сампанѣо) есте ѣтѣ пѣсѣре, че се афѣл ѣиѣнѣиѣнѣи ѡи Амѣрика меазѣзѣиѣлѣ. Пѣтѣлѣтѣннѣи о пѣтѣскѣ: *дара*, Испаннѣи *катипанѣро*, Американнѣи шѣи ѡнѣлѣи *бел-бѣрд*. Пѣнпелѣ астеѣи пѣсѣрѣи сѣлѣт алѣе ка неѣа чеа проѣснѣтѣ. Клопотарѣл есте маѣ марѣ дѣкѣтѣцѣарка, аре пѣлск маѣ тарѣ шѣи маѣ лѣнѣ дѣкѣт алѣе пѣсѣрѣи де самѣ-ѣи, кареле фѣинѣд негрѣ шѣиѣе фортѣе ѣне ла трѣпѣл челл къ тотѣл алѣ. Деасѣнра пѣрѣлор аре нѣи кѣкѣѣѣ, пре'н каре се деосеве-

ште де тоате пѣсѣрѣле. Кѣкѣѣѣл пѣстрѣнѣиѣи ка де трѣи дѣцете де лѣнѣ, снѣжнѣѣѣрѣ чеа маѣ марѣ парѣе ѡи жос, ка нѣи парѣ де кѣрканн. Кѣнд се анрѣнде клопотарѣл де тѣнѣе, сеаѣ се ѡтѣрѣжѣтѣ де чѣне-ѣа: атѣнѣи се ѡнѣлѣ ачелл кѣкѣѣѣ шѣи стѣ дренѣт ѡи сѣс ка нѣи корн. Фѣинѣд къ кѣкѣѣѣл есте дешѣерт, шѣи аре кѣтнѣекѣѣѣнѣе къ рѣтѣл, проѣѣче нѣи рѣсѣнѣет деосевѣт, кареле сеѣмѣнѣмъ къ сѣнѣтѣл клопотѣлѣи, шѣи се аѣде калле де ѣтѣ оарѣ шѣи маѣ ѣне. Дела ачест сѣнѣт шѣи-а кѣнѣтат шѣи нѣтѣле. Трѣкѣнд ѣре нѣи кѣлѣторѣи пѣкѣносѣт не ачелле лѣкѣрѣи шѣи аѣнѣд ѡи неѣтѣрѣнѣиѣтѣл дешѣерт де ѣдѣатѣ нѣи сѣнѣт, че и се паре а фѣи де клопот, стѣ ѡнѣрѣменнѣт, ѡнѣѣнѣиѣнѣнѣдѣ-шѣи тоате пѣлѣчелле, де карѣле а аѣнѣт ѡи копѣлѣрѣеа са ѣорѣнѣнѣдѣ-ѣсе, сеаѣ ѡи стрѣѣате нѣи сѣнѣнѣемѣнѣт рѣлеѣиѣс, аѣнѣд нѣи глас, че ѡнѣдеаннѣ ла ѡнѣкѣнѣѣнѣе кѣтрѣ Дѣтнѣеѣѣѣѣ, пѣлѣ кѣнд анрѣнѣнѣдѣ-се, се ѡнѣкѣрѣнѣнѣеаѣѣтѣ де кѣѣсѣторѣл амѣнѣнѣнѣиѣ салле. Нѣчѣи нѣи кѣнѣтек, пѣчѣи ѣтѣ мелодѣе а ѣре нѣеи пѣсѣрѣи кѣнѣтѣоарѣе нѣи поате ѡнѣтрѣе мѣнѣнѣатѣл глас алл клопотарѣлѣи. Кѣнѣтареа лѣи се аѣде сара шѣи дешѣеаѣиѣа, ка кѣнѣ шѣи-ар пѣлнѣи шѣи ел, ка шѣи омѣл, дешѣорѣеа кѣтрѣ атотнѣтѣрнѣкѣл, преа ѣнѣнѣл шѣи ѣѣнѣнѣкѣл зѣдѣторѣѣ. Дар' маѣ ѣжѣтос кѣнд анѣсѣл зѣлѣеи аморѣиште тоате челлелалѣе пѣсѣрѣи, ѣѣемѣнѣдѣ-ле ла рѣпѣѣс, кѣнд дешѣеште чеа маѣ марѣ лѣнѣште шѣи тѣчѣре, атѣнѣѣа-шѣи ѡнѣчѣе клопотарѣл мелодѣеа, атѣнѣѣа ѡнѣѣѣ дешѣертѣл къ кѣнѣтареа са, атѣнѣѣа рѣсѣнѣт ѣѣле де гласѣ лѣи челл рѣсѣнѣторѣѣ, ѡнѣчѣетѣнд кѣте ѣтѣ клѣнѣ ѡи дешѣерѣте рѣстѣнѣнѣрѣи, ѡнѣи проѣрѣмеаѣѣт еарѣ-шѣи сѣнѣтѣл клопотѣлѣи.

Астѣ пѣсѣре пѣтрѣе маѣ шѣлѣт ѡи лѣкѣрѣи ѣскате шѣи ѡнѣлѣте, ѡнѣѣлѣ сѣнѣнѣрѣатѣкѣ, шѣи кѣѣѣ-ѣи нѣи се поате афѣлѣ.

23. Мѣска шѣи цѣнѣарѣл.

(De A. Паннѣл.)

Мѣска ѣара сѣжрѣнѣд,
Не нѣи цѣнѣарѣѣ ѡнѣтѣлнѣнѣд,
Онрѣнѣд-се лѣа ѣнѣрѣват,
Елл де че-ѣи пѣнѣнѣѣат?

Ціңціаріѣла а'ачеет кѣвѣлт
 I-a zic: „eакъ де ге сжлш:
 Еѣ кжнд тжл бої ла п.лсг,
 Лї фак, де не коастъ фсг;
 Къ непѣ, непѣ ле старіг,
 Шї бош'н еї кжнд рѣфїг,
 Де'н пшери тѣ рѣтас.мезїѣ
 Пжл тѣ пїцїгезїѣ.
 Не'пшрс асѣ а теа фїре
 Сжлш еѣ ашжш де свбїре.
 Дар' шс капл кѣ ге-цї бацї
 Де ешї кѣ окї рѣф.лацї?
 — „Еѣ, зїсе тѣска не лок,
 Нѣ лѣкрѣ, декжш тѣ жок.
 Лї плага сѣ шом глѣтеск,
 Шї не от сѣ пѣкѣжеск;
 Вржнд маї тѣлш ржс сѣ стѣрнеск,
 Мерг шї 'н фацїѣ-л глділеск.
 Е.л.л ашнї пѣкѣжш фок,
 Лї шраге палте не лок;
 Еар' еѣ рѣ лашрї свржнд
 Шї депарше де е.л.л сжлнд,
 Ржд, ржд кѣ окї лѣкрѣтацї
 Пжл кжнд рѣтжл рѣф.лацї.
 Шї де нѣ веї сѣ тѣ крзї,
 Дїш-ше акѣт сѣ веї.“
 Зїкжнд ачестеа, с'а дѣе
 Шї-знѣїа 'н фрѣпте с'а нѣе;
 Дар' е.л.л кѣт о пѣлнї,
 Лндатѣ о гїемнї.
 Ціңціарїѣл, кѣтжнд ла еа,
 Пе жос кѣт се тѣвѣлїа,
 I-a zic: „ге старїцї блжї, блжї, блжї?
 Кѣт зїсешї, де ге нѣ ржжї?“
 — „О! ге рѣтжлларе реа!
 Н'ашїѣ маї фазе-о,“ зїсе еа.

24. Спелѣнчеле (пѣшшере) де'н тѣншеле Елора.

(Дѣпѣ „Iкоана лѣнїї“.)

Не цїѣршрїї ржлшї Мѣлабар Лн India чѣа де'н-
 коаче де-мареле ржѣ Гаңце се палцїѣ ржпослш тѣпте

Елора Лн форма зпѣї поткоаве, алле кѣрїїа канете-с
 депѣртате ка ѣѣ мїлѣ зпшл де алтшл. Ачест шїр де тѣпцї
 есте скобїт пре де'н лонтрѣ ку ѣѣ тѣестрїе шї сжрзїнцїѣ
 маї тѣлт декжт оменеаскѣ, че се vede de'n Лнделншгата
 трѣїнїчїе шї есїстїнцїѣ. Спелнжкѣ се цїне де спелнжкѣ,
 шї не тѣлте локурї се вѣд кѣте доѣѣ шї треї спелнжче
 зпна несте алта. Астеа-с пїште лѣкрѣрї ашїа де зїашїе,
 Лпкжт маї нѣ се поате креде, кѣ пѣтереа оменеаскѣ шї
 тжшпшл, че стѣ Лн деспѣсѣчїзпнеа ошлшї, — кїар де
 с'ар лѣа шї маї тѣлте веакурї —, ар фї фост Лн старе
 а продѣче асѣтешї лѣкрѣрї. Асте спелнжче нѣ-с зїдїте, чї
 де'н вжртосл грѣнїт с'аѣ тѣїат ачелле деспѣрцїтѣре лар-
 це, лѣсжндѣ-се Лн мїжлокшл лор бѣкѣцї нешѣрцїнїте, Лн
 карїле с'аѣ тѣїат тжшпше шї канїштї ку ѣѣ деплїнѣтате
 мїрѣвѣрѣ, шї с'аѣ Лнфрѣтсецїат ку скобїтѣреле челле маї
 алесе. Тот, че поате продѣче архїтектура не фацїа пѣ-
 шжпшлшї де маре, фрѣтос шї Лналт, се vede аїчї сѣѣт
 пѣтжнт: пѣртїче, трепте, пѣдѣрї, кѣпеле, колоане (стжлнї),
 корїдоаре, овелїсче, колоасе (форме зїашїе) де оамешї
 шї де ашїамеле, шї не тоцї пѣрѣцїї фїгѣре Лн релїефе
 сѣѣцїрї Лнфѣцїшїжнд зїѣтѣцїї іndienne шї історїїле ачел-
 лора. Ашїа се афлѣ Лнтр'ѣѣ спелнжкѣ, ѣѣ лшпѣ а зїѣ-
 лор. Армата кѣстѣ маї шллт де'н pedestri, зпнї сжнт
 кѣлѣрї не елѣфанцї, алцїї шїед Лн трѣсѣре, еар' кѣлѣрѣцї
 адеѣѣрацї нѣ се вѣд нечї де кѣт. Армеле прїнцїпале
 сжнт тѣчїзчеле, арчеле шї сѣѣїїле.

Мѣлцї кѣлѣторї зїк, кѣ Лн спелнжчеле де'н тѣншеле
 Елора маї тоате зїѣтѣцїїле іndienne Лшї аѣ канїштїле
 сеаѣ пѣгоаделе лор; ачѣаста поате фї адеѣѣрат. Лнтрѣ
 алте се афлѣ зп тжшпшл, Лн кареле шїеде зїѣлш Indra
 (зїѣлш соарелшї) шї соцїеа лшї, Indrina сеаѣ Indranni: е.л.
 есте Лнфѣцїшїат не зп елѣфант кѣлкат жос, еарѣ еа не
 зп лѣѣ. Тоате-с лѣкрѣте Лнтр' ѣѣ тѣрїте сѣнрѣоменеаскѣ.

Ѣн алт тжшпшл есте ашїезїат не спателе аллор 42 де
 елѣфанцї колосалї. Пѣчїоареле лор сжнт destѣл де тарї
 де а пѣртá нѣ пѣтмаї грѣтатеа трѣншлшї лор, дар' шї а

уви стана де грънит лунг де 400 де палме, лат де 300, ланат де 200, лн каре е тѣлат тжмплу. Лн лъуитрул ачестуѣа сжнт сковите ку ачеса-ші греутате, че с'а черут ші не де'н афаръ, чинчі деспърцігуре, лнтре каріле лн чеа маї маре се маї афлъ ун тжмплу ларг де 60 де палме, лунг де 150 лн формъ де пірѣмидъ. Фигуре уріашіе лнкунціуръ ачест тжмплу; мълте ші де'н ачестеа сжнт сковите де'н грънитул, де'н кареле е формат мунтеле, цінжндѣ-се недеслініте де пѣмжнтул, не каре а стат дела формъчѣунеа мунтелуї. Де аічѣа урмеазіъ, къ ун плапп маре с'а фѣкут пе'нтру тотул маї пѣнте де че вреуи сѣпѣторіѣ а лнчепут лѣкрул. Шіор се поате креде а фі ачеста ѣъ лѣкране а ценілор: къчї фѣбула спѣне ачестеа: „Семінциѣа *Пандъ*, фіінд непорочітъ лн рѣсвоѣл асупра семінциѣї *Къръ*, с'а рѣтрас лн мунтеле Елора, ші шї-а пропѣс а-л префаче лнтр'ун тжмплу пе'нтру *Крішна*, унла де'н чеї маї марї зїѣї індіенні. Даръ тот ѣъдатъ рѣгъ пре ачест зїѣѣ, сѣ факъ ун ан лнтрег поанте, пе'нтру ка лѣмеа сѣ фіѣ ку атжта лн маї маре шїраре кжнд ва ведѣ ачеа лѣкране поѣъ. Анїѣа се шї тжмплъ. Лн зїѣа урѣтѣоаріѣ дѣпъ ачеѣа поанте лунгъ лнкурсе лн лонтрул ачеллуї тжмплу атжта мълціме де оаменї, лнкжт *Pandy* а стржнс ѣъ арматъ де шїепте міліоане, ку кареа апої сѣв кжндѣчереа лѣї *Крішна* а лнвінс пре семінциѣа *Куръ*.“ Прекжт кжнцине астѣ історіе фѣбулоасъ лн сіне фрумсеаціѣ, шї прекжт семінциѣа *Хіндъ* лнкъ ціне де сжлгѣрул адевѣр, модѣл ачеста алл лнфїінциѣчїуші спелунчелор елоріенне, каріле с'ар фї фѣкут ку 8000 де анні лнѣпте: пре атжта поате фї сегур, къ пѣмаї ун попор лнтрег лнтр'ун шїр де маї мълці анні, віеціїуінд сѣв апѣ-сареа деспотісѣмлуї асіатік, а пѣтут продуче, ѣсфелїѣ де спелунче. Есте преа лнведерат, къ тжмплу гѣвержнціѣї уви сжлгѣр *Домніторіѣ* ну есте де ажѣне пе'нтру проду-кѣчїунеа унор лѣкрурї атжт де тѣреціе.

Чїне поате лѣтѣурї ку ашѣрунтул трекутѣл челл лнтѣнекат?

25. *Мошїл Ністор.*

(Естрас де'н скріптеле лѣї Франклїн.)

(Дѣпъ „Ікоана лѣмії“.)

Дѣупъ-зї стѣтѣї лнтр'ун лок, unde се адунасе фоарте мълці оаменї пе'нтру ѣъ вжнїаре ла лічїтѣчїуне (ме-зїат, ку доба). Ерѣ лнкъ фоарте де демїнеаціѣ, адунаціѣа ворѣїѣ де аспрїтеа тжмпурїлор, шї оаре-кареле адре-сжндѣ-се кътръ ун вѣтржн ку пѣрул кѣрунт шї лнѣрѣ-кат дестѣл де віне, лї зїсе: „Dar' дѣмеатѣ, Мѣріанне! чѣ пѣрере аї де тжмплу ачеста? ну ешті де пѣрере, къ мълцімеа дѣрїлор (вірурїлор) ва сѣрѣчї де тот ачестѣ цїаръ? чѣ трѣвуїе сѣ фачет спре а ле плѣті? чѣ тѣсѣре аї дорї сѣ се їае лн астѣ прївінціѣ?“

Бѣтржлѣ Мѣріанн кѣдетъ кжте-ва мїнѣте асупра лнтрѣвѣчїуші фѣкуте, шї апої рѣспѣнсе: „Де вреї сѣ-мї кѣпошті пѣререа, ці о воїѣ спѣне ку пѣціне кѣвінте, къчї отѣлуї ку мїнте лї трѣвѣеск ворѣе пѣціне: Ну мълцімеа кѣвінтелор лнпле демерїеа (фѣрдѣла), зїче Мошїл Ністор.“

Тоці се унїрѣ, сѣ лндемне не вѣтржлѣ сѣ ворѣеа-скъ; адунаціѣа се стржнсе лнтр'ун черк лн цїурул лѣї, шї вѣтржлѣ ростї урѣтѣоарїеле:

„Іувїці амїчї шї вушї вечїні! есте лѣкру сѣгур, къ дѣрїле сжнт фоарте грелле; лнсъ де ам авѣ пѣмаї ачеллеа де плѣтїт, че нї-ле чере гѣверѣл, тот ам пѣтѣ сперѣ, къ не вом плїні деторїеа маї ку ушїурѣтате: лнсъ сжнтем лнпресѣраці ку алтеле лнкъ маї асупрїтоарїе: тржндѣ-віеа поастрѣ де есжмплу, не їа де доѣъ орї не атжта, кжт гѣверѣл; тжндрїеа де треї орї маї мълт, шї не-кѣтпѣтѣл де патру орї маї мълт. Ачесте дѣрї сжнт де ѣъ фїре ка ачеса, кжт комїсарїї гѣвернїалї ну ле пот лн-нѣцінѣа греутатеа нечї дѣкут, нечї не пот мжнтѣл де елле. Dar' тѣтѣшї пѣтем сперѣ, къ прекѣт зїче мошїл Ністор, Дѣмнезїѣѣ зїче: „ажѣтѣ-те, къ те воїѣ ажѣтѣ.“

„De ар фi вре yn гувери, кареле съ Андетореаскъ пре супушии съи, съ деа регулат а зичеа парте де'н тжмпул лор пе'нтру шьервицил статуйлi, ку вупъ самъ с'ар пзрэ асть кундъчйне а фi фоарте аспръ; пе кжд чеi маi тмлци де'нтре поi пунем асупръ-не дареа тржндъвiеi Антр'ун кип тмлт маi тiрiппик. Де веци нумъра тжмпул, че-л петречеи Антру нелукраре, адекъ сеаѣ нефъкжд немикъ, сеаѣ окупжндѣ-въ ку челле че ну адук нечи yn фолос, веци веде, къ спун адевърул. Нелукрареа адуке ку сине тмлте нежндемжлрi ши скуртеазѣ Антр'ун кип фоарте сжмцит тжмпул виециеи поастре.“

„Нелукрареа, прекум зиче мошйул Нистор, сеамънпъ ку рѣциа, че адуке маi тмлтъ даунъ (пiгубъ) декжт лукрул: Кiеаа, кареа о Антревѣициѣм, есте тот деауна лѣчиѣ. Де ѣвѣици виеаѣа, ну кiелтѣици тжмпул, къчи ел есте мѣтерiеа, де'н кареа се кунпуне виеаѣа.“

„Кжт тжмп Антревѣициѣм ку сомпул маi тмлт декжт чере тревѣициа! Ноi ѣтѣм, къ вълнеа, кареа доарте, ну принде гѣни, ши къ дестул тжмп вом аве де dormit, кжд вом фi Ан тормжнт. Деакъ тжмпул есте авуѣеа чеа маi преѣоасъ де'нтре тоате: агунѣ пiердереа тжмпулѣ, прекум зиче мошйул Нистор, есте чеа маi ѣржтъ рѣсипъ, къчи тжмпул трекѣт ну се маi рѣ'нтоарпъ нечи ѣдатъ, ши ачееа, че нумим тжмп, есте дестул де скурт. Дечи съ авем кураѣѣ, съ фѣнтѣим Ан тжмп, кжд нутем. Пре'н мiжлочиреа сжргѣициеи вом дѣче маi ѣшior грегтатеа.“

26. Броаска ши бохл.

(De Ѣ. Asaki.)

Броаска мiкъ кжт ѣн оѣ,
А вѣзѣт пѣскжд ѣн воѣ,
Ши венпнд фоарте 'н мiраре
Де ѣѣ фѣптѣр' ашиа маре,
Кѣтетi, к'ар фi порок
Пе'нтрѣ тот вроштетѣл, деакъ
Ар пзѣе съ се префакъ
Де'н мiкъ, маре довiрок.

Дечи сѣмѣѣеа о принде,
Еа се дѣлѣл ши се 'нтинде,
Ши-апоi зиче: „Сорiоаръ!
Ns-с ка бохл бснъ оаръ?“
Дар' ачееаста-ѣ зиче: „ва!“
Дечи еар' ѣрм' а се дѣлѣл,
Зiкжд еар': „Епн веѣi лелiкъ!“
— „Соро! дѣкъ ешѣи шопи мiкъ.“—

„Дар' акст нѣ л'ат ажнѣ?
— „Дѣкъ нѣ,“ i с'а рѣспѣне.

Броаскъ агѣнѣ с'а маi дѣлѣл,
Ашиа дѣкжт а кренат.

Вре, ка асть вроаскъ мiкъ,
Пре чеi марѣ челл мiкъ с'ажѣлгъ,
Се тот дѣлѣл, се рiдикъ,
Фѣр' а-ши чере сват ла пзлгъ.
De mi de планне 'нглѣат,
Каса-ши скiмѣл дѣ цѣлат,
Се 'твракъ пѣрѣре 'н галѣ.
Вржд апоi тот а се 'нтинде,
Пе-а лѣi трiетъ сокогелл,
Кредиторѣл тоате-ѣ винде.

27. Indiga ши кѣлшѣра еi.

(Дѣпъ „Icoana лѣмii“.)

Антре челле маi минупате пжпте алле лѣмii се каде фѣрѣ Андоелъ а нумъра indiga, ши де'н челле треi-зичеи ши треi де снѣѣе алле еi чеа маi Ансемнатъ есте indiga комунъ (indigofera tinctoria); еа кунпринде чеа маi преѣиоасъ мѣтерiе де колоаре вѣпѣтъ, кареа Ан негоѣѣ есте кунпоскутъ съв нумеле де indigъ. Indiga комунъ а тревѣит пре'н култѣрѣ ши пжптѣчйне Ан алте реѣиунѣ съ сѣферѣ тмлте стрѣмѣтѣчйни; де ачееа ну тревѣиѣ съ не мiрѣм, деакъ-ѣ афлѣм дескрiнѣчйнеа ашиа де фелѣурiтѣ. Ан локурiле калде алле патриѣи салле есте еа пжптѣ селвiатекъ, палтѣ де кжте-ва палме, ку фрунзiе рѣсфiрате, карiле се кунпун де'н 6—8 пѣрекi де фрунзiишоаре кам ротунде, алѣстрiе, ла канѣт стѣ кжте уна сѣлгѣурѣ. Флорiле еi челле скурте стругѣратече ес де'н унгѣл фрунзiелор. Флорiле еi челле мiче аѣ колоаре рѣшиѣ аместекатъ ку галевнпъ ши скот пiште пѣстѣрi сувѣрi, чiлiнфрече, дрепте сеаѣ Анковжiате ши кам ку нѣдѣурi, карiле се аратъ фоарте негре, ши кунцим семiнѣе негре сеаѣ негреверзi. Дар' Ан тоате асте семне арѣтате се афлѣ тмлте авiатерi.

Патриѣеа адевъратъ а ачестеi пжпте ну о штiм ку адевър денпiн; тѣтѣши се сокоате Indiga рѣсѣрiтеанпъ ши

маї алес лóкyрiле дела Гyзiурата, ка пáтрiеа еї; dar' шi
 ꙗн Амэри́ка шi Афрiка с'а афлат селвáтекъ. Песте гра-
 дъл алл 40 де лъциме нy се маї афлъ; ꙗн Еуропа се поате
 цiнэ нyмаї ꙗн Малта, yнде с'а шi черкат кyлтyра кy
 джиса ꙗн веакyл алл 17. Еа чере пѣмжлт фоарте вyн шi
 ýmed. Атжт ꙗн Indíеа рѣсърiтеанпъ кжт шi ꙗн Амэри́ка
 се кyлтiв ꙗн сyмъ mare. Кyлтyра нy-ї есте прегyтi-
 dine асéменне, ꙗнтр' ачееа тóтyшi се yнеск тоцi, къ се-
 тжлцiа трé вyтeпyсъ сyвт врасѣъ сеаѣ ꙗн воарте шi
 тжлѣра плжтъ се пѣстреазiъ некyрмат фѣрѣ вyрyенне.
 Ън фелiу де ꙗнсепте, че ꙗнкъ нy се кyпоск вiне, шi алте
 ꙗнтжмплѣрi сжлт стрiкѣчiоасе астеi плжте. Ажyнгнд
 плжта ла 8—12 сьптѣмжнi, се рѣтеазiъ кy yн фелiу де
 сéчере маї пѣнте de а се iвi флорiле: дyпъ ачееа се маї
 ренецiеште рѣтезiѣчiунеа de'n тжмн ꙗн тжмн пжлѣ че
 есте плжта de доi, сеаѣ ꙗн Indíеа рѣсърiтеанпъ de треi
 anní. Дyпъ ачееа се смълг, шi огоарѣе се прегътеск
 еаръ, се гyноеск шi се сеатѣнпъ. Деакъ пѣмжлтк, пре-
 лкyрѣчiунеа лyи шi алте ꙗнпрецiуърi сжлт вyне: атyнчi
 кyлтyра iндiцеi есте ꙗндyстрие фоарте кжштiгъцивъ. Ън
 огор трéвyтe съ deа ne ann 60—65 de пyнци. Трѣтѣчiунеа
 вyрyеннеi нy чере нечi прегътiчiуне нечi iскyсiнцiѣ мyлтъ.
 Нy прегyтiндiне се yртеазiъ ачелла-шi mod, дешi дiфе-
 рiнцiа нy есте ꙗнсемнатъ. Бyрyеннеле тѣiате шi легате
 се пyн ꙗн vase марi шi се yдъ кy апъ; дyпъ 16—18 оаре
 ꙗнчепе а фiерве сеаѣ а доспi шi сѣжрѣiе ка мyстyл.
 Асфелiу се ласъ съ доснеаскъ de тот, зiама чеа верзiѣ се
 скyрѣе ꙗн алт вас, шi се мѣстекъ вy вецiе сеаѣ лопъцi
 пжлѣ че се алеце ꙗнгрошiѣтyра алвастръ, шi апа се фаче
 альвъ, ка лаптеле. Дyпъ че се ашiеазiъ ꙗнгрошiѣтyра ла
 фyнд, yнезiеала чеа гълвiѣ се варсъ не кьппале; еар' ꙗн-
 грошiѣтyра се пyне ꙗн стрѣкyрѣтоаре раръ de пжзiѣ, се
 кълтеште ꙗн апъ рече, се ласъ de се скyръ, апоi се пyне
 ла соаре съ се yсyче деплiн. Пе yртъ се рyтне ꙗн бy-
 кьцi шi се ꙗвлеште ꙗн пiче спре вжзiаре. ꙗн пе-
 гоцiѣ вiн ѣъ мyлцише de фелiури de iндiгъ, ла карiле нечi

вyпътатеа, нечi колоареа нy ли-с асéменнi. Чеа маї вyпъ
 есте чеа неагрѣ-алвастръ, сеаѣ верзiѣ, кареа фрекндy-
 се не yнгiе вате ꙗн арѣмiѣ, шi есте ашiа de yшiоаръ,
 кжт плyтеште не апъ. Indíеа рѣсърiтеанпъ дѣ фѣрѣ ꙗн-
 доеалъ iндiга чеа маї вyпъ, dar' вiн шi фелiури маї релле
 тот de аколó. Дyпъ чеа de'n Indíеа рѣсърiтеанпъ, есте маї
 вyпъ чеа de'n Гватимала de'n Амэри́ка. Дyпъ вyпътате
 сжлт шi прецiуриле фелiуриге. А dese opí се мѣстекъ iн-
 díга кy пѣлѣере de пѣмжлт шi се стрiкъ.

Indíга с'а ꙗнтревzи́нцiат ка вiнецiеалъ (воеалъ алва-
 стръ) челл пyцип ка de 2000 de anní. Маї се креде, къ ꙗн
 Еуропа с'ар фi адyс не тжмнyл лyи Плиниѣ. Dar' нy трé-
 вyтe съ крédem, къ iндiга челлор веки с'ар фi кжштiгат de'n
 плжта, de'n кареа се скоате астъ-зi; чi сyв iндiга векиъ
 ꙗнцiелéдем фiѣ-каре мѣтэрие алвастръ, кареа се скоате
 de'n плжте, ка ѣъ мѣтэрие фzиоасъ. Ба шi акyм ꙗнкъ
 се прегътеште iндiга негyцiѣторiлор de'n маї мyлте
 плжте. Ordenariѣ се наре, къ тоате ачелле плжте даѣ
 iндiгъ сеаѣ мѣтэрие de колоаре алвастръ вегеталъ, ка-
 рiле yскжндy-се ꙗнтре хжртiе даѣ колоаре алвастръ ꙗн-
 кiсъ. Ачеаста се vede ла маї мyлте плжте кжшпестре.
 Гластyл (isalis tinctoria, Waid) мэрiтъ челл ꙗнтжiѣ лок
 ꙗнтре елле; de'n ачеаста се зiче а се фi кжштiгат ꙗн
 Цермáниеа ѣъ iндiгъ фоарте вyпъ. ꙗн Жапóниеа се кyл-
 тiвъ спре ачест скоп yн фелiу де трóскот. Indíга дѣ фе-
 лiуриге колорi: мyiатъ ꙗн апъ кyратъ, дѣ колоаре рóшiѣ
 шi гáлвеппъ-мохоржтъ; нyмаї пре'n доспiчiуне дѣ колоа-
 реа чеа вълѣтъ ꙗнкiсъ, кареа, de-ї скоасъ de'n флорi,
 вате ꙗн вiолет.

28. Исворѣл де фок ꙗн тжшеле Крѣкóвiеi.

(Дѣлъ „Iкоана лэмiѣ“.)

ꙗн цiнyтyл Крѣкóвiеi се афлъ yн мyнтe, че се пy-
 меште *tinъnash*, не'нтрy къ пѣтyра п'а крyцiат нешiкъ

спре а-л днзїестра кѹ адеменїцїеле плъчерїї шї курїосъ-
тѣцїї. Стежарї дналцї, молїзї шї бразї дї умвреск кул-
теа, кареа есте орнатъ кѹ челле маї мїросїтоарїе ёрѹвурї
шї флорї де фелїурїте спїце шї деосевїте колорї. Де'н
сжнѹл лѹї їсворъск тѹлте їсвоаръ плъкѹте шї дѹлчї, днсъ
нѹ маї пѹцїн шї де челле сѣрате. Дн лонтрѹл лѹї се афлъ
фелїурїте мїнерале шї метале, карїле рѣсплѣтеск остеп-
неала вѣїашїлор.

Вреднїк де днсемнат есте маї алес ѹн їсвор дн
межлокѹл тѹнтелѹї, де'н кареле їсворѣште ана кѹ ѹн сѹ-
пет тѹртѹрѣторїѹ, скѣзїжд шї крескжд дѹнѣ крештереа
шї скѣдереа лѹпей. Ана їсворѹлѹї ачестѹїа аре мїрос
фоарте таре шї гѹст ка де лапте. Де се ласъ ана ачеста
съ авуреаскъ, рѣшжне дн вас ѣъ ашезїѣтѹръ сеаѣ страт
негрїѹ рѣшїнос. Дн лонтрѹл їсворѹлѹї нѹ днгеацїѣ ана
нечї декѹм. Апропїждѹ-се вре ѣъ лѹмїнаре апрїнсъ, се
апрїнде ана де ѣъдатъ ка ѹн фелїѹ де спїрт, шї арде кѹ
наръ сѹвцїре шї лѹмїноасъ, кареа нѹ се стїпце, декжт
нѹмаї пре'н ловїчїѹне кѹ рѹмѹре днфрѹнзїте. Цїпждѹ-се
дн флѹкѣра еї вре ѹн лемн сеаѣ алте трѹнѹрї арзїѣчїоасе,
се апрїнд, днсъ ана рѣшжне рече, прекѹм а фост. Апроп-
зїждѹ-се ѣъдатъ їсворѹл, астрѣѣтѹт нара пре'н дрѹмѹрї
аскѹнсе пре'н пѣтжт пжнъ ла рѣдѣчїпеле копачїлор, шї
а апрїнс пѣдѹреа, кареа а пѣтїмїт пре'н ачеста стрїкѣ-
чїѹнї марї, арзїжд треї анпї днтрецї. Ачеста а дат
окѣжѹне а се ашїезїа преверїѣторїѹ, ка нѹ кѹм-ва съ
апрїндѣ чїне-ва ана де'н рѣѹтате.

Лѣсждѹ-се флѹкѣра съ ардѣ кжт-ва тжмн, нѹ се
маї апрїнде ана кжте-ва зїлле. Ачеста ѹрмеазїѣ фїреште
де аколó, кѣ се трече газїѹл апрїнзїѣчїос, шї трѣѹѣте съ
се формезе алѹл де поѹ. Тот де'н ачае кѹсъ дншї пїерде
нѹмїта анп пѹтереа апрїнзїѣчїоасъ, тѹрпждѹ-се днтрѹн
вас, дн кареле нечї де кѹм нѹ арде, пїе'нтрѹ кѣ пре'н
тѹрпѣчїѹнеа дн вас се рѣсѹфлъ газїѹл арзїѣчїос.

29. *Bizionxл (боѣ гїбос де'н Амерїка теазїѣзїхалъ).*

(Дѣпъ „Ікоана лѣмїї“.)

Асте анїмале аѹ коарне ротѹнде шї скѹрте, алле кѣ-
рорѹ вѣрѹрї сжнт рѣсфржпте дн лѹтѹрї; фрѹптеа лї-ї
фоарте латъ, окїї лор аѹ кѣѹтѣтѹръ селѣатекъ шї скжп-
теїѣтоарїѣ; аѹ не ѹтѣр ѹн гїв фоарте вжртос, шї коама
чеа ѹндоасъ фоартѣ ѹн фелїѹ де варѣѣ стѣт вѣрѣїе;
пѣрцїле де'н лонтрѹ алле трѹнѹлѹї ле сжнт песте шѣсѹръ
тарї шї днdecate, ear' пѣрцїле де'н ѹрма трѹнѹлѹї сжнт
дн алѣтѹрѣчїѹне маї славе.

Bizionїї рѣтѣческ дн чїреде нѹтѣроасе пѣскжд пре'н
пѣдѹрї. Demineaцїа шї саранѣѣсеазїѣ дн зїллеле маї фїер-
вїнцї лжнѣ їсвоаръ шї рѣѹрї. Пе'нтрѹ греѹтатеа лор чеа
таре лї-се тїпѣреск ѹрмеле пещїоарелор не лóкѹрїле
ѹmede, кѹ асте семне се ажѹтъ indianїї фоарте тѹлт ла
вжнат, лѹждѹ-се не ѹртѣ-ле. Кѹ тоате ачестеа ла вж-
натѹл лор се чере днгрїцїре фоарте таре, кѣчї ачесте
анїмале аѹ сжнцїѣ фоарте аѣер, шї'н клїпа, че аѹ сжнцїт
апропїѣчїѹнеа дѹштманѹлѹї, о їаѹ ла фѹгѣ; апої чеа маї
мїкъ рѣпнїчїѹне дї днфѹрїѣ днтр'атжта, кжт сфартѣ кѹ
коарнеле шї кѹ пещїоареле пре орї че дѹштманн ле есе
пѣпїнте. А dese орї ле есте вжпѣчїѹнеа фоарте ѹшїоарѣ,
кѣчї кѣзїждѹ-ле коама чеа таре не окї, дї дншїéдекъ
а-шї преведé перїкїѹл (прїмѣждїеа), шї ашїа се пот фѹ-
рїшїа вжпѣторїї пжнъ апроане де джшїї, цїптїндѹ-ї ла
їпїмъ шї фїїнд де ажѹнс ѣъ сжнѹръ нїмерїчїѹне спре а-ї
рѣстѹрнѹ.

Вжнатѹл vizionїлор е окѹнѣчїѹнеа чеа маї некѹрматѣ
а селѣатечїлор; еї фоартѣ ѹн вѣтѣлїон пѣтрат шї днчеп
маї днтжїѹ а да фок ерѣеї, кареа дн ѹпеле тжмнѹрї есте
таре шї ѹскатъ; кѹ кжт се тѣреште шї се лѣѣїеште фо-
кѹл маї тѹлт, кѹ атжта се кѹнстржнн сеаѣ стржнтореск
маї тѹлт де'н тоате пѣрцїле, пжнъ кжд спѣрїацї де лѹ-

чиреа флákтpeй апропiъциве, фуг фъръ нечи ъъ ржндвeалъ
 ꙗ тоате пърциле.

ꙗ Луizianna ꙗмвль вжпъторii ла асфелiъ de вжнат,
 кълрi ши артацi кy лъчи. ꙗнтр'аст кiн се аиронiъ маi
 ушiор de еi, къчи възiжнд каiй, ли-се лииштеште фърiеа.
 Чеа маi mare парте de'n vizionii, авжнд пьтpeциъ тьпнос,
 сжнт ашiа de грашi ꙗ улеле пърци але апулви, ꙗкжт
 сжнт невоици а-ши мiкшiорá фоарте мулт iвциеала мер-
 сулви: вжпъторii, апропiжндy-се de еi, чеаркъ а-i цитi
 de-асупра пълелор ка съ ле таie тоатъ пьтереа de'n
 нечиоаре.

ꙗ улеле пърци але Амeричеi рьсъритeнne, се ꙗчeпe
 вжнатyл астор анимале кy оаре-карi черiмонii сжнтe, ши
 се ꙗкiеiъ пре'нтр'yн оспъциъ стрьлyчит, кyпсъркжнд
 (жертвiнд) чеi маi грашi. ꙗндатъ че с'а възiвт ъъ чеатъ
 de vizionii не кжнт, алеаркъ чеi маi ꙗнтжi кълрeци, ши
 формжнд ка ъъ жyштатe de черк ꙗн цiурy-ле, ꙗ атакъ de
 тоате пърциле de ъъдатъ. Кжте ъъдатъ се пар vizionii
 ашiа de греоi, ка кyт маi п'ар маi пyтe мерце de остeп-
 ници; ꙗсъ вжпъторii нy ꙗчeатъ de а-и невоi съ фyгъ,
 стрiжнд de'n тоате пьтерiле дъпъ еi; еi пьрьсeск атyнчи
 кжтнiеа, еар' чеi че нy сжнт ꙗн старе съ маi фyгъ, сжнт
 тьчеллаци не лок.

Ка съ-ши поатъ фаче чiне-ва ꙗкипiре деспре
 естраординариа пьтере а vizionilor, e дeстyлл а шти, къ
 еi фyцинд рьстоарнъ коначi маi грошi декжт врациул
 оmyлви ши фyг пре'н неаъа (омьтyл, зiъпада) чеа маi
 ꙗнгиeциатъ кy атжта iвциeалъ, кжт yн indieann п'ар пyтe
 ꙗмвлá нечи кy ꙗкълциъminte de ракете (сжндаle кy
 талпъ латъ).

„Еъ ꙗсy-ми фyi мартур ла ъъ асeтeнne рьрътатe“,
 зиче D. Хеарне, „ши авъi ꙗнтр'ъъ zi дешьертъчiънеа, de а
 кpede, къ ашiъ пyтe алергá ꙗн фрунтeа лор; ꙗсъ дешi
 кжштiгiъ рьпyтъчiънеа de а фi фоарте ꙗндемжнат ꙗнтръ
 ꙗмвлареа кy ракете не неа ꙗнгиeциатъ: авъi тотyши de
 ъъдатъ ши окъжyне а-ми рькyвоанте пeпyтинциа de аурм á

ачестор анимале, кy тоате къ елле се кyфyндá аджк ꙗн
 неа, лъсжнд yрme дeстyлл de ларце.“

Vizionii аъ iстециеа de а се апърá ши de лyпи, кжнд
 сжтциeск ъъ чеатъ de асте фeре, с'адyпъ ла yн лок ши
 фоартъ yн черк, пyпжндy-се ꙗн тежлок чеi маi слави,
 еар' чеi маi тарi de'n афаръ кy коарпеле ꙗн тоате латy-
 рiле цiур ꙗнпрециур. Дар' деакъ-i атакъ лyпи пре не-
 сжтците; атyнчи ши тарi ши слави, тоци сжнт прада астор
 фeре рьпциве.

Маi тоате пърциле vizionilor се ꙗнтpeвiнциeазiъ спре
 лyкpурi фолоситоарie. Пiеллеа шьeрвeште indieannilor ла
 тот фeлyл de ꙗтврькъмжнт, пьрyл ши коарпеле ꙗкъ се
 прелyкрь. Сeул лор есте yн овieнт фоарте ꙗнсемнат ꙗн
 негоциъ, карнеа de не yтър есте фоарте вyпъ. Ъпii чер-
 каръ а ꙗмвлжнi асфелiъ de анимале, местекжндy-ле кy
 воii орденарi; дар' ꙗндешьерт, не'нтръ къ ꙗндатъ че
 креск, ꙗши рькáпътъ еаръ-ши сeлвьтъчiеа ши iвциeала
 фърiеi орициарie, стрикъ опi че ꙗнгръдiгyре ши ꙗкicорi,
 ши фyг ла ларгyл лор.

30. Мошiл Nicтор.

(Прозртьчiъне.)

Тржндъвiеа, кyт зиче мошiул Nicтор, ꙗнгревeазiъ
 тоате, еар' лyкpареа ле yнiурeазiъ. Челл че се скоалъ тжр-
 зiъ, се свъчiуштъ тоатъ зiъа, ши de авiа ꙗши ꙗчeне тpe-
 веле, кжнд еатъ къ а ши сосит поантеа. Тржндъвiеа мерце
 ашiа de ꙗнчет, кжт сьръчiеа о ажyпце не неаштeнтатe.
 Мжнаци-въ тpeвеле пъiнте, ка съ нy въ тжне елле пре
 воi! А се кyлкá тжмпурiъ ши а се скулá de демiнеациъ
 сжнт чeлле маi вyне доъъ межлоачe de а-ши пьстрá сжпъ-
 татeа, авереа ши жyдeката мiнциi.

Че ꙗнсеамнъ спeржнциeле (пъдеждiле) ши дорiнциeле
 воастрe не'нтръ тжмпурi маi фeричiте? Тжмпyл ꙗн vom
 ꙗмвyпътъци, нyмаi деакъ vom шти лyкpá кy сьргvнциъ.
 Къ мошiул Nicтор зиче: „лyкpул нy аре невое de дорiнциъ.

Челл че тръеште нумаї ку спержица, се афль дн перікіѣ (примѣждіе) съ моаръ де фоаме. Ну есте фолос фъръ остепнеалъ.“

Есте де невое съ-мі днтревициѣзіѣ тжпїле, фїнд къ п'ам мошії, орї де ле ам, сжнт днсърчїнате ку дърї грелле, шї прекум зіче мошіїл Ністор: „ѣъ тѣестріе (мештешїт) прецївеште ѣъ мошіе, къчї тѣестріеа есте ѣн шїервіціѣ (службъ), че ѣнеште оноареа ку фолосул“. Трѣвїе даръ съ лукрѣм, къчї алтфелїѣ печї къпїталул, печї шїервіціул ну не вор ажутá съ плѣтїм дърїле шї деторїїле. Фоамеа шї фоаметеа се ѣїтѣ пре'н ѣшїѣ ла отул сжргїнчїос, дар' ну кутеазїѣ съ днтре ла елл. Нічї комїсарїї, печї апрозїї ну днтрѣ ла елл, къчї лукрул плѣтеште деторїїле, еар' лепнеа шї десперареа ле спореште. Ну есте де невое съ афлаці котоаръ, печї ка ѣнкї днавуції съ въ факъ моштеппїрі (ерезітѣці); пе'нтрѣ къ лукрареа, прекум зіче мошіїл Ністор, есте мама аверїлор, шї дѣтнезїѣ ну денеагъ сжргїнчїосулї неміка. Лукреазїѣ пе кжд доарте трѣндавїл: ашїá вей аве гржѣ шї де вждѣт шї де пѣстрат. Лукрѣ дн тот тжпїл, че се зіче асть-зі, къчї ну поці шті кжте пїедече те вор днтїмпїна тжне. Де ачееа зіче мошіїл Ністор: „ѣъ зі де асть-зі вулѣ, ажѣнде маї мулт декжт доѣъ зілле де тжне, шї де аї че-ва де лукру не тжне, фъ-л асть-зі“. Де аї фї дн шїервіціѣ ла ѣн домн вул, аѣ ну те-аї рѣшїна съ те нутеаскъ лепнешїѣ? Днсъ кїар ту днсу-ці дці ешті Домн, рѣшїнеазїѣ-те даръ де тіне днсу-ці, кжд трѣвїе съ-ці дншїтезі трѣндѣвїеа, авжд атжта де лукру пе'нтрѣ тіне шї пе'нтрѣ пáтрїе-ці! Скоаль-те дн зїорї де зі, пе'нтрѣ ка лумїнд соареле, съ ну поатѣ зіче: „еатѣ ѣн трѣндав че доарте днкъ!“ Ка съ ну те днтжрїї, аѣкъ-те де лукру, шї-ці ад' амінте че зіче мошіїл Ністор: „тжїца ку тжлѣшї ну прїнде шїоаречї“. Мі-ї зіче поате, къ-ї преа мулт де лукру шї ну маї поці. Се поате! нумаї днтр'армеазїѣ-те ку воїнциѣ шї стѣторпїе, шї вей vedé шївїлї, къ мошіїл Ністор зіче: „ана, че каде пікѣтурѣ

дїнѣ пікѣтурѣ, сапѣ неатра дн ѣртѣ; ку лукру шї рѣв-даре курѣ шїоаречеле фѣвса; ку ловїрї міче днсъ dese се довоарѣ стежарїул челл пѣтѣрпїк“.

31. Dožb svíce.

(De П. Asaki.)

Къ пѣлціатѣ, тжндрѣ фрѣште
 Шн дешїерт епїк дешїїма
 Пе ѣн епїк плїн де грѣзїте,
 Че дн жос се атжрнá,
 Зїкжд кѣтр' алл съѣъ вецїн:
 „De ржс лжкрѣ, кспїос,
 Къ цїї каѣвл ашїá жос!“
 Днсе' атжнчїа епїкѣл плїн
 А рѣснѣне л'ачеастѣ чеартѣ:
 „Ну дореск а тѣ скїтбá,
 Еѣ фрѣшїеа ті-ашїѣ рїдїка,
 Кжд ар фї де шот дешїсарш.“

32. Мѣтїїле.

(Дѣпѣ „Ікоана лѣтїї“.)

Векїї ецїттеннї, дндемнаці де їдеїле релїгїоасе, лїп-сїндѣ-ле маї алес леппеле спре арзїѣчїїнеа трѣпурїлор торцілор, еар' рѣвѣрсѣчїїнїле Нілѣлї дншїедекждѣ-ї де а ле днгрона, ле-аѣ вѣлсъмат, ка пре'н ачееа съ ле фереаскъ де пѣтрезїчїїне. Асте трѣпурї вѣлсъмате се нѣшїаѣ тжтїѣ, шї с'аѣ пѣстрат дн кътѣкѣтѣ шї пїрѣ-міде апроапе де 3000 де ашїї шї пжѣ асть-зі. Колоареа ле есте къфеннїѣ, трѣпул ѣскат шї вжртос ка лемаул, шї-росїнд а спїцерїе. Трѣпул днтрег есте днвѣлїт дн кор-деллѣцїе днѣгѣсте де вулѣвак де колорї фелїѣрїте. Фацїа есте маї тот де аѣна дескоперїтѣ, кареа ѣне орї есте пѣ-стратѣ ашїá де вїне, кжт окїї дшї аѣ форма пѣтѣралѣ. Корделлѣцїеле пѣтрезїндѣ-се де вѣлсам дн декѣрсул тжп-пѣлї днделлѣпгат, сжнт ашїá де днкїѣгате-ку трѣпул, ка

кѹм ар фѣ уна кѹ ел. Мѹмїле се афлѣ ѿ Еѣптѹл меж-
лочїѹ парти ѿ пїрѣмїде, парти ѿ крїпте. Методѹл вѣл-
сѣмѣчїѹнїї ерѣ ѹрѣсторїѹл: вѣрѣацїї орденацїї ѿнадїне
спре ачеаста скотеаѹ маї дїтѣїѹ пѣрѹптаїеле, апої
трѣдеаѹ крѣерїї кѹ кѣрлице де фїер пре вѣрї шї ѿмплеаѹ
кѣпѣцїїна дешїеартѣ кѹ вѣлсам. Мѣрѹптаїеле спѣлате
ѿ вїн де фенїк се ашїезїаѹ еар' ла локѹл лор ѿ трѹп,
кареле се цїнеа апої 70 де зїлле ѿ сѣлїтрѣ. Дѹпѣ ачеа
ѹрѣма вѣлсѣмѣчїѹнеа: вїнтреле (пѣптечеле, фоаллеле) се
ѿмплеа де вѣлсам, шї тот трѹпѹл се ѿфѣшїѹра кѹ кор-
деллѹцїе мѹїате ѿ рѣшїнѣ де чедрѹ шї ѿ олеїе мїросї-
чїоасе. Кїелѹеала ерѣ фоарте маре, не'нтрѹ ачеа нѹмаї
трѹпѹрїле челлор вогацї се вѣлсѣмаѹ ѿ кїпѹл ачеста.
Дѹпѣ ачеа се ашїезїа кѣдаврѹл ѿнтр'ѹн сѣкрїѹ сковїт шї
зїѹгрѣвїт, кѹ ѣѣ цїѹрїѹре ѿфрѹтсецїятѣ, кареа ерѣ ѹне
орї фоарте прецїоасѣ, лѹкратѣ де'н вїс кѹ маре мѣестрїе,
ѹне орї орнатѣ кѹ аѹр шї кѹ пїетре прецїоасе, шї плїнѣ
де семне іероглїфїче шї фїгѹре сїмѣолїче, карїле ѿфѣ-
цїшїаѹ вїогрѣфїеа сеаѹ лавделе рѣпѣѹсатѹлї. Асте
семне іероглїфїче, не'нцїелесе ѿ тѣмѹрїле маї поѣе,
ле-а деслегат ѿвѣцїатѹл Шїамполїон. Кѣдавреле се пре-
фѣчеаѹ ѿ мѹмїї шї пре'н межлоаче маї ѣфтїне. Мѣ-
рѹптаїеле нѹ се скотеаѹ, чї се строиаѹ кѹ рѣшїнѣ де
чедрѹ, шї стѣнд 70 де зїлле ѿ сѣлїтрѣ се ѿфѣшїѹраѹ
кѹ корделлѹцїеле нѹмїте маї сѹс, карїле се мѹїаѹ ѿнтр'ѹн
фелїѹ де гѹмѣ сеаѹ клеїѹ. Афарѣ де кѣдавреле оменешїї
маї префѣчеаѹ еѣптешїї ѿ мѹмїї шї кѣдаврѹл пѣсерїї
„їве“ шї алл воѹлѹї „ане“, че ераѹ сѣпте ла дѣшїї, ва
ѿкѣ шї алл алтор аїмале, карїле се алѣѹраѹ не дѣпѣ
порт. ѿвѣцїатѹл Кїелїо а дешкїс ла Пѣрїс ѿ аѹнѹл 1823
доѣе мѹмїї, де'н карїле ѹна ерѣ аконерїтѣ кѹ шїенте ѿ-
вѣлїѹре, песте тот 2800 де палме пѣтрате де корделле
шї мѣтерїе, а доѹа фѣрѣ рѣшїнѣ, шї ѿ лок де вѣлсам
ерѣ ѿмплѹтѣ кѹ фїнѣ де лемп, пре'н кареа рѣмасе кар-
неа невештежїтѣ, еар' пїеллеа ѿ лок де а фї неагрѣ, ерѣ
гѣлвїѣ.

Dátina de a vѣлсѣмѣ кѣдавреле челлор вогацї с'а пѣ-
страт пѣпѣ астѣ-зї. Дофторѹл Гапал дела Пѣрїс а афлат
ѹн метод маї сїмплѹ, пре'н кареле се пот пѣстрѣ кѣда-
вреле невѣтѣмате.

Ла Пѣлерма ѿ Сїцїліеа аѹ кѣлѹгѣрїї ѹн метод де
а пѣстрѣ кѣдавреле ка ѹн фелїѹ де мѹмїе. ѣѣ волѣ сѹв-
пѣмѣптеанпѣ есте деспѣрцїтѣ ѿ маї мѹлте деспѣрцї-
тѹре; ѿ пѣрѣцїї ачестора стаѹ ѿ дѹлѹпѹрї маї мѹлте
кѣдавре ѿ печїоаре, фїїнд легате де пѣрѣцї шї ѿмѣрѣ-
кате кїар ѿ пропїеле лор весмїте. Кѣлѹгѣрїї ачестеї
мѣпѣстїрї кѹпоск ѹн метод де а пѣстрѣ кѣдавреле невеш-
птежїте шї неѹтрезїте, каре-л цїп не'нтрѹ сїне.

Афарѣ де ачесте мѹмїї мѣестрїте се маї афлѣ аѹре
шї мѹмїї пѣѹрале, prodѹсе пре'н ѹскѣчїѹне сеаѹ свѣп-
тѣчїѹне. Пе мѹптеле Сѣн-Бернард, ла мѣпѣстїреа ѹпор
кѣлѹгѣрїї, се пѣстреазїѣ трѹпѹрїле челлор рѣпѣѹсацї сѹв
неаѹа чеа ѿпалѣ. Трѹпѹрїле се ашїеазїѣ шїезїїнд
ѿнтр'ѹѣ кїліе кѹ ферестреле дешкїсе: аерѹл челл рече
ѿмпїедекѣ пѹтрезїчїѹнеа кѣдаврелор, карїле се ѹскѣ не
ѿпчет кѹ тотѹл.

ѿн тѣмѹрїле векїе се ѿнтрезїнцїаѹ мѹмїле не'н-
трѹ вѣлсамѹл лор ка дофторїї.

33. Кѣпшек.

(De II. Cion.)

Че ар фаче астѣ лѣте,	Ноаптеа чеа дїтѣнекоасѣ,
Шї челл рѣѣ, че кѣрѣ 'н сїпте,	Шї атѣт де фїороасѣ,
Деакѣ соаре 'н черїѣ н'ар фї?	Деакѣ лѣна н'ар лѣчї,
Ашїа-ї, фрате к'ар перї?	Доамне! кѣт де трїст ар фї!
Спѣне-мї, сѣмне фрѣцїоаре,	Вѣсела прївїгѣтоаре,
Че-ар фаче гѣроаѣа оаре,	Ар пѣтѣ кѣпѣта еа оаре,
Деакѣ роѣѣ нѣ ар фї?	Прїмѣвара де н'ар фї?
Ашїа-ї кѣ с'ар вештежї	Ба, сѣрмалла, ар мѣрї!

Сѣфлетѣла че пѣтїмеште,
Шї де дѣрѣрї се сѣровеште,
Кѣнд сперѣпцїе н'ар пѣтрї,
Крѣзї, тѣ фрате, к'ар трїї?

34. Елефантул.

(Дъпъ „Икоана лѣтій“.)

Елефантул есте челл маї mare de'нтре анімалеле уска-
тулуї, локуеште ꙗн кодрїи Indiей шї Афричей тот ꙗн чи-
rede seaў кърдурї де кѣте 100—150 ла ун лок. Елл се
џне де џенул сугътоарїелор ку пїеллеа гроасъ, се ну-
треште ку пѣпште. Елефанта фатъ нумаї кѣте ун виџелл.
Аст анімал, кареле крескут, есте де 17 палме де mare,
аре кап mare, окї мїчї, урекї лѣсате ꙗн жос, труп пѣџп
пѣрос, печїoare гроасе. Де алте анімале се деосевеште
маї алес пре'нтр'ун пас лунг, сувџїре, ку кареле се шїер-
веште фоарте гївачїѣ ла тот фелїул де лѣкрурї, прекум
шї пре'н пїште колџї ешїџї де'н гуръ, атџт де марї, кѣт
кутпенеск дела 60—180 де пѣџї унул, де'н карїї се фак
фелїурїте уелте. ꙗн векиме се аплекаў елефанџїї ла
рѣсвоаїе, пуртѣнд ꙗн спате кѣте ун турп, ꙗн каре ꙗн-
кѣпеа пѣпъ ла треї-зїечї де остапї арманї.

Елефанџїї се ꙗмвѣжнїеск унїор, шї се депрїнд ла
орї че лѣкру, ва шї ла гївѣчїї дѣпъ тѣлїнтеле, ку карїле-с
ꙗнзїестраџї де ла пѣтуръ, шї карїле мултора лї-с'ар пѣре
поате ку непутїнїѣ, деакъ ну ле-ар адеверї спериїнїїеле
челле dese. ꙗнтре алтеле есте преа ꙗртересѣџївъ прїн-
зїѣчїунеа елефанпїлор. А dese орї се прїнд ку четеле,
стрѣтторїнд-ї ꙗнтр'ѣѣ ꙗнгрѣдїтуръ фѣкѣтъ аѣтме пе'н-
тру ачеаста; ear' прїнзїѣчїунеа унїа сѣпгур есте маї ку
аневое, ва кѣте ѣѣ датъ шї перїїоасъ (прїмежїоасъ).
Дѣнд вѣпъторїї де урма унїї елефант сѣпгур, ꙗн урмъ-
реск сара ꙗнтр'амургул ку патру елефанте ꙗнвѣџїате
вїне ла вѣпат, че се нумеск кѣтїї. Треї де'нтр'ѣиселе
се апрїпїѣ де елефантул селвáтек, ꙗнзїнтѣнд ку лѣаре
амїпте тот пѣскѣнд, ꙗнтревїнїїѣнд ун асфелїѣ де вїклен-
пїе, кѣт ар креде џїне-ва, кѣ елле ꙗнкъ-с селвáтече. Дар'
арѣтѣнд елефантул селвáтек ла апрїпїѣчїунеа ачестора
пескарї семне де неплѣчере seaў тѣнїе селвáтекъ: атунчї

о рутп ачестеа ла фугъ фѣръ чеа маї мїкъ ꙗнтрѣзиаре,
купоскѣнд вїне перїкїул (прїмежїїеа), каре ле амерїнїѣ.
Еаръ де'н кунтра ꙗнџїелегѣнд елле, кѣ елл есте ꙗн вое
вунъ, ꙗн ꙗнкѣнїїуръ, фѣкѣндѣ-се кѣ ну-л вѣд, дѣпъ
ачеа ꙗнчеп а се жѣка ку дѣксул, стрѣпѣндѣ-л парте де
грумазїѣ, дар' ну преа таре, ка сѣ ну се сѣнере кум-ва
пѣдурарїул челл неполїтїк шї недепрїнс ла глѣме (шїеџї),
парте ꙗнвѣрѣџїнїїѣндѣ-л ку колапѣул гѣтѣлуї. Асте тѣ-
гѣлїтуре, адѣкѣнд селвáтекѣлуї плѣчере, л'ѣндѣплекъ а
се ꙗнпѣртъшї шї елл де ачелл жок, некѣтѣнд, кѣ ї-ар
фї пѣсъ вреѣѣ куръсъ. Пекѣнд се десфѣтеазїѣ кумпáнїїеа
асфелїѣ, се апрїпїѣ вѣпъторїї, карїї пѣндїá пѣп' акум,
ку а патра елефантъ, прегѣтїџї вїне спре ꙗнтрепрїндереа
атѣт де греа шї урїашїѣ. Вѣпъторїї се тѣрѣск фѣрїнїїѣ
ку чеа маї mare пазїѣ пе де'н досул елефантулуї селвáтек
пѣпъ че ажунг сув пѣптече-ї, шї-ї ꙗнфѣшїуръ печїоа-
реле де'н апої ку ѣѣ фрѣпгїе сувѣїре. Несѣтїнїнд елл ачеа-
ста, ꙗншї проуртеазїѣ лѣкрул маї департе, лѣкѣндѣ-ї
печїоареле де'н апої ку вр'ѣѣ 6—7 фрѣпгїї вуне, маї ꙗн-
подѣндѣ-ї шї кѣте ѣѣ фѣне де 60 де коџї де лунгъ ла фїѣ-
каре печїор де'н апої; дѣндѣ-ле тѣпа ꙗн ꙗнфѣшїуръ шї
печїоареле де пайте. Фїнїндѣ-шї лѣкрул, се траг вѣпъ-
торїї напої, асѣтене се департ шї елефантеле. Елефантул
селвáтек, ꙗндатъ че се сѣтте прїнс, се ꙗнчепкъ ку чеа
маї mare фѣрїе а сѣпнá ꙗн кодрѣ; даръ фїїнд ꙗнпїеде-
кат, ну поате фѣџї рѣпедѣ, чї нумаї де авїá се мїшкѣ,
сѣрїнд кѣнд шї кѣнд; де ачеа сѣпт вѣпъторїї ꙗн старе
а се џїне де елл, шї, ажунгѣнд ꙗн пѣдуре, а-л легá ку фѣ-
пїле, че се тѣрѣск дѣпъ елл, де вре ун копачїѣ дестулл де
таре. Турѣѣчїунеа прїнсѣлуї ажунѣ ꙗн кїпул ачеста ла
челл маї mare град, шї акум се тѣптеште жос, акум
скуртѣ пѣтѣптул ку ꙗнфрїкошїаџї-шї колџї, ꙗнпул-
пѣндѣ-се де'н тоате пѣтерїле сѣ скане; не лѣпгъ ачестеа
раѣе ашїá де ꙗнфрїкошїат, кѣт се кутрѣтуръ пѣшѣптул,
вѣеск кодрїї шї рѣсѣпъ вѣїле де кумплїта-ї стрїгаре. Дѣе
орї се'нтрѣпїлъ де шї рѣтпне фѣпїле шї сканъ, дар' де

комун рѣшѣне принс, ши овосиндѣ-се де некѣрмателе
трѣитѣуре, свѣчѣмѣчѣнѣ, опѣнтѣчѣнѣ ши рѣклете, се
маї моаїѣ, се астѣмѣрѣ ши се ѡтвѣлѣнѣште, не авѣнд
че фаче. Атѣнѣ се апрѣпѣнѣ вѣлѣторѣ ку елефантеле маї
їнїмоасе, адѣкѣндѣ-ї де тѣкѣре, кареа о апѣкѣ фѣрѣ
шѣлтѣ ѡтвѣчѣнѣ ши о тѣкѣнѣ. Деprinѣнѣндѣ-се вѣне
ку арестѣл, кареле цѣне ѣне орѣ ши ку лѣнїле, ѡн ѣртѣ
ѡл деслеагѣ вѣлѣторѣ ши-л дѣк а касѣ ѡсоцїт де еле-
фантеле вѣлѣде. Деакѣ се ѡтвѣлѣнѣскѣ ѣдатѣ елефанцїї,
се пот депрїнде ла тоате тревеле домѣстече, еї аратѣ
ѡнцїелепїнцїѣ таре, ши ѣнїѣрїнцїѣ ѡнтрѣ ѡнвѣцїѣтурѣ,
ши сѣнт фѣарте плекацї ши аскѣлтѣторѣ де Домнїї сѣї.

35. Кѣпеле кѣ каса.

(De A. Паннѣл.)

Ѣн кѣпеле 'н еарна цѣроасѣ
Кѣнд кѣзїѣсе неаѣа гроасѣ,
Се 'нковрїгасе кѣ тотѣл
Сѣв врдѣк' аскѣнѣнѣндѣ-шї вотѣл,
Шї 'нтр'а лѣї тремѣрѣтѣрѣ
Кѣлѣнцїнѣндѣ-ї дїнцї 'н гѣрѣ,
Зїчеа: „-ї вїне 'н шѣтї де варѣ,
Кѣ доарте отвѣл не-афарѣ,
Шї де неїї шн фрїг не-ї касѣ,
Мерѣ ла аѣр де'н касѣ.
Дар' акѣта-ї плагѣ 'н касѣ,
Нѣ врѣ афарѣ сѣ еасѣ,
Шї не тїне 'н вѣнш тѣ скоаше,
Сѣ-ї ѣлѣск де'н кѣрше шоаше.
Дар' везї каш сек шї ла тїне,
К'асѣтѣ варѣ фрїсе вїне,
Шї ерѣ десѣлле оасе
Прѣ'н кѣрше де тїне роасе,
Нѣ грѣтадѣ сѣ ле фак,
Ѣї сѣв неа 'нгропаше гїак.
Нѣтаї кѣ ге-тї да де'н тасѣ
Нѣшеат сѣ-тї гїдеск ѣ касѣ;
Кѣ, дѣнѣ кѣт тї-се таре,
Нѣ шрѣбїе ашїа таре;

Кѣ 'нколѣшїт, кѣт сѣлшїт, шот
Нѣ фак неїї тѣкар шн кош.
Дар' ласѣ, де-акѣ нїнше
Невоа тѣ 'нвѣцїѣ тїнше.
Кѣт ва сосї вара, 'ндашѣ,
Прекѣт а таї фѣсшї ѣдашѣ,
М'анѣк сѣ штрѣлг оасе гоале,
Ѣе тї-се даѣ де прѣ'н оале,
Шї кѣнд ле род, сѣ-тї зїк тїе:
Мѣ! везї, фрѣ еконѣтїе!
Нѣ роаде пѣше тѣсѣрѣ,
Маї опреште де ла гѣрѣ,
Шї лѣї фрѣ шї шс ѣ касѣ,
Шшї кѣ ла еартѣ лѣї пасѣ!
Дѣнѣ ге касѣ тї-оїѣ фазе,
Вїѣ цѣрѣл кѣшс-ї плагѣ.“
Ашїа кѣпеле, сѣртаннѣл,
Фѣкѣндѣ-шї, кѣм ам зїе, планнѣл,
Деакѣ сосї прїмѣвара
Шї 'н ѣрта еї апої вара,
ѡнчѣне оасе с'адѣне,
Тоате ла зн лок ле пѣне,
Нѣ ле роаде ашїа таре,
Ле цїне сѣв пазїѣ таре;
Сѣ ле їа адцї кѣнї нѣ ласѣ,
Кѣ-ї тревѣек не'нтрѣ касѣ.
Дѣпѣ че-а стрѣлѣ пѣпїнтелле,
С'а лѣнцїт не лѣнѣгѣ елѣ,
Шї 'нчепѣ сѣ се прївѣаскѣ,
Сѣ с'анѣче сѣ зїдѣаскѣ.
Дар' зїтѣндѣ-се'н лѣнцїте
Ла дѣтрега са тѣрїте,
Шї нѣдѣшїндѣ-л кѣлѣзѣра,
Зїе: ѣ! а! кѣскѣнд гѣра,
„Ѣнде-ашїа таре тѣлѣте,
Дѣнѣ 'ншрѣага тѣа тѣрїте?
Ашї! о сѣ-ѣї маї фазї шс касѣ!
Сѣ 'нвѣцїѣ? орѣ маї вїне ласѣ,
Кѣ еарна шрѣкѣшѣ-тї таре,
Нѣ ерѣ фрїг ашїа таре.
Кѣт ва фрї фѣсшї, не цїн тїнше,
Воїѣ ведѣ де-агї нїнше.“

Zikand aчестea ʎи сине,
С' апъкъ, ле роаде вине.

ʒни 'н невоі деак' аʒ дат,
Се фръмълтъ, капъ-ші ват,
Zikand: „де азї мѣише
Асша не мѣацїъ мїише.“
Дар' релеле деакъ трек,
Шї 'н че-ва вине петрек:
Трекътъл вїтат рѣмъле,
Нечї маї кѣцетъ ла тъле.

36. Цїнциарїѣ л.

(Дѣпъ „коана лѣмїѣ“.)

Ачест анїтърела аре корнїціе сѣмїціве ʎи форма ацїеї, ла вѣрвѣтѣшї ка пїептепеле, плїск сѣгѣцїв кѣмїсѣ де'н чїнчї фїре, карїле се афлѣ ʎитр'їѣ теакъ, шї доѣѣ вѣрфѣурї де тѣмкат. Цїнциарїѣл орденарїѣ (culex ripens, цївїнте) есте чевѣшїѣ, шї аре онт врѣне мохорѣте не трѣмѣл де'н апої. Цїнциарїї сѣмїт маї мїкѣцї шї маї сѣвѣ цїреї деѣмт цїнциарїеле, шї се кѣносѣ не корнїціеле сѣмї цїціве челле кѣ пїептепеле. Цїнциарїа оѣѣ ка ла доѣѣ сѣте, маї кѣ самѣ ʎи апъ; спре ачест скоп се ласѣ пре вре ѣн лок кѣ апъ стѣцївѣ, се ашїеазїѣ пре вреѣѣ фрѣнзїѣ де пѣматъ апѣтекъ, пре вре ѣн фїр де роѣзїѣ сеаѣ пре алт трѣп вѣртос, ашїа ка партеа де'н апої а трѣмѣлї сѣ атѣрне престе апъ, еар' нечїоареле де'н апої ле ʎитїнде крѣчїшїѣ ʎи форма ѣнѣ ѣнѣїѣ; ʎи ѣнѣїѣ ачеста ласѣ ѣн оѣ овал лѣнѣрѣцїѣ, лїпїт де ачеста алтѣл шї анїа шїаї денарте пѣмѣ ла нѣмѣрѣл арѣтат маї сѣс, карїле тоате ле лїпеште ѣнѣл де алтѣл кѣ ѣѣ мѣтѣрїе клїеїасѣ. Оѣѣле легате тоате ѣнѣл де алтѣл ʎипоатъ не апъ ка ѣѣ лѣнтрїцїѣ. ʎи декѣрс де кѣте-ва зїлле се ївѣск ларвеле формате фелїѣрїт; капѣл шї партеа де пѣнїте а трѣмѣлї сѣмїт марї несте формѣ; капѣл аре дої окї шї доѣѣ крѣскѣтѣре ка клештеле; трѣмѣл де'н апої се ʎнѣгѣстеазїѣ ʎи онт деспѣрцїтѣре вѣлѣвѣкате, шї ла кѣпѣт аѣ пѣлѣте де

ʎипотат, шї нѣ денарте де кѣпѣт ѣѣ цїеве спре рѣсѣфла-реа ларвї. Трѣмѣл де пѣнїте есте ʎнѣїестрат не ʎмѣвѣ нѣрцїле кѣ патрѣ мѣмѣнѣкїе де фїре, трѣмѣл де'н апої де ʎмѣвѣ нѣрцїле кѣ кѣте ѣнѣл не фїѣ-карѣ деспѣрцїтѣрѣ, шї анїа есте ʎипеннатъ тоатъ ларва кѣ ѣѣ мѣлцїме де мѣмѣнѣкїе. Еа се мїшкѣ фоарте їѣте, алѣргѣнд ʎнѣкоаче ʎнѣколó не апъ, се цїне ʎнѣсѣ тот не сѣнѣрѣфацїѣ, ашїа кѣт капѣл ʎи цїне тот ʎи сѣс шї цїевїле де рѣсѣфлат ле ʎнѣтїнде афарѣ де'н апъ. Еа се нѣтрѣнїте де'н анїмѣлѣцїе мїче апѣтече, лѣпѣдѣ пїеллеа де кѣте-ва орї шї дѣнѣ онт пѣмѣ ла зїече зїлле дѣнѣ ешїре-шї де'н оѣ, се префаче ʎнѣтр'їѣ рѣоашїѣ еарѣ-шї де формѣ фелїѣрїтѣ. Акѣм трѣмѣл де пѣнїте ʎи реферїнцїѣ кѣтѣрѣ чел-лелалте нѣрцї есте грос кѣ тотѣл, неформат шї поартѣ доѣѣ цїевїшїоаре ʎи форма тѣрпакїѣлї (лїчеї, трїфѣтерѣлї); трѣмѣл де'н апої, че се араѣт ʎи онт деспѣрцїтѣре, аре ла кѣпѣт доѣѣ пѣлѣте роѣнѣде. Астѣ рѣоашїѣ сеаѣ нїмѣѣ се шїшкѣ фоарте рѣпѣде не апъ. Еа рѣсѣфлѣ пре'н корнїшїоареле челле ка тѣрпакїѣл, кѣ карѣ трѣвѣїе сѣ стѣа маї сѣс де сѣнѣрѣфацїа анеї. Деакъ аѣнѣде нїмѣа ла 7—8 зїлле, атѣнчї плѣснеште пїеллеа ʎнѣтре корнїціе, де'н карѣ ʎнѣдатъ се рїдїкѣ цїнциарїѣл кѣ трѣмѣл де пѣнїте, траѣе дѣнѣ сїне трѣмѣл де'н апої, шї своарѣ, кѣчї не свѣрѣнд ʎнї афлѣ моартеа ʎи апъ. Спре а не ʎнѣкредїнцїа деспре тоате ачестea, сѣ скоатем ʎнѣтр' ѣн кїп де петрѣчере, кѣте-ва пѣхарѣ кѣ апъ стѣцївѣ верзїѣ де не ла мїезїѣл верѣї, сѣ се акóперѣ фїѣ-карѣ пѣхар кѣ ѣн окїѣ де стїкѣл шї сѣ се еспѣнѣ соарелї, асѣелїѣ се вор адѣнѣ ѣѣ мѣлцїме де ларвѣ де цїнциарї, карїї се пот ведѣ кѣ окї лїверї неармацї; нѣмаї стїкла сѣ фїѣ фоарте стрѣвѣзїѣ, де воїм сѣ vedem вїне скїмѣвѣчїѣнеа дескрїсѣ маї сѣс. Че се атїнѣе де ешїреа челлор маї мѣлцї цїнциарї де'н оѣ, ачѣаста се тѣмѣлѣ маї вѣртос поантеа.

37. *Мошѣл Ністор.*

(Дзѣнь „Ікоана лѣтні“.)

Съ лѣтъ вѣне а мѣнте шѣ съ не дѣгрѣдѣм де дѣсе-шѣ лѣкрѣрѣе чѣлѣ маѣ мѣче, не'нтрѣ къ се тѣмплѣ, де ѣтъ невьгаре де самѣ къусеазѣтъ (прѣнчѣнѣште) зн рѣѣ таре. Мошѣл Ністор зѣче: „пре'н лѣса знѣи кѣѣ се пѣрде поткоава каллѣлѣ, де'н лѣса поткоавеѣ пѣрдем каллѣлѣ, шѣ фѣрѣ калл пѣере шѣ дѣсу-шѣ кѣлѣрѣцѣлѣ, не'нтрѣ къ дѣштѣппѣлѣ л'ажѣнѣе шѣ-л омоарѣ. Шѣ тотѣл вѣне да аколѣ, къ н'а лѣват сама ла кѣѣлѣ поткоавеѣ каллѣлѣ съѣ.“

Деакъ зн ом нѣ шѣтѣ пѣстрѣ кѣнд кѣштѣгѣ, ва тѣрѣ фѣрѣ съ аѣвъ вер зн ванн, дешѣ а лѣкрат дѣ тот дѣкурѣлѣ вѣцеѣе салѣ: „къ кѣт е вѣкѣтѣрѣеа маѣ грѣсъ“, зѣче мошѣл Ністор, „къ атѣта ва фѣ маѣ скѣртѣ дѣета“.

Еатѣ къ в'ацѣ адѣнат къ тоцѣи не'нтрѣ лѣчѣтѣчѣнѣеа знор обѣпѣте кѣрѣоасе шѣ мѣлѣнѣцѣшѣе прѣцѣоасе. Ачѣстеа ле нѣмѣцѣ вѣнѣрѣ, дарѣ де нѣ вѣцѣ лѣа сама, не'нтрѣ знѣи де'н воѣ се вор нашѣе де'н елѣ тарѣ рѣлѣ. Воѣ зѣчецѣ, къ ачѣсте лѣкрѣрѣ се вор вѣнде ѣфѣтѣн, ѣдѣкъ къ маѣ нѣцѣн дѣкѣт аѣ кѣстат; дѣсъ деакъ елѣ нѣ сѣлт не'нтрѣ чѣне-ва де не апѣратѣ трѣвѣнѣцѣтъ, вор фѣ пѣрѣуре скѣмѣе не'нтрѣ елѣ. Адѣчецѣ-въ а мѣнте че зѣче мошѣл Ністор: „Чѣне кѣштѣрѣ че-ѣ есте де прѣсос, ва вѣнде дѣпѣ ачѣеа шѣ че-ѣ есте де не апѣратѣ трѣвѣнѣцѣтъ. Ам вѣзѣлт ѣтъ мѣлѣцѣе де оаменѣ пѣрѣзѣлѣдѣ-шѣ тоатѣ авѣреа де'н кѣуса кѣштѣрѣ-тѣрѣелор ѣфѣтѣне. Омѣл дѣцѣелепт дѣвацѣтъ де'н непорѣчѣ-рѣеа алѣора; еарѣ' чѣлѣ невьзн а рѣре орѣ се дѣцѣелептѣ-ште пре'н дѣса-шѣ а са непорѣчѣре“.

Кѣнѣск оаменѣ, карѣи спѣре а-шѣ дѣфѣрѣмсецѣѣа шѣ орѣна ѣтерѣе, шѣ-аѣ флѣтѣмѣлѣнт пѣлтѣчѣе шѣ шѣ-аѣ лѣнсѣт фамѣлѣлѣе де пѣне. Мѣтерѣлѣе де тѣтѣсе, де атлѣс, де порѣфѣрѣ шѣ де кѣтѣфеа, прѣкѣм зѣче мошѣл Ністор, рѣ-чѣск вѣкѣтѣрѣеа. Елѣ нѣ нѣмаѣ къ нѣ сѣлт де трѣвѣнѣцѣтъ неапѣратѣ не'нтрѣ вѣеацѣтъ, чѣ де авѣа ле пѣтем нѣмѣ дѣ-

дѣмѣлѣтѣцѣ сеаѣ комѣдѣтѣцѣ. Елѣ адеменѣск нѣмаѣ пре'н стрѣлѣчѣреа лор. Амѣѣа с'аѣ дѣштѣлѣцѣт невоѣле тѣ-естрѣте алѣе цѣнѣлѣи оменѣск маѣ тѣре дѣкѣт невоѣле фѣре-штѣ. Пре'н асѣменѣнѣ некѣмѣпенѣнѣцѣе дѣкап оаменѣи де модѣ дѣ сѣрѣчѣе, шѣ сѣлт невоѣцѣ маѣ тѣрѣзѣ а чѣре ажѣторѣѣ дѣла ачѣеа, прѣ карѣи дѣ рѣдеаѣ маѣ пѣлѣте, дар' карѣи шѣ-аѣ шѣтѣт пѣстрѣа авѣреа кѣштѣгѣатѣ къ остѣнеалѣ, лѣкрѣре шѣ крѣцѣаре. „Кѣоѣѣи шѣ неѣзнѣѣ“, зѣче мошѣл Ністор, „дѣшѣ дѣкѣлѣзѣск, къ доѣѣ-зѣчѣ де флорѣнѣи шѣ доѣѣ-зѣчѣ де анѣи нѣ се иѣштѣ фѣнѣи неѣѣ ѣѣдаѣштѣ. Дѣсъ некѣнд шѣоѣи лѣѣт де'н сак шѣ нѣ маѣ аѣнѣт ла лок, ажѣнѣет де грѣб ла фѣнд; шѣ нѣтаѣ амѣнѣчѣа се кѣноаѣште прѣ-ѣѣлѣ авѣѣ, кѣнд еште сѣкаѣштѣ фѣкѣштѣкѣна“.

38. *Лѣзл шѣ тѣцѣа.*

(De Mīxaiš Porfirīš.)

Пре 'нтр'ѣъ пѣдѣре таре

ѣѣдатѣ ла прѣ'тѣларѣ

Мѣрѣеа зн лѣѣ,

Шѣи нѣ шѣтѣѣ зѣѣѣ,

Кѣм се 'нѣжѣмплѣ, к'ѣѣ тѣцѣѣ дѣ дрѣмѣлѣ сѣѣ гѣѣи.

Че деакъ-л вѣзѣѣ 'ндатѣ се нѣсе а-л сѣкѣнѣи.

Аѣта ера ѣѣ 'ндѣрѣнеалѣ таре,

Дар' чѣлѣ вѣртѣс аре рѣвдѣре,

Лѣзл кѣар атѣнѣи тѣлѣкѣсе:

Дѣчѣ ла тѣцѣѣ се дѣтоарѣе,

Шѣи-ѣ зѣсе: *Ts zine ești,**De a tѣ sѣkѣnѣi 'ндѣрѣнеалѣ?**Ns шѣиѣи шѣ, zine сѣлѣи еѣ?**Ns шѣиѣи шѣ, къ еѣ сѣлѣи лѣѣ?*

— „Лѣѣ?“ атѣнѣи тѣцѣа-ѣ рѣсѣнѣде:

„Еѣ сѣлѣи иарѣлѣѣ, тѣѣ фѣраше!“

— *Парѣлѣѣ? Шѣи кѣм де вѣнде?**Ts n'аѣи неѣи оасѣле шѣашѣ,**Шѣи-ѣѣ брѣлѣкъ де-амѣѣи usne еѣ, сѣртѣмѣнѣи тѣи шѣ-амѣѣи шѣрѣи!“*

— „Асѣта акѣм шѣашѣ фѣи.“

Мѣцѣа лѣзлѣи дѣ зѣче: *кѣѣи ла оаменѣи n'аѣи шѣѣzѣsu,**Ns шѣ-аѣи kѣnѣiш kѣoѣiш, kѣасѣлѣе ns ѣи лѣ-аѣи рѣшѣи,**Дѣндѣ-ѣѣ сѣ рѣzѣи кѣѣше-шѣи ос.**Пѣѣѣешѣе шѣи шѣ, ка мѣне, шѣи-ѣи вѣдѣ де-ѣи фѣи вѣрѣшѣе!“*

— „Oms.l? лезл тѣѣіеі зиче,

Oms.l? ads-mi-l aige,

Съ-цї арѣи де тѣ шет сѣ!“

— „Bin' ks mine, вере лез!“

Зиче тѣѣіа, шї дндатѣ

Ажѣи ла ѣѣ апѣ латѣ,

Ѕнде зп нескарїѣ вѣтрѣи кѣ-а са лѣнтре се пре'твлѣ.

Лезл пре тѣѣіѣ о 'нтреавѣ: „ачеа е oms.l шѣѣ?

— „Ба ns, дар' от фѣ ѣѣдашѣ шї елл ѣи вісаѣи са;

Ажѣт е л'авсѣл сѣѣ.

Dar' de vrei сѣ vезї пре от, еашѣ аїї гесѣлалш,“

Зиче тѣѣіа, арѣтѣнд не-зп осташиѣ маре дналт.

Лезл ла елл се рѣнеде;

Dar' осташиѣл шї-цї-л vede,

Шї к'ѣѣ вѣлѣ 'тпѣшкѣтѣрѣ пре лезл шїѣѣ дл прїмеште.

Апої сѣлїѣѣ ѣи коаете д'ї днѣѣ вѣрѣтеште,

Пѣл' че сѣпѣеле свѣкпеште.

Вѣрѣл лез де тот сѣлѣвеште,

Шї ла ѣѣѣ се днтартѣ,

Блѣстѣмѣндѣ-шї крѣда соартѣ,

Шї 'нтр'зп спїнішїѣ се трднтеште,

Ѕнде тѣѣіа-л шї гѣсеште,

Шї свѣзїѣнд дл днтреавѣ: кспошїі акст тѣі лез вере!

Че-ї а oms.lї авшере?

39. Порѣеланпа.

(Дѣлѣ „Ікоана лѣтїї“.)

Фїѣ-чїне се шїрѣ де ачест продѣс фрѣмос, кареле есте орѣтѣмѣтѣл каселор. Еакѣ кїпѣл, кѣм се фаче порѣеланпа.

Kina ne-a дат днтѣїеле моделе де порѣеланпѣ, кареа дл Еуропа а ажѣнс ла зп град палт де деплїнѣтате. Порѣеланпа се фаче де'н доѣѣ мѣтерїї лутоасе, авѣнд фїѣ-каре де'н елле ѣѣ дпсѣшїетате кѣптрарїѣ. Ѕна фаче порѣеланпа стрѣвезїѣ-склїпїѣоасѣ, шї алѣатѣл еї кургѣѣїос, пре'н каре длкїагѣ тоатѣ шїгма; астѣ мѣтерїе есте ѣѣ парте де грѣнїт шї се пѣмеште спат кѣмпестру курат сеаѣ местекат кѣ крїдѣ, арїнѣ шї зне орї кѣ гїнс сеаѣ кѣ ѣѣкѣїѣ де порѣеланпѣ. А доѣа мѣтерїе а алѣатѣлѣ се фрѣ-

мѣпѣ спре а і-се пѣтѣ дѣ орї че форшѣ. Спре ачеаста се днтреѣїнїѣазїѣ зп пѣтѣмѣт арѣїлос, алѣ, кареле дл Kina шї дл Фрѣкѣїеа се пѣмеште каолїн. Бѣпѣтатеа порѣеланпѣ атѣрѣѣ дела кѣтѣтатеа астор мѣтерїї днтреѣїнїѣате ла кѣпѣсѣѣїѣнеа астеї олѣрїї.

Маї днтѣїѣ се тѣчїнѣ мѣтерїїеле орїдїнарїе, се черп, се спалѣ, апої се фаче алѣатѣл, кареле се пѣне сѣ стеа кѣѣе-ѣа лѣнї, ear' дл Kina кѣїѣ-ѣа апнї. Апої се вате алѣатѣл вїне, ка сѣ се скоатѣ де'нтр'ѣпсѣл тоате вешї-челе челе де ѣср. Дѣпѣ ачееа се днтїнѣрск алѣатѣлѣї форме деосеѣїте сеаѣ кѣ мѣнѣ сеаѣ кѣ кѣлѣнеде сеаѣ кѣ стругѣл, прекут: vazie, тѣлѣере, таѣїе ш. а. дл струг се фак пѣмѣї васеле, че аѣ сѣ фїѣ ротѣnde, прекут тѣлѣере, злѣїоаре, vazie ш. а.; ear' тоартеле шї алѣе васе лѣпгѣ-реѣїе се тоарѣѣ дл кѣлѣне de гїнс сеаѣ де лѣт, карїле длсорѣ змезїелеле алѣатѣлѣї, зне орї се тоарѣѣ дл кѣлѣне де метал. Тоартеле шї плїсчеле фелїѣрїтелор васе се лїпеск де трѣпѣл лор кѣ ачелл алѣат длсѣ маї сѣѣїїат.

Васеле прегѣтїте ѣсфелїѣ шї ашїѣзїате дл кѣлѣне, се пѣп днтр'зп кѣпторїѣ, дл каре се ѣскѣ не длчетѣл, ка сѣ пѣ креле; апої се ашїѣазїѣ днтр'алт кѣпторїѣ фїер-вїпте, а кѣрѣїа кѣлѣурѣ дл партеа де сѣс devine не'пчетѣл маї маре де кѣт ачееа, дл кареа се топеште арѣїнѣл. Скоїѣндѣ-се порѣеланпа де'н кѣпторїѣ, есте вѣртоасѣ шї ауроасѣ шї чере а се аконерї кѣ зп покост сеаѣ смѣліе алѣѣ орї колоратѣ, пре'н кареа се фаче порѣеланпа непѣтрѣнзїѣвѣрѣ де апѣ шї склїпїѣїоасѣ, днденлїнїдѣ-шї пре'н ачеаста шї коачереа.

Покостѣл алѣ есте ѣѣ пѣлѣере фоарте фїнѣ, кареа се цїне днтр'ѣѣ апѣ мїшкатѣ. Порѣеланпа коапѣ се арѣпѣкѣ днтр'ачеастѣ апѣ, кареа стрѣѣѣтѣнд ачелл алѣат, ласѣ не фаѣїа васѣлѣїѣ ѣѣ пѣтѣрѣ сѣѣїѣре де покост. Васеле аконерїте де ачест покост ѣмед се ашїѣазїѣ не партеа де жос а кѣпторїѣлѣї, ѣдекѣ дл чеа маї фїервїпте. Аїчї дшї деплїнѣшїте порѣеланпа арсѣра, шї дѣпѣл авѣрїѣїѣнеа апѣї се длкїагѣ покостѣл кѣ алѣатѣл вїскопѣ. Астѣ онѣ-

рѣчиꝋне есте деликатъ, къчи порціеланна се поате ши топи
 Ап'купторіѣ, кареле трѣбуѣ съ айвъ ѣъ кълдуръ ка чеа
 пе'нтру топичіꝋнеа фіерулі. Десемпул ши зівургвічіꝋнеа
 се фаче парте ку тѣна ліверъ, парте ку пѣтроане.

Порціеланна лукратъ віне ну се сфармъ нечи ѣъдатъ
 вжнд се Апкълзіенште сеаѣ се рѣренште де ѣъдатъ: еа
 трѣбуѣ съ фіѣ алѣъ ка лантеле ши фѣръ пете, съ айвъ
 лустру тот де ѣъ формъ, съ ну фіѣ преа гроасъ ши съ
 айвъ формъ плѣкутъ.

Вазіеле античе, маі алес челе етрусче, че се фѣуріаѣ
 ла Тосканна пѣнте де Романи, ши каріле се афлѣ астѣ-зі
 съв пѣмѣнт, сѣнт чела маі фрумос продус де оларіе;
 формеле лор шіервек астѣ-зі де модел ла фѣурічіꝋнеа
 порціеланнеі.

40. De'n дескрипчіꝋнеа бѣлор де Борсек.

(De B. Alexandri.)

Борсек есте ын сат сѣкуек Ап Ардеал, ку ісвоарѣ
 де анѣ акрѣ, де кареа се трімет спре вжнзіаре не анн пѣлѣ
 ла чіпчи-зіечі де мії де шіпурі, ши ынде кълѣторек мулці
 волнаві спре а-ші рѣстѣторі сѣпѣтатеа піердуть. Ънул
 де'н оаспечіі вѣлор ачестора не дескрие локул ачеста Ап
 кипул ырѣторіѣ: Борсекул е ын че, каре ну се поате ну-
 ті нечи сат нечи орашіѣ, пе'нтру къ п'аре нечи ѣліціе, нічі
 тѣгъзіі, нечи локвіторі. Ела есте ѣъ адупѣтурѣ де вр'ѣъ
 чіпчи-зіечі де касе де лемп, пусііе, ши аре мултѣ асемѣн-
 паре ку муштеле, каріле стаѣ аморціте тоатѣ еарна,
 пе'нтру ка съ дивіезіе прімѣвара. Треі пѣрціі алле анулуі
 есте Борсекул ѣъ кушкѣ дешіеартѣ, не каре о вісігеазіѣ
 поате нумаі ыршіі де'н муште. Еар' кум сосеште луна луі
 іꝋніѣ, атꝋнчіа, ка ѣъ персоанѣ лешіпатѣ, че-ші віне Ап
 сѣмціріі, Апчене ши ела а прінде ла сѣфлет, сеаѣ маі віне
 злѣнд, ла сѣфлете. Каселе се локвек Апчет, Апчет, ши
 Ап скурт тѣмп се стрѣфартѣ Аптр'ун оръшіелл віѣ ши
 плин де тот феліул де *фрігзрі* стрѣіне. Мунціі де пре'н

преціур Апші піерд селѣтъчімеа, пе'нтру ка съ се пре-
 факѣ Ап прежмѣлѣрі містеріоасе, ши Ап локул, ынде
 вѣрѣіаѣ маі пѣнте чіоареле, вѣнтѣ акум ѣъ чеатѣ де му-
 сіканці дела Брашіов феліѣ де феліѣ де сімфоніі: валціе
 пе'нтру церѣжні; ынгуеаска пе'нтру ынгурі, ши „*шх-ті
 зічеаі ѣъдашѣ*“ пе'нтру ромѣні. Ку тоате ачестеа Апсѣ
 ваі ши апар де неферічітул, че аре пѣкатѣ а сосі чела
 Аптѣіѣ Ап Борсек! Ела аре тѣмп преа де ажꝋс, де
 а се Апредінциа кунтра опініꝋніі луі Чесаре, къ е мулт
 маі віне а фі алл доіле Аптр'ѣъ къпіталѣ, декѣт чела
 Аптѣіѣ Аптр'ун сат.

Стрѣінул, че мерѣе ла Борсек, трѣбуѣ съ-ші Ап-
 партѣ оареле дꝋпѣ ын сістем поѣ. Сомпꝋросул е невоіт
 а се скулá ѣъдатѣ ку соареле, лѣппеніул а Апмѣла не жос
 пѣлѣ ну маі веде віне. Ачесте Апдеторірі сѣнт неапѣ-
 рате пе'нтру фолосул куреі Ла шіесе оаре демінеаціа
 Апчене цінетул трѣмѣціеі, шіорлѣтул вѣрпетеі ши ву-
 вѣтул товеі, каріле-л траг де'н враціеле сомпулі, ші-л
 невоек съ пѣрѣсеаскѣ фѣръ Аптѣрзіаре дꝋлчеа кълдурѣ
 а аштернутулі, пе'нтру ка съ пѣарѣ ла фѣнтѣлѣ съ-ші
 рѣкорекскѣ трунѣ пре'н вѣутура анеі акре.

Ачеа фѣнтѣлѣ, че есте ісворул тѣмѣдѣрїі атѣтор
 нáтїме, се афлѣ Ап межлокул Борсекулуі ши ну-і маі
 маре де ын кот пѣтрат; аджнчїмеа еі поате съ фіѣ чела
 мулт де доі коці; ку тоате ачестеа ну нумаі къ Апде-
 стѣлѣазіѣ не фіѣ-каре зі сꝋте де stomache, чі тот ѣъдатѣ
 се Апмил де'н сѣхул еі сꝋте де мії де шіпурі марі, че се
 трімет Ап луше спре вжнзіаре. Еа есте Апкунціѣратѣ ку
 остреціе де лемп, ши аре Ап стѣнга ын лок дешіерт, че
 се нушенште грѣдїнѣ, еар' Ап дреанта ын шіопрон лунг, че
 се кіеамѣ гѣлеріе. Апмѣеле асте локꝋрї сѣнт меннїте спре
 а шіерві де прежмѣларе персоанелор, че фак курѣ.

Вісіта ла фѣнтѣлѣ цїне дела шіесе оаре пѣлѣ ла онт,
 Ап каре рѣстѣмп вѣнтѣ мусіка пе'нчетат тот феліул
 де арїі вѣселе, ши ку кѣт се Апкѣлзіек разіеле соарелуі
 маі мулт, ку атѣта маі мулт се Апсенїнѣ ши феціеле

пътимашилор. Суржсул се ивеште пре възие-ле, шіецеле сеаѣ глумеле своарѣ ѡ аер, оаспеціи се фoартѣ ѡ груне ші кувворвіріле devin тот маі ѡтересѣциве. Атуп-чаа ѡчен критичеле ѡ деферителе чете, ун феліѣ de луптѣ спіретвалѣ се наште претутіndine, ші локул прешвлъріи de пѣнтеа фжтжнеі devine ун адевѣрат кжш de луптѣ, unde мулці непорочиці рѣтжл учіші de сънетеле сървастулуі. ѡпсѣ, о! тикѣлошіе оменеаскѣ! vine ун тжш, ѣѣ кліпѣ, кжнд фіѣ-каре лунтачіѣ de'n ачела рѣ-своіѣ, пжлѣ ші чела маі таре ероѣ, се vede невоіт а пѣрѣі кжшл глоріеі (мѣрїіі) ші а се фаче невѣзїѣт ка ун фугаріѣ. Четеле се десфак, душтѣнїїле се уїтѣ ші тоці се департ не урѣтѣ дела фжтжнѣ ку паші рѣнезї.

41. Коначїѣ ші шрѣсїїеа. (Фабулѣ.)

(De A. Панаул.)

Ѣн коначїѣ вѣтржл кѣзївсе
De ун таре кѣтлїт вжлт,
Шї, прекжм се аштерпѣсе
Кѣ лѣпїїеа-ші ла пѣтжлїт,
С'афндасе фжтр'ѣѣ валтѣ
De'n а са вѣпїѣтате,
Ѣnde трѣсїїеа ѡпалтѣ
E'n а са пропрїетате,
Елл трѣсїїеа 'нтреар' о vede
Легжлжндѣ-се de вжлт,
Шї-ї зїче: „вегїѣ верде!
Еѣ преа ла тїраре сжлш,
Кжт? фїнд шз свѣцїрїкѣ
Шї фѣрѣ пшѣрї ѡ шрш,
Вжлш, форшшѣ нѣ шѣ сїрїкѣ
Неїї вжжелїї нѣ шѣ рш?!"
Еар' еѣ, каре de'n векїте
Ап крескжш пшѣрїїк, грѣс,
Вжлшл кѣ а са ївїїте
De'n рѣдѣїїе т'а скѣс!"
Трѣсїїеа-ї рѣсїїнде 'ндашѣ:
„Шшї шз de гѣ нѣ тѣ сшрїк?
Кѣ 'н вїеацїѣ-тї сжлш илѣкашѣ
Шї ла вжлшл гелл маї тїк.

Орї шї кжш де-ашїѣ креште палшѣ,
Еѣ де лок нѣ тѣ тжлдреск,
Чї де-ѣѣ парше шї де алшѣ
Орї-кѣрїї тѣ стїлѣск."

42. Віцїеллѣл мѣрїн (vitulus marinus, phoca).

(Дѣпѣ „Ікоана лѣшїї".)

Анїмалеле, че аѣ ѡсунїїетатеа de а нутѣ петрече фoарте ѡнделупг ѡ анѣ, авжнд трунул ѡтокмїт спре ѡпнотат, ші петрек ѡ таре дешї аѣ не'пчетат треву-їнцїѣ de а рѣспїрѣ аер, се нумеск ѡтѣїїе сеаѣ ѡтѣїїїе. Печїоареле лї-с атжт de скурте ші анїїа de ѡвѣлїте ѡ пїелле, кжт не ускат се пот нутаї тжрѣ; ѡпсѣ фїнд кѣ снацїл de'нтре дѣцете е купрїс de ѣѣ пїелчїкѣ (мет-враншѣ), de ачѣеа ѡпнотѣ фoарте унїор, ші ес ла ускат нутаї ка сѣ пѣусеѣе ла соаре, сѣ фoартѣ ші сѣ деа цїцїѣ цїжчїлор. Трунул лї-ї лупгѣрѣцїѣ, спїнареа мїшкѣчїоасѣ, пѣрѣа скурт шї лїпїт de пїелле. Асте анїмале фак доѣѣ фамїлїї: *фока* шї *шрїїеака*.

Вїцїеллѣл мѣрїн аре кан рѣтжнд, ші сѣтѣнѣ ку чела de кжне; окїї і-с тарї, кѣтѣтѣра вжлндѣ шї ѡпїїе-лѣгѣцїѣѣ, урекїле і-се вѣд пѣцїн сеаѣ печї дѣкжт; лїмба ла вжрф і-ї фoарте аскуцїтѣ; печїоареле de пѣнте, ла карїле аре кжте чїпчї дѣцете, і-с ѡвѣлїте; пїеллеа трунулї ажнѣе пжлѣ ла ѡкїїїїтѣра дѣцетелор унїте пре'n пїел-чїкѣ шї ѡпнотате ку унїї аскуцїте; печїоареле de'n аної і-с ѡтокмїте ка арїїеле de пеште не'нтру ѡпнотат, ѡпсѣ дѣцетеле ачестора челле ѡптжїе шї челле de не урѣтѣ ѡ лок de а фї маї скурте, сжлт маї лупце, дѣкжт челле тежлѣчїе; коада і-ї фoарте скуртѣ; тоате фор-шеле і-с рѣтжнде de'n кавса грѣсїїї, de кареа е ѡ-кѣркат тот трунул.

Сетнул дїферїнцїал, пре'n кареле се деосевеште фока de трїїеака, се аѣлѣ маї алес ѡ фѣпѣтѣра дїпцїлор. Фока аре сѣс патру орї пїїесе дїпцї, еар' de'n жѣс патру. Іколцїї сжлт аскуцїцї; тѣселлеле ѡ нїтѣр de 20, 22 орї

24 i-c тоате аскуците, тѣоасе, de фортъ кѳникъ, липсид пѣрциле дѳлате, печї пот фї деосевїте тѣселеле фалсе шї адевърате ка алле алтор тѣжкѣтоарїе де карне. Асте тѣселле маї мулт сеаѣ маї пѣцип сѣвцирї шї аскуците, аратъ кѣте ѣддатъ рѣдѣчїне фелїурїте, дѣсѣ уне орї сѣит кѳнїче шї аратъ нѣмаї ѣѣ сѣжуръ рѣдѣчїнѣ.

Фока трѣште дѳн чете нѣтѣроасе не цїѣртурї, се нѣтреште кѣ пештї шї кѣ тѣскуцїе, тѣжкѣ дѳн апѣ, дѳпоатъ кѣ ушїурѣтате, се кѣфѣндѣ фѳарте вїне, рѣтѣжнїд тѣжнї дѳделѣнѣ фѣрѣ сѣ рѣсѣфле. Се кѣде, кѣ аста стѣ дѳн нѣтереа кѣтѣнѣчїнї де'нѣтре урѣкїле сеаѣ сѣжурїле іпїмеї, че се вѣд ла цїжчїї цїжцїоншї, шї карїле тежлѳческ черкѣлѣчїнѣ сѣжделѣї пре'н тот тѣжнїл фѣрѣ а трече пре'н пѣтѣжнї; дѣсѣ сѣжурѣ спеціалетате, че дѳфѣципїеазїѣ васѣл вешїкарїѣ, есте ун сѣжн де вїне, кареле се афлѣ дѳн фїкат шїервїнд ка ун цїнакїѣ пе'нѣтру сѣжнѣ, кѣнд опрїчїнѣ рѣсѣфлѣрїї дѣ опреште черкѣлѣчїнѣ. Дѣ алѣ дїферїнцїѣ оргѣнѣкѣ дѳн рѣпорт кѣ кїнѣл вїецирїї астор анїмале есте ун кѣпак сеаѣ копѣрѣжнїт не пѣрї, кареле ле асѣнѣ, ка сѣ нѣ дѳнѣре апѣ дѳнѣр'жнїселе.

Не ѣскат се нїшкѣ фока нѣмаї фѳарте греѣ, шї а десе орї есте прада вѣжнѣторїлор, карїї вѣжнѣазїѣ асте анїмале пе'нѣтру пїеллеа шї грѣсїмеа лор. Асте анїмале дѳнцїелегѣцїе се пот дѳтѣлѣжнїї преа ушїор, нѣтрїндѣлѣчїне-ва. Се афлѣ дѳн тоате тѣрїле, дар' чете маї нѣтѣроасе се афлѣ тѳтѣншї дѳн тѣрїле дѳнѣжїцїате.

Чѣї веки кѣнѣштеаѣ асте дѳтѣвїе шї ле местѣкаѣ дѳн дѣвѣлеле лор. Тѣртеле лѣї Нѣнтѣн, че се кѣндѣчѣаѣ де Прѳтеѣ, ераѣ фѳече, шї тот асѣт дѳтѣвїѣ о стрѣфор-мѣ мїтологїеа грѣчїлор дѳн трїгонї шї сїренне; че петречеаѣ пре зїѣї тѣрїнї. Кѣлѣторїї чѣї маї пої дѣ нѣтѣск вїцїеї тѣрїнї, ваче тѣрїне, уршї тѣрїнї, кѣнї тѣрїнї, кѣцїеї тѣрїнї ш. а. Дѣсѣл кѣ асѣт ѣен де анїмале дѣнѣ дїферїта фѣнтѣурѣ а дїнцїлор, урѣкїлор, дѣцетелор шї а унцїлор аскуците ш. а. се дѳнѣпарте дѳн маї мулте снїцїе.

43. Дѣсетнеле Молдѣвїеї.

(Дѣнѣ „Ікоана лѣмїї“.)

Дѣкѣ дѳн тѣжнѣурїле чѣлле маї веки дѳншї авеаѣ атѣт цїереле кѣт шї фамїліле дѣсетнеле сале. Дѳн картеа а натра а вївлїеї ла нѣтѣрѣчїнѣ Ісрїлѣннїлор се ашїеазїѣ фїѣ-каре дѣнѣ семїнцїеа, каса шї фамїліеа са. Елїнїї шї Романнїї нѣртаѣ не сѣкте-шї шї навѣзїе-шї фїгурѣ фелїурїте. Беоцїеа дѳн Грѣчїеа авеаѣ ун кап де тѣур, еар' Рома нѣртѣ дѳн рѣстѣжнїл дѳнперїлѣлї ун вѣлтѣур сеаѣ ѣчерѣ. Дар' маї регѣлат аѣ дѳнчѣнѣт дѣсетнеле а се дѳнѣрѣвїнцїѣ дѳн веакѣл алл ун-снрѣ-зїечеле не тѣжнїл кѣвѣлѣрїлор шї алл тѣрнїарїлор, карїї фѣчѣаѣ депрїндѣрї лѣптѣтѣче атѣт пе'нѣтру петрѣчере, кѣт шї пе'нѣтру дѳфѣципїѣчїнѣ вѣрѣвѣреї шї а нѣтерїї.

Фелїурїмеа дѣсетнелор а проѣсѣ ѣѣ шїтїнцїѣ нѣмїтѣ ерѣлѣкѣ, кареа дѣскрїе кѣ деатѣрѣнтѣл фѳрмеле шї колорїле дѣсетнелор, асѣпра кѣрѳора дѳншї рѣзїмаѣ фамїліле веки тѣжнѣрїеа. Дѣсетнѣл Молдѣвїеї есте ун кап де бѳур, кѣт се поате веде ла дѳнѣраделе шї зїдїрїле чѣлле веки. Орїцїнеа асѣтї дѣсетнї есте романнѣ фѣрѣ дѳнѳеалѣ, кѣчї афѣрѣ де ачѣеа, кѣ бѳурѣл сеаѣ тѣурѣл сѣлѣатѣк се афлѣ дѳнѣре сетнеле мїлїтарїе алле Романнїлор, унѣ де'нѣтре чѣтѣцїле прїнцїпале алле лор де'н Ардеал нѣртѣ нѣтѣле: „caput bovis“ акѣт нѣмїтѣ „Гїертїна“; ачѣаста се веде де не ун сетн сѣнат ѣѣ дїнїоарѣ не поарта чѣтѣцїї. Тѣурѣл сеаѣ бѳурѣл есте сїмѳолѣл агрїкулѣтурѣї, алл тѣрїеї шї алл кѣтѣпѣтѣлї; пе'нѣтру ачѣеа Романнїї дѣкѣ дѣ dedece denica: „tarde sed tute“ (пе'нѣчет, дар' сѣгѣр.)

Дѣсетнеле Молдѣвїеї дѳфѣципїеазїѣ ун сѣкт кѣ ун кап де бѳур, рѣзїмѣндѣ-се пре дої делѳнїї, карїї с'аѣ адѣѣс не кѣнд петречеаѣ Молдѣвїї дѳн рѣсѳвоаїеле шї нѣгѣцїѣторїїле де пе мѣреа неагрѣ. Дѳнѣре коарнеле бѳурѣлї се веде ѣѣ стеа, кареа есте лѣчѣефѣрѣл лѣмїнѣторїѣ алл Молдѣвїеї.

Маї тжрзіў а дичепут а се адáуце ла дпсептеле
цїереї не ўь парте а скутулуї лжпгь капва вóурулуї пі
дпсептла фаміліеї домпітоарїе.

44. Лхивлѣ шї тїеллѣ. (Фаблѣ.)

(De Ц. Asaki.)

Орї че фаче челѣ маї таре,
Дрепгате и́трѣ то́ге аре,
Прекѣтѣ вомѣ ведѣ аиче
De и́тр'о фавѣль, че-оїѣ зиче.
Ўн мїелѣшелѣ дпсептатѣ
Мерфе-а вѣ de и́ ржѣ кзратѣ,
Ўnde лѣвлѣ, кѣтжндѣ прадѣ,
Дичепе кз мїелѣлѣ евадѣ,
Стрїгжндѣ кз роетѣ-ші тзрватѣ
Кѣтрѣ мїелѣлѣ дпфрїкатѣ:
„Kstѣ ns ше дпфїорезї?
Шї кстѣ сѣ шѣлѣсрї кшезї
Litmedea mea бѣшзсрѣ?
Аѣ ns ше шетї de-а теа гзрѣ?“
Мїелѣлѣ ї-а зїсѣ: „dótnne! éршѣ,
Ла тжніе ге ше 'ншаршѣ?
Маї алесѣ de-аї кшешї
Кѣ de ла тзрїеа ша
De и́ есѣ кзрѣ апа 'н вале
Ла шерблѣ тзрїеї шале.
Еѣ дар' н'о пошѣ шѣлѣсрї,
Фїї бснѣ дрешшѣ а жсдека!“
— „Mї о шѣлѣсрї шї-акстѣ эрѣ,“
I-а зїсѣ селвїтека фѣрѣ,
„Шшїѣ кѣ дп апѣлѣ шрексшѣ
Тѣ de лшї аї зїсѣ бжрфеле!“
— Kstѣ usmeatѣ сѣ зїкѣ de-агеле
Nefiindѣ дпкѣ пѣксшѣ?
Креде ла сжпша дрешшаше:
Еѣ шї акста сзгѣ лаше!
— „De н'аї фосшѣ шш, апої зѣѣ!
А фосшѣ шнѣ фраше алѣ шѣѣ!
— „Dar' еѣ н'атѣ нїе шнѣ фраше!
— „Цї-а фосшѣ вгзрѣ, деїї н'аї дрешшаше!“

Zїкжндѣ ачестеа, л'жшвржнкѣ.
Шї длѣ дзче ла пѣдзре,
Ўnde, фзрѣ сѣ-лѣ дпжзре,
Длѣ деспóїѣ шї-лѣ тжлжнкѣ.

45. De'n дескрїпцїи́еа бѣлорѣ de Борсекѣ.

(De B. Alexandri.)

(Prosperuísne.)

Дупѣ кура de апѣ, пѣзсѣзѣ фїѣ-каре пѣтїмашѣ вр'о
доўѣ оре de кїнурїе, че а сѣферїтѣ ла фжтжлѣ. Ваї
дпсѣ de ачелѣ рѣпаусѣ! елѣ есте асѣмене ку чеа de пе
уртѣ по́нте а унѣ кшндемнатѣ (осжндїтѣ) ла мóрте.
Тотѣ фелїлѣ de оцѣрїрї длѣ прїндѣ, кжндѣ кўцетѣ ла
ваеа рече, кареа л'аштѣнтѣ, шї пжлѣ че сканѣ de джса,
есте кшфшндатѣ дптр'о пекзрматѣ пелїнїште, че се тѣ-
реште сѣѣ се мїкшорѣзѣ de зече орї пе оре пѣнтрѣ пе-
стѣторїеа тжшпзрѣтзрїеї de'n атмосферѣ. Окїї дпї стаѣ
цжтїцїї ку грїже асшпа мшнтелѣї пшїт: „кашлѣ-шо-
пїї“, ка асшпа унѣ вѣрометрѣ сегурѣ, шї дѣкѣ vede
фршптеа ачествїа аконерїтѣ de áвурї: атшпчї дпї трече
унѣ фїорѣ дпгїѣцатѣ пре'н трупѣ, кѣчї есте дпкредїн-
цатѣ, кѣ ва авѣ вжнтѣ сѣѣ плóе не тжшпзлѣ вѣїї; эр'
дѣкѣ-ї сенїнѣ черїулѣ de асшпа мшнтелѣї: атшпчї вїне
унѣ фелїлѣ de курацїѣ дпшелѣчїосѣ de-лѣ тжлгѣїѣ, джн-
дш-ї спержнцѣ, кѣ ва фї сóре, кжндѣ с'а скѣлá. Дп уртѣ
сшпѣ зече оре шї жшпѣтате, шї елѣ трѣвшїе сѣ тѣрѣ ла
скалѣ. Се порнеште ку фаца скїмватѣ шї ку тзлѣурареа
дп сѣфлет. Печїóреле-л по́ртѣ ку грѣѣ, дар' экѣ-л кѣ а
ажшпсѣ, акшмѣ шѣрїтѣ а фї прївїтѣ.

Дндатѣ че осташлѣ, каре e de пазѣ, дпкїде уша
вѣїї дшпѣ елѣ, i-се зшгзрѣвеште дп окїї унѣ десгзстѣ дп-
фрїкошатѣ de апѣ, шї-ї дѣ унѣ áерѣ de омѣ турватѣ; тóте
лѣкзурїе че-лѣ дпшрѣцїурѣ шї карїе i-се араѣ, дпї
адшкѣ гїацѣ дп спїнаре. Бѣсїнѣлѣ, unde аре сѣ дптре,
i-се паре о гурѣ а іадшлѣї; влокотїреа газшлѣї дп апѣ дпї
сшпѣ ла зрекї ка ржсш дѣмонескѣ алѣ унѣ ценїѣ фантá-

стекъ, ши непорочиці, че-ї vede стржмъждѣ-се ꙗн вае, ши-ї ꙗкипуеште, ка ниште сѣфлете мѣпчите de драчі. Ънъ амѣстекъ грозавъ de цѣмете ши рѣкнете се ridikъ de ла нечѣоре-ї ши мерце de се пѣрде ꙗн аеръ, сѣфлждѣ ꙗн пѣнтѣ-ї о спаимъ копилърѣскъ, карма-ї свурлеште пѣрхлѣ пе капъ; ер' маї алесѣ кждѣ кѣцетъ, къ ачеа армоніе дурерѣсѣ есте продусъ пре'н ꙗнржуринца упоръ сѣферинце, кѣрора ꙗнсу-ши аре съ се сѣпѣхъ ꙗн сѣуртѣ, атѣнчї сѣреле ꙗнсу-ши се ꙗнтѣнекъ пе'нтрѣ джсѣл.

Ікона, че о ꙗнфѣцишезъ ваеа плинъ de вѣлнавї, арѣ фї пе'нтрѣ орї-каре прївїторїѣ унѣ ісворѣ плинѣ de петрѣ-чере ши de ржсѣ; пе'нтрѣ къ фїз-каре de'н ачештїа жѣкъ унѣ ролѣ кжтѣ се пѣте de кѣмїкѣ: унѣлѣ кївеште ка унѣ vizitїѣ (кѣчїарѣ, жѣншѣ), алѣлѣ мїѣрлѣе о аріе тѣїатъ пре'н кжнцѣнїтура dїнцилор, алѣлѣ се рѣгъ ла сѣре їтъ-ленеште ка съ фїз маї фѣрвїнте, зїкждѣ-ї: „sore amico“, унѣ алѣ патрѣле ꙗншї чѣртъ шервѣлѣ пе'нтрѣ нѣмѣрѣлѣ мїнѣтелорѣ, ши тоцї ꙗнпрѣупъ третѣрждѣ, цїпждѣ, кжтждѣ, шѣврждѣ ши вѣїтждѣ-се продукъ унѣ ridikълѣ фѣрте вѣселѣ пе'нтрѣ унѣ прївїторїѣ, дар' фѣрте пѣ-цїнѣ ꙗнкѣрѣцїѣторїѣ пе'нтрѣ пѣтїмашѣлѣ пострѣ.

Пѣцие сжнт петрѣчерїле de ла Борсекѣ, ꙗнсъ кїарѣ пе'нтрѣ къ нѣмѣрѣлѣ лорѣ е мїкѣ, прецѣлѣ лорѣ е маре пе'нтрѣ чеї че ле густѣ. Еле се кѣпрїндѣ маї алесѣ ꙗн прежтѣлѣрї ла *сїїклѣрїе*, ла *кѣскадѣ*, ла *пѣштерѣ*, ла *сїїкпче* ш. а. Пѣштера мѣрїтъ маї мѣлѣ de'н тоате кѣрїосѣтѣцїле Борсекѣлѣ а фї вїсїтакъ: дар' пе'нтрѣ ка съ фїз вѣзѣтъ ꙗн тоатъ селвѣтека-ши фрумсѣцъ, се чере, ка персѣнеле, карїле ворѣ ꙗнтра ꙗн лонтрѣлѣ еї, съ пѣрте торчїї. ꙗн ачестѣ кїпѣ е о прївѣлїште къ аде-вѣратѣ мїнѣпатѣ. Лѣмїна, ꙗнпрѣштїждѣ-се пе пѣрѣцїї ѣмезї аї стжнчелорѣ ши рѣсѣржнждѣ-се не фецеле персѣнелорѣ, формѣзъ сѣѣ продуче о ꙗнфѣцишаре къ тотѣлѣ фантѣстекъ, че те фаче съ те крѣзї ꙗнтр'о алѣ лѣме. Ъмѣреле, карїле се ꙗнтїндѣ ꙗн тѣте пѣрцїле ка ниште ѣрїашї, жѣкѣлѣ, мїшкѣрїле лорѣ рѣнезї ши спѣїмжнтѣ-

тѣрїе ꙗншї ꙗнсуфлѣ унѣ фелїѣ de грѣзѣ, ши фелїѣрїтеле глѣсѣрї ѣнїндѣ-се ꙗнпрѣупъ ши афлждѣ о пѣтере ꙗнзе-чїтѣ ꙗн рѣсѣнѣтѣлѣ пѣнтерей, продукъ унѣ вѣетѣ, че те ꙗнфїорѣзѣ, унѣ вѣетѣ фѣрѣ нѣме, че паре, къ есе de'нтр'о гурѣ а їадѣлѣ.

Амѣ спѣсѣ ла ꙗнчѣпѣтѣлѣ ачестей дескрїпчївнї, къ лѣна лѣї Івнїѣ есте пе'нтрѣ Борсекѣ тжмѣлѣ, ꙗн кареле ꙗнчѣне а прїнде ла сѣфлете; трѣвѣїе дар' съ адѣлѣтѣ, къ апронїѣчїѣнеа лѣї септемѣре есте асѣмене тжмѣлѣ, ꙗн кареле-л пѣрѣсѣск. Фїз-каре зї vede атѣнчїа порнїндѣ-се кжте унѣл сеаѣ маї мѣлцї вѣлнавї ꙗнскжлѣтошаци. Социетатеа се десѣфаче, ши ꙗншї сжнтѣ черкѣлѣ мїкшорждѣ-се некѣрматѣ, пжпъ кждѣ челѣ de не ѣрмѣ стрѣїнѣ зїкждѣ унѣ adio трїстѣ лѣкѣлѣ, ѣнде ши-а петрѣкѣтѣ вара атжтѣ de вїне, се депѣртѣзъ ши елѣ ши-лѣ пѣрѣсеште пѣстїетѣ-цїї. Борсекѣлѣ рѣмжне ерѣ-ши сжлѣгѣрѣ, дешертѣ, трїстѣ ка унѣ торжнтѣ пжпъ ла вара вїїторїѣ. Кжтѣ пе'нтрѣ персѣнеле, карїле л'аѣ вїсїтатѣ: еле кѣцетъ тотѣ de-аѣна къ мѣлцѣмїре ла джнѣлѣ, ка ла унѣ amikъ вѣнѣ ши ївїтѣ.

46. Пѣрїншеле Машейѣ ꙗнфржнѣшорїѣлѣ вѣїїей ꙗн Ірлѣндїеа.

(Дѣїѣ „Ікона лѣмїї“.)

Ънѣ вѣрѣватѣ рарѣ, унѣ прѣвѣтѣ рарѣ, алѣ кѣрѣїа мѣ-рїтѣ се ѣмѣреште de фанга тѣрѣцѣ, че а плїнїтѣ. Ачеста е алѣ доїле Окѣнелѣ алѣ Ірлѣндїей: унѣлѣ вѣре съ скѣтѣре жѣгѣлѣ полїтекѣ, ер' ачеста жѣгѣлѣ пѣтїмей, карма дѣ-ржмѣ фѣрїчетатеа, пачеа, пѣтереа ши вїїторїѣлѣ кѣмпѣ-трїоцїлорѣ сѣї. Пѣрїнтеле Машейѣ а ісѣвїтїтѣ а продуче о рѣформѣ фѣрѣ сѣцѣ ꙗн лѣме. Елѣ а десрѣдѣїнатѣ ꙗн Ірлѣндїеа о пѣтїмѣ векїѣ, адекъ вѣїїеа, кѣрїїа ерѣѣ сѣ-пѣшї ірлѣнзїї къ тотѣлѣ, алегждѣ ꙗн лѣкѣ-ї калеа вѣр-тѣцїї. Мѣрїтѣлѣ ѣнеї асѣменї ꙗнтрѣнрїндерї ꙗнплїнїте се пѣте кѣмпенї деплїнѣ нѣмаї дѣкъ вѣмѣ лѣа а мїнѣ ла

ачеа ђмпреѿураре, къ ірланзіі, лѹмѹжнѹ-се къ сѣрѣ-
 чіеа, фѳмеа ші апѣсѣчѹнеа, афлаѹ о сѹмѹгѹрѣ мѹжѹгѣаре
 пѣмѹжнѣнѣ ђм амеѿіреа къ ракіѹ. Кѹ кѹтѣ пѹтере де
 кѹвѹжнѣ ші моралѣ трѣвѹіе съ фѳѹ ђмзестратѹ ѹнѹ вѣр-
 ватѹ, кареле къ неміка алта пѹ фѣптѹеште, декѹтѹ пре'н
 кѹвѹнте ші пре'н окіре пѣтрѹнѹзѹцѹвѣ асѹпра ѹпорѹ ѳменѹ,
 каріі ђм ачеа старе сѣмѹжнѣ маі мѹлтѹ къ анімале некѹ-
 вѹжнѣцѹіе. Елѹ пѹ с'а ђмфѣцішатѹ ка профетѹ нечі ка
 Махомедѹ цѹрѹндѹ пе'нтрѹ асфеліѹ де пѣрѣсіре пѣ-
 мѹжнѣскѣ нѣрѣдѹсѹлѣ череск, чі мѹнѹміле, фѣптѹіте пре'н-
 тр'жнѹсѹлѣ рѣсарѣ де'н моралѣ кѹратѹ, де'н вѹжнѣцеле
 кѹвѹнтелорѹ лѹі, пре'н каріле кѹвѹнѣце, адѹче ла кѹпо-
 шіцінѣ ші рѣварѣ вѹнекѹвѹжнѣтріле пѣчїі ші але ліні-
 штіі ђм сѹжѹлѣ фаміліілорѹ.

Чеї че аѹ вѣзѹтѹ пре пѣрїптеле Матеїѹ, спѹнѹ, къ
 трѣсѹреле фѣцеї лѹі сѹжнѣ вѹжнѣ ші фѳрте пѣкѹте,
 ростѹлѣ лѹі армоніосѣ; елѹ есте сімплѹ ші фѣрѣ нечі о
 претїншѹне. Елѹ кіемѣ ѹнѹ попорѹ ђмпрегѹ съ пѣнѣскѣ
 пе о кале, ђм кареа, пѣрѣсѹжнѣ о адеменіре пѣкѹтѣ, се
 кѹлеце пѹмаї ферічіреа кѹшнѣтѹлѹі. Нечї с'а маї афлатѹ
 алтѹ омѹ, кареле съ фѳѹ авѹтѹ о ђмрѹжрїнѣцѣ атѹтѹ де
 таре асѹпра мѹлціміі; елѹ афлѣ кѹвѹнте амѣсѹрате пе'н-
 трѹ тѳте сѹжнѣтрїле, че се вѣштѣаѹ ђм нїентѹ-ї. Німене
 п'а прїмітѹ къ маї таре ѹмілінѣцѣ мѣртѹрїнѣцеле пѣвлїче
 де стїмѣ, нечі п'а сѹферїтѹ къ маї таре рѣвдаре ловїрїле
 дѹшманїлорѹ сѣї.

Тѳтѣ окѹпѣчѹнеа віецеї лѹі а фостѹ, а предїка пре'н
 сате ші пре'н четѣці ђм кѹнтра вѣѹтѹрелор спїртѹѳсе.
 Попорѹлѣ трасѣ де дѹлѣѣца кѹвѹнтелорѹ лѹі, се ђмдеса
 ђм цѹрѹ-ї, ші кѹвѹнѣсѣ де адевѣрѹлѣ пропѹсѣ, „*мїкѣїа
 жѣрѣтѹжнѣшѣ, а пѣ бѣ ђм шѳшѣ віѣѣца са нечі о бѣзѣшѣрѣ
 атеѿшѳрѣѣ,*“ мѹлцімеа вѣрѣацілорѹ ші а фемеїлорѹ ђм-
 траці ђм соціетатеа кѹшнѣтѣрїі есте пѹнѹшѣрѣвѣрѣ, ђм-
 фѣцінѣжнѣ лѹміі реешнѣтѹлѣ (рѣсѹлтатѹлѣ) мѹжѹгѣѣторїѹ,
 префѣжнѣдѹ-се де'н сѣрачї, ліпсіці, пѣтїманї, богаці, вѣр-
 тѹшї, крескѹжнѣ дѹнѣ асѣмене ђмвѣѣѣтѹрѣ пре фїї сѣї.

Астѹ есѹжнѣлѹ мѹжнѣцївѹ афлѣ ѹрѣѣторї пѹшѣро-
 шї, ші пре'н алте цере, пе ѹнде се фортарѣ асфеліѹ де
 соціетѣці ђмфрѹжнѣтѳрїе де веѣце.

47. Пѣснрѣлѣ.

(De A. Панаѣлѣ.)

Ѣнѣ Сѣлтанѣ одатѣ ђмвѹжнѣ пре'н четате
 Пе жоѣ къ везірѣлѣ ђм хаїне скїмѣвате,
 Вѣзѣ ђмвѹнѣ-шї о пѣра екѣнатѣ,
 Шї-о рїдїкѣ ђмсѣ-шї плекѹжнѣ-се 'ндатѣ.
 Везірѣлѣ ачѣетѣ ѣртаре вѣзѹжнѣ-ї
 Шї пѣзїндѣ-ї ѳра, л'а 'нтрѣватѣ зїкѹжнѣ-ї:
 „*Domuslā mēs! tū ērsh pe'nshrs kshczare,*
Кѣ 'н педстерїре тѣ афлѣ іреа таре.
Мї-а фосшѣ де тіраре, ка, о івѣра тікѣ,
Кареа шї неміка іѳше съ се зїкѣ,
Ѣнѣ Сѣлтанѣ, ка шїне, ге тарї авѣрї аї,
Сѣ ше илеї ла дѣнса де'н кале с'о іаї.“
 Сѣлтанѣлѣ рѣсѣнѣсе: „*Чела ге де'н фїре*
Ва лѣа івѣраѳа ђм десѣреѣсїре,
Де'н аѣцінѣ се 'нѣаѣѣ ђмшѣр неѣсѣраре,
Ка съ пѣ се шїше неї ла банѣлѣ таре;
Ѣр' омѣлѣ, ге шїше шрї маї къ иѣсѣрѣ,
Пѣраѳа о аре ла гѣлбенѣ кѣѣсѣрѣ.
Зїсешї, къ івѣраѳа пѣ е лѣкѣр таре;
Дар' кѣшѣ де грѣѣ е, омѣлѣ кѣжнѣ н'о аре!
Пѣраѳа е тікѣ, да'р локѣ таре ірїнде,
Кѣ дѣкѣ-ѣї мїсѣеште, иѣнеа пѣ ѣї-о вїнде.
Де-атеа івѣраѳа омѣлѣ гелѣ къ мїнше,
Кїарѣ ка шї ие гѣлбенѣ, о аре пѣнше;
Кѣ жоѣ гїне-шї баше, шї-ї дѣ къ пегїорѣлѣ,
Кѣ шѣшѣ ва ажнѣе ка съ-ї дѣкѣ дорѣлѣ.
Еѣ пѣ зїкѣ, ка омѣлѣ аварѣ съ се факѣ,
Шї иѣнѣ 'ншр'ашѣша арѣншѣлѣ съ-ї плакѣ,
ђмкѣшѣ съ ажнѣе ла елѣ съ се 'нкіне,
Шї съ ђмгерїѣскѣ пѣтаї пе'ншѣр сіне;
Чї зїкѣ, ка ла иѣсѣрѣ фїреа съ-шї депрїндѣ,
Шї, кѣжнѣ дѣ, съ вадѣ, банѣлѣ локѣ съ ірїндѣ.
Сѣ сѣрѣжнѣ, съ аїѳѣ ашѣшѣ пе'ншѣр сіне,
Кѣшѣ съ іѳше фаре шї алшора бїне.

De gé ue'ntps sine? Пе'ntps ш'мтсрї греле,
 Пе'ntps некарї ббле, пе'ntps 'ншмилсрї реле,
 Кждѣ се кїелшеште шї кжшшгѣ нс еште,
 Пе'ntps бшржнеце шї-алше ка агеште.
 De gé ue'ntps алїї? Ка 'ндсрштѣ сѣ фрїѣ,
 Сѣ айбѣ сѣ скбштѣ ѡтєпї де'н шєрбїе,
 Сѣ-шї деа пе'ntps сѣфлєштѣ, шї бїне а фаре,
 Пе кжшї апа 'тєкѣ, пе кжшї фокс-ї праде,
 Пе кжшї фрї-ї праде де-авєрї, елѣ сѣ вадѣ,
 Сѣ нс-ї ласє 'н лїасє атарѣ а офшїа,
 Чї сѣ айбѣ 'н тжлѣ кв ге-ї ажшїа.

48. Descre тѣшасє.

(Дѣпѣ „Ікбпѣ лѣтїї“.)

Андустрієа ку тѣтасє еште знѣ їсворѣ де авѣцїє шї де фєрїчїре пе'нтрѣ тѣте статєлє шї попѣрѣлє, че се окѣпѣ ку еа, зїче Хєрїкардѣ де Турї Апа алєлє деспрє тѣтасє.

Се вєдє, кв де'н тѣте попѣрѣлє пѣмжлгѣлї, Кїненїї аѣ штїгѣтѣ а се фолосї маї вїне де ачєстѣ ратѣ де Андустріє, култївжндѣ-лѣ ку сжргѣнцѣ шї ҃ртаре вѣлѣ ку 700 де ані пѣїпте де пѣтрїаркулѣ Авратѣ шї апрѣпє ла 2600 де ані пѣїпте де Мжлгѣгѣгѣлѣ пострѣ. Ашпѣрацїї Кїненїлѣр Ашшї-шї Андємнѣшї шї Ашкурѣцїаѣ прє попорѣлѣ сѣѣ ла аштѣ Андустріє, прєкѣштѣ Ашпѣрѣтєса, Сї-лїпг-шї, ҃па де'н фєтєїлє Ашпѣратѣлѣ Хо-анг-шї. Ачєста, Ашсоцїтѣ де дамєлє курцїї, тєрѣєа Аштр'о зї ашѣмїтѣ де кулєцєа фрѣнзе де агѣд (дѣд, мѣр) пе'нтрѣ вїєртїї, че-ї крєштєа Ашса-шї. Індїєнїї, карїї аѣ квѣпѣтатѣ вїєртїї де тѣтасє дєла Кїненї, култїваѣ асєтєнє ку сжргѣнцѣ аштѣ Андустріє фрѣмѣсѣ шї аѣ адѣс'о ла чєлѣ маї палтѣ градѣ де стрѣлѣчїре Аш четатєа Сєрїка де'н прѣвїнца Сєрєс, де ҃нде нѣмїаѣ Романїї тѣтасєа: „sericum.“ Де'н Індїєа трєкѣ Андустрієа ку тѣтасє Аш Персїєа, шї дѣпѣ ачєєа прє'н Ашвїнцєрїлє лѣї Алєсандрѣ марєлє, Аш Асїєа.

Пе тжшшлѣ Романїлѣрѣ сѣв Ашпѣрацїї, кждѣ се адѣчєаѣ шѣтєрїїлє де тѣтасє де'н Асїєа, ерїа тѣтасєа ашїа де скѣпѣтѣ, кжтѣ знѣ пѣпгѣтѣ де тѣтасє се плѣтїа ку знѣ пѣпгѣтѣ де аѣрѣ.

Аш вєакѣлѣ алѣ шєсєлє Ашторѣжндѣ-сє дої квлѣтѣрї грєчї де'н Індїєа ла Константїнопол, адѣсєрѣ оѣѣ де вїєртїї де тѣтасє. Ашпѣратѣлѣ Жѣстїнїанѣ лє прїмї ку вѣкурїє шї се нєвої прє'н Ашгрїцїрїлє салє шї прє'н Ашкурѣцїѣрї а Ашфїїпца тжпѣфѣпгѣрє Аш тѣтѣ Ашпѣрѣцїєа, ка знѣ ѡвїєптѣ де Ашавѣцїєрє.

Ла ашлѣ 1130 нѣрчєсє Рѣцєрїѣ, рєцєлє Сїцїлїєї асѣпра Ашпѣратѣлѣ рѣсѣрїтєпѣ, Еманѣлѣ, Аш рѣпї Корѣулѣ шї прѣдждѣ де'н Морєєа тѣлѣпє де ѡдѣрѣ, дєспѣїждѣ Корїнтѣлѣ, Агїна шї алтє орашє, адѣсє де'н Гречїєа шї аштѣ Андустріє фрѣмѣсѣ ла Пѣлєрма Аш Сїцїлїєа, де ҃нде се рѣспжндї апѣї Аш тѣтѣ Італїєа. Аравїї, карїї сє окѣпаѣ ку ҃ртаре вѣлѣ ку аштѣ Андустріє, ѡ Аштрѣдѣсєрѣ Аш Спанїєа.

Ла 1440 Ашвїнжндѣ рєцєлє Фржнчїєї Карѣлѣ VIII, прє Неапѣлитанї, адѣсє агѣзї шї вїєртїї де тѣтасє Аш Фржнчїєа. Дєшї тжмнѣрїлє чєлє тѣлѣвѣрѣсє Ашпїєдєкарѣ аколѣ дѣпѣ ачєєа Аштїндєрєа астєї Андустрїї; тѣтѣшї нєвоїпцєлє рєцїлѣрѣ фржнцѣзєштї шї Ашкурѣцїѣрїлє фѣкѣтє де джшїї ку дѣрѣрї вѣпєштї ѡ Ашдємжнѣрѣ Аштр'атжта, кжтѣ прѣпжшїрїлє лѣрѣ Аштрєкѣрѣ прє дєпїлїѣ прє тѣлтє алтє статє, шї ѡ адѣсєрѣ ла чєлѣ маї палт градѣ де дєпїлїѣтатє.

Ла 1510, порѣпчї Ашпѣратѣлѣ рѣсєскѣ, Гаврїїлѣ Іванѣвїчїѣ сѣ нлжнтєзє агѣзї Аш Росїєа мєаѣзѣїѣлѣ, шї ла 1668 нѣсє Ашпѣратѣлѣ Алєсїѣ Мїхїлѣ порѣпка лѣї Гаврїїлѣ Аш лѣкрєрє, шї ашєзѣ фаврїчє де тѣтасє Аш пѣрѣцїлє мєаѣзѣїѣлє алє Ашпєрїѣлѣ, воїндѣ ка тѣтѣ куртєа сє сѣ Ашѣрєчє Аш шѣтєрїї де тѣтасє фѣкѣтє Аш царє са.

Ла 1513 ашєзѣ Іѣан де Медїчї фаврїчє де тѣтасє Аш Італїєа. Асєтєнє Іакѣвѣ I. Аш Англїєа шї Карѣлѣ

Емануїл I. Аи стателе педемонтане Амвѣрвѣтаръ пре'н ажуторіе вънешті Амтемеічїунеа мжѣфѣптурелор де тѣтасе. Дупъ ачееа Амкурѣціѣ Фрїдерїкѣ мареле Ам Борусїеа ла 1775 плжтѣчїунеа агузїлорѣ шї крескѣчїу-неа вїермілорѣ тѣтсарї.

Антр' адевѣрѣ ну се поте негá, къ Фржцїжїї аѣ Амтрекутѣ Ам култура тѣтѣшїї ку тѣлтѣ пре челемалте стате. Астѣ пропжшїре провіне де ла скопурїле вїневої-торїе але лѣї Лудовїкѣ алѣ XVIII., шї але лѣї Каролѣ X.; де ла ашезѣмжтѣлѣ де тѣтѣсѣрїтѣ Амтемеїатѣ сув міні-стерїлѣ дѣчелѣї де Вудовїлѣ ла 1826, де ла вукулѣ есжт-плѣлѣ аѣ рецелѣї Лудовїкѣ Фїліпѣ, кареле урмжндѣ есжт-плѣлѣ лѣї Енрїкѣ IV. а нусѣ де с'аѣ плжтатѣ кїарѣ пѣ-їптеа са маї тѣлтѣ де 50.000 де агузїї, шї а Амфїїпцатѣ о фаврїкѣ маре де крескутѣ вїермі де тѣтасе не мошїеа са Неулї, Амтѣлцїндѣ пре'н ажуторїе вънешті соїетѣ-ціе де агрїкултурѣ шї де економїеа пѣчїуналѣ; Ам уршѣ провіне ачееаста шї де ла вїа Амгрїціре, че пѣстрѣзѣ гу-вернулѣ пе'нтрѣ фѣврїчеле де тѣтасе, прекѣт шї де ла Амкурѣціѣрї.

Ам Moddavia Амкѣ се окупѣ о парте маре де локвї-торїї, маї ку самѣ чеї де'н пѣрціле де жос але цереї, ку ачестѣ ратѣ де Амдѣустрїе, кареле се Амтрѣдѣсе ку венї-реа вѣлгарїлорѣ шї а сѣрвїлорѣ, пекжндѣ се адѣсе семжн-ца де агузїї шї де вїермі тѣтсарї. Че фолосѣ Амсѣ, къ деши кліма цереї есте фѣворїцівѣ крештерїї агузїлорѣ шї вїермілорѣ тѣтсарї, шї ратѣлѣ Амдѣустрїеї ку тѣтасе ар фї пѣтѣтѣ сѣ факѣ шї аїчїа пропжшїрї, шї сѣ Амфлор-рѣскѣ ка Ам Фржлчїеа шї Італїеа, шї пре'н урмаре сѣ фїѣ де фолосѣ цереї шї локвїторїлорѣ; тóтѣшїї се амлѣ де'н култра, пе'нтрѣ къ нїме ну се Амгрїці а-лѣ ажутá, сеаѣ а-лѣ Амкурѣціá, шї де ачееа Амвѣцѣтѣра чеа преа ушóрѣ десїре крештереа вїермілорѣ тѣтсарї есте ку тотѣлѣ невѣгатѣ Ам самѣ.

Вїермії де тѣтасе сжтѣ де доѣѣ фѣлѣурї: селвá-течї шї домѣстечї. Чеї селвáтечї се Ампартѣ Ам треї

класе, шї се амлѣ маї алесѣ Ам Kina. Шїї Амшї рецелес-скѣ гогóшеле не копачї, де unde се стржлѣ шї се Амтре-вѣскѣ фѣрѣ а Амгрїці чїне-ва де крѣптереа лорѣ; алції факѣ нѣмаї о рецелїтурѣ ка де пѣїжпїнѣ. Флѣтурїї че се факѣ де'н ачешті вїермі, сжтѣ чеї маї марї Ам тотѣ ценѣлѣ ачеста; арїпеле унѣї флѣтурѣ де ачештіа Амтїнсе сжтѣ де о палѣѣ. Ачештіа се амлѣ Ам Асїеа шї Африка не алѣмжї. Мѣтасеа лорѣ есте сѣрѣ фѣрѣ лѣстрѣ шї сѣ-тжлѣ а пжнѣ не алвїтѣ, есте Амсѣ фóрте таре, ну се пѣтѣзѣ, шї се спалѣ ка пжнза, кареа Ам Kina есте маї скѣтпѣ декжтѣ атласѣлѣ. Шїї факѣ ѣрѣ-шїї о рецелїтурѣ сувїре шї таре, де'н кареа се фаче ла Жппонї о тѣте-рїе фóрте делїкатѣ, кареа есте ашá де ушóрѣ, кжтѣ зече весмїнте лѣпце де але дамелорѣ де аколó трагѣ нѣмаї унѣї пѣтѣтѣ.

Вїермії тѣтсарї домѣстечї се Ампартѣ асѣмене Ам маї тѣлте класе: де павї, де сїпа, даре, шамоа, тре-волтїні, ш. а. Крескѣчїунеа лорѣ есте фóрте ушóрѣ, пре-кутѣ урмѣзѣ: еї се Амтѣлцескѣ пре'н оѣѣ, карїле-сѣ де тѣрїмеа унѣї грѣвнцѣ де макѣ, ла колóре-сѣ де'нтрѣ'н-тжїѣ гáлвєнї, апої се факѣ чевшїї. Прїмѣвара не ла 20 Амрїле, сѣѣ атѣнчїа кжндѣ тѣгѣрїї агузїлорѣ аѣ лѣсатѣ фрѣнзїшоре, лї-се нѣнѣ оѣѣле ла клочїтѣ Амтр'о касѣ Амкѣлзїтѣ дѣпѣ термометрѣ, Амченжндѣ де ла 16 grade шї тѣрїндѣ-се кѣлѣѣра пе'нчетѣ пжлѣ ла 20 сеаѣ 22 де grade, шї дѣпѣ шесе сеаѣ шенте зїле се чїокнескѣ ешїндѣ де'н фїѣ-каре оѣ кжте унѣї вїертѣлѣцѣ фóрте мїтїтелѣ. Ачестора лї-се дѣ Амдатѣ де мжккатѣ фрѣнѣ де агѣдѣ тѣїатѣ тѣрѣнцелѣ: ашá крескѣ вѣзжндѣ ку окїї.

Крескутѣлѣ пре лжлѣгѣ о Амгрїціре вулѣ цїне 28 сеаѣ 30 зїле, Ам каре рѣстжпнѣ dormѣ де патрѣ орї. Шї сомнѣ цїне 25—30 де óре, шї атѣнчї се деспѣлїцѣ, áдекѣ лѣ-пѣджндѣ пїелеа чеа вежїѣ, кáпѣтѣ алта поѣѣ. Рѣстжм-плѣлѣ Амтре унѣї сомнѣ шї алѣлѣ се нѣмеште етате (вжр-стѣ); дешї вїермії аѣ Ам тотѣ декѣрсѣлѣ вїецеї саме чїнчї етѣці. Дѣкѣ ажѣпце вїертеле ла денїїна-шї крескѣчїуне,

Личетъ а маї тжикá, личенждѣ а рецелі де'н гуръ маї Лнтжїѣ ка о пжизъ де пѣлїжпїнѣ, фѣкжндѣ-ші апої Лп тежлокуклѣ ачестеїа о локвїицѣ нумїтѣ гогóшѣ, де тѣрїмеа знїї оѣ де порумѣѣ шї че-ва маї таре, де колóреа (дѣпѣ кумѣ ва фї фелїлѣ) алѣв, гáлѣпѣ сеаѣ верзїтѣ, рѣтжжндѣ вїермеле Лп лонтру. Рецелїреа ачестá цїне треї зїле, шї дѣпѣ чїпчї зїле се адѣпѣ гогóшеле шї се алегѣ знеле де сетжпцѣ, алтеле не'нтрѣ траслѣ тѣтѣшїї. Ла челе не'нтрѣ сетжпцѣ се vede песте 18—20 де зїле о стрѣформѣчїзнє пѣтуралѣ Лисемнáвѣрѣ; кѣчї вїермїї Лпкїшї Лп гогóше спаргѣ де одатѣ ачесте Лпкїсорї, шї есѣ де'нтр'жиселе трїзѣмжндѣ кѣ арїпе де колóре алѣв Лпкїсѣ, не маї фїїндѣ вїермї, чї флѣтурї. Ачештїа нѣ маї тжжжкѣ неміка, чї дѣпѣ знѣ тжжпѣ скѣртѣ оѣѣ фемеїѣшеле 150—500 де оѣѣ, дѣпѣ ачееа пїерѣ, лѣсжндѣ-ші ұрмашїї Лп грїжеа пѣтуреї. Оѣѣле се стржпгѣ ла знѣ локѣ рѣкоросѣ пжпѣ Лп прїмѣварѣ. Де не челе-лалте гогóше се дѣпжпѣ тѣтасеа кѣ ажурорїлѣ знєї знелте, шї се фаче легѣтуреле (скѣлурї, лїтре).

49. *Монхлѣ Нїсторѣ.*

(Дѣпѣ „Ікóна лѣмїї“.)

(Прозрѣтѣїзнє.)

Личенждѣ ерѣ-ші вóрѣа де пѣїпте, вѣ воїѣ адѣче а мїпте, кѣ монхлѣ Нїсторѣ не аратѣ Лпцелєцеште, кѣ тжндрїеа хáїнелорѣ есте перїкїбсѣ (прїмеждїбсѣ). Лпѣ-їпте де а Лндестѣла пóфта свѣтѣшште-те кѣ пжпга. Мжндрїеа есте знѣ чершїторїѣ, кареле стрїгѣ ашá де таре, ка шї лїпса, дар' есте пѣлт маї лáкомѣ. Де аї кумпѣратѣ зн лѣкру фрѣмосѣ, Лпцї маї тревѣсскѣ зече алтеле, не'н-трѣ ка сѣ се потрївѣскѣ знеле кѣ алтеле. Дечї маї вїне есте а се рѣцїне де ла Лнтжїа пóфтѣ, дѣкжтѣ а Лндестѣ-лá челеалте, че ұрмѣзѣ дѣпѣ джпса. Невнїне есте кжндѣ сѣрăкѣлѣ сѣѣ лїпсїтѣлѣ врѣ сѣ ұрмезе пре челѣ богат, ка шї вроаска, кжндѣ се Лпфлѣ ка сѣ ажпнгѣ ла тѣрїмеа воулѣ, шї Лп ұртѣ крѣпѣ фѣрѣ а о пугѣ ажпнце. Мжп-

дрїеа тжжжкѣ демїнеца кѣ Лндестѣлареа, пжжжеште кѣ сѣрѣчїеа шї чїпѣзѣ кѣ рѣшїнеа.

Óре нѣ-ї таре невнїне а фаче деторїї не'нтрѣ лѣкру-рї петревнїчїбсє шї де прїсосѣ? Óре штїе отулѣ че фаче, кжндѣ їа не деторїе? ачестá Лпсѣмпѣ а да алтѣїа дрѣптѣ асѣпра лївертѣцїї сале. Де нѣ веї плѣтї ла зїѣа дѣфїптѣ, те веї рѣшїнá Лптжлпнд пре кредїторїлѣ, шї, ворвндѣ кѣ елѣ, веї фї кѣпрїнсѣ де фрїкѣ; те веї Лпжосї ла кѣвїпте дєсвїнвїторїе шї не Лптемеїате, не Лпчетѣ Лпчетѣ веї зїтá грáїлѣ адєвѣрѣлѣ, шї Лп ұртѣ те веї дєсонорá кѣ мїпчїзнї vederate шї дѣфїшѣтѣорїе. „Кѣче“, прекѣмѣ зї-че монхлѣ Нїсторѣ, „Лпжїа стїншѣлѣ есте фáчереа де дешорїѣ, а доѣа мїпчїзнєа. Челѣ че фаче дешорїѣ, пóршѣ пѣрѣре мїпчїзнєа Лп сшаше.“

Кжндѣ ацї кумпѣратѣ чееа че вѣ плаче, пóте вї-се тжмплѣ, де нѣ кѣцетáрѣцї ла плата не апѣрáвѣрѣ. Дар' кредїторїї аѣ маї вѣпѣ цїпере де мїпте дѣкжтѣ чеї че їаѣ Лпмрѣжнѣтѣ. Нѣ се афлѣ маї регѣлатѣ шї маї акѣратѣ овсѣрѣторїѣ алѣ рѣстжмпѣрїлорѣ кѣлїндарїлѣ де кжтѣ джшїї. Зїѣа прѣфїптѣ сосеште фѣрѣ сѣ їа а мїпте, шї ётѣ кѣ вїпѣ де черѣ дешорїеа, маї пѣїпте де а те фї пре-гѣтїтѣ а о плѣтї. „Маї бїне кѣлѣ-ше фѣрѣ чїпѣ, дѣкж-шѣ сѣ ше сколѣ кѣ дешорїѣ. Кжшїшїгѣ кжшѣ вѣї пжшѣ шї екопотеште чееа че аї кжшїшїгашѣ. Еакѣ адєвѣра-ша тѣдєсѣрїе де а прєфаче плѣтѣлѣ Лп асрѣ.“ Атѣп-чїа, кжндѣ веї авѣ астѣ тѣестрїе шї Лпцелєчїзнє, астѣ пѣтрѣ а фїлософїлорѣ, нѣ те веї маї тжпгѣ де аспрїмеа тѣмпѣрїлорѣ.

Маї пѣлте нѣ вѣ зїкѣ. Сперїїпца есте о скóлѣ, знде Лпвѣцѣтѣуреле сжптѣ скѣпне; дар' нѣмаї Лп еа се поте отулѣ кумїпцї, чї нѣ е фїѣ-кѣрѣїа датѣ. Кѣчї зїче монх-лѣ Нїсторѣ: „знѣ сѣашѣ бѣнѣ се пóше дá, дар' пѣршареа чеа бѣнѣ, ба.“ Адѣчєцї-вѣ а мїпте, кѣ ачелїїа, кѣрѣїа нѣ і-се пóте да сватѣ вѣпѣ, вѣче нѣ се фолосеште де елѣ, нечї знѣ ажурорїѣ нѣ-ї пóте фолосї, прекѣмѣ зїче монхлѣ Нїсторѣ: „де нѣ врєї сѣ Лпвєцї мїпше, ұрмѣзѣ сѣ о сжпцї.“

50. *Окіи ши насълѣ.*

(De II. Asaki.)

Аитр'о зи зртѣ чѣртѣ Аитре окіи ши-зпѣ насѣ вѣчинѣ,
 Кѣи де'н доі дѣпѣ дрептате, окіеларіи се кѣвинѣ?
 Адвокатѣ се фѣкѣ лимва ши пе насѣ дѣлѣ апѣра,
 Ёр' зрекеа прешединте зиселе еі ле-аскѣлатѣ.
 Лимв' атѣнчи асте кѣвинте
 Ле-а зисѣ кѣтрѣ прешединте:
 „Дрѣпѣш плѣкѣ-пе зреке,
 Де адеверинѣе тѣи
 С' азѣи ши де тѣрѣшрѣи,
 Кѣмѣ, кѣарѣ де'н лѣтѣа геа векѣ,
 Насѣ де насѣ шомѣ некѣрѣмашѣ,
 Окіеларіи і-аѣ иѣрѣмашѣ.
 Деги і-се кадѣ ка тошіе
 Трекѣшѣ 'н иѣрѣрѣфіе.
 Де тѣзілі фѣ орденѣшѣ
 Котісізіне а касѣ
 Ла насѣ, ши-аколѣ афлашѣ
 Брасѣа де окіеларіи шрасѣ.
 Трѣбѣналѣлѣ ва ерѣші
 Сѣ шомѣ есѣмиле-арѣші.
 Фаѣа, дѣк'ар фѣ рѣтѣасѣ
 Де'н шѣмилѣрѣи сѣ н'аѣбѣ насѣ,
 Чѣне-ар фѣ геѣ небснѣ тарѣ,
 Карѣ сѣ шѣрѣше окіеларіи?
 Де'н аѣсѣтеа лѣтѣрѣшѣ
 Пре'н лѣрѣи атѣ адеверішѣ:
 Кѣмѣ пе'нѣрѣ насѣ аѣсѣте
 Окіеларіи с'аѣ ерѣшѣ,
 Ши кѣ лорѣ дѣ асѣшѣ лѣте
 Лѣкѣ пе насѣ с'а сѣшѣорішѣ!“
 Ла ачѣетѣ лимвѣзіе
 Брава 'н сал'а рѣсѣпатѣ,
 Ёр' насълѣ, де вѣкѣрѣе,
 Де треіи орѣи а ерѣпѣятѣтѣ!
 Дар' гѣвачѣа пѣетѣрѣ лимвѣ
 Де-одѣтѣ ворѣа дѣши скѣмѣвѣ,
 Ши кѣарѣ пе'нѣтрѣ алѣтѣ нарѣе
 Пѣрѣграѣе тотѣ де'н карѣе

Ашѣ вѣдерѣте-а скѣсѣ,
 Кѣтѣ адеверіи пе доѣсѣ,
 Кѣ адеверинѣе тарѣ
 Фѣр' прѣпѣсѣ де ерѣжѣмѣтѣте,
 Кѣмѣ окіи аѣ дрептате
 Прѣсте аї сѣи окіеларіи.
 Дар' зрекеа, карѣа 'н фѣпѣтѣ
 Мѣтѣіреа де прѣсѣсѣ
 А лимѣеі о-а дѣнѣлесѣ,
 Фаѣе дѣкѣіѣаре дрѣпѣтѣ:
 „Населе прѣпріѣшаріи
 Фѣ прѣсѣше окіеларіи;
 Окіи се ворѣ тѣрѣшѣи
 Пре'н еі нѣтаї а прѣіи.“

51. *Десѣре тѣшѣсе.*

(Прѣспѣтѣзіне.)

Вѣертѣеле тѣтѣсарѣи арѣ пре де'н лѣпѣтрѣ де а лѣп-
 гѣлѣ спѣнѣрѣи де а дрѣпѣта ши де а стѣнга стомѣкулѣи доѣшѣ
 кѣпѣале, дѣ каріле се аѣнѣпѣ о тѣтеріе клѣіѣсѣ, карѣа се
 дѣпѣжртѣшѣ рѣнеде дѣ аѣерѣ. Кѣндѣ вѣре елѣ сѣ рѣцелѣ-
 скѣ, ласѣ де'н ворѣтѣчелеле де сѣвѣ гѣрѣ шѣкѣтѣре мѣче де
 аѣеа тѣтеріе, ле лимѣште де вѣрѣнѣ тѣрѣшѣ, аноіи мѣшѣжп-
 дѣ кѣ капѣлѣ дѣкѣоче ши дѣкѣолѣ, траѣе де'н ѣтезѣла ѣеа
 клѣіѣсѣ доѣшѣ аѣе фѣрте сѣвѣрѣи, каріле се рѣчѣскѣ дѣнда-
 тѣ, ши тотѣ дѣ аѣеа клинѣ ле фѣртѣ дѣитр'о аѣѣ кѣ дѣм-
 ве пѣчѣѣреле де пѣинте. Ашѣа прѣгѣтѣште вѣертѣеле тѣ-
 тѣсарѣи о рѣцелѣтѣрѣ, карѣа, дѣнѣ фѣлѣурѣтѣтеа тѣестрѣіеі
 фѣкѣ-кѣрѣи соїѣ, есте де фѣлѣурѣте форѣте ши дѣсѣшѣрѣи.

Крѣшѣтереа вѣертѣилорѣи тѣтѣсарѣи есте фѣрте ѣшѣорѣ;
 еа се дѣнѣе де ла 20 Априле орѣи де ла дѣтѣжіа маїѣ ши
 ѣіне 40 де зѣле сѣѣ маїи пѣѣинѣ, ши спре аѣѣста се пѣнѣѣ
 копѣи мѣчѣи, ѣменѣи вѣтѣрѣшѣи, дѣ карѣи нѣме пѣ се нѣте фо-
 лѣсі ла лѣурѣлѣ кѣшѣпѣлѣи.

Дѣитр'унѣ драѣѣ се афѣлѣ 4450 де оѣѣ; аѣѣстеа се
 нотѣ кѣшѣтѣгіа дѣла 16—18 пѣрѣкѣи де фѣлѣтѣрѣи.

Вѣертѣи тѣрѣвѣе сѣ се крѣскѣ дѣитр'о касѣ кѣратѣ,
 лѣшѣнѣсѣ ши кѣлѣурѣсѣ. Мѣрѣтеа лѣкѣлѣи, ѣнде се крѣскѣ

вѣршии ешиці де'нтр'унѣ драмѣ, трѣвѣе съ фѣз де ла па-штереа лорѣ пжлѣ ла шесе, шепте зиле апрѣне де о палмѣ пѣтратѣ, ѣр' де ла а шептеа зѣ пжлѣ ла Андеплиціѣнеа крѣштеріи ле трѣвѣе унѣ локѣ де треі-зечі пжлѣ ла треі-зечі ші шесе де палме пѣтрате, каре локѣ трѣвѣе съ се тѣрѣскѣ грѣдатѣ.

О касѣ де треі стѣнциі латѣ ші чіпчі стѣнциі де лунгѣ ку доѣ съ треі шіре де пѣлице ші пѣтурі амѣсурате, ку унѣ купторіѣ (совѣ), унѣ ші патрѣ сеаѣ чіпчі ферестре вупе, пѣте да локѣ пе'нтрѣ крештере ла 30.000 де вѣрми ешиці апрѣне де'н шепте драме де семжнѣ.

Вѣрми ешиці де'нтр'унѣ драмѣ де семжнѣ пжлжкѣ Ан кѣрсулѣ вѣцѣрїи лорѣ ка ла шесе-зечі ші чіпчі де окале де фрунзе де агудѣ, каре фрунзе се потѣ кжштїгá де ла доі сеаѣ треі агуді марі ші тѣфощі.

Ѣнѣ омѣ сжпгѣрѣ пѣте креште 15.000 де вѣрми, ші пѣмаі кжндѣ сжнтѣ ачештїа апрѣне де Анплиціѣнеа етѣціі сале, Аі маі трѣвѣе унѣ ажѣторіѣ де треі ѣмені не чіпчі, шесе зиле.

Дедѣчереа Ансѣ, кѣ дѣкѣ унѣ омѣ креште 15.000 де вѣрми, доі ѣмені ворѣ креште 30.000, ну аре локѣ аїчїа; чї унѣ пѣтѣрѣ Андоїтѣ де ѣмені пѣте креште маі мѣлѣтѣ дѣкѣтѣ унѣ пѣтѣрѣ Андоїтѣ де вѣрми, ашá де есжпплѣ ворѣ пѣте креште доі ѣмені 40.000—50.000 де вѣрми тотѣ ку ачелѣ ажѣторіѣ ла кáпѣтулѣ крѣштерїи ку унѣлѣ сѣѣ доі ѣмені маі мѣлѣтѣ.

Пе'нтрѣ фáчереа мѣтѣшиі крѣде трѣвѣе о касѣ Андѣмжнáтекѣ, аерѣсѣ ші лѣмїнѣсѣ. Мѣрїмеа еї трѣвѣе съ фѣз дѣпѣ Антїндереа спекулѣчїунїи ші мѣлїчїмеа машїнелорѣ пе'нтрѣ трасулѣ мѣтѣшиі, асѣмене трѣвѣе съ фѣз шї пѣтѣрѣлѣ ѣменїлорѣ. Апої ѣменї, чеї че крескѣ вѣрмиі, стржнѣ гогѣшеле скоцжндѣ де'нтр'анселе тотѣ фелїлѣ де мѣтасе крѣдѣ.

Де'нтр'о оká де гогѣше, Ан кáре се пѣтѣрѣ пжлѣ ла 560—600 де вуќѣці, се скотѣ 35—40 де драме де мѣтасе вупѣ ші 8—10 драме де мѣтасе Анкжлчїтѣ; ші де'н

4450 де гогѣше (карїле трагѣ апрѣне ла 8 окале) продѣсѣ де вѣрми ешиці де'нтр'унѣ драмѣ де семжнѣ се скотѣ апрѣне де 325 де драме де мѣтасе вупѣ ші 75 де драме де мѣтасе Анкжлчїтѣ.

О фемее депрїнсѣ ку лѣкрулѣ пѣте съ скѣтѣ о оká де мѣтасе Ан 8—10 зиле.

Фїндѣ пѣтрецѣлѣ вѣрмїлорѣ мѣтѣсарї пѣмаі фрунза де агуді, чеї чеворѣ съ-ї крѣскѣ, трѣвѣе съ се Ангрїцѣскѣ маі Антжїѣ де агуді. Агудїи сжнтѣ ѣрѣ-шї де маі мѣлѣте фелїурї, де'нтрѣ карїле челе маі Ансемпате сжнтѣ: агудїи алвї де'н Італїеа, морелї елада, мѣлїколі ш. а. Ачештїа се потѣ кжштїгá сѣѣ де'н семжнѣ сѣѣ де'н пжлжтáчїе. Маі ѣфїнѣ се кáпѣтѣ кжндѣ Аі креште чїне-ва шї-ї Анмѣлѣшїте де'н семжнѣ; Ансѣ агѣчїа се черѣ 9—10 анї пжлѣ кжндѣ арѣ венї ачештїа Ан старе а да вѣрмїлорѣ пѣтрецѣ кѣвенїтѣ; ѣр' пре'н пжлжтáчїе де 2, 3 сѣѣ 4 анї пѣтемѣ кжштїгá коначї, кжці не чере тревѣ-їнца, Ан треі анї. Антр'унѣ драмѣ де семжнѣ де агудѣ се кѣпрїндѣ апрѣне ла 1680 де грѣзѣце, пе'нтрѣ а кѣрора семѣлѣчїѣне се чере унѣ стратѣ де патрѣ палме де лунгѣ шї доѣ шї жѣмѣтате де латѣ, дѣпѣ каре мѣсѣрѣ се ва пѣтѣ дедѣче мѣрїмеа стратѣлї менїтѣ пе'нтрѣ маі марї сѣме де семжнѣ.

Коначїи рѣсѣрїці се стрѣпжлѣтѣ пре алѣ стратѣ департе унѣлѣ де алѣлѣ де доѣ палме шї жѣметате, ѣр' кжндѣ се стрѣпжлѣтѣ дѣпѣ унѣ рѣстжпнѣ маі Ансемпатѣ Антр'алѣ локѣ, ѣнде аѣ съ рѣмжлѣ пе'нтрѣ тотѣ де-а уна трѣвѣе съ фѣз департе унѣлѣ де алѣлѣ де унѣ стѣнцинѣ шї жѣмѣтате. Агудїи се факѣ тѣфощї, дѣкѣ де ла унѣ анѣ дѣпѣ пжлжтѣчїѣне лї-се рѣтѣзѣ крѣпѣеле Ан тотѣ аѣлѣ некѣрматѣ пжлѣ ла аѣлѣ алѣ шеселе.

Рамулѣ Андѣстріеї ку мѣтасе се Анпарте Ан маі мѣлѣте пѣрці, шї фолосулѣ се аратѣ де асѣмене Ан маі мѣлѣте кїпурї, де есжпплѣ, челѣ че аре агудї шї ну креште Ансѣ-шї вѣрми мѣтѣсарї, пѣте вїнде фрунзеле лорѣ ла алціи, карїи се окупѣ ку асѣмене крѣштере, шї п'аѣ

агузи. Крескандѣ чине-ва вѣрмиі, по́те траце маі мѣлѣ
 фолосѣ ши фѣрѣ гревтате, кѣчи адувандѣ гогошеле, ле
 винде ла фѣврикѣ, unde се траце мѣтасеа крѣдѣ депе джн-
 селе; ер' деспре фолосѣлѣ проприетарилорѣ де асфелѣ де
 фѣвриче есте де присосѣ а маі ворві, фѣндѣ дестѣлѣ де
 кѣпоскутѣ, кѣ фѣвричеле де мѣтасе арѣнкѣ маі мѣлѣ
 фолосѣ декѣтѣ тоате челелалте.

Мѣтасеа крѣдѣ лѣжндѣ-се де не гогоше, се дѣнѣлѣ
 пре носорѣ, се рѣсѣченште, се фѣрѣве колоржндѣ-се, ши-се
 цесѣ де'нтр'жнса тотѣ фелѣлѣ де мѣтеріі.

52. Сѣлѣ де ашѣ.

(Дѣлѣ „Ікопа лѣмиі“.)

Сѣлѣ де ашѣ сѣѣ трѣмѣ есте о арѣтѣтурѣ сѣѣ іви-
 чѣне стрѣорденаріѣ ши лѣфрікошатѣ, че се тѣмѣлѣ лѣ
 мѣрїле вѣжлѣлѣ нѣмѣжнтѣлѣ (екѣторїѣлѣ), дар' кѣте
 одатѣ ши лѣ челелалте, маі алесѣ лѣ апроприетаріа цѣртѣ-
 рилорѣ апусенї аї Асіеї ши Очанѣлѣ. Івїчїнеа трѣмѣї
 нѣ есте тотѣ де-ауна асѣмене; ѣне орї стѣ немішкатѣ,
 ер' алѣ датѣ се лѣвѣртеште лѣ цїѣрѣ кѣ маре іѣцѣлѣ.
 Кжндѣ лѣчене а се формѣ сѣлѣ де ашѣ, атѣчї лѣ ло-
 кулѣ ачела се тѣлѣурѣ мареа, спѣмеѣ ши клокотеште.
 Тотѣ одатѣ се веде коворжндѣ-се ѣнѣ сѣлѣ де'н нѣорї асѣ-
 пра вѣртецїѣлѣ де ашѣ, ка кѣмѣ ар вої сѣ се лѣмпреѣне
 кѣ джисѣлѣ, че лѣсѣ а раре орї се тѣмѣлѣ. Лѣнтр'ачеа
 тѣлѣурареа ши лѣвѣлѣїреа мѣрїї спореште нежнчетатѣ,
 трѣмѣ се лѣрѣенште, нѣорїї се ласѣ лѣ жосѣ ши фѣртѣ
 ѣнѣ стѣлѣнѣ, а кѣрѣїа темелїе сеаѣ васѣ се рѣзімѣ лѣ
 маре, ер' вѣрѣѣлѣ ажѣнѣе пжнѣ ла нѣорї. А десе орї се
 маі фѣртѣ лѣкѣ ши алѣ трѣмѣ лѣ че-ва депѣртаре.
 Пѣтереа вѣртецїѣлѣ ачестѣїа есте де тотѣ маре: еа по́те
 рїдікѣ ши о нае (корѣвїе) де челе марї, кареа атѣчї есте
 нѣердѣтѣ. Івїчїнеа ачѣста по́те орї чїне сѣ ши-о лѣкї-
 пѣескѣ вѣжндѣ вара пре дрѣмѣ вре о во́лѣурѣ сѣѣ вѣр-
 тецїѣ де пѣлѣере, кареа по́те кѣпѣтѣ асѣмене пѣтере, ши

атѣчїа се зїче трѣмѣ де ѣскатѣ сѣѣ де арїнѣ, фѣндѣ
 асѣмене де перїкѣосѣ, ка ши чеа де ашѣ, стрїкжндѣ каселе,
 десрѣѣчїнжндѣ коначї ши арѣнкжндѣ овїенте де чїнчї
 пжнѣ ла онт мѣжї де греле лѣ лѣвѣлѣїме маре, де unde
 рѣкѣдѣ сѣѣртате.

Темеїѣлѣ трѣмѣї есте вѣтереа вѣнтѣлѣ де'н доѣѣ
 нѣрцї кѣнтрарїе; асѣмене дѣкѣ вате вѣнтѣлѣ лѣ нѣрцїле
 де сѣсѣ, ер' лѣ челе де жосѣ есте аерѣлѣ лїнѣ, пре'н каре
 се продѣче сѣчїреа сѣѣ лѣвѣртїреа лѣ цїѣрѣ.

53. Аварѣлѣ.

(Де А. Паннѣлѣ.)

Песте знѣ рѣѣ латѣ ши маре
 Ши рѣпедѣ кѣрѣторїѣ,
 Вржндѣ сѣ трѣкѣ оре-каре
 Аварѣ де-арѣнтѣ іѣвїторїѣ,
 Мергжндѣ не пѣнте, се наре,
 Unde-а кѣлкатѣ н'а вѣзѣтѣ,
 Кѣчи емїгїндѣ де'н лѣтѣмїларе
 Знѣ пасѣ, лѣ рѣѣ а кѣзѣтѣ,
 Ши 'нченѣ сѣ стрїѣ 'н ашѣ:
 Ваї де міне мѣ 'нпекѣ, морїѣ!
 Вїно лѣме де мѣ скапѣ,
 Дѣ-мї мѣнѣ де ажѣторїѣ!
 Зн пеккарїѣ, де'н лѣтѣмїларе
 Каре-апрѣне с'а аѣлатѣ,
 Алергжндѣ спре-а лѣї скѣнаре,
 Ізте 'н рѣѣ с'а арѣкѣтѣ,
 Ши кѣ мѣлѣ остенѣлѣ,
 Спре елѣ де гравѣ лѣпотжндѣ,
 Л'а ажѣнеѣ лѣнтр'о клїпѣлѣ,
 Кѣрацїѣ джндѣ-ї ши стрїгжндѣ:
 Дѣ-мї мѣна лѣкѣче фратѣ!
 Лѣтїнде о маї лѣ гравѣ
 Сѣ те скапѣ де лѣпекате,
 Аївї кѣрацїѣ ши нѣ фї слаѣ.
 Елѣ „дѣ-мї“ азїндѣ пре'н знде,
 Преа амарѣ с'а сѣпѣратѣ,
 „Ns-цї даѣ немік'!“ лѣ рѣензнде,
 Ши 'н аджкѣ с'а кѣзѣндатѣ.

54. Відра котхнѣ.

(Дѣпъ „Ікона лѣтнѣ“.)

Відра се деосевеште пре'н печіореле пълмате ши кóда тзртѣтѣ оризонталѣ. Асѣмене трѣвзѣе съ лѣтнѣ са-ма, къ тѣселеле фалсе сжтѣ треї сѣсѣ, треї жосѣ; ка-пулѣ і-ї лунгърецѣ, ѣр' трупулѣ лунгѣ; колóреа пре спате есте маї мѣлтѣ маї пуцінѣ негрѣз, пре пѣнтече маї деп-кисъ, ла пѣнтѣ альвѣ. Відра локвеште не талурѣле апе-лорѣ, пѣтрецѣлѣ маї де фрунте ꙗї есте пенштеле, дар' кж-те одатѣ е ꙗлвѣцатѣ а тжкѣ ши плжте. Відра ꙗлпóтъ ши се кѣфундѣ ꙗл апѣ къ маре ыншурѣнцѣ.

Відра вжнѣзъ пештѣ пе'нтру тжккаре-ши нѣмаї рóп-теа, ѣр' зѣа стѣ аскѣсѣ ꙗл кулѣвшулѣ, че ши-лѣ пре-гѣтеште ꙗлтре стжкче сѣѣ маї ꙗндѣтѣнатѣ ла рѣдѣчѣне-ле копачлорѣ. Пѣлеа відреї есте преціóсѣ, еа аре доѣѣ фѣлѣурѣ де перѣ тѣтѣшиї ши лжпониї. Перѣї тѣтѣшиї сжтѣ чеї маї де а сѣпра, аштѣа-сѣ лѣпѣї, сѣвѣрѣї, лѣчѣ-торѣ ши маї дешѣ ла вжрфѣ декжтѣ ла рѣдѣчѣнѣ, ѣр' пѣ-фулѣ де десѣвтѣ есте тóле ши десѣ.

Відреле сжтѣ де маї мѣлте фалѣурѣ; дѣферѣнца есте фóрте пе'нсемнатѣ, кѣпоскжндѣ-се нѣмаї де не колóре. Відра ехропѣнѣ аре трупѣ маї лунгѣ де доѣѣ палме, ѣр' кóда нѣмаї де ына; трѣеште не талурѣле їазурѣлорѣ ши але ржурѣлор. Пѣлеа еї се кавѣѣ форте мѣлтѣ пе'нтру кашкете ши кóїфурѣ. ꙗл Амѣрѣка сжтѣ маї мѣлте фѣ-лѣурѣ ꙗлтревѣите тотѣ спре ачестѣ фолосѣ. Індіенѣ се шервескѣ къ відра ла пескѣитѣ, кїарѣ кѣтѣ не шервѣмѣ пої къ кѣпѣ ла вжнатѣ.

Відра шѣрѣнѣ есте маї де доѣѣ орѣ маї маре декжтѣ чеа комѣнѣ, ши се афлѣ ла Камчѣатка ши ꙗл пѣрѣїле мѣ-зѣпощѣале-рѣсѣрѣтене але Амѣрѣчеї. Пѣлеа ꙗї есте не-грѣз ши фóрте лѣчѣóсѣ, фѣїндѣ маї тóтъ нѣмаї перѣ лж-пониї фóрте фѣїнѣ, шервѣндѣ де челѣ маї маре комерцѣ ла маї мѣлте пѣчѣнѣ.

ꙗл Молдавѣеа се афлѣ нѣмаї відра комѣнѣ, прекѣтѣ ꙗл лакулѣ Жѣжѣеа ши ꙗл алте апе. Фолосулѣ, че-лѣ спе-рѣштѣ де ла пѣеле-ї, не фаче сѣ не зѣтѣмѣ, къ еа се афлѣ фóрте рарѣ ши се вжнѣзъ нѣмаї къ греѣ.

55. Дрепшашеа ла Першѣ.

(Дѣпъ „Ікона лѣтнѣ“.)

ꙗлтре Першѣ се фаче жѣдекатѣ скурѣѣ, фѣрѣ про-курѣторѣ сѣѣ адвокѣнѣ.

Ашѣ ꙗлжлѣндѣ ꙗлтр'уна де зѣле ынѣ комѣсарѣїѣ пре ынѣ цѣранѣ венѣндѣ дела тѣчелѣрѣе кѣтрѣ касѣ, ꙗ'жтревѣ: че дѣче? Цѣранулѣ рѣспѣнсе къ тжкѣе: Карнеа, че о-амѣ кѣтѣпѣратѣ де ла тѣчеларѣїѣ. Комѣсарѣїулѣ, зѣмѣтѣ де то-пулѣ, ꙗл кареле ꙗї dedese цѣранулѣ рѣспѣнсѣ, ши воїндѣ сѣ штѣѣ кавѣса немѣлѣцѣмѣрѣїї лѣї, ꙗ'жтревѣ маї департе: ну кѣт-ва ар фѣї карнеа преа сѣтѣнѣ! фѣрѣ ꙗлдоѣлѣ, рѣ-спѣнсе цѣранулѣ, ꙗл дешѣртѣ ацѣ дешѣптѣ прецѣлѣ, кѣчѣ тѣчеларѣїї ꙗлшѣ батѣ жокѣ, еї ꙗлѣ черѣ ꙗл треїтѣ, ши ну даѣ печѣ тѣсѣрѣ дрѣптѣ. Ла ачѣстѣ вѣкатѣ лѣпсеск че-лѣ пуцінѣ доѣѣ-зѣчѣ ши чѣнчѣ де драме. Ду-мѣ, зѣсе ко-мѣсарѣїулѣ, ла ачела, дела каре аї лѣват карнеа. Венѣнд аколо, зѣсе комѣсарѣїулѣ сѣ тѣсѣре тѣчеларѣїулѣ карнеа пѣїптеа лѣї, ши ꙗлтр'адѣвѣрѣ се афлѣ ынѣ скѣзѣтѣжлѣтѣ де патрѣ-зѣчѣ де драме. Атѣнчѣ зѣсе комѣсарѣїулѣ кѣтрѣ цѣранѣ: че дрѣнтате черѣ тѣ де ла ачестѣ омѣ? Еѣ воїѣ, зѣсе цѣранулѣ, атжтеа драме де'н карнеа лѣї, кжте лѣпсе-скѣ ла тѣсѣра, че мѣ о а вжндѣтѣ. Ле веї авѣ, рѣспѣнсе комѣсарѣїулѣ, ши кїарѣ тѣ ꙗлсѣ-цѣ ле веї тѣїа; дар' сѣ їаї вѣне сама, къ дѣкѣ веї тѣїа маї мѣлтѣ сѣѣ маї пуцінѣ: атѣнчѣ че лѣпсеште де ла тѣсѣрѣ, сѣѣ че ꙗлтрече прѣсте ачѣеа, се ва тѣїа де'н тѣне. Вѣзжндѣ цѣранулѣ, къ а че-рѣтѣ рѣсѣвѣнаре неомѣнóсѣ, пѣтрѣнсѣ де ꙗлцѣлѣпчѣвѣнеа жѣдекѣторѣїулѣї, авѣа аштептѣ сѣ скане де'н окѣї лѣї, ши се фѣкѣ невѣзѣтѣ.

56. Стіглець лъ ші чокжрлань лъ.

(De A. Doničiž.)

Џнѣ стіглець с'а фостѣ принеѣ дн лацѣ, кѣмѣ е маї рѣѣ,
Ші, десператѣ кѣ тотѣл, де мѣрте се вѣтеа;

Ѣр' чокжрлань лъ мѣѣ

De елѣ днкѣ рѣдеа,

Зікжндѣ: „те пѣтѣрѣ!

Се шѣше, зіѣи тѣре

Сѣ казі дн лацѣ ашѣ де тѣре?

Кжндѣ еѣ п'атѣ фрїкѣ

De немікѣ.“

Дар' днвжртндѣ-се не лжпѣ стіглецелѣ,

С'а принеѣ дн лацѣ ші елѣ.

Bezī dъnъ фантѣ, платѣ,

Сѣ не маї рѣзі де нїме нечі о датѣ.

57. Лїрѣ лъ (иасере).

(Дънѣ „Ікѣна лѣміі“.)

Патріеа ачестеї насерї мїнѣнатѣ де фрѣмосе есте
Оландїеа поѣѣ, о царѣ пре чееалалтѣ жѣмѣтате а пѣмжн-
тѣлѣ, кареа вїне сѣѣ камѣ нечіѣреле Молдавїеї ші Рѣмж-
нїеї. Днкѣ пѣ-ї де мѣлтѣ, декжндѣ аѣ дескоперїтѣ кѣлѣ-
торїї Англї асть иасере ші о-аѣ адѣсѣ де ла *Параташа*,
афлжндѣ-о локѣндѣ ла мѣште дн вжрфѣлѣ копачїлор, де
unde се департе пѣмаї сїре а-шї кѣѣтѣ пѣтѣреѣ. Џнїї де'н
пѣтѣрѣлїнїтї зікѣ, кѣ с'ар цїне де ценѣлѣ гѣнелорѣ, Ѣр'
алїї о пѣтѣрѣ ла пѣрѣдїсе. Еа с'а пѣмїтѣ „*menșra sѣ-
tѣуѣ*“ (*menșra superba*); ла шѣрїме сѣмжнѣ кѣ о гѣнѣ;
плїскѣлѣ дн есте негрѣ, тѣре, короїатекѣ ші кѣнїкѣ; кѣда
ї-ї де доѣѣ палме ші знѣ пѣтѣрѣїѣ, афлжндѣ-се днтр-
жнса шесе-сїрѣ-зече нене фѣрте фелїурїте. Доѣѣ де'н
ачестеа сжнт лате, флѣмѣра де'н тежлокѣ аре формѣ де
шерне, колореа портокѣлѣ днвїсѣ, сїре канѣтѣ арцїнїтѣ.
Днѣ непеле ачестеа стаѣ дрептѣ дн сѣсѣ, ла канѣтѣ се

плѣкѣ, ші се днкрѣчїшеѣѣ, фїндѣ негре ла вжрфѣ. Алте
доѣѣ нене сжнтѣ негре ші пѣмаї не де о парте аѣ флѣ-
мѣреле, ші дн партеа де сѣсѣ се днпалѣ дн формѣ де
аркѣ. Челеалате нене але кѣдеї сжнтѣ фѣрте делїкате,
шї пѣ аѣ флѣмѣре, чї перї, карїї сжнтѣ парї, сѣмжнжндѣ
кѣ скелетѣлѣ знѣї нене; колѣреа лї-ї ченѣшїѣ.

Тоатѣ фѣптѣра астеї пасерї фрѣмосе есте де колѣре
рошїатенѣ негрѣ; несте канѣ аре корѣнѣ мїкѣ непѣсѣ;
флѣреле нечіѣрелорѣ дн сжнтѣ негре, ка шї дѣцетеле
че-сѣ фѣрте лѣнѣе. Лїрѣлѣ есте мѣлтѣ маї тѣре де кѣтѣ
лїра, кареа п'аре кѣдѣ ашѣ де фрѣмосѣ ші ашѣ де тѣре.
Дар' лїрїї, дн кѣншїїнїца фрѣмсецеї сале, дншї рѣшкїрѣ
кѣда дрептѣ сѣмнѣ де вѣкурїе, ка шї пѣнїї, ші атѣнчї
канѣтѣ о формѣ, кареа сѣмжнѣ кѣ лїра, де ачееа с'аѣ шї
пѣмїтѣ лїрї.

58. Іерѣсѣлїмѣ лъ де асѣѣ-зї.

(Дънѣ „Ікѣна лѣмії“.)

Іерѣсѣлїмѣлѣ де асѣѣ-зї есте дн локѣлѣ векеїї кѣнї-
тале а жїдовїлорѣ дн Пѣлестїна, шї есте сѣпѣсѣ Пашеї
де'н Дѣтаскѣ. Цїурѣлѣ Іерѣсѣлїмѣлї есте стерпѣ, пре-
сѣратѣ де дѣлѣрї. Дн партеа анѣсѣнѣ ла пѣлесе мѣнѣ-
лѣ Бѣсанѣ днкѣнцїѣратѣ де стжнче шї вѣї аджнче, есте
клїма мѣлтѣ маї рече, декжтѣ с'ар пѣтѣ креде дѣнѣ пѣ-
сѣѣїѣнеа цѣографїкѣ. Іерѣсѣлїмѣлѣ кѣнрїнде акѣмѣ авїа
о жѣмѣтате де мїлѣ дн естїндере-шї; есте зїдїтѣ перѣ-
гѣлатѣ; аре зїдѣрї дестѣлѣ де палте шї шесе порцї, че
днкѣ шї акѣма пѣртѣ пѣмїчїнїї евреснїтї; каселе сжнтѣ
де пѣтрѣ арїносѣ, кѣте кѣ треї рїдїкѣтѣре (кѣтѣрї, рѣн-
дѣрї, коптїнїцїї), шї дн челе де'н фаца пѣмжнтѣлѣ
фѣрѣ фѣрестре; асѣѣ знѣформѣтѣте мѣртѣ се днтрѣ-
рѣшнѣ пѣмаї де вжрфѣрїле цїамїлорѣ, де тѣрнѣрїле вїсѣ-
рїчелорѣ шї де пѣнїнї чїпренї. Де'н 25.000 де локѣторї,
сжнт 13.000 мохѣмеданї шї 4000 їсрїленї. Їсрїленїї шї
крѣнїтїнїї пѣртѣ дерептѣ сѣмнѣ знѣ тѣрѣанѣ алѣастрѣ.

Фемеіле ку валуріле ши вестинтеле лорѣ сѣтжлѣ а пълуче дѣлвльторіе. Страделе (ѣлицеле) непърдосіте ши перегулате сжлтѣ пѣруре пліне де пѣлвере сѣѣ де глодѣ. Кѣткѣ артеле ши штіицеле ну сжлтѣ дн флоре аколѣ, се длицеле де сіне де'н днпреціурѣрїле рѣсърїтвлї. Пжнзарїї ши пѣлварїї сжлтѣ сжлтурїї тѣестрї аї Іерусьлітвлї. О твлціте де осѣмінте де але сжнцілорѣ ши о твлціте де метанїї, че се адукѣ де пре'н преціурѣ, се вжндѣ аїчіа перегрїнілорѣ кредїнчїоші. Ку тѣте ачестеа есте Іерусьлітвлѣ пе'нтрѣ Сїріенї, Аравї, Едїптенї унѣ чентрѣ де негоцѣ. Пе аїчі се еспѣртѣ унтвлѣ де лемнѣ ши урезвлѣ. Межлѣчеле віецїрїї сжлтѣ аїчі днтрѣ дн-дествларе ши ефтіне, вжнатѣ мїнѣнатѣ, ши вїнѣ фѣрте бунѣ. Перегрїнїї сжлтѣ пе'нтрѣ локвїторї де mare ажвтурїѣ; еї се адупѣ аїчі ла сѣрѣторїле паштелорѣ ка ла чїнчї мїї, днтре карїї преа пвцінї еуропенї.

Іерусьлітвлѣ аре унѣ кѣдїѣ (жуде), унѣ комжнджте алѣ четѣцїї, ши унѣ тѣфті, кареле есте капвлѣ леції. Дн лонтрвлѣ четѣцїї се аратѣ твлте лѣкурї ши зїдїрї векіе сжте. Четѣцѣеа, че фу одїніорѣ четатеа лѣ Давїдѣ, есте астѣ-зї о зїдїре де тотѣ гѣтїкѣ. Тѣцї перегрїнїї се дндрѣнтѣ ла тжлѣстїреа франчїскапѣ ла Мжлтвїторївлѣ, унде се оспетѣзѣ о лѣпѣ днтрѣгѣ фѣрѣ платѣ. Афарѣ де ачѣста маї сжлтѣ днкѣ шесе-зечї ши уна де тжлѣстїрї крештїне дн Іерусьлітѣ, де'нтре карїле чеа армѣнѣ есте чеа маї mare. Еле се сѣсцїнѣ де'н венїтурїле, че лї се трїметѣ де'н Еуропа. Вісѣрїка Мжлтвїторївлѣ есте де унѣ веакѣ ши жѣтѣтате челѣ маї сжлтѣ локѣ дн Іерусьлітѣ. Еа стѣ де'н маї твлте вісѣрїче днтрѣнїте, ши есте рїдїкатѣ пе твнтеле кѣпѣцінелорѣ (голгота). Аїчіа днтрѣо кѣпѣлѣ сувтпѣжлїтѣнѣ орпатѣ фрѣтосѣ сув о кѣполѣ мїнѣнатѣ се афлѣ мортжлїтвлѣ Мжлтвїторївлѣ пострѣ ку унѣ сѣкрїѣ де мартурѣ алѣ. Днпѣрѣтѣса Ілена рїдїкѣ астѣ вісѣрїкѣ дн веаквлѣ алѣ патрѣле, дѣпѣ че а афлатѣ адеврѣрата крѣче. Днтрѣо парте мїкѣ а четѣцїї, дн локвлѣ тжлпвллї лѣ Саломонѣ, се афлѣ акѣтѣ фрѣтѣса

дїамїе *Елхаратѣ*, кареа о цїнѣ мохамеданїї де чеа маї сжлтѣ, дѣпѣ чеа де *кааба*; еа стѣ де'н доѣ зїдїрї марї, де'нтре карїле уна *ел каза* аре кѣполѣ ши есте днфрѣтсецѣатѣ ку челе маї мїнѣнате орпѣмінте аурїте; чеїалалѣ зїдїре есте унѣ онтѣнѣгїѣ ши се кїѣтѣ *ел сазара*. Аїчіа аратѣ мохамеданїї унѣ пѣлваркѣ алѣ профетѣвлї лорѣ, дн-кѣнцїурѣтѣ де кжте-ва гратїї де аурѣ, ши унѣ коранѣ лѣпгѣ де патрѣ палме ши латѣ де доѣ палме ши жѣтѣтате. Пе твнтеле олїветѣвлї днкѣ се афлѣ о вісѣрїкѣ крештїнѣ.

Днѣ кѣнтжмнѣранѣ де аї пѣтрїалкѣвлї Аврамѣ, а ну-ме Мелхїсedeкѣ, се нѣмї реѣе де Салїмѣ днкѣ ку 2000 де анї пѣнїте де Мжлтвїторївлѣ Крестѣ; ачестѣ салїмѣ ва фї фостѣ Іерусьлітвлѣ де атѣнчї, днсѣ Давїдѣ дн кѣчерї, ши-ші ашезѣ трѣнѣлѣ днтрѣжнсѣлѣ, зїдїндѣ четатеа *Сїонѣлѣ*. Саломонѣ, фїївлѣ лѣ Давїдѣ, днфрѣтсецѣ Іерусьлітвлѣ, ши зїдї пре'н тѣестрїї де'н Тїрїеа тжлпвллѣ челѣ фрѣтосѣ. Сѣв урмашїї лѣ се фѣкѣ Іерусьлітвлѣ рѣшедїнѣа рецілорѣ Іудеїї.

Де твлте орї фу Іерусьлітвлѣ кѣчерїтѣ ши деарсѣ:
 1. сув Ровоамѣ де кѣтрѣ Едїптенї; 2. сув Іероамѣ де кѣтрѣ Аравї; 3. дѣпѣ Іоѣ де кѣтрѣ Сїріенї; 4. сув Амазїеа де кѣтрѣ Ісрїлтенї ши 5. сув Іосїеа ерѣ де кѣтрѣ Едїптенї ла аплѣ 611 пѣнїте де Крестѣ; дн уршѣ аплѣ реѣеле Калдеїї, Нѣвѣгѣдоносорѣ ачестѣ регатѣ сув реѣеле еврескѣ Іедонїеа, рѣсїнї Іерусьлітвлѣ де'н темелїе ши дѣсе пре жїдовї ла Бавїлонѣ, дн склѣвїе. Шепте-зечї де анї дѣпѣ ачееа ле дедѣ Чїрѣ реѣеле Бѣвїлонїеї вое сѣ се рѣ'н-тѣрне а касѣ, ши сѣ-ші рѣзїдїескѣ тжлпвллѣ. Ачѣста се тжлплѣ сув кѣндѣчереа превїлорѣ сѣї Есра ши Нехемїеа, аї кѣрѣра урмашїї домпїрѣ дѣпѣ ачееа тжлпнѣ днделѣнѣгѣ аколѣ. Пголѣмеѣ, фїївлѣ лѣ Лагѣ, кѣчерї Іерусьлітвлѣ ши дѣсе твлці жїдовї ла Алесандрїеа. Дѣпѣ ачееа дн кѣчерї Антїокѣ ши рѣмѣсе тжлпнѣ днделѣнѣгѣ сув домпїнѣа Сїрїеї. Сѣв Макавеї се лїверарѣ ерѣ-ші Евреїї пре унѣ тжлпнѣ ши-ші алесерѣ еї реції. Днлѣ де'н чеї депреур-

мъ, Аристоула, кіемъ пре мареле Помпейу. Ан царь, ши аца дежені Іерусалимла съ domniца romanъ. Фіиндѣ къ Евреі тотъ маі авеаѣ реціи ши презціи лорѣ лжнѣ гувърнѣторіулѣ сѣѣ прокопсулалѣ romanъ: de'n ачѣста се пѣштеаѣ рѣсколе некурмате, пжнѣ кжндѣ Ан урмѣ ле пусе кѣпѣтѣ Веспасіанѣ ши Титѣ, Анкунѣвржндѣ четатеа, стерпндѣ пре локвиторі ши сѣврмжндѣ тѣте. Іерусалимла се асешлѣ маі престе тотѣ ку мѣтжнтулѣ, маі рѣмжжндѣ де'птр'жисулѣ нумаі нуціе zidiri, каріе ле рѣпѣрарѣ Евреі рѣ'пторші маі тѣрзіу ши се рѣшежарѣ Ан еле; рѣскулжндѣ-се Ансѣ de поѣ асупра Romanilorѣ, поручі Adrianѣ ка сѣ рѣсінѣскѣ ши ачеле zidiri, каріе маі рѣмѣсесе круцате de Титѣ. Adrianѣ ridikъ о четате поѣ съ нумеле *Elia Kibisholina*, Ан кареа нѣ сѣфері пре нечі знѣ еврей сѣ локвѣскѣ. Константинѣ мареле, ши мама лѣ Lelena, Анші арѣтарѣ мѣтатеа врештгѣнѣ, порѣчирѣ сѣ се держте тѣте тѣмнеле пѣгжне ши сѣ се ridiche Ан локв-де висѣриче врештгѣне.

Iulianѣ Анпѣратулѣ romanѣ воі сѣ рѣzidѣскѣ тѣмн-плулѣ лѣ Salomonѣ de поѣ, фу Ансѣ Анпѣдекатѣ de знѣ фокѣ сѣвѣтѣмжнтескѣ. Анумѣ рѣмѣсе Іерусалимла съ domniца Аншибрацілорѣ рѣсѣрѣтулѣ, пжнѣ че-л кучері Косрое ределе Першілорѣ ла анулѣ 614. Дар' Анпѣратулѣ Ераклѣ кжштгѣ Ан пачеа de ла 628 четатеа сжнтѣ, опрі не Калдеі а маі локві аколѣ ши пре'н ура релеціунарѣ адѣсе пре пѣтриаркулѣ Софроніѣ Ан кунтра некреншті-пілорѣ: Омарѣ, Кѣліфулѣ Аравілорѣ, ажутатѣ de асте Анпѣредѣврѣрѣ лѣ Іерусалимла ла 637 фѣрѣ нечі о Ан-протівічѣне de'n партеа локвиторілорѣ лѣ. Дела Араві треку domniца ла Туркомані. Антрѣ Антѣжа спедічѣне круціатѣ ла 1099 кучері Годофредѣ Буліонѣ Іерусалимла, ши се вѣлцѣ знѣ Анперіѣ пропріѣ врештгѣнескѣ, кѣрѣла Ан фѣкурѣ кѣпѣтѣ Турчіі ла анулѣ 1187.

59. Кѣлѣшорѣлѣ ши сѣежарѣлѣ.

(De A. Панаглѣ.)

Знѣ кѣлѣторѣ оетенндѣ,
 Ши ла знѣ сѣежарѣ cocindѣ,
 Сѣв змвра лѣ а шежтѣ
 Сѣ рѣсѣле знѣ minstѣ.
 Ачі о віцѣ fiindѣ,
 Ши пѣпені пре еа зѣrindѣ,
 А мерѣж, знѣлѣ а лѣатѣ,
 Ши сѣв сѣежарѣ л'а мжкатѣ.
 Дар' окі 'n сѣеж ridikжндѣ,
 Кѣзѣтѣ 'n cine zikжндѣ:
 „Че лѣкрѣ не-асетжнѣшѣ
 Dstneзѣшѣ айі а дашѣ!
 Сѣежарѣлѣ тѣре де фелѣ
 Сѣ факѣ фрѣшѣлѣ mishelѣ;
 Ёр' віца 'nshinsѣ пре жосѣ,
 Фрѣшѣлѣ ашѣ тѣре ши грѣсѣ!“
 Дар' кжндѣ ашѣ кѣзѣтѣ
 Ши кѣ окі 'n сѣеж кѣтѣ,
 Де сѣеж о rinde пѣкѣ
 Ши кіарѣ Ан насѣ лѣ токѣ.
 Атѣчѣа елѣ етрѣлѣжндѣ,
 Zice 'n cine кѣзѣтжндѣ!
 „Че фрѣрѣ minше сжнѣшѣ еѣ!
 Bine фрѣкѣ Dstneзѣшѣ!
 Кѣ де нѣ ерѣ фрѣшѣлѣ mikhѣ,
 Чі пѣеене, ирѣкстѣ zikhѣ,
 Ашѣ 'n кѣпѣ де тѣ лѣвіѣ,
 Лѣ не лѣкѣ т'адоршѣ!“

60. Бѣле сѣѣ скѣлѣшоріле лѣ Каролѣ Ан Боѣмеа.

(Дѣнѣ „Ikona лѣтї!“.)

Бѣле лѣ Каролѣ de'n Боѣмеа сжнтѣ челе маі фѣ-
 мѣсе Антре тѣте вѣле калде de'n Еуропа. Еле сжнтѣ
 ашезате Антр'о вале аджкѣ ши Ангустѣ не Анше малѣ-

ріле ржълї Тепел лжнгъ Егерѣ. Се зїче, къ асте ісвѣрь
калде ле дескоперї ѡпцратълї Каролѣ алѣ IV., ла апулѣ
1358, фїндѣ ла вжнатѣ, ұрмжндѣ ұрлетулѣ ұнї кже,
кареле къзусе ѡп ачеа ањ.

Протомедїкулѣ лї ѡ орденѣ ѡптревїнцареа асторѣ
вїї пе'нтрѣ дуререа, че авеа ла ұнѣ печѣорѣ, де кареа се
вїндекѣ. Де атунїа се нумїръ асте ісвѣрь: *бѣїле ѡтаѣ-*
рашълї Каролѣ. Се зїче, къ пре локулѣ, unde стѣ асть-
зї туркулѣ четъцїї, ар фї зїдїтѣ о четъцѣе, ѡп цїуркулѣ
кърїа се ѡптемеїѣ апої пе ѡпчетѣ четатеа де асть-зї.

Ісвѣрьле челе фїервїнцї сжнтѣ: клокотулѣ векїѣ шї
поѣ, фжнтжна поѣ де ла мѣрь, де ла Бернардѣ шї де ла
Terescia.

Прежшлакїеле (локурїле де прежшлатѣ) сжнтѣ маї
алесѣ Вѣраїкулѣ мїкѣ, сѣрїтура червулї, велведереа, кур-
теа постей ш. а. Престе ржѣ дѣче ұнѣ подѣ ѡп четате ла
вїсѣрїка Доротеїѣ шї ла фжнтжна акрѣ мїнералѣ, че се
акѣпере де о пѣтурѣ де аерѣ акрѣ грѣсѣ де оптѣ дѣцете.
Апеле де ла вїїле лї Каролѣ сжнтѣ де вѣзтѣ, фїндѣ
фѣрте вїндекѣцїе пе'нтрѣ мѣлцїме де вѣле; дрептѣ ачееа
се черчетѣзѣ де о мѣлцїме де стрїнї де'н тѣте пѣрцїле
Еуропей, адѣкжндѣ мѣлтѣ венїтѣ мї фолосѣ четъцїї.

Аїчїа се фаврїкѣ мѣлцїме де обїенте фрутоѣе де
оцелѣ, де кусторїѣ, де лешнѣ ш. а., карїле ле кѣшпѣрь
ѣспецїї дерептѣ сувенїре де петрѣчереа лорѣ ла вїїле лї
Каролѣ.

61. Дїхорѣлѣ.

(Дѣпѣ „Iкона лѣмїї“.)

Фїсіонмїеа дїхорѣлї есте делїкатѣ, окїї вїої, сѣ-
рїтура ұшѣрь, трѣнѣлѣ шї мѣдѣларїеле вжжѣсе, ѡп
скуртѣ тѣте мїшкѣрїле ѡї сжнтѣ рѣпезї. Дїхорѣлѣ маї
мѣлтѣ саре, декжтѣ мерѣе; се кѣцѣрь пре зїдѣрїле, карї-
ле ну-сѣ тенкѣїте вїне; ѡптрѣ ѡп порѣшварїе шї ѡп
гѣпѣрїї, шї мжжкѣ оѣїле, порѣшвїї, гѣїпеле; кжте
одатѣ ле омѣрь нѣмаї шї ле дѣче ла нѣї сѣї; маї прїп-

де ѡпкѣ шѣречї, гѣзанї, кѣртїце (соволї), нѣсерї де'н
кѣївѣ. Дїхорѣлѣ, пжпѣ есте маї тѣпѣрѣ, се пѣте шї ѡп-
вжжнї сѣѣ доместїчї ѡп ѣре-кжт-ва; ївеште сѣ трѣѣскѣ
рѣтрасѣ, дар' фїндѣ къ ну се ѡпвжжнеште де тѣтѣ,
трѣвїїе цїнѣтѣ маї мѣлтѣ легатѣ; се вате ку мжцеле,
шї ну пѣте сѣферї сѣ се апрѣїе гѣїпеле де джсѣлѣ, кѣ-
чї де локѣ ле гжтѣеште; пжпѣ-ї маї тѣпѣрѣ се ѡптрѣче,
де шї скапѣ де'н легѣтура, ѡп кареа се цїне, ѡпсѣ маї
ѡпвѣтржндѣ, ѡї рѣвїне селѣвтѣчїеа, шї скѣпжндѣ, ну
се маї рѣ'нтрѣпѣ; кжтѣ тжшпѣ есте легатѣ, чере де мжн-
каре, ка мжца шї кжпеле; мжжкѣ тотѣ че-ї даї, афарѣ
де ѣрѣрї, дарѣ-ї плаче маї мѣлтѣ мїереа; семжнца де
кжпѣнѣ о префереште ла тѣте семїцеле, вѣ а десе орї;
дѣрте кжте трѣї зїле шї трѣї пошцї некурматѣ; ѡпсѣ
скѣлжндѣ-се шї вегѣзѣ апої кїарѣ пе атжта; пѣїнте де а
се кулѣ се ѡпколѣчеште, ѡпшї аскѣнде канѣлѣ, шї-лѣ
акѣпере ку кѣда; кжндѣ ну дѣрте, есте ѡптр'ұнѣ пеа-
стѣмѣрѣ шї мїшкѣре атжт де маре, кжтѣ трѣвїїе ѡп-
датѣ легатѣ, де вреї сѣ ну омѣре ѡп кжте-ва кїїне тѣте
гѣїпеле, че-ї вїнѣ пѣїнте. Дїхорїї вѣтржнї ну се ѡпвжжн-
зескѣ печї декѣмѣ, чї рѣмжнѣ тотѣ селѣватѣчї, мѣшкѣ
фѣрѣ круцаре пре чеї че-ї атїнгѣ, шї ну мжжкѣ, фѣрѣ
нѣмаї карне крѣдѣ. Пѣї де дїхорѣ се аѣлѣ де'н прїшѣвара
пжпѣ тѣмна; де аїчїа ұрмѣзѣ, къ дїхора фатѣ де маї
мѣлте орї ѡптр'ұнѣ ањ. Дїхореле маї тїпере фатѣ кжте
трѣї, патрѣ нѣї, ѣр' челе маї вѣтржне кжте шенте де о
датѣ. Пѣтѣлѣлѣ нѣїлорѣ ѡлѣ факѣ ѡп лѣкурї аскѣнсе шї
сегѣре, маї алесѣ unde се штїѣ аменїнцїцї. Асте аїмале
аѣ мїросѣ де москѣ фалсѣ, шї ну-ї преа непѣлѣкѣтѣ; пїе-
леа лї-ї прецїѣсѣ.

62. Рѣгѣчїїнеа ұнѣї ѡвсѣорїѣ.

(De Michaїl Кѣчїїреанѣлѣ.)

ѡпкїнѣ-мѣ цїе ѡпалт креатѣрїе!
Ценѣнїї пѣїнте-цї еѣ їмїлѣ дї плекѣ,
Вїѣца mea тѣтѣ еѣ цїе-о петрѣкѣ;
Кѣчї цїе се каде мѣрїре, омѣре.

Фііцца мі-аі даг'о, к'аі врѣтѣ съ трѣскѣ,
 Мі-аі дагѣ ферицире, ми кжндѣ мі-аі дагѣ рѣѣ,
 А фостѣ спре 'ндрептаре ла сѣфлетѣлѣ міѣѣ:
 А та дндзраре еѣ дечі о тѣрескѣ.

Спержнца-мі дн тине еѣ тотѣ о пзиѣ,
 Л'а та възпѣтате еѣ пѣрѣре-алергѣ,
 Л' алтаріеле тале кѣ маре дорѣ мергѣ,
 Ла мареа 'ндзраре-ці тотѣ пѣсѣлѣ дмі сизнѣ.

Тѣ черіѣлѣ zidit'аі, ротѣндѣлѣ пѣмжнтѣ,
 Ші сѣре, ші лѣпѣ, тѣлѣцеа де етеле,
 Ші орі че віѣзѣ, пе знде вѣдѣ еле,
 Ші тотѣ, че е, пѣмаі кѣ палѣ-ці кѣвжнтѣ.

Дн ліпсе, пѣкѣзѣрї кѣвжнтѣ-мі пѣ пѣте
 Ла нїме ла алѣлѣ съ чѣр' ажѣторіѣ,
 Чи пѣмаі ла тине, ал міѣѣ ziditorіѣ,
 Кѣчї фѣрѣ де тине пемїка сжнтѣ тѣте.

Аекѣлѣ-тѣ Dómnе! дн чѣререа меа,
 Дн сжнта-ці воїнѣ дѣ-мі фїї съ-мі крескѣ,
 Ка 'н леѣа-ці преа сжнтѣ, пѣрїпте черескѣ,
 Дн тотѣ віѣца-ші съ дѣвле съ вреа.

Дндзрѣ-те Dómnе! спре міне-а кѣтá,
 Ші паче тримете-мі ші сомаѣ ліпштїѣ,
 Ші тѣрма скѣтеште-мі че-а віневоїѣ
 А та дндзраре пѣрїпте-а мі-о да.

Кѣчї пѣптеа а десе, пе кжндѣ овоєїці
 Де трѣдѣ 'ндѣлѣпгѣ, зшорѣ адоршїмѣ,
 Л'алѣ кжніорѣ латретѣ де'н сомнѣ тресѣрїмѣ,
 Не-афлѣмѣ де-о теѣорѣ пре'н фере ліпсіці.

Ла чїне 'н пѣтѣрѣ пѣтемѣ дндрѣспї
 Ценѣпкі-пе їмілі пѣпте-а-ї плекá,
 Декжтѣ ла 'ндзрареа дївїпѣ а та,
 Че сжпгѣрѣ пѣте де рѣѣ а скѣтї?

Дн тине спержнца-мі еѣ дечї о ашезѣ,
 Шї-акѣма, пѣрїпте! алергѣ тотѣ ла тине,
 Кредѣ, тѣрма кѣ-мі áперї, шї дпек-мі пе міне,
 Шї фѣрѣ де грїже, тѣ кѣлѣ пѣжсѣзѣ.

63. Пѣвншоїѣлѣ (иорѣтѣлѣ, кѣкѣрѣѣлѣ).

(Дѣпѣ „Ікѣна лѣмї“.)

Пѣвншоїѣлѣ, ка зпѣ фрпнтѣ днтревінѣатѣ де ѓменї
 атжтѣ не'птрѣ пѣтретжнтѣлѣ съѣ ка фѣпѣлѣ, кжтѣ шї пе'н-
 трѣ пѣтрѣцѣлѣ вітелорѣ, дн стареа лѣї чеа фїрескѣ, есте
 зпѣлѣ де'н фрпнтеле челе маї рѣспжндїте не сунрѣфаца
 пѣшжнтѣлѣ, а кѣрѣїа култѣрѣ пѣ есте пѣрїпїтѣ пѣмаї
 ла лѣкурїле трѣпїче, чї маї алесѣ доѣѣ соїѣрї сжнтѣ по-
 трївіте шї пе'нтрѣ лѣкурї маї речї, култївжндѣ-се пжлѣ
 дн пѣрїїле мѣзѣпѣнѣїале але тѣрїї вáлѣче.

Колумѣвѣ фѣ чѣлѣ днтжїѣ, кареле адѣсе астѣ пжлѣтѣ
 дн Еѣропа, афлжндѣ-о дн Амерїка тежлѣчїѣ, кареа се
 рѣспжндї ку маре їцѣлѣ дн пѣрїїле Еѣропї мѣзѣзїѣале,
 шї пе'пчетѣлѣ се днтїнсе шї пжлѣ дн лѣкурїле мѣзѣпѣ-
 нѣале. Култѣра лѣї есте днсемпáвѣрѣ днтр'о маре парте
 а Еѣропї. Ѓре каре сперїїнѣе пе аратѣ, кѣ елѣ креште
 шї се цїне де зпеле пѣрїї мѣзѣпѣнѣїале, маї алесѣ чѣлѣ
 де соїѣ мїкѣ, че се афлѣ дн Італїеа; де ачѣеа ар фї віне,
 ка фїѣ-каре екопѣмѣ съ днтрепїндѣ маї ку де адїнѣлѣ
 култѣра пѣвншоїѣлѣ, фїїндѣ кѣ елѣ есте маї фрпнтѣосѣ
 декжтѣ орї каре алѣ пжлѣтѣ. Стрѣжанѣлѣ лѣї чѣлѣ грѣ-
 сѣ шї фрпнтеле челе лѣпѣе, лате пѣ сѣфѣрѣ алѣ вѣрѣпѣ
 не лжпгѣ сїне, а кѣрѣра стерїїчїзне се фаче одатѣ ку
 пжпа, ѣр' а доѣа ѓрѣ се потѣ сѣпá шї ку зпѣ пжтѣ фѣ-
 кѣтѣ а пѣме пе'нтрѣ ачѣста, шї каре се днтревінѣѣзѣ
 дн чеа маї маре парте а Еѣропї ку зршаре неспѣсѣ де
 пѣлѣ. Пѣвншоїѣлѣ есте пжлѣтѣ де зпѣ анѣ, фѣрте цїп-
 ганѣ дн куптра дѣрѣрїлор де пѣпте. Ѓпеле соїѣрї де
 пѣвншоїѣ крескѣ пжлѣ ла о пѣлѣїне де оптѣ палѣме шї
 амѣсѣратѣ реферїнѣїеї клїмеї кѣпѣїне сѣвѣстжнѣе зѣхѣ-
 рѣсе. Елѣ се сѣшжнѣ сѣѣ дн шїре дренте сѣѣ фѣрѣ шїре,
 дар' пѣмаї дѣпѣ че пѣ маї е тѣмѣ де вѣрѣмѣ. Чѣре тотѣ
 ачѣлѣ лѣкрѣ, ка шї тѣвжкѣлѣ, фїїндѣ тотѣ де о патрїе
 атжндѣѣ. Спре а се кѣпѣтá фрпнтѣ сжлѣтѣосѣ, есте віне

чеа маї деплінь кóчере. Грѣшцѣлѣ лѣ есте маї микѣ, кóжа тóле, фѣйна аре мѣросѣ плѣкѣтѣ мѣ колóре гáлвепѣ фрѣтбóсь, стружанѣлѣ нѣ-ї креште маї палтѣ де патрѣ палте.

Апа стѣцѣвъ, клочѣтъ дѣ тóте клѣтеле есте чѣштѣ не'нтрѣ пѣвшоїѣ; плоїле тарѣ дѣкѣ-ї сжѣтѣ стрѣкѣчѣóсе; асѣмене-ї стрѣкѣ шѣ сѣчета дѣтр'нѣ пѣмжѣтѣ арѣлосѣ, дѣ каре нѣ-ї нóтѣ стрѣвате рѣдѣчѣтеле челе мѣлте вжѣтбóсе, ацбóсе, алве шѣ сувѣрѣ. Пѣвшоїѣлѣ де семжѣцѣ трѣвѣїе семжѣнатѣ камѣ рарѣ, ка сѣ стрѣватѣ разеле сóрелѣлѣ ла рѣдѣчѣнѣ-ї; вѣне есте а се семжѣнѣ дѣ шѣрѣ. Кѣ нжѣтѣ есте соїѣлѣ маї микѣ, кѣ атжѣ се нóте семжѣнѣ маї дес. Ла соїѣрѣле челе тарѣ сѣ фѣшѣ шѣреле департе нѣлѣ де алтѣлѣ челѣ нѣцѣнѣ де 27, ѣр' ла челе маї мѣче де 18 децете. Пѣ сѣчетѣ дѣ прѣште орѣ шѣ че ѣмезѣлѣ, асѣмене шѣ адесѣлѣ сѣнатѣ, пре'н каре се ѣшѣрѣзѣ стрѣбатѣтереа кѣлѣдрѣї шѣ ѣмезелѣ ла рѣдѣчѣнѣ-ї. Алвѣчѣнеа фѣїморѣ пѣвшоїѣлѣ тѣперелѣ де рѣчелеле де прѣмѣварѣ есте семѣ дѣвѣдератѣ, кѣ атаре пѣвшоїѣ нѣ-шѣ ва ажѣнѣ кóчереа: де ачѣеа есте маї вѣне а-лѣ косѣ де тѣперелѣ не'нтрѣ нѣтрѣцѣ ла вѣте, декжѣтѣ а-лѣ лѣсѣ сѣ се дѣмѣвѣтржѣнѣскѣ. Пѣ лóкѣрѣле сѣнѣсе вжѣнѣрѣлорѣ аснѣре нѣ-ї вѣне а семжѣнѣ пѣвшоїѣ.

Пѣ алóкѣуреа есте дѣгѣнѣ а тѣїа фѣїле пѣвшоїѣлѣ кжѣнѣ дѣчѣне а се формѣ чѣкѣлѣлѣ; дѣр' пре'н аста і-се прѣнѣште кóчереа. Пѣвшоїѣлѣ ѣвѣште пѣмжѣнѣлѣ прѣснѣтѣ велѣкратѣ, маї алесѣ цѣлѣна; асѣмене-ї прѣнѣште шѣ пѣмжѣнѣлѣ хѣтосѣ. Пѣ алóкѣуреа се скѣмѣлѣ пѣмѣнтеле де пѣвшоїѣ кѣ нжѣ алѣвѣ, ѣржѣнѣлѣ нѣ дѣнѣ алѣ. Гѣнѣчѣнѣнеа не'нтрѣ пѣвшоїѣ се фѣче де кѣ тóмна сѣлѣ челѣ нѣцѣнѣ де кѣ ѣрна, шѣ-ї прѣнѣште орѣ че гѣнѣїѣ. Пѣ'нтрѣ шѣреле де пѣвшоїѣ се нóтѣ семжѣнѣ вóстанѣ, краставѣцѣ, картофѣ шѣ алте легѣте.

64. Брóска цѣсноóсь.

(Дѣлѣ „Ікóна лѣтѣї“.)

Брóска цѣстóсь дѣшѣ аре нѣтеле де ла фѣштѣра трѣнѣлѣ сѣлѣ, маї алесѣ де ла цѣстѣлѣ, кѣ кареле-ї аконѣрѣтѣ. Ачѣсте фѣштѣре сжѣтѣ сжѣнѣре, де'н тóте анѣмалеле, дѣнѣстрате де ла нѣтѣрѣ кѣ нѣлѣ аконѣрѣмжѣнѣтѣ деосѣвѣтѣ, кареле нѣ нѣмаї цѣне мѣлѣтѣ шѣ есте локѣнѣцѣ вѣнѣ, дѣр' шѣ скѣтѣ де анѣраре, сѣвѣ кареле се нóтѣ асѣнѣде кѣ ѣшѣрѣнѣцѣ де тóте атачеле дѣнѣмѣнѣлорѣ сѣлѣ. Астѣ анѣмалѣ кѣ патрѣ нечѣóre трѣнѣште, ка тóте дѣмѣвѣїеле, дѣ анѣ шѣ пре ѣскѣтѣ. Трѣнѣлѣ і-ї кодѣтѣ, канѣлѣ микѣ, гѣра фѣрѣ дѣнѣцѣ кѣ лѣмѣлѣ скѣртѣ, грбóсь. Трѣнѣлѣ се дѣмѣрѣцѣрѣ де нѣлѣ цѣстѣ де асѣнѣра шѣ де нѣлѣ де десѣвтѣ. Канѣлѣ шѣ кодѣ сжѣтѣ аконѣрѣте кѣ солѣї. Цѣстѣлѣ челѣ де асѣнѣра есте волѣтѣтѣ, ѣр' челѣ де десѣвтѣ лѣтѣ, дѣмѣве дѣсѣ сжѣтѣ нѣнѣ нѣлѣ кѣ алтѣлѣ, дѣ кжѣтѣ фóртѣ нѣлѣ сжѣнѣрѣ скѣртѣ, кареле аконѣре тóте нѣрѣїле трѣнѣлѣ. Канѣлѣ, нечѣóreле шѣ кодѣ ле скóте де сѣвѣ цѣстѣ нѣмаї снѣре а ле дѣнѣрѣвѣїнѣцѣ; дѣр' фѣїндѣ кѣ вóртеле, пре'н карѣле-шѣ скóте брóска цѣстóсь шѣ-шѣ рѣтраѣ ѣрѣ-шѣ нѣмѣтеле нѣрѣцѣ але трѣнѣлѣ, сжѣтѣ фóрте мѣче: де ачѣеа н'аре тѣмѣ нечѣ де чѣокѣрѣле сѣлѣ гѣреле нѣсѣрѣлорѣ рѣнѣрѣце, нечѣ де дѣнѣцѣї фѣрелорѣ. Фѣїндѣ кѣ цѣстеле сжѣтѣ кѣнѣресѣкѣте кѣ трѣнѣлѣ, не'нтрѣ ачѣеа нѣ ле лѣнѣдѣ нечѣ одѣтѣ, чѣ ле нóртѣ кѣ сѣне. Дѣнѣлѣ че-шѣ рѣтраѣ цѣстóса канѣлѣ, нечѣóreле шѣ кодѣ сѣвѣ цѣстѣ, се паре а фѣ нѣлѣ трѣнѣлѣ фѣрѣ вѣѣцѣ шѣ фѣрѣ мѣшѣкарѣ; ачѣстѣ тежлòкѣ ажѣнѣ снѣре а дѣнѣртѣ орѣ че нѣрѣїкѣ (прѣмѣжѣдѣ). Цѣстóселе тѣрѣне, авжѣнѣлѣ канѣ грбóсь, нѣ шѣ-лѣ нóтѣ асѣнѣде сѣвѣ цѣстѣ, прѣкѣнѣтѣ нечѣ нечѣóreле. Пѣ снѣте н'аѣ алтѣ аконѣрѣмжѣнѣтѣ декжѣтѣ цѣстѣлѣ, дѣсѣ канѣлѣ, гжѣлѣ, кодѣ шѣ нечѣóreле сжѣтѣ дѣмѣлѣте кѣ о шѣеле, каре-ї кѣнѣресѣкѣте кѣ тарѣїнѣле цѣстѣлѣ, шѣ кѣ óселе нѣнѣтѣлѣ. Кжѣнѣлѣ-шѣ стрѣнѣе канѣлѣ шѣ нечѣóreле, і-се дѣнѣрѣцѣнѣште

пїелеа, шї пре'н ачєста се ушурєзъ ла тóте мїшкърїле шї ла Аппотатѣ. Дешї п'аѣ цестóселе дїнци, аѣ тóтуншї унѣ осѣ таре, аскуцїтѣ вїне, кѣ кареле сфармъ трѣнурї тарї, шї мєстекъ пжнтеле, че ле шервєскѣ де пѣтрецѣ. Цестóселе п'аѣ урекї, дар' локулѣ, unde есте органулѣ аз-зулѣ, есте Апсемпатѣ пре'н солзї мїчї ануше. Нѣмаї ла пѣцїне соїурї сжнтѣ окїї ешїцї афарѣ. Цестеле, карїле-сѣ челе маї Апсемпате пѣрцї, кѣстаѣ де'н маї мулте букѣцї Апкїейате ла унѣ локѣ; ла упеле сжнтѣ óре-карї букѣцї мїшкѣчїóсе. Пре Ашве цестеле се афлѣ солзї, а кѣрора фортъ, пѣрїте шї пѣмѣрѣ есте фелїурїтѣ.

Цестулѣ врóштелорѣ маї тарї аре патрѣ пжлѣ ла чїнчї урше Ап лѣцїте, шї треї пжлѣ ла патрѣ урше Ап лѣцїте. Ла ачестеа се пѣмѣрѣ шї урїашулѣ врóштелорѣ цестóсе де о лѣцїте пжлѣ ла оптѣ урше, трѣгжндѣ пжлѣ ла оптѣ сѣте де пѣцї, де'н карїї жѣмѣтате есте гревта-теа цестелорѣ. Соїурїле челе маї мїче сжнтѣ нѣмаї де доѣмъ пжлѣ ла треї децете де лѣцїе шї трагѣ адеcѣ авїа унѣ пѣнтѣ. Апїмалеле ачестеа крескѣ фóрте Апчетѣ, дарѣ трѣескѣ мултѣ. Пѣтереа де вїецѣ лї-ї фóрте mare; еле петрекѣ а десе орї лѣнї Аптрєце фѣрѣ мжккаре шї трѣ-ескѣ кжте-ва зїле кїарѣ шї дѣпѣ че лї-се таїѣ капулѣ. Карнеа лї-се мжкжкѣ, дар' челе маї делїкате пѣрцї де'н-тр'жнса сжнтѣ: фїкатулѣ шї унсóреа.

Душманїї чеї маї тарї аї цестóселорѣ сжнтѣ, афарѣ де óменї, пештїї чеї тарї, карїї ле Апгїтѣ кѣ тотулѣ; асémene се зїче шї деспре тїгрїї де'н Амєрїка.

65. Лѣхлѣ ла пєїре.

(De Alexandru Donici.)

Знѣ лѣнѣ нóштеа, вжндѣ сѣ Аптре тїпїлѣ ла вр'о оєрїе, Nimeri de'n Аптжмларе Аптр'о mare кжперїе. Сжмцїндѣ-лѣ пре сѣрѣ апрóне кжнїї, тоцї с'аѣ дештепнатѣ, Латретѣ, фрлєтѣ, фрємѣтѣ mare, ка 'птр'знѣ їадѣ аѣ рїдїкатѣ.

Апармацї кѣ тарї чїошеце

Шї кѣ пѣште вжлѣторїї грѣвєскѣ аколó с'алєрѣе.

Кжнїї Аптр'а лорѣ їзцєлѣ

Даѣ, пе знде потѣ, пѣвалѣ.

„Ns lъcaцї бѣацї!“ ле стрїгѣ знѣ вжлѣторїї маї вѣтржлѣ,

„Daцї лѣтїнѣ! дацї лѣтїнѣ! сѣ прїндєтѣ вїѣ пре иѣгжлѣ!“

Алѣлѣ скѣпѣрѣ Андатѣ,

Шї кжндѣ ла гардѣ, че сѣ вадѣ!

Лѣнѣлѣ Аптр'знѣ колѣцѣ чїнкїтѣ

Кѣ окїї крѣнцї кѣтрѣ тоцї, пѣ-шї да локѣ де кжлѣцѣнїтѣ.

Дар' вѣзжндѣ кѣ пѣ-ї де шагѣ, кѣ пєїреа-ї с'а алєcѣ:

„Ómenї бsnї!“ ле зїсе, „сїтацї,

Шї вої кжлѣ, ге-тї сжншецї фѣрацї!

Еѣ аїгїа сжншѣ прїнесѣ

Кѣ знѣ гласѣ де шоцї алєcѣ

Солѣ де ла пєатѣлѣ лѣпєскѣ

Пазє сѣ сѣшорїтїескѣ.“

(Сїгѣрѣ ка ла рѣсєóїе: вєчїнїкѣ пєстрѣмѣтатѣ

Пжлѣ ла Аптжїа чєртѣ, кѣ карє пачеа-ї кѣрматѣ.)

„Prїgonїрїле порнїше Аптре ної сѣ ле лѣсѣтѣ,

Кредїтѣ знїї ла алѣїї шї-атїїе сѣ жсрѣтѣ.

Мїелшїей фѣрѣ грїже ворѣ пєшреге деспре ної,

Шї кїарѣ ної Апшїї де алѣїї вотѣ пѣзї бїешеле ої!“

— „Desпѣлѣ лѣпє! Аї рѣсєнѣсє вжлѣторїїлѣ чєлѣ вѣтржлѣ,

Тѣ ешїтї сѣрѣ, дар' еѣ сжншѣ алѣѣ, шї 'н депрїндєре-тї рѣтжлѣ:

Ка кѣ лѣнїї сѣ тѣ 'тпакѣ,

Кжндѣ де шїеле Аї десбрїкѣ,

Шї їадѣ де пе ботѣ пѣрале:—

Дацї бѣїацї фѣрѣ крѣцѣре!“

66. Кжршїца (соболажлѣ).

(Дѣпѣ „Кóпона лѣмїї“.)

Трѣнулѣ кжршїцеї есте лѣнѣгѣ де чїнчї пжлѣ ла шєсе дєцете; вотулѣ лѣнѣгѣ шї аскуцїтѣ, гжгулѣ фóрте скуртѣ пєчїóреле ашѣ де скурте, Ап кжтѣ пї се паре, кѣ се тж-рєшїте кѣ пжнтєчеле пе пѣмжнтѣ. Пїелеа і-ї аюперїтѣ кѣ пѣрѣ скуртѣ мóле шї лѣчїосѣ ка мѣтасеа. Колóреа і-ї пєгрѣ, шї нѣмаї а раре орї се афлѣ кѣ колóре алѣѣ. Окїї і-сѣ атжтѣ де мїчї, кжтѣ маї мулцї скрїпторї п'аѣ штїутѣ анушї, óре сжнтѣ ачєїа менїцї а-ї тежлочї вре о Аптї-пѣрїнцѣ деосевїтѣ а овїентелорѣ, сєѣ нѣмаї а-ї да дєстѣ-лѣ сжмцївѣрѣтате ла апропїѣчїїнеа лѣмїнєї спре а се

Фері де перікїуль (прімѣждіа), ла карей сунусь. Ку тоте ачестеа дескопері дивѣцатулъ Дерхатъ ку ажурорїуль мікроскопулї, къ къртіца аре тоте пърціле органулї ведерїї, ка шї челелалте анімале. Шїї зїкѣ, къ астѣ анімалѣ есте дивестратѣ дитр'унѣ градѣ маї палтѣ ку путереа аузулї, децї пре'н аузулѣ челѣ ацерѣ се фереште шї де перікїуль челѣ маї мікѣ.

Къртіца фатѣ не ла лѣна лї Марціѣ кѣте патру сѣѣ чїпчї пїї. Кулжущулѣ сѣѣ пѣтулѣ, дн каре фатѣ къртіца, зїче D. Біфонѣ, мѣрїтѣ о дескрїпчїуне спїцалѣ. Астѣ пѣтулѣ есте фѣкѣтѣ дитр'унѣ кїпѣ мїнулатѣ: къртіца дичене маї дитїї а скурма, а дмпїнѣ шї а рїдіка пѣмжнтулѣ, формжндѣ о вѣлтѣ дестулѣ де палтѣ; дн астѣ вѣлтѣ ласѣ маї мулте деспърцітѣре шї колумне (стжлїї) дн ѓре-каре депъртаре уна де алта; петезеште шї вате пѣмжнтулѣ волтеї аместекжндѣ-лѣ ку рѣдѣчїне шї ку ѓрѣвѣ, шї о фаче атжта де вжртѣсѣ не де десѣвтѣ, дн-кжтѣ ана ну пѣте стрѣвате де'н кѣуса волтїтѣреї шї а вжртошѣтѣцїї; дн лонтрулѣ волтеї фаче унѣ мушнпоїѣ, пре кареле л'акѣпере ку ѓрѣвѣ шї ку фрунзе, че шервескѣ де аштернѣтѣ пїшорїлорѣ; дн астѣ пѣсѣчїуне се афлѣ пїшорїї маї сѣсѣ декжтѣ аріае вортеї, шї пре'н уршаре апѣрацї де ана, че ар пѣтрѣїде дн вортѣ, шї тотѣ одатѣ скѣтїцї де плѣе пре'н волта, че акѣпере мушнпоїуль, пре кареле сжнтѣ ашезацї. Мушнпоїуль аре ворте де'н лонтру дн тоте пърціле, карїле фѣртѣ унѣ фелїѣ де дрѣтурї сѣпѣмжнтене, пре'н карїле пѣте ешї къртіца сѣ кѣрте пѣтрецѣ пїлорѣ. Асте ворте пѣрчезжндѣ, ка пїште разе, де ла унѣ сжнгурѣ чентру, сжнтѣ вѣтѣте шї аѣ дитїндере де 12—15 палме дн лѣнѣїме. Де'н ачѣста се веде, къ къртіца есе тотѣ деа уна фѣрте департе де вѣртѣ; децї ка сѣ о пѣтѣ прїнде чїне-ва ку пїї, трѣвїе сѣ сапе унѣ шанцѣ дн цїурѣлѣ мушнпоїуль шї сѣ-ї таїе тоте кумїнекѣчїунїле. Дар' фїїндѣ къ къртіца фѣде аузїндѣ челѣ маї мікѣ вѣетѣ, шї се невоеште ашї дѣче шї пїї ку сїне: де ачееа трѣвїе сѣ сапе маї

мулцї ѓменї де одатѣ дн цїурѣлѣ мушнпоїуль, сѣѣ сѣ трагѣ дитр'унѣ мїнутѣ шанцулѣ цїурѣ дитрѣцїурѣ ку аджнчїмеа черѣтѣ, шї нѣмаї дн астѣ модѣ ар пѣтѣ-о прїнде, аштенжндѣ-о сѣ ѓсѣ дн шанцѣ пре вре уна де'н ачеле ворте.

Къртіца а раре орї сапѣ мушнпоїуль маї аджнѣ де 5—6 дѣцете де ла сѣпѣрѣфаца пѣмжнтулї. Дн астѣ лѣкрѣчїуне скуртѣ еа пѣмжнтулѣ де о парте шї арѣнкѣ цѣржна пжнѣ кжндѣ ну маї пѣте сѣ лѣкре де'н партеа ачееа; апої дмпїнжндѣ цѣржна ѓфарѣ ку вѣтїшорѣлѣ шї ку пѣчїѣреле, фѣртѣ мушнпоїеле, че ведемѣ, къ акѣперѣ сѣпѣрѣфаца пѣмжнтулї. Дѣпѣ че с'а унѣуратѣ де ачѣа цѣржнѣ, дичене лѣкрѣлѣ де чееалалтѣ парте, шї пѣте пѣтѣрѣ ушорѣ чїне-ва пѣтѣрѣлѣ къртіцелорѣ, че с'ар афлѣ дитр'о парте де пѣмжнтѣ, дѣпѣ пѣтѣрѣлѣ деспърцітѣрелорѣ де мушнпоїе, карїле п'ар авѣ пѣчї о кумїнекѣчїуне унеле ку алтеле.

Асте анімале трѣескѣ тотѣ де а уна пѣреке, шї ї-вїреа лорѣ есте ашїа де маре, кжтѣ деспѣрецѣкѣ алтѣ соцїетате. Еле се вѣкурѣ де локвїнца-шї дитѣнекѣсѣ, де вѣнеле депрїндерї, де рѣпѣвсѣ (одїхнѣ) шї де сжнгурѣтате. Дшї факѣ дн скуртѣ тжмпѣ локвїнца шї-шї адѣпѣ пѣтрецѣлѣ трѣвїнчїосѣ дн кжтѣтате днсемѣавѣрѣ, фѣрѣ сѣ фїѣ невоїте а ешї афарѣ; дшї днкїдѣ вортеле локвїнцеї, шї о пѣрѣсескѣ нѣмаї атѣнчїа, кжндѣ ле невоеште ана, че петрунде дн лонтру, сѣѣ дѣкѣ де'н дитжмпларе лї-се сѣрпѣ локвїнца. Локѣескѣ маї алесѣ дн пѣмїнтеле лѣкрате, шї дн карїле се афлѣ маї мулцї вїертї шї днсепте. Вара се ковѣрѣ дн лѣкѣрї жѣсе, дн вѣї, унде дн тжмпулѣ сечетосѣ факѣ мушнпоїе маї алесѣ лжнѣ апе, шанцурї шї гѣрдѣрї. Къртіцеле се пречепѣ де мїнѣне сѣ деспѣїе вїертїї, днсѣ ешїндѣ нѣптеа де'н ворте-шї шї днвжжндѣ дѣпѣ вїертїї, ле тжлѣскѣ вѣхеле шї ле тжлжнѣ. Вѣзжндѣ-се къртіца прїнсѣ, дичене а цїпѣ шї а се апѣрѣ ку пѣчїѣреле шї ку дїпцїї. Шїї кредѣ, къ еле сжнтѣ унѣ фелїѣ де анімале селѣватече, шї ку тоте къ

аў чеа маї маре мулцьміре съ трѣскъ дшпрехъ съв
пѣмжнтѣ; тóгущі кждѣ се тжлескѣ афаръ, се сѣбнѣ
уна пре алта.

Днхлѣ принсе о кѣртицѣ ші о пусе съв унѣ клопоцелѣ
де стіклъ ку о вроскѣ ші ку о віперѣ. Кѣртица ле оморѣ
пре амждоѣ ші ле тжкѣ маї мултѣ де жумѣтате.

Се афлѣ маї мулте спіце де кѣртице. Челе маї дш-
семпате сжнтѣ: кѣртица сіверіанѣ ку колóре верде аурѣ,
кареа дшсѣ се скімѣ ла лумінѣ; кѣртица вірцініанѣ ку
колóре пѣгрѣ местекатѣ ку пурпурѣ дшкисѣ; кѣртица
кѣпѣдіанѣ ку вотулѣ дшкуніѣратѣ де мушкі кѣрпоші ші
форте десвѣліці, каріі се нарѣ а фі спіні, депѣртжндѣ-се
ші апроніжндѣ-се унхлѣ де алгхлѣ ка ші потірхлѣ фло-
рілорѣ.

67. Капра ші езіі.

(Днхлѣ Іеонѣ.)

О капрѣ вѣтржнѣ, авждѣ съ мѣргѣ не'птрѣ піскарі
тревзінце ла тжргѣ, зісе дѣменілорѣ съі езіі: іѣвіціі мїеі!
еѣ тѣ дхкѣ де а касѣ, шедеці фрүмшелѣ дш стáурѣ, ші
въ жукаці, пумаі пх фáчеці певуніі, къ дѣкѣ въ веці пур-
тá віне, дштуржндѣ-тѣ, въ воіѣ адѣче піште фрүнзішóре
ші рѣмуреде вуне, вуне. Дар' кѣутаці, пх сѣріціі не афарѣ
ші печі дешкідеці уша дѣкѣ ар вені вре унѣ стрѣінѣ дш
нефіінца меа, къ лхнулѣ дѣ рóтѣ амѣ де'н тжмнѣ дш
тжмнѣ пре'н преціѣрѣ, ші че вукѣцікѣ вупѣ аці фі воі
не'птрѣ ачестѣ тжхаріѣ! — Н'аіві гріже шѣмжкѣ! поі
п'омѣ дшвлá не афарѣ, печі п'омѣ дешкіде пжнѣ че те
веі дшторче дшмеа-та, зісерѣ езішоріі, ші ешндѣ вѣ-
тржна, трáсерѣ зѣворхлѣ.

Нх мултѣ дшнѣ департхлѣ капреі, се апроніѣ че-ва
де уше ші зіче камѣ дш гласхлѣ капреі: „декідеці іѣбі-
ціі мїеі! дешкідеці!“ а! шѣмжка! шѣмжка а венітѣ, стрі-
гѣ унѣ едѣ, сѣрндѣ спре уше съ трагѣ зѣворхлѣ. Стѣі!
зісе челамалѣ, къ гласхлѣ ачела пх-і гласхлѣ челѣ дѣлче
алѣ мамеі, ші зікжндѣ ачестеа, с'а апроніатѣ де о кре-

пѣтурѣ; кѣутжндѣ чіне есте, ші възѣ ку снаітѣ, къ-і лх-
нулѣ. Репецндѣ елѣ, стрігѣтхлѣ, съ-і дешкідѣ, зісерѣ
езіі: ва пх, пх вомѣ дешкіде, къ пе-а зісѣ шѣмжка съ пх
дешкідемѣ пімѣрѣ пжнѣ пх се ва дшторче еа а касѣ.
Ашá есте іѣвіціі мїеі, зісе лхнул, дар' шѣмжка м'а тжл-
нітѣ дш дрүмѣ ші мї-а датѣ че-ва съ въ адхкѣ. — Ба!
зісерѣ езіі, шѣмжка пх трімете пре'н лхнѣ неміка, ші че
адѣче лхнулѣ, пх времѣ. Лхнулѣ тжніосѣ, къ пх і с'а гж-
чїтѣ дшшелѣчїуеа, дшченѣ а урлá, ші ловіндѣ ку печіó-
реле дш уше, стрігѣ: дешкідеці, къ де пх, спаргѣ уша ші
въ рүмпнѣ! Езіі сѣрманіі дшкременіці, тремурѣ де фрї-
кѣ, ші кѣутжндѣ ла уше, зісерѣ пжнжндѣ ку амарѣ:
„тѣтжкѣ! тѣтжкѣ! сжншетѣ шѣрдѣці! шѣ пѣ не веі
маі веде!“ Тжнжндѣ-се асфеліѣ вїеціі езіі, адѣ де о
датѣ: трокѣ! амеціці де трѣсуетѣ, се куѣетаѣ амѣ дш
гѣра лхнулѣ. Дар', спре порочїреа лорѣ, пх ерá аша.
Дегѣпареа ачееа фусе де'н пшїка унѣ вжпѣторіѣ, кареле
урѣрїсе пре лхнѣ пжнѣ аколó, ші үчїжндѣ-лѣ, дшлѣ тж-
рá акүмѣ дш лáтурі. Дшнѣ кжт-ва тжмнѣ се рѣ'нторнѣ
капра ку гѣра плінѣ де рѣмуреде ші де фрүнзетѣ; дар'
въжндѣ валтѣ де сжпце пѣнѣгеа үшіі стáурхлѣ, ле скѣ-
нѣ тóте де'н гѣрѣ де снаітѣ, ші куѣетжндѣ а фі ачела сжн-
целе езілорѣ съі, дшченѣ а се вочі, зікжндѣ: „о! сжїї мїеі!
іѣбіціі мїеі! езіі мїеі!“ — Дар' азндѣ езіі гласхлѣ челѣ
дѣіосѣ алѣ мамеі сале, сѣрїрѣ ку вукѣрїе афарѣ ші апро-
нїжндѣ-се, дш зісерѣ вузеле. Маі потолндѣ-і-се снаїма,
зісе капра ку лáкрїме де вукѣрїе, о! іѣвіціі мїеі! мулць-
мітѣ черїхлѣ, къ въ маі възѣ вїі, еѣ куѣетамѣ, къ в'аці
фѣкүтѣ прада тжхарїхлѣ де лхнѣ, възїжндѣ сжпцеле аї-
чїа; снѣнeci-мї: че дшсемпнѣзѣ ачестá? Езіїі дш снѣсерѣ
челе тжмплате, ші дѣкѣ гѣтарѣ де снѣсѣ, ле зісе капра:
„ведеці езіі мїеі! кжшѣ есте де біне, кжндѣ аскѣлшѣ
сжїї пре шѣрїнѣці. Де пѣ аці сжї шрмашѣ зісесі теле, чї
аці сжї дешкїсѣ гшсеа: ашкнчї аці сжї-сжосцѣ шѣрдѣці
ам.андої!“ Маі лініштндѣ-се капра, рїдікѣ фрүнзетхлѣ
ші рѣмуределе, че ле скѣнсе де'н гѣрѣ де снаітѣ, ші

„Αμπέρυινδύ-λί-λε, zice: „*τηκκαυί ακετθ κς шикпéль, κςκβαυί φθινδθ пре'п ασκэлааре de перикéлэ, че вб атепипуа.*“

68. Μιέορα.

(De B. Alexandri.)

Πε-επθ печіорθ de плаіθ,
Πе-ο гэрθ de раіθ,
Éтθ винθ дп кале,
Се коворθ 'п вале
Треі тэрте de міей,
Кς треі чіовэней.
Эпθ-і зпгэрéпθ,
Эпθ-і молдованθ,
Ші эпθ-і вржчéпθ.
Éр' чeлθ зпгэрéпθ
Ші кς чeлθ вржчéпθ,
Мэри! се ворвірθ
Ші се свэтэірθ,
Πе λ'апεεθ de сóре,
Ка сь мi-лэ отóре
Πе чeлθ молдованθ,
Кς-і маі ортоманθ,
Ші-аре оі маі мэлте,
Мэлте ші корнэте,
Ші каі дивэцаі,
Ші кжпi маі вэрваці.

Éр' чеа мiеоріцθ
Кς λжпа плэвицθ
De треі зiле 'пкóче
Гэра пэ-і маі таче,
Éрва пэ-і маі плаче.
— „Μιέоріцθ лае!
Лае, вэκэлае!
De треі зiле 'пкóче,
Гэра пэ-ці маі таче;
Орi éрва пэ-ці плаче?
Орi ештi волпéвiорθ
Μιέоріцθ, мiеóрθ?“

— „Πреа ізвiте ваче!
Дэ-ці оiле 'пкóче

Ла пeрθ зьвоiθ
Кς-і éрва de поi
Ші зтвpa de воi.
Стэпжне! стэпжне!
Дцi кiéтθ шi-эпθ кжпe,
Чeлθ маi воiпiчeскэ,
Чeлθ маi вэрвэтeскэ;
Кς λ'апεεθ de сóре
Аэ сь мi-тe-отóре
Βачiэлθ зпгэрéпθ
Ші кς чeлθ вржчéпθ!“

— „Oицθ вэреапθ!
De ештi пeсдрэвaпθ,
Ші de-a φi сь тopθ
Дп кжпiθ de тoxopθ,
Сь епθi лэi вржчéпθ
Ші лэi зпгэрéпθ,
Ка сь тэ дпгpóне
Aιχiа пe-апpóне,
Дп стрéпга de оi
Сь φiθ тотθ кς воi,
Kатθ de'п доεκλθ етжпiθ,
Ka сь-мi азdθ кжпiθ.
Aстеа сь лe епθi
Éр' ла канθ сь-мi пэi
Φλεpашθ de φaгθ:
Мэлθ зiче кς драгθ!
Φλεpашθ de ocθ!
Мэлθ зiче dэiocθ!
Φλεpашθ de cокθ:
Мэлθ зiче кς фокθ!
Βжлтэлθ кς мi-a вaтe,
Πре'п елe-a pэсвaтe,
Шi-оiлe с'opθ стржпцe
Πе мiне т'opθ пжпцe
Кς λáκpетi de εжпцe!

Éр' тэ de отopθ
Сь пэ лe епθi лopθ;
Сь лe епθi кэратθ,
Кς м'амθ дпсэратθ
K'о тжндpθ кpэεεθ
A лэпiθ тiрeεεθ;
Кς ла пэпта mea
A кэзэтθ о етеа;
Cóрeлe шi лэпа
Mi-аθ цiнэтθ кэпэпа;
Βραzι шi пэлтiпaшi
I-амθ авэтθ пэпташi,
Πрeзцi тэпциi маpи,
Πάсepi лэзтарi,
Πэсэреле мiθ
Шi етeлeлe φэκλιi!

Éр' de-i дитжлпi
Шi цi-c'a iвi
Mыiкэцθ вэтржпθ
Кς вржэлθ de лiпθ,
De'п окi лэкрэпжндθ,
Πе кжпiθ алeргжндθ,
Πе тоцi дитрeвжндθ,
Кэтрθ тоцi зiкжндθ:
Чiне мi-a вэзэтθ?
Чiне-a кэпocкэтθ
Mжндpθ чiовэпeлθ
Тpacθ пре'птр'эпθ iпeлθ?

Φeцишóра лэi:
Cпэта лaптeлэi;
Mэεтэчiшóра лэi:
Cпiкэлθ гpжэлэi;
Πepишopэлθ лэi:
Πéпа кopвэлэi;
Oкiшopii лэi:
Mэpa кжппэлэi!
Тэ мiеopица mea!
Сь тe 'ндэpи de ea
Шi сь-i епθi кэратθ,
Кς м'амθ дпсэратθ,
K'о φaтθ de кpaиθ
Πe-ο гэрθ de раіθ;
Dар' ла чеа тэiкэцθ
Сь пэ-i епθi дpэгэцθ!
Кς ла пэпта mea
A кэзэтθ о етеа;
K'амθ авэтθ пэпташi
Βραzι шi пэлтiпaшi;
Πрeзцi тэпциi маpи;
Πάсepi лэзтарi;
Πэсэреле мiθ
Шi етeлe φэκλιi!

.
.
.

69. Артеле айбръциве ші айбкъциве але аніталелорѣ ші але илжпшелорѣ.

(Дэпъ „Iкóпа лэпiθ“.)

Déκъ ce aφлэ дп пэтурθ кжте-ва плэсmвiрi лiпсiте de тeжлoачeлe, пре'п кapилe сь ce áпepе, сéу сь атaчe пe алтeлe, чeлe маi тултe сжптθ дпзeстрaтe кy apтe гpo-зaвe, атжтθ дптрe пжптe кжтθ шi дптрe aпiмaлe.

Πóтe чпopa сь лi ce пapθ, лa дптжiа вeдepе, лyкpу кaтθ дeшeпцaтθ, кς дэmθ кiарθ шi вeцeтaлeлopθ, тeж-лóчe атэκэцiвe шi aпэpэцiвe, пpe кapилe лe дптрeвэiп-

цѣзъ кѹ брѣ-карѣ *Акрѣдере*; *Аксъ* черче, шѣ ва *ведѣ*, кѹ тѣте-сѹ *адевъратѣ*. *Плжта „diona“ сѣѹ „аридемъшиѣ“* *Антре* алтеле ште *фѣрте* вѣне сѹ аѹче мѹштѣле, че *винѹ* сѹ се ашезе пре *фрѹнзеле* еѣ. Астѹ *плжтѹ* *Ашѣ* аре *фрѹнзеле* *de'n doѹѹ* *вѹкѹцѣ*, *прѣвѹзѹте* кѹ *вѹѹ* *фелѣѹ* *de gimnѣ* *асѹцѣцѣ* сѣѹ кѹ *кѹрлѣцеле*. Ваѣ *de мѹштѣле* сѣѹ *Аксѣтеле* че се *прѣжтѣмѣ* *прѣсте* астѹ *плжтѹ*, але *кѹрлѣ* *вѹкѹцѣ* *de фрѹнзе* *сѹжтѹ* *дешкѣсе* шѣ *гата* *de пжндѣ*! *астѣа* се *Аккѣдѣ* *Андатѹ* шѣ *сфартѹ* *Аксѣтеле* *прѣнсе*. *Gimnѣ* *маѣ* *моѣ* сѣѹ *маѣ* *вѹртошѣ*, *сѣмплѣ* сѣѹ *рѹмонѣ*, *аѣеле*, че се *вѣдѹ* пре *стрѹженѣ* сѣѹ *котѣрѣмѣ* *плжтелорѹ* *ерѣѣсе* шѣ *перѣ*, ка *нѣште* *органѣ*, че *потѹ* *кѹдѣ* *вѹпорѣ* *de* *пре фрѹнзѣ*, *прѣдѹкѹ* о *вѣстрѣмѣ* *арѹцѣвѣ* *Ан* *пѣлеа* *анѣмалелорѹ*. *Тѣте* *аѣестѣа*, *зѣкѹ*, *факѹ* *арѹмѣтѹра* *вѣѣгатамелорѹ*.

Маѣ *алесѹ* *Ан* *Ашперѣлѹ* *анѣмалелорѹ* *сѹжтѹ* *армѣле* *апѣрѣцѣве* шѣ *атѣкѣцѣве* *фѣрте* *мѹлте*. *Ла* *цѣѣѣсе* *вомѹ* *чѣтá* *маѣ* *Антѣжѣ* *вѣгѣмѣ* шѣ *дѣнцѣ*. *Ла* *анѣмалеле* *мѣкѣцѣве* *de* *карне* *сѹжтѹ* *астѣ* *доѹѹ* *тежлѣче* *тѣтѹ* *de* *а* *вѹпа* *Ан* *рѣпортѹ* кѹ *гѣстѹлѹ* *мѣкѣкѣрѣ* *de* *карне*. *Ѣнгѣмѣ* *рѣтрѣцѣвере* сѣѹ *гѣреле* *сѹжтѹ* *недесѣтрѣцѣте* *de* *дѣнцѣ* *тарѣ* шѣ *пѣтерѣнѣчѣ*. *Ѣнѹ* *асфелѣѹ* *de* *вѣгѣ* *сѹжтѹ* *de* *прѣѣсѣѹ* *анѣмалѣлѣ* *рѹмѣгѣцѣвѣ*, *кареле* *п'аре* *лѣксѣ* *а-шѣ* *сѣѹшѣá* *прада*. *Елефантѹлѹ* *аре* *de* *апѣрѣторѣ* *колѣцѣ*; *ла* *тѣте* *маѣ* кѹ *самѹ* *сѹжтѹ* *дѣнцѣ* *кѹнѣнтѣ*, *карѣ* *фѣртѹмѣ* *тѣрѣа* *прѣнѣпалѹ* *а* *фѣлѣлорѹ*.

Дѣнцѣ *асѹцѣцѣ* *нѹ* *сѹжтѹ* *тѣтѹ* *de* *а* *вѹпа* *недесѣтрѣцѣцѣ* *de* *гѣаре*, *пѣнѣтрѹ* *кѹ* шѣ *анѣмалеле* *недѣнцѣте* *Аксѹ* *аѹ* *вѣгѣ* *фѣрте* *марѣ*, *дар'* *аѣестѣ* *органѣ* *атѹнѣчѣ* *нѹ* *сѹжтѹ* *менѣте* *а* *прѣнде* *орѣ* *а* *сѣѹшѣá* *прада*, *чѣ* *нѹмаѣ* *спре* *а* *скѹрма* *пѣмѣжтѹлѹ*, сѣѹ *спре* *а* *десфачѣ* *скѣрѣца*, че *естѣ* *цѣнѹтѹлѹ* *пѣтрѣцѹлѹ* *лорѹ*. *Вѣпера* *аре* *доѣ* *дѣнцѣ* *деѣсѣвѣцѣ* *ка* *доѹѹ* *кѹрлѣцеле* *мѣшкѣчѣѣсе*, *Ан* *чѣѣланѹлѹ* *фѣлѣчѣ* *чѣлеѣ* *деасѹпра*; *прѣсте* *тѣтѹ* *стаѹ* *аѣестѣ* *армѣ* *лѣнѣте* *de* *чѣрѣлѹлѹ* *гѣрѣ*; *дар'* *кѹндѣ* *врѣ* *анѣмалѣлѹ*, *ле* *пѣте* *Андрѣнтá* шѣ *кѣѹса* *пжлѹ* шѣ *мѣрте* *пре'n* *панеле*, че *ле* *прѣдѹче* *пре'n* *еле*.

Кѣрпеле, *маѣ* *алесѹ* *але* *тáѹрѹлѣ* *сѣ* *але* *рѣнѣчѣрѹлѣ*, *сѹжтѹ* *асѣмене* *нѣште* *армѣ* *атѣкѣцѣве*. *Gimnѣ* *арѣчѣлѹлѣ*, шѣ *аѣ* *порѹлѣ* *гѣмпѣсѹ*, че *сѹжтѹ* *фѣрмацѣ* *де'нѣтр'о* *сѹвѣстѣнцѣ* *кѣрпѣсѹ*, *се* *потѹ* *нѹмаѣ* *Андрѣнтá* *дѹпѹ* *воѣнѣца* *анѣмалѣлѣ*, *дар'* *нѹ* *се* *потѹ* *арѹнкá* *ка* *сѣѹете* *нечѣ* *одатѹ*. *Ѣпеле* *анѣмале*, *прѣкѹм* *естѣ* *татѹлѹ*, *аѹ* *пѣлеа* *фѣрте* *вѣртѣсѹ*, *Ан* *кѹтѹ* *фѣртѹмѣ* *Ан* *цѣѹрѹлѹ* *трѹпѹлѹлѣ* *лорѹ* *скѹте* *непѣтрѣнѣверѣ*, *карѣле* *сѹжтѹ* *нѹмаѣ* *апѣрѣцѣве*, *дар'* *кѹте* *одатѹ*, *ла* *Панголѣнѹ* *de* *есѣмплѹ*, *се* *потѹ* *Андрѣнтá* *сѹ* *шѣрѣѣскѹ* *de* *армѣ* *атѣкѣцѣве*.

Армѣле *маѣ* *фрѹнтáше* *але* *пáсерѣлорѹ* *сѹжтѹ*: *плѣскѹлѹ* шѣ *канѣеле* *de* *ла* *нечѣѣре*, *ла* *вѣтеле* *пáсерѣ* *сѹ* *вѣдѹ* *канѣеле* шѣ *ла* *кáпѣтѹлѹ* *арѣнѣ*, *прѣкѹмѹ* *ла* *стрѹцѹ*. *De'n* *трѣ* *пáсерѣ* *нѹмаѣ* *гѣпеле* *аѹ* *пѣнтѣнѣ*.

Ла *тѣрѣтѣѣрѣе* *сѹжтѹ* *дѣнцѣ* *а* *десе* *орѣ* *фѣрте* *вѣртошѣ*; *кѣрѣѣдѣлѹлѹ* *вѹнѹ* *брѹ* *естѣ* *Анѣтр'астѹ* *прѣвѣнцѣ* *тѣтѹ* *ашá* *de* *вѣне* *Анѣстрáгѹ* *de* *ла* *вѣтѹрѹ* *ка* шѣ *тѣгрѹлѹ*. *Ла* *вѣтеле* *de'n* *астѣ* *анѣмале* *лѣ-сѹ* *колѣцѣ* *чѣ* *вѣнѣнѣшѣ* *армѣле* *челе* *маѣ* *Анѣфѣкѣшатѣ*, *прѣкѹмѹ* *ашѹ* *вѣзѹтѹ* *ла* *вѣнерѹ*. *Ѣпеле* *де'нѣтре* *тѣрѣтѣѣрѣе*, *неавѣндѹ* *нечѣ* *гѣаре* *нечѣ* *дѣнцѣ* *тарѣ* *de* *атѣкáтѹ*, *се* *шѣрѣѣскѹ* *спре* *аѣестѹ* *скѣнѹ* *de* *трѹпѹлѹ* *лорѹ* *Анѣс-шѣ*, *прѣкѹмѹ* *шѣрпеле* *вѣрѣашѹ* (*воа*), *кареле* *лѣгѹ* *кѹ* *трѹпѹлѹ* *прада*, шѣ *рѹмѣпжндѹ-ѣ* *ѣселе* *о* *отѣбрѹ*.

Пѣнтѣ *аѹ* *асѣмене* *дѣнцѣ* *маѣ* *мѹлѹтѹ* *маѣ* *нѹцѣнѹ* *спѣнѣжтѣтѣторѣ*, *Аксѹ* *чѣ* *маѣ* *мѹлѹцѣ* *де'нѣтре* *дѣнѣшѣ* *аѹ* *алте* *органѣ*, че *ле* *шѣрѣѣскѹ* *de* *армѣ*; *ашá* *естѣ* *еспадонѹ*, *а* *кѣрѹлѣ* *фалка* *de* *асѹпра* *се* *лѹнѣеште* *фѣрте* *таре*, *Ан* *кѹтѹ* *фѣртѹмѣ* *вѹѹ* *фелѣѹ* *de* *плѣскѹ* *асѣмене* *внѣ* *фѣрѣгѣрѣ* сѣѹ *вѹлѣ* *тѣѹшѹ* *de* *сáвѣе*, *кѹ* *карѣ-шѣ* *прѣнде* шѣ *таѣѹ* *прада*. *Мѹлте* *снѣце* (*спѣчѣ*) *de* *аѣестѣ* *анѣмале* *сѹжтѹ* *акѣперѣте* *пре* *трѹпѹ* *кѹ* *гѣмпѣ*, *орѣ* *кѹ* *алте* *органѣ* *вѣртѣсѣ*, че *се* *асѣнѣжлѹ* *кѹ* *дѣнцѣ*; *алтеле* *аѹ* *разѣ* *асѹцѣте* *не* *ла* *вѣрѹлѹлѹ* *арѣнѣѣрелорѹ*, *пре* *карѣле* *ле* *потѹ* *Андрѣнтá* сѣѹ *кѹлká* *дѹнѹ* *воѣнцѣ*; *разеле* *аѣестѣа* *de* *нѹ-сѹ* *вѣнѣнѣсѣ*, *прѣдѹкѹ* *чѣлѹ* *нѹцѣнѹ* *дѹрѣрѣ* *фѣрте* *марѣ*. *Ла* *сѣлѹрѹ* *се* *мѣшкѹ* *Ан-*

тѣа разъ а аріпіореї де ла піептѣ шї а челеї де ла спате ку унѣ текъністѣ фѳрте ѿсемнатѣ. фїнд армате ку дїнци пе де латурї на унѣ ферестрѣѣ, се мішкѣ доуѣ аскуціше ѿфїпте ѿптр'унѣ тжлукїѣ. Ѣнѣ фелїѣ де пеште аре ла вжрѳулѣ кодеї унѣ аскуцішѣ асѣмене де ѿфрїкошатѣ, ку каре кавсѣ рана перїкїбсе (прїмеждїбсе). Ѣпѣлта елѣктрїкѣ а торпїлеї, а цїмбѳлеї шї а сїлуреї пѳте фї прївїтѣ асѣмене ка армѣ атѣкѣцївѣ; ачестѣ пеште де'н урмѣ се нумеште де Аравї: *раабѣ*, адекѣ: *шѣнешѣ*, пе'нтру свжкїптуреле елѣктрїче, че кѣшунѣ пре'н атїцдерешї. Спїца нумїтѣ *лада*, есте ѿвѣлїтѣ ку пїеле вжртѳсѣ, че о апѣрѣ, шї кареа се ведѣ ла унеле спїце де тжржтѳрїе, ѳр' маї алесѣ ла вроска цестѳсѣ.

Армеле ѿсептелорѣ сжнтѣ фѳрте фелїурїте, шї ку стаѣ маї вжртѳсѣ де'н нїште кѳрне рѣтурѳсе, ка ла рѣдашкѣ. Ла унеле се пролуциште пїептулѣ ѿ формѣ де кѳрне. Асфелїѣ де пролуцишце се вѣдѣ шї ла унеле пасерї, прекунѣ ла вжчерѣ, каре аре плїскѣ дуплѣ, шї ла чешарѣ, че аре пре фрупте кѳмѣ осѳсѣ, се потѣ куцетá маї тжлѣ ка нїште адáвчерї де прїосѣ, декжтѣ ка тежлокѣ апѣрѣцївѣ орї атѣкѣцївѣ. Ѣнеле ѿсепте сжнтѣ ѿзестрате ку аче ѿ партеа де'н апої а труплѣ, прекунѣ се пѳте ведѣ ла алвїне сѣѣ ла алтѣ ѿсептѣ де фамїлеа алвїнелорѣ. Ракулѣ шї алте крустѣче се шервескѣ ку клештеле печїбселорѣ ка ку нїште арме атѣкѣцїве, пе кжндѣ тотѣ труплѣ есте скутїтѣ пре'н о ѿвѣлїтурѣ осѳсѣ кунтра орї кѣруї атакѣ, ѿсѣ нѣ шї кунтра дїнцилорѣ шї плїскурїлорѣ упорѣ пãсерї, карїле фїндѣ маї тарї спаргѣ коперемїтеле рачїлорѣ. Ѣнеле пãсерї аѣ трупѣ фѳрте мѳле, де ачееа вжндѣ пѣтура а ле апѣрá де атачеле нумѣрошїлорѣ джшманї, ле-а датѣ унѣ вжсунарїѣ, ѿ кареле се пѣстрѣзѣ унѣ фелїѣ де сувѣстжнїцѣ нѣгрѣ фѳрте дѣсѣ, кареа ѿппрѣштїатѣ ѿ клїпа перїкївлѣ (прїмеждїеї), фѳртѣ ѿ депѣртаре унѣ нѳорѣ ѿпупекѳсѣ, ѿ досулѣ кѣруїа се пѳте аскунде ачееа пãсере шї скѣпа де чеї че о прїгонескѣ.

Де'нтре цжцѳсе пе ѿфѣцїшезѣ мѣфїтулѣ унѣ тежлокѣ апѣрѣцївѣ асѣмене ку ачеста, де кареле амѣ ворвїтѣ. Кжндѣ се прїгонеште, еласѣ де'н вжсунарїѣ унѣ фелїѣ де сувѣ сѣѣ замѣ атжтѣ де нутурѳсѣ, ѿкжтѣ прїгонїторїї сжнтѣ невоїцї а фѳцї, пе нутжндѣ-ї сувѣрї тѣрїеа. Скоїчеле нѣ-сѣ тѳте скуте апѣрѣцїве, чї нумãї унеле апѣрѣ де перїкїѣ пе унеле фїпце, че нѣ-сѣ ѿ старе а рѣсплѣтї рѣѣ ку рѣѣ. Ла унеле молусче пѣтжнтене ле аконерѣ скоїчеле нумãї о парте де трупѣ, шї сжнтѣ фѳрте славе; ла алтеле де'н кунтра, есте скоїка атжтѣ де вжртѳсѣ, шї ѿвѣлеште пре анїмалѣ атжтѣ де вїне де'н тѳте пѣрїце, кжтѣ ѿ астѣ локунїцѣ е скутїтѣ де орї че атакѣ; ѿсѣ кжндѣ нѣ се пѳте ѿтїнде де'н кавсѣ, кѣ ѿнтре джселе се афлѣ вре унѣ трупѣ вжртѳсѣ: атунчї пѳте анїмалѣ ажунце прада джшманїлорѣ сѣї. Се спуне, кѣ унеле момїце с'ар штї фолосї де ачѣста, шї кжндѣ зѣрескѣ вре о скоїкѣ дешкїсѣ, аржкѣ петре ѿнтре вжкѣцїле дешкїсе, дечї непутжндѣ-се аскунде анїмалѣ, рѣтжне прада гївачївлѣ вжпѣторїѣ. Нѣ есте ѿсѣ преа де крѣзутѣ, кѣ момїцеле с'ар нутрї ку карне де асфелїѣ де анїмале, ку атжта маї вжртѳсѣ, фїндѣ кѣ ла момїце нѣ се афлѣ атжта прѣчѣпере, ка сѣ пѳтѣ продуче ашá че-ва.

Алте органе ѿ формѣ де кѣрїцелѣ, гїмпї шї перї шервѣскѣ вїертїлорѣ шї гїмпѳселорѣ дерептѣ арме; де'нтре асте анїмале унеле-сѣ коперїте ку скуте петрѳсе, алтеле, прекунѣ урсїнѣлѣ, аѣ аче нунгѣцїве ка але пештїлорѣ шї але порквлї гїмпѳсѣ; ѿсѣ фрѣдѣзїмеа асторѣ органе есте тжлѣ маї маре, пе'нтру кѣ еле сжнтѣ шї маї аскуцїте. Медѣселе аѣ нїште арме апѣрѣцїве ку тотулѣ деосевїте: ла джселе адеце пїелеа унѣ сувѣ акрѣ, че фѣптуеште асунра пїеїї, ка шї урїка, де унде шї-аѣ кѣпѣтатѣ асте анїмале нумїчївнеа де *жрїче тѣрїне*. Кїлїцеле петрѳсе але полїнїлорѣ сжнтѣ нїште адѣпѳсте сегуре, ѿ фжндѣлѣ кѣрѳра се рѣтраце анїмалѣ, кїарѣ ка шї цестѳселе ѿ цестеле лорѣ. Нѣ трѣвѣїе сѣ лѣсѣмѣ де'н нумѣрѣлѣ анїмалелорѣ скутїте вїне печї пре асте

тържторіе, че-сѣ формате ꙗкѣ кинѣ чєлѣ маї нїмерїтѣ пє'нтру агъратѣ, шї ꙗкѣ че е маї мѣлѣ, елє аѣ фост моделѣ, дѣпъ карє шї-а фѣкѣтѣ омулѣ скѣтѣлѣ, ꙗкѣтѣ се парє, кѣ стрѣвѣнїї поштрї с'аѣ шєрвїтѣ кѣ ако-перемїнтєлє цєстѣселорѣ маї маї ка кѣ нїштє скѣтє.

70. Вулканїї.

(Дѣпъ „Icóna лємїї“.)

Муницїї вѣрѣторї де фокѣ се пѣтєскѣ *вулканїї*. Де ачєштїа скѣтѣ кѣпоскѣцї пѣлѣ акѣтѣ маї ла доѣѣ сѣтє, де'нтрє карїї пѣмаї муцїї се афлѣ ꙗкѣ Еуропа. Чєї маї ꙗкѣсемпацї вулканїї європєї скѣтѣ: Вєсѣвїлѣ пѣ департе де Неаполїа, Етна ꙗкѣ Сїцїлїєа шї Екла ꙗкѣ ꙗкѣсѣла Ісландїєї. Нѣтѣрѣлїштїї сѣсцїнѣ, кѣ вулканїї ар фї знѣ фєлїѣ де хѣрпѣрї сѣѣ кѣмїне алє вєтрєї фокѣлѣ сѣпѣмѣтєнѣ, де ѳрѣ че аѣ афлатѣ, кѣ пѣмѣнтѣлѣ ꙗкѣ адѣкѣчїмє сѣѣ афѣнѣзїмє естє тѣтѣ маї калдѣ, шї кѣ астѣ кѣлдѣрѣ ꙗкѣ афѣнѣзїмє де 80—90 де ѣрмє крєштє тѣтѣ кѣ кѣтє знѣ градѣ, ашѣ кѣтѣ нєстє о мїлѣ дрєптѣ ꙗкѣ жосѣ, крєдѣ, кѣ с'арѣ тонї пѣлѣмѣлѣ. Дѣпъ ачєа кѣлдѣрѣ пропѣштїѣрїѣ ꙗкѣкїєї сї, кѣ ꙗкѣ тежлѣкѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ ар фї о фїєрвїнтєлѣ ꙗкѣфрїкошатѣ, ашѣ кѣтѣ аколѣ ар трєвѣ сѣ се рѣсфїєрѣѣ шї сѣ се топєскѣ тѣтѣ; ачєа фїєрвїнтєлѣ о пѣтєскѣ *фокѣлѣ чєпшрѣлѣ*. Маї департе сѣсцїнѣ, кѣ стрѣвѣрѣндѣ-сє апа прє'н крєпѣтѣрєлє пѣмѣнтѣлѣ пѣлѣ спрє ачєлѣ фокѣ чєнтрѣлѣ, с'ар паштє ѳвѣрї, карїї дѣпъ естїндєрєа лорѣ прорѣпнѣ прє'н пѣмѣнтѣ сѣдѣвїндѣ-лѣ кѣндѣ даѣ де пїєдєчє ꙗкѣ дрѣмѣ-шї шї ꙗкѣсѣнєскѣ афарѣ, арѣкѣндѣ мєталє тонїтє, чє сє зїкѣ лавѣ, шї кѣлѣндѣ жосѣ сє рѣварѣ ꙗкѣ рѣрї де фокѣ. Локѣрїлє, прє ѣндє сѣвѣнєштє ачєлѣ фокѣ сѣпѣмѣтєнѣ, фѣрмѣ нїштє сѣтѣрѣтѣрє ꙗкѣ фортѣ де тѣрпакїѣ (лєїкѣ, лїкѣ, трїфѣтѣрѣ) шї сє пѣтєскѣ *крѣшєрє*. Дѣнїї вулканїї пѣ варѣ пєкѣрмѣтѣ фокѣ, чї ꙗкѣчєтѣѣ кѣт-вѣ тѣпнѣ, да' ꙗкѣчєндѣ єрѣ-шї, есє де'нтрѣ 'нчєпѣтѣ а дєсє ѳрї пѣмаї фѣмѣ дєсѣ ка о колѣпнѣ (стѣлнѣ) нєгрѣ, ꙗкѣгрєкатѣ кѣ чєпѣшє, ꙗкѣтѣ-

пєкѣндѣ ѳєрѣлѣ. ꙗкѣ лонтрѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ сє аѣдє фїєрвѣндѣ кѣ вѣтѣ де тѣнєтѣ, апѣ ꙗкѣсѣнєштє шї флѣкѣтѣрѣ, арѣкѣндѣ пєтрє арѣтѣторїє шї стѣкѣчє маї пѣлѣ ла пѣрї. ꙗкѣ ѣрмѣ сє рѣварѣ кѣ клѣкотѣ скѣрѣтѣ шї лавѣ, карїлє акѣнєрѣ шї нємїчєскѣ чѣтѣцїлє, сѣтєлє, вѣ шї цїнѣтєлє ꙗкѣтрєцє де прє'н прєцїѣрѣ. Прївїчїѣнєа знєї прорѣпнєрї де вулканїї ꙗкѣфѣцїшєѣ о прївєлїштє тѣрєцѣ, да' ꙗкѣфїѣрѣтѣрїѣ, аѣкѣндѣ-нє а мїнѣ де нємїчєтѣтєа пѣстрѣ фѣцѣ кѣ фѣпѣтѣрєлє атѣтѣрпѣчїєї лѣ Дѣпнєѣѣ.

Сє тѣпнѣ, де лавѣ шї чєпѣшєа вулканїлорѣ акѣнєрє шї ꙗкѣкѣ цїнѣтє ꙗкѣтрєцє кѣ тоцї локѣиторїї лорѣ. Ашѣ ꙗкѣгрѣпѣ єрѣмѣрєа вєсѣвїлѣ лѣ аѣлѣ 79 чєтѣцїлє Еркѣлѣлѣ шї Помпєїї, карїлє сє дєсгрѣпѣ ꙗкѣ тѣпнѣрїлє пѣстрє.

Шї кѣтрємѣрѣлѣ пѣмѣнтѣлѣ, прє'н карєлє сє нємїчєскѣ а дєсє ѳрї пѣ пѣмаї чєтѣцї шї сѣтє, сѣрпѣндѣ-сє тѣтє зїдїрїлє шї ꙗкѣгрѣпѣндѣ локѣиторїї ачєлѣрѣ сѣѣ сѣрпѣтѣрє, чї шї цїнѣтє ꙗкѣтрєцє, ꙗкѣ сє крєдє кѣ ар авє тѣтѣ ачєлѣ-шї тємєїѣ, ка шї прорѣпнєрїлє вулканїлорѣ. Ла кѣпнїтєлє кѣтрємѣрє сє дєспїкѣ а дєсє пѣмѣнтѣлѣ, шї есє фѣмѣ, авѣрї де пѣчїѣсѣ шї флѣкѣрѣ де'н крєнѣтѣрєлє лѣ. Астѣ ѳпїнѣнє сє парє а-шї афлѣ знѣ фєлїѣ де адєвєрїнѣ ꙗкѣ ачєа ꙗкѣпрєцїѣрє, кѣ атѣтѣ вулканїї, кѣтѣ шї кѣтрємѣрєлє кѣпнїтє сє тѣпнѣ маї вѣртѣсѣ ꙗкѣ апропїєтѣтєа шѣрїї.

Чєлѣ маї ꙗкѣфрїкошатѣ кѣтрємѣрѣ ла ꙗкѣчєпѣтѣлѣ вєкѣлѣ алѣ 19-лє с'а тѣпнѣлѣ ла Лїсѣвѣна ꙗкѣ Португалїєа ꙗкѣ аѣлѣ 1805 ꙗкѣ ¹⁴/₂₆ Іѣлїѣ, ꙗкѣ карє пѣлѣ ꙗкѣ чїпѣспрѣ-зєчє мїнѣтє шї-аѣ пїєрѣѣтѣ вїєцѣ маї мѣлѣ де о сѣтѣ де мїї де ѳмєнї.

71. Лєкѣїтѣцѣ нєѳмєнїєї.

(De A. Пѣпнѣлѣ.)

1. Дої нєгѣтѣрї тїнєрї, сѣпнѣ, кѣ сє 'нєѳцїрѣ, Дѣпъ нєѳѣѣ ꙗкѣ прє'н чѣрѣ єшїрѣ. Колѣндѣ прє'н сѣтє ꙗкѣ лѣпѣ лорѣ кѣлє, Одатѣ 'нєѣрѣрѣ ла знѣ сѣтѣ нє-ѳ вѣлє,

5. Ші съ маѣтъ поштеа аѣ траеѣ дмпрезнь
Ла о касъ, кареа ле-а пѣрѣтъ маї възь.
Энѣ вътржнлѣ ле есе дндатъ пѣнте
Ші къ энѣ кпѣ вѣселѣ, къ влнде кѣвпнте,
Днтжѣѣ дї сълѣтъ, апої мергѣ дн касъ,
10. Энде еї черѣръ днтжѣѣ ші 'нтжѣѣ маеъ.
Вътржнлѣ ле зіе: „ницелѣ фїцї дн паете,
Кѣ десаре тжнкаре вомѣ фазе ге-омѣ фазе.“
Дечї пжпъ че маса вътржнлѣ с'о пѣтъ,
Де вр'о повтате і'нтрѣвъ съ-ї епѣтъ.
15. Ворвндѣ зна алта къ тоцї 'мпрезнь,
Прекзѣмѣ се днтжмплѣ, маї мѣлцї кжндѣ с'адзнь,
Де'н еї знлѣ есе ші калѣлѣ шї-адатъ,
Вътржнлѣ атѣпчїа пре челѣ алѣ днтрѣвъ,
Зїкжндѣ: „кстѣ се паете, вої фрацї сѣпшецї, поше,
20. Кѣї въ ѡдѣ ареа бїне сетжнжндѣ ла шѡше?“
Дар' елѣ дї рѣспзпсе: „арѣ дѡр' жокѣ а-цї батте?
Сѣ фѣрѣскѣ герѣлѣ съ атѣ ашѣ фраше!
Кѣ ашжжѣ дѡр' аре кпѣ шї шрѣшї ка отмлѣ,
Дар' поцї съ-ї даї паїе, ка' шї ла шѡшѣ возлѣ.“
25. Ворвндѣ еї ачестеа, вїне челѣ де-афартъ,
Шї еї вѡрва 'ндатъ спре алте-о скїмварѣ.
Пѣцїпѣ дѣкъ трече, шї честалалѣ есе,
Эр' вътржнлѣ, каре кѣрїосѣ фѣсеее,
Шї-ачестѣвїа днкѣ дї фаче 'нтрѣваре,
30. Зїкжндѣ: „ше розѣ, сѣспне-тї, фрацї сѣпшецї, дтї паете?“
Кѣї сетжнжнцї еѣк ла кпѣ къ 'паетѣ,
Ла шѡшѣ фѣшѣвра шї ла дтѣлцїте.“
Дар' шї-ачестеа-ї зіе: „ше атѣрѣшї шѡшѣ!
Сѣ-тї фїѣ елѣ фраше, н'ашѣ вѣ неї одашѣ;
35. Кѣ-ї асїпѣ де геї тарї, каре нѣ маї сїтше,
Сѣ-ї пѣї, сѣ тжнжнже шѣржѣе пїпше.“
Вътржнлѣ дн врпѣ, дѣкъ а афлатѣ,
Кѣ знлѣ де алтѣлѣ жокѣ днвїї дшї ватѣ,
Се екоблѣ дндатъ, кѣзѣтъ копае,
40. Мерѣе шї о дшїле пжпѣ есѡѣ къ паїе,
Апої днкѣ зна асѣтене їа,
Шї, кѣте 'нкапѣ, пзне тѣржѣе дн еа,
Шї пїне-амжндѡѣ ле-адѣче дн касъ,
Ле пзне пѣнте пре патѣ фѣръ маеъ.
45. Дар' негѣеторѣї л'жнтрѣвъ де-одатъ:
„Де ге не пѣї аштеа дѣпїпше шѡшѣ?“
— „Пѡфшїцї!“ елѣ рѣспзпсе, „къ въ даѣ еѣ днкѣ,
Кѣ асїпѣлѣ, возлѣ де аштеа тжнжнкѣ.“

- Еї знлѣ пре алтѣлѣ дн окїї се прївїръ,
50. Шї знлѣ де алтѣлѣ дн фадѣ рошїръ.
Вътржнлѣ атѣпчїа гѣра-шї днтрѣмегъ,
Шї днвѣцѣтѣра асѣелїѣ шї-о зрмѣгъ,
Зїкжндѣ: „кошї шїнерї! рѣѣ съ нѣ въ паете,
Де асѣешѣ глстѣ, ге-о факѣ асѣшѣ сарѣ;
55. Кѣ отмлѣ кжжѣ аре дн лсте вїѣцѣ
Тѡшѣ зна днвѣцѣ шї шѡшѣ нѣ сѣ 'пвѣцѣ.
Шї вої де асѣшта авѣцї шрѣвїпцѣ,
Нстїаї де-ацї лѣа-о къ бспѣвопцѣ.
Дешї нѣ-сѣ ашжжѣа днѣвѣцѣшѣ, кстїпше,
60. Дар' шѡшѣ шѡшѣ прѡспне доѣ шрѣї кѣвїпше.
Де-агееа нѣ-тї паете: кспсоцї орї фрацї сѣпшецї,
Ла гїне въ 'пшрѣбѣ, кстѣ вѣрѣцї, ашѣ гїтецї;
Декжжѣ зїкѣ, нѣ-ї бїне, ка отмлѣ вр'одашѣ
Пе знѣ алшѣ сѣ де фїаїте, сѣ-ї пѣї вр'о пашѣ,
65. Маї вжршѡсѣ пре-агелѣ, каре-лѣ днсоѣешѣе,
Кѣ елѣ днтрѣзнь дн вр'шнѣ фелїѣ шрѣешѣе;
Кѣ къ пѣшѣрѣлѣ гелѣ бспѣ нѣ с'адзнь,
Рспїнеа шї-опѡреа нѣ шѡшѣ фї 'паете;
Кѣ гїне дефїаїтѣ пре кспсоѣлѣ сѣѣ,
70. Аратѣ къ днѣс-шї еште пѣшѣрѣ;
Пе'пшѣрѣ къ кѣ гїне отмлѣ сѣ 'нсоѣешѣе,
Кѣ-агелѣ де-о сатѣ лстеа-лѣ шрѣѣешѣе.
А дтѣлѣ, пре сїне маї бспѣ сѣ сѣ факѣ,
Дефїаїтжндѣ пре алшѣлѣ, нѣ шѡше сѣ плакѣ;
75. Кѣ е о зїкалѣ маї де шѡцї ворбїшѣ:
Отмлѣ ла омѣ шрѣѣе шї вїша ла вїшѣ.“

72. Кжнѣврѣлѣ.

(Дѣпѣ „Ікѡна лѣмїї“.)

Маї пѣнте де а ворбї де ачестѣ аїналѣ, сѣ премї-
тетѣ че-ва деспре патрїеа лїї, кареа еште Очѣанїеа сѣѣ
Австралїеа. Ачѣїа, карїї маї пѣнте де а се ашезѣ дн
Австралїеа, аѣ вїсїтатѣ Італїеа, аѣ асѣмжнатѣ асте доѣтъ
цере дн клїмѣ шї стжмпѣрѣтѣурѣ. Сжнѣгѣра прївїчїѣне а
глобулїї пѣмжпѣтѣнѣ не аратѣ, къ локѣиторїї портѣлѣлї
Жаксонѣ де'н Австралїеа аѣ тотѣ ачеле ашѣтжмпѣурї, ка-
рїле ле авѣмѣ шї пої, пѣмаї опѣсе. Ашѣ лѣпїле: Зечѣм-

вре, Ianuarîi, Februarîi de la Cîrnei, куръспундѣ ку лу-
пале: Iunie, Iulie ши Августѣ de'n партеа Европы, ши
кареа локунѣ пої. Вечинѣтатеа полуклѣ фаче, де вѣн-
туріе мезъ-зіѣале сжнтѣ форте речї, прекждѣ челе че су-
флѣ де кѣтрѣ мезъ-понтѣ сжнтѣ арзѣторїе. Асте вѣн-
турї ши нуциѣтатеа ржуріморѣ продуку сечетѣ маре ши
шпїедекъ пропжшїнца агрїкултурей. Оландїи, карїи аѣ
дескоперїтѣ асте царѣ ла акулѣ 1765, аѣ възутѣ лїнса
профиселорѣ вецетале ши анїмале, де карїле се шпїопо-
рѣзѣ алте пѣрци але пѣмжнтѣлуї. Дар' тоте ачестѣ про-
дусѣ шпїтрудусѣ аколó ну нѣмаї къ с'аѣ шпїпѣмжнтенїтѣ
ши акліматѣ фортѣ ши гракѣ, чї с'аѣ ши повїлатѣ ла шпї
градѣ стрѣордїнарїѣ. Копачїи Австраліей шпї пѣстрѣзѣ
вердѣца престѣ тотѣ акулѣ ши ажунѣ ла о вѣлциме де
тотѣ маре, дар' коронеле лорѣ сжнтѣ аконерїте ку французѣ
преа нуцие. Паса (соїулѣ) óменїлорѣ пѣмжнтенї с'а
афлатѣ ши стареа чеа маї де жосѣ, атжтѣ дунѣ трупѣ,
кжтѣ ши дунѣ нутерїле мїнциї, кжчї шпїцелѣцереа лорѣ ну
шпїтречеа мултѣ пре а анїмалелорѣ некѣвжнтѣреце. Анї-
малеле Австраліей се деосевескѣ де але алторѣ пѣрци
але пѣмжнтѣлуї, кжче афарѣ де кжпеле селѣатекѣ, кареле
с'а шпїтрудусѣ аколó де'n Европа, тоте аѣ ла пжнтече
шпї фелїѣ де сакѣ, ши кареле шпїи пóртѣ цжнчїи.

Кжнгурулѣ с'а дескоперїтѣ ши Вáліеа поѣ мезъ-
зіѣалѣ ла акулѣ 1770 де кѣтрѣ кжпїтанулѣ Крукѣ. Луци-
меа луї есте де поѣ палме де ла котѣ пжнѣ ла вжрфулѣ
кóдеї. Шпїи аѣ възутѣ асфелїѣ де анїмалѣ кжнтѣрїндѣ пжнѣ
ла 50 де нуциї. Пѣркулѣ і-ї скуртѣ ши тóле, де колóре чену-
шїѣ рошїатекѣ, ла пжнтече ши ла кóпсе маї дешнїсѣ; ка-
кулѣ і-ї мїкѣ ши лунѣрѣцѣ, үрекіле ларѣе ши цанене, аре
мустанѣ; гжкулѣ ши шмерїи і-сѣ мїчї. Трупулѣ ачестї анї-
малѣ шпїченждѣ де ла капѣ се шпїгрóшѣ грѣдатѣ кѣтрѣ
шóлдѣрї ши пжнтече. Печїóреле челе де пѣнте але кжн-
гурїлорѣ маї тарї сжнтѣ апрóне ла 18 дѣцете де лунѣ,
ѣр' челе де'n апої де треї палме ши шентѣ дѣцете; ку челе
де пѣнте се шервеште ла мжкнтѣ ши ла сѣнѣчїунеа вїе-

зунїей, ѣр' ку челе де'n апої ла мерсѣ, ши саре ла шентѣ
пжнѣ ла онтѣ печїóре ши сусѣ. Ла фїѣ-каре печїорѣ аре
кжте треї дѣцете, де'нтре карїле челѣ де'n тежлокѣ есте
маї лунѣ ши маї тарѣ декжтѣ челеалте. Кóда і-ї лунѣ,
ла рѣзѣчїнѣ грóсѣ, ла вжрфѣ аскуцїтѣ; еа-ї шервеште
спре апѣрѣчїуне, вѣтждѣ ку еа ашá де тарѣ, кжтѣ ар-
пүтѣ сфѣрмá печїóреле онулї. Локунторїи австрѣліенї
цїнеаѣ маї пѣнте, къ кóда і-ї сжнгурѣ армѣ апѣрѣчївѣ,
дар' декждѣ аѣ шпїченутѣ а-лѣ вжпá, аѣ афлатѣ, къ елѣ
се маї апѣрѣ ши ку гїареле ши ку дїнциї. Кждѣ се сжмте
шпїколцигѣ де кжнї, се шпїторѣе ши-ї акулѣ ку печїóреле
де пѣнте, ѣр' ку челе де'n апої, че сжнтѣ дестулѣ де ну-
тѣрнїче, ши сфѣшїѣ ашá де кжшплїтѣ, кжтѣ вжнѣторїи се
вѣдѣ невоїци а се шпїрїци де джшшї ши а ле вїндекá ра-
неле. Кжнїи де ла Вáліеа поѣ вжнѣзѣ ачестѣ анїмалѣ,
шпїсѣ еї сжнтѣ ку мултѣ маї тарї ши маї селѣатекї де-
кжтѣ кѣпѣїи поштрї. Кжнгурулѣ мжкжкѣ дунѣ дáтїна
анїмалелорѣ стждѣ пре тóте патрѣ печїóреле, ши вѣ ку
лїмба. Кждѣ-ї шпїкїсѣ, шпїи петрече сѣрїндѣ ши вѣ-
тждѣ пѣмжнтѣлуї фортѣ нутѣрнїкѣ ку печїóреле де'напої;
паре-се къ ши асте шпїпрецїүраре стѣ рѣзїматѣ пре те-
мелїеа кóдеї. Кжнгурѣ аре вжсунарїѣ ла пжнтече, ши ка-
реле-ши нутреште пжїи ши-ї сжпѣ де тотѣ фелїулѣ де пе-
рїкїѣ (прїмеждїе). Кжнгурїи лїверї петрекѣ ши чете де
треї-зечї пжнѣ ла патрѣ-зечї, ши үкулѣ де'нтре джшшї
верїѣзѣ ши óре каре дїстжнѣ.

Кжнгурїи се потѣ прївї ка акліматї ши Англіеа; еї
аѣ фостѣ грїцици фортѣ мултѣ ши домініеле рецїе де Рїш-
мондѣ, ши ачеста с'ар' пѣрѣ шпї кжшнїгїѣ шпїсемнатѣ
не'нтрѣ асте царѣ.

Ши сала сѣпүсчїүнїлорѣ Ексер-Шанцї с'а афлатѣ
о пѣреке де чеї маї фүрмошї кжнгурї аї Дулї Шїд-
кокѣ, карїи се адүсерѣ де'n портулѣ Жаксонѣ дела Вá-
ліеа поѣ мезъ-зіѣалѣ. Кжнгурулѣ, стждѣ ши печїóре,
аре о пѣлциме де шесе палме; ачеста-ї де о пүтере
шпїсемнатѣ. Шїндѣ пүсѣ ла шпїкїсѣ, се лунѣ кжте

одатъ къ Ангриціторіѹмъ съѹ, ꙗкѹ каре лѹитъ аратъ де-
стѹлѹ кураціѹ ші гівъчїе; се ꙗторче їѹте ꙗкѹ тѹте ла-
тѹріле, ка съ се ꙗпере де дѹшманѹлѹ атъкъторіѹ, ꙗкѹ-
деште ꙗжпъ-ї віне віне а-лѹ ловї, ꙗкте одатъ л'анѹкъ
къ врѹчеле де пѹнте де гѹтѹ, ѳр' къ печїѹреле де'напої
ꙗлѹ ловеште престе флѹереле печїѹрелорѹ; дѹпъ ачєєа
се ꙗфѹцішєзъ ѳръ-ші ла лѹитъ. Кжнѹрѹлѹ нѹ врє съ
ꙗтре ꙗкѹ кѹшкъ декжтѹ дѹшмаї ꙗшрєвнѹ къ кжнѹра;
єа єсте маї мїкъ, дар' мѹлтѹ маї фрѹмѹбєсъ, декжтѹ кжн-
ѹрѹлѹ. Нѹтрецѹлѹ астѹї анімалѹ ꙗкѹ сєлѹтъѹчїє сѹптѹ
ѳрѹріле, ѳр' ꙗкѹ кѹшкъ се нѹтреште къ ꙗжне, фжнѹ, ор-
зѹ шї къ кѹрекїѹ.

Кжнѹрѹлѹ се вѹнєзъ къ кжнї. Дєкъ єсте аконоперїтѹ
пѹмѹлѹ де чїретеї: орї каре ар фї їѹцєла кжнїлорѹ,
тотѹ нѹ-ї потѹ ажѹнѹце; ꙗꙗче єї сѹапъ ꙗкѹ аскѹсєлє-ші
пєпѹтрѹнєсе; дар' пре шєсѹ єсте нєвоїтѹ а да фѹацѹ шї а
се аѹбрѹ.

73. Пештїї кѹлѹшорї.

(Дѹпъ „Ikóna lsmii“.)

Дофторѹлѹ ꙗнѹлѹ Хапкокѹ а десконоперїтѹ ла четатєа
Demerari ꙗкѹ Гѹїана (Афрїка) ꙗсѹшїєтѹцї къ тотѹлѹ
деосєвїте ла ѹнѹ фєлїѹ де пештї де цєпѹлѹ дорїлорѹ. Астѹ
пеште арє канѹлѹ ꙗзелатѹ къ о ꙗвѹлїтѹрѹ грѹсѹ шї
кѹрнѹбєсъ, шї де-алѹнѹлѹ трѹпѹлї се ꙗтїнде ѹнѹ шїрѹ
де солзї тотѹ де ачєєа-ші тѹтерїє. Арїнїѹреле лѹї де ла
спїнарє шї де ла пїєптѹ сѹптѹ ꙗнєстратє къ ѹнѹлѹ сєѹ
доѹъ шїрє де вѹрѹрї ꙗкѹ форма сѹцєтєї, че сєтѹжпъ къ
ѹнѹ фєрєстрѹѹ. Ачєстѹ дорѹ де *Demerari* пєтрєчє орде-
нарїѹ ꙗкѹ локѹрїлє шї мораштїєлє де пре'мпреціѹрѹ. ꙗкѹ
тѹмѹлѹ сєчєтєї, кжндѹ стѹ ꙗпа ла пѹпѹлѹ де сєкатѹ,
о пѹрѹсєскѹ тоцї пештїї де одатъ шї ꙗшѹлѹ пє ѹсѹкатѹ
спрє а-ші кѹтѹ аїѹрє алтѹ апѹ. Дл. Камбєлѹ, ѹнѹ кѹм-
пѹтрїѹтѹ алѹ Дофторѹлѹ Хапкокѹ, а тѹлїтѹ одатъ ꙗкѹ
кѹлѹторїєа с'а о чєтѹ де ꙗсѹфєлїѹ де пештїї, карїї кѹлѹ-
торїѹаѹ спрє о гѹрлѹ а рѹлѹлї Помєрѹнѹ. Нѹшѹрѹлѹ

ачєлорѹ пештїї єрѹ атѹт de mare, ꙗꙗтѹ пєгрїї пѹтѹрѹлї-
стѹлї Камбєлѹ аѹ ꙗмплѹтѹ маї мѹлте корѹе де джншїї.

Дѹпъ тѹртѹрїнѹца індієнїлорѹ, ꙗнѹрєвїнѹцєзъ ачє-
пшїї пештїї а дєсє орї понцїлє спрє ꙗсѹфєлїѹ де кѹлѹто-
рїї. Мїшкѹрїлє лорѹ пре ѹсѹкатѹ сєтѹжпъ къ алє шопѹр-
лєлорѹ; єї мєргѹ де'нтр'ѹнѹ локѹ ꙗнѹр'алтѹлѹ пре'н тєж-
лѹчїрєа алорѹ доѹъ вѹрѹрї кѹрнѹбєсє дєла арїнїѹреле
пїєптѹлї шї алє кѹдєї чєлєї єлѹстєчє. Мєрєсѹлѹ лорѹ
єсте маї атѹтѹ де рѹнєдє ка шї пасѹлѹ ѹнѹї омѹ. Індіє-
нїї зїкѹ, къ пештїї ачєштїѹ нѹртѹ къ сїнє шї апѹ ꙗкѹ кѹ-
лѹторїї-ші, фїїндѹ къ аѹ ꙗсѹшїєтатєа де а се пѹстрѹ
тотѹ ѹтєзї ꙗжпъ чє трѹєскѹ, пє'нтрѹ къ орї шї ꙗꙗтѹ ї-ар
штерѹчє чїнє-вѹ, ꙗжпъ ꙗнѹр'ѹѹ влїпѹ сѹптѹ ѹзї ѳръ-ші.
Доракѹлѹ, кѹлѹторїѹ маї арє ꙗжкѹ шї алтѹ ꙗсѹшїєтатє:
єлѹ ꙗшї фѹачє ла тѹрїчєа апєї кѹївѹ де'н фрѹнѹзє
сєѹ де'н ѳрѹбъ, ꙗкѹ карєлє-ші пѹнє оѹтлє, лє влѹчєштє шї
прєвєгїєзъ къ Ангрїчїрє ꙗжпъ чє єсѹ нєсѹшорїї де'нтр'-
жнєсєлє. Бѹрѹвѹгѹнїї шї фєтєїѹшєлє асторѹ пештїї ꙗшї
пѹзєскѹ кѹївѹлѹ алтерпѹцївѹ, кжндѹ вѹєскѹ пєгрїї сѹ-ї
прїндѹ; пєгрїї мїшкѹ ꙗпа лжнѹгѹ кѹївѹ, вѹрѹвѹшѹлѹ єсє
афѹрѹ сѹ ꙗпере кѹївѹлѹ шї пєгрѹлѹ ꙗлѹ прїндє къ тѹжпѹ.

74. Андреїшѹчїѹнєа кѹлѹлѹлї лєпєшѹ.

(De Чєсарѹ Болїакѹ.)

Дѹпъ кѹлїлѹ камѹ лєпєшѹ ла скѹлѹ ꙗшѹлѹ,
ꙗшї їзѹїѹ пѹрїпцїї шї ꙗї аскѹлѹтѹ,
Дар' кжндѹ ꙗлѹ трїмєсє тѹтѹ-сѹѹ ла скѹлѹ,
Єлѹ плєкѹ ꙗндѹтѹ, дар' кѹ тѹжпѹ гѹлѹ.
„Дндє-ѹї єстє карѹєа? гє шє пєбѹпєшїї?
Кѹї о сѹ шє 'ншрєбє: нє гє-ѹ сѹ гєшєшїї?“
Бѹѹцєлѹлѹ лєпєшѹ сє тотѹ камѹ кодїѹ,
Сє 'нѹжртїѹ прє'н кѹсѹ, пѹ шї чє кѹѹтѹ.
Дар' ꙗкѹ зрѹтѹ плєкѹ кѹ їнїма рєа;
Плѹнѹчєѹ мїтїтєлѹлѹ, картєа-ї пѹрєѹ грєа.
Мєргѹкжндѹ єлѹ а лєпє кѹ канѹ 'нтр'ѹ партє,
Кѹсѹкжндѹ прє дрѹтѹ гѹрѹ, ꙗшї зїтѹ де картє,

Че-ї каде, шї 'ндагъ знѣ вѣтрѣлѣ о ѿа.
 Елѣ дї зиче: „ѿа-о! сѣ тѣ скааш де еа!
 Ns воїс сѣ 'нѣцѣ карше; воїс сѣ фїѣ зїобанѣ,
 Маї бїне орї ге-ар фї, тѣкарѣ шї цїганѣ!“
 — „Dap' де ге копїле? ге ворбешї ашї?“
 Дї зїсе вѣтрѣлѣлѣ кѣндѣ картеа-ї рѣдѣ.
 „Кѣї нѣ шїѣш еѣ карше! ге бїне ар фї!
 Ашнї ашѣ фї алшѣлѣ, л'амїї н'ашѣ шербі!
 Те иорш копїле, карше а 'нѣцѣ
 Кѣї дѣкѣ вѣї крешше тѣлшѣ ше-ї бсквѣ.
 Кѣї шовш ге вїѣлѣ, шї орї кѣше сѣлшѣ,
 Тѣше факѣ знѣ лѣкрѣ аїї ге иѣтѣлшѣ.
 Чїне сѣл де'н лѣкрѣ, нѣтаї дѣкѣшѣ иѣре.
 Вїертї факѣ тѣшасе, албїнеге тїере;
 Кѣлї иѣзескѣ шѣрте; оїле не 'тбракѣ:
 Отѣлѣ дар' се каде шї маї тѣлшѣ сѣ факѣ.
 Шї фѣр' а шїї карше, отс-ї добїшокѣ:
 Тѣше нїтшѣлѣ, шї елѣ сѣл ге локѣ.
 Вѣзвн'аї кѣтѣ алшѣлѣ шре склааї кїнѣешше?
 Шї фѣрѣ крѣцаре кѣтѣ дї адедѣсешше?
 Шїшї кѣвса ге е де аѣ асѣл сѣрше?
 Кѣї нѣ аѣ шїїицѣ, кѣї еї нѣ шїѣш карше!“
 Че фѣкѣ копїлѣлѣ, че се сокотї,
 Стрѣлсе картеа вїне, ла скѣл порнї.
 Елѣ шѣрѣї ленеа, де тоцї іѣвїтѣ фѣ,
 Шї 'нтр'внѣ ашѣ де зїле пре тоцї і'нтрѣкѣ.

75. Очанѣлѣ (мареа чеа маре).

(Дѣпѣ „Ikóna лѣтїї“.)

Очанѣ се афлѣ нѣтаї ҃лѣлѣ, ҃лѣлѣ Антрѣгѣ, че се цї-
 не ла олатѣ, кареле акѣпере маї а треїа парте а сѣпрѣ-
 фецеї пѣтѣлѣлѣлѣ пострѣ, шї Анѣнїцїурѣ тотѣ ҃скатѣлѣ
 дела ҃лѣлѣ полѣ пѣлѣ ла алѣлѣ. Тѣте апеле нѣтїте мѣрї
 сѣлѣлѣ пѣрцї але очанѣлѣ. Кѣ тѣте ачестеа де'н кѣвса
 Антїдерїї челеї марї і-се даѣ чїпчї деспѣрцїѣуре: 1. ма-
 реа Анѣнїцїатѣ де ла мѣзѣ-пѣпте, сѣѣ очанѣлѣ поларїѣ,
 алѣ кѣрѣї мїезѣлѣ Анѣлѣ фѣртѣ полѣлѣ мѣзѣ-пѣпцїалѣ;
 мѣрцїнїле асѣлї очанѣлѣ сѣлѣлѣ: Еуропа мѣзїѣ-пѣпцїалѣ,
 Асїеа шї Амѣрїка. Пе ачестеа се пѣте пѣлѣлѣ кѣ пѣї (корѣ-

вїї) нѣтаї Ан вереле челе маї кѣлѣурѣсе, кѣчї гїаца се
 топеште нѣтаї пе ла Септемѣре. Вѣлѣурїле домпїторїе
 пе ачестѣ очанѣлѣ сѣлѣлѣ скїмѣлѣчїѣсе; чѣлѣ маї домпїто-
 рїѣ есте чѣлѣ де рѣсѣрїтѣ. Челе маї Ансепнате інсѣле
 купоскѣте Антр'ачела сѣлѣлѣ промпїторїе шї пѣтѣлѣ-
 тѣлѣлѣ поѣ; 2. очанѣлѣ апѣсѣлѣ, кареле се мѣрцїнїеште де
 кѣтрѣ рѣсѣрїтѣ кѣ Еуропа шї Афрїка апѣсѣлѣ, де кѣтрѣ
 апѣсѣлѣ кѣ Амѣрїка рѣсѣрїтѣлѣ, де кѣтрѣ мѣзѣ-пѣпте кѣ
 мареа Анѣнїцїатѣ мѣзѣ-пѣпцїалѣ, де кѣтрѣ мѣзѣ зї кѣ
 мареа Анѣнїцїатѣ мѣзѣ-пѣпцїалѣ. Ан марцїнеа мѣзѣ-
 зїѣлѣ а Афрїчеї се Антѣлѣнїеште кѣ стрѣлѣторѣа мѣрїї
 індїче шї пре'н стрѣлѣторѣа лѣї Мѣгеланѣ шї Анѣлѣрѣереа
 са Ан цїѣурѣлѣ прѣмпїторїѣлѣлѣ Хорнѣ кѣ очанѣлѣ мѣзѣ-
 зїѣлѣлѣ. Ан Зѣнеле фїерѣнїцї аре вѣлѣурї рѣсѣрїтѣне, ер'
 афарѣ де ачестеа шї алте вѣлѣурї скїмѣлѣлѣ; вѣлѣлѣ
 (екѣаторѣлѣ) Анѣлѣ Анпарте Ан доѣлѣ пѣрцї, Ан партеа
 мѣзѣ-пѣпцїалѣ атлантикѣ мѣрцїнїтѣ кѣ мареа Анѣнїцїатѣ
 мѣзѣ-пѣпцїалѣ пѣлѣ ла вѣлѣлѣ пѣтѣлѣлѣлѣ, спре рѣсѣ-
 рїтѣ де Еуропа шї Афрїка мѣзѣ-пѣпцїалѣ, ер' де кѣтрѣ
 апѣсѣлѣ кѣ Амѣрїка мѣзѣ-пѣпцїалѣ, — шї Ан мареа етїѣ-
 нїкѣ партеа рѣсѣрїтѣлѣлѣ мѣрцїнїтѣ де вѣлѣлѣ пѣтѣлѣлѣ-
 лѣлѣ пѣлѣ ла мареа Анѣнїцїатѣ мѣзѣ-зїѣлѣ де кѣтрѣ рѣ-
 сѣрїтѣ кѣ Афрїка мѣзѣ-зїѣлѣ, шї де кѣтрѣ апѣсѣлѣ кѣ
 Амѣрїка мѣзѣ-зїѣлѣ; 3. очанѣлѣ індїкѣ, кареле де кѣ-
 трѣ мѣзѣ-пѣпте се мѣрцїнїеште кѣ Асїеа; де кѣтрѣ рѣ-
 сѣрїтѣ кѣ Аѣстрѣліеа; де кѣтрѣ мѣзѣ зї кѣ очанѣлѣ
 поларїѣ мѣзѣ-зїѣлѣ; де кѣтрѣ апѣсѣлѣ кѣ Афрїка. Пе аче-
 стѣ очанѣлѣ домпїскѣлѣлѣ вѣлѣурї кѣ тотѣлѣ деосевїте, нѣнѣ-
 таї Ан деосевїте рѣцїнї, чї шї Ан деосевїте тѣлѣлѣлѣ,
 Антре карїле регѣлатѣлѣлѣ монсонѣ есте чѣлѣ маї купо-
 скѣлѣ. Атѣлѣлѣ асте вѣлѣурї кѣтѣ шї фїреа нѣсѣлѣлѣлѣ астеї
 мѣрї, кареа есте ка сѣтѣлѣлѣ кѣ інсѣле, стѣлѣ шї пе-
 тре марї, адѣче пѣлѣлѣлѣлѣ Ангрѣлѣаре, пїѣдече шї перї-
 кїе (прїмѣлѣлѣлѣ); 4. очанѣлѣ мѣзѣ-зїѣлѣ, кареле орѣ-
 парїѣ се нѣтѣеште очанѣлѣ чѣлѣ маре. Ачестеа афарѣ де
 кѣте-ва грѣне де інсѣле асїатѣче шї амерїкане, кѣпрїнде

маї то́те і́нс҃уле Аустра́ліеі. Се Ашпарте Аи океану́лѣ мѣзъ-попціалѣ пжнѣ ла трóпикулѣ ракулѣ; Аи океану́лѣ межлочіѣ сѣѣ ма́реа лініштїтѣ Аитре Аи́ве трóпичеле шї адеврату́лѣ океанѣ мѣзъ-зіѣалѣ дела трóпикулѣ цапулуї пжнѣ ла ма́реа Аигі́зцатѣ мѣзъ-зіѣалѣ; 5. океану́лѣ Аигі́зцатѣ мѣзъ-зіѣалѣ, сѣѣ океану́лѣ поларїѣ Аи ці́урулѣ полулї мѣзъ-зіѣалѣ пжнѣ ла градулѣ 60 де лы́циме мѣзъ-зіѣалѣ. Пе ачеста дела Коокѣ шї пжнѣ астѣ-зі есте кы пепутїнцѣ а се плутї де'н ка́уса гї́зцурїлорѣ шї грѣмезілорѣ де гї́зцої, а Фортзпелорѣ шї а пегурелорѣ.

76. *Зріашулѣ шерпїлорѣ.*

(Дзуп „Ikoná lami“.)

Аи пѣрціле мѣзъ-зіѣале, унде Ашперїулѣ анімалелорѣ шї алѣ пжнтелорѣ по́ртѣ унѣ кърптерїѣ де фелїулѣ челѣ маї тѣрецѣ, а Аизестратѣ фі́реа пжнѣ шї пре шерпї кы путере шї Фрумсе́цѣ деосевїтѣ. Аисѣ зріашулѣ шерпїлорѣ Аї Аитрече пре тоці Аи тѣрїме шї путере. Астѣ шерпе арѣ канѣ ротундѣ, лыгѣрецѣ, шї спї-пареа Аї Аифѣцише́зѣ челе маї Фрумбóсе колорї. Фїндѣ крескутѣ деплїшѣ, есте де патру-зечї пжнѣ ла чїнчї-зечї де палме де лыгѣ, шї кжтѣ унѣ омѣ де грóсѣ; гура лї чеа ларгѣ арѣ дїнії ма́рї. Де ар авѣ елѣ не лжнѣ івці-меа-шї чеа естраordenарїѣ, кы кареа се свїе пре чеї маї палці копачї, не лжнѣ путереа мушкїлорѣ шї не лжнѣ тѣрїме-шї, Аикѣ шї венїулѣ шерпелї сунѣторїѣ: атун-чї ар фї челѣ маї Аифрїкошатѣ шї маї нерїкїосѣ (прї-междїосѣ) душманѣ алѣ óменїлорѣ. Шерпеле зріашѣ се афлѣ Аи India рѣсѣрїтѣнѣ, Аи Амерїка мѣзъ-зіѣалѣ шї Аи Африка. Елѣ Ашї пжндеште прада Аи пѣдурї сѣѣ Аи лóкурї молшштїнбóсе, ла каре Ашпреціураре Ашї Аиколѣчеште партеа де'н апої а трупулї, ер' капулѣ шї-лѣ рїдікѣ Аи сусѣ пжндїндѣ Ашпреціурѣ Аи то́те пѣрціле. Зѣрїндѣ вре о вїетате де соїѣ маї ма́ре, Аї аштѣптѣ апронїчїу́пеа, се аржнѣ кы то́тѣ грѣтатеа трупулї сѣѣ

ка о сѣдѣтѣ песте праѣ-шї, о Аифѣшурѣ кы трупулѣ сѣѣ ашї кжтѣ кы маї по́те свѣпа, шї Аи ачестѣ кїпѣ о сфартѣ. Газеле шї анімалеле маї ма́рї, ва кїарѣ шї вї-волулѣ шї Аифрїкошатулѣ тігру, де шї нумаї дзуп о лып-тѣ Аиделунгатѣ, тотушї Аї рѣмжнѣ праѣ. Аи дешертѣ сжнтѣ то́те опїтелеле тігрукї, Аи дешертѣ плеснеште елѣ кы кóда Аи а́ерѣ; ўрлетулѣ лї, че есте Аиспї-мжнѣчїу́пеа локїиторїлорѣ де пѣдуре, е нумаї унѣ семнѣ алѣ пепутїнцї лї. Шерпеле Алѣ пѣдуршѣ кы грѣтатеа са, Аї Фржнѣ бóселе кы путереа чеа Аифрїкошатѣ. Сунпжндѣ-шї душманулѣ, Алѣ Аикїте не Аичетѣ. Дзуп унѣ асѣмене оспїцѣ рѣмжне кжт-ва тжнпѣ злїкндѣ фѣ-рѣ мїшкарѣ, шї де-лѣ афлѣ вре унѣ омѣ Аи ачеа пусѣ-чїу́пе, се по́те апронїа фѣрѣ Фрїкѣ сѣ-лѣ омóре.

77. *Флорїле.*

(De I. Eliade.)

Флорї, а кжнпжлї Фрѣсѣцѣ, вої, че окїї Аидзлчїцї, Венїцї, зѣгрѣвїцї пжнжнѣлѣ, Аи тотѣ локжлѣ рѣсѣрїцї; Нѣ рѣмжнѣцї пре'н пѣлате, пре'н грѣдїні нѣ в'адзнацї, Преа вѣсела вóстрѣ фацѣ не-аколó нѣ о 'нтрїстацї; Чї 'н сжнѣлѣ челѣ калдѣ шї фрѣдѣлѣ алѣ пѣтѣреї вѣ івїцї, Аколó рѣсѣдѣтѣ крештецї, стацї, перїцї, вѣ рѣпоїцї. Аїчї Аифрѣсѣцацї дрѣтжлѣ злї ізте кълѣторїѣ, Ер' де'нкóче орпацї зшвра, сомжлѣ сїмжлѣлї пѣсторїѣ. Аиформацї-вѣ 'н вѣкете, не Флора Аикѣнїзрацї, Пїентжлѣ знеї пѣсторїце, капжлѣ вої Аикоронацї. Лжн'а ржжлї тѣрїшѣрѣ сѣ вѣ пжакѣ не'нчетатѣ А 'неоцї пре мѣрїторїжлѣ лініштїтѣ-шї 'ндестжлатѣ. Пѣдѣрїле, тѣнцїї, кодрїї, то́те вої ле колорацї; Пре червѣ, кѣпрїорѣ 'н фѣгѣ одїхнїцї, дешѣрїкошатї. Ла флѣтѣрѣ фїцї-ї вої лѣгжнѣ, сѣ се мїшче не'нчетатѣ; Л'алта 'н сворѣ сѣ факѣ кѣрте, кжндѣ не-зна с'а ашезатѣ. Де-а зѣфрїжлї сѣфларе Аитре вої кжндѣ вѣ пжесацї, Траѣцї кѣтрѣ вої алїна, шї-а ста жосѣ нѣ о лѣсацї.

78. Аїа сѣѣ брѣдиухлѣ.

(Дъизъ „Ikoná лъмїї“.)

Трѣухлѣ астѣи анімалѣ лѣнешѣ есте ротѣндѣ; печіоре лѣе де'напої сѣлѣ тѣлѣ маї лѣнце декѣтѣ чѣле де пѣиште; елѣ се сѣиѣ фѣрте сегурѣ не копачіѣ, авѣндѣ үнѣи фѣрте асѣцїте, шї, възжандѣ-се сѣлѣ, тѣлѣкѣ кѣ лѣкоміѣ нѣ нѣмаї пѣмѣле, чї шї фрунзе лѣи. Елѣ аре фацї тїкѣ шї сѣжлѣ, окїї мїчї, пегрї, лѣндѣшїцї, лѣ кѣтѣ старѣа лѣи де'н афарѣ не аратѣ, кѣ есте үнѣ анімалѣ пѣферїчїтѣ шї сѣферїторїѣ. Пѣрѣлѣ лѣ вѣрфѣлѣ капѣлѣи есте сѣврлїтѣ; вѣлѣпа лѣнѣгѣ де колѣре чѣлѣшїѣ шї дѣсѣ маї тѣлѣ не спате. Лѣтѣ спїцѣле астѣи анімалѣ се потѣ деосевї преа үшорѣ; спїца лѣтѣїа аре кѣте трѣи үнѣи лѣнце шї фѣрте асѣцїте ла фїѣ-каре пѣчїорѣ; ѣр' а доѣа спїцѣ аре нѣмаї кѣте доѣѣ үнѣи.

Кїршперѣ, рѣзиматѣ не спѣсѣле үнѣи Амерїканѣ, не аратѣ нїште атѣрѣште кѣрїбѣ дѣспре спїца лѣтѣїа а астѣорѣ анімале, нѣмїтѣ Аїа. Елѣ зїче, кѣ астѣи анімалѣ аре грѣсїмеа үнѣи мотанѣ; мїшкареа лѣи дѣла үнѣ локѣ ла алѣлѣ есте тѣрѣшї шї ашá де'нчѣтѣ, кѣтѣ о дїстѣлѣцѣ де оптѣ стѣлїцїнї де-авїа ар нѣтѣ-о мѣрѣе лѣ доѣѣ зїле; де ачѣеа і-с'а шї датѣ нѣмѣле де лѣнешѣ. Елѣ шѣде маї тѣлѣ лѣ вѣрфѣлѣ копачїлорѣ, трѣвїндѣ-ї шї ла сѣлїшї шї ла коборжшї кѣте доѣѣ зїле. Кїпѣрїле сѣѣ тежлѣчѣле, кѣ карїле се пѣте апѣрá лѣ кѣтѣра дѣштанїлорѣ, сѣлѣтѣ доѣѣ: лѣтѣїѣ нѣтереа, чѣ о аре лѣ пѣчїоре, цїнѣндѣ кѣ атѣта червїчїе ачѣеа, чѣ апѣкѣ лѣтѣре дѣнѣсѣле, кѣтѣ е лѣ старѣ маї вїне сѣ тѣрѣ де фѣме, декѣтѣ сѣ лѣсе; а доѣа аѣрѣлѣ сѣѣ кѣтѣтѣтура лѣи чѣа лѣндѣшїторїѣ: кѣчї цѣлїтїндѣ окїї асѣпѣра пѣрсѣнїѣ, чѣ ар авѣ де кѣѣтѣ сѣ-ї факѣ вѣре үнѣ рѣѣ, пѣрѣвѣче лѣтѣр'жнѣа кѣтѣшїтїмїре, де ар фї кѣтѣ де таре ла їнїтѣ, лѣкѣредїцѣндѣ-о, кѣ елѣ есте үнѣ анімалѣ пѣтѣрѣвїкѣ; лїпсїтѣ де орї чѣ тежлѣкѣ, пѣр'н каре ар нѣтѣ сѣлїпѣрá пѣре чїне-ва.

Ла колѣцїлѣ де'н Карѣацїне се аѣвѣсе үнѣ асѣмене анімалѣ пѣ'нтрѣ маї тѣлѣ черкѣрї. Маї лѣтѣїѣ і-се арѣпкѣ үнѣ вѣѣцѣ лѣнѣгѣ сѣв пѣчїоре, шї пѣ'нтрѣ ка сѣ і се пѣтѣ скѣте де сѣв пѣчїоре, се нѣсе орїзонѣлѣ пѣре дої парї, асѣелїѣ стете елѣ спѣнѣзуратѣ лѣ аѣрѣ шї фѣрѣ сѣ лѣсе вѣѣлѣ патѣрѣ зѣчї де зїле, үтѣжандѣ-се пѣкѣрѣматѣ ла ачѣї чѣ-лѣ пѣрївїаѣ, шї лѣндѣлѣкѣндѣ а дѣсе орї пѣре тѣлѣцї пѣрївїторї а авѣ кѣтѣшїтїмїре де пѣпорѣчїга-ї старѣ, лѣ кареа се афлá, дѣпѣ ачѣеа лѣлѣ пѣсѣрѣ ѣрѣ жосѣ, шї лѣсарѣ үнѣ кѣле асѣпѣрѣ-ї. Аїа апѣкѣ пѣре кѣле ашá де кѣтѣлїтѣ кѣ пѣчїорѣле, шї-лѣ цїнѣ ашá де лѣндѣлѣнѣгатѣ, лѣ кѣтѣ пѣрїрѣ лѣтѣвїї де фѣме лѣ астѣ старѣ.

Дѣкѣ се кáѣѣрѣ астѣи анімалѣ пѣре вѣрепѣ копачїѣ, рѣтѣжпѣ аколѣ пѣжлѣ чѣ-ї тѣлѣкѣ тѣте пѣмѣле шї фрунзе. Шїї снѣлѣ, кѣ ачѣстѣ анімалѣ, спѣре а-шї скѣрта тѣлѣлѣ, чѣ се чѣре спѣре коворѣре де'н копачїѣ, пѣрѣфѣрѣште а се арѣпкá де аколѣ жосѣ апѣратѣ фїїндѣ де вѣтѣтѣчїүне пѣр'н вѣрѣтѣнїтеа шї дѣсїмеа вѣлѣпѣ сале. Анімале ле ачѣстѣа лѣкѣрѣ маї тѣлѣ пѣнѣтеа, шї даѣ цїпѣте фѣрте дѣлпичѣ.

С'а овѣсѣрватѣ, кѣ астѣи анімалѣ пѣрїнсѣ пѣтрѣче акѣ-цѣндѣ-се пѣкѣрѣматѣ пѣре копачї, шї-шї пѣстрѣзлѣ пѣскїтѣвѣте тѣте лѣнсѣшїетѣцїле шї дáтїпѣле, чѣ ле аре лѣ сѣлѣвѣтѣчїѣ.

79. Траїхлѣ цїганїлорѣ.

(De B. Alexandri.)

Нѣ шїтїѣ де аї лѣнсѣмнатѣ вѣре одатѣ кѣртѣпѣре цїганїлорѣ, шї де аї вѣре о ідѣе лѣшѣрїтѣ асѣпѣра вїѣѣпѣрїї кѣрїбѣсе а ачѣстѣи пѣпорѣ пѣматѣ, чѣ се пѣртѣ пѣкѣрѣматѣ кѣ тѣтѣ авѣреа са де'н кѣтпѣ лѣкѣтп, де'н сатѣ лѣ сатѣ, де'н кодрѣ лѣ кодрѣ. Фїѣ-каре цїганѣ лѣшї аре кѣртѣлѣ фѣкѣтѣ де'н маї тѣлѣ вѣкѣцї де цѣлѣрї афѣмате шї о кѣрѣцѣ кѣ рѣтеле палте, чѣ-ї шѣрѣвѣште де кѣлѣшї сѣв кѣртѣ, кѣндѣ се опѣрште, шї лѣ каре лѣшї пѣртѣ тѣтѣ фамїліеа шї

то̀те у̀пелтеле, кжндѣ кълътореште. Пушкинѣ, вестигулѣ
поетѣ русескѣ, зиче ꙗко поема са: „циганиѣ“, трѣдѣхъ de
A. Donichѣ:

Мъгарѣ 'н епинаре дѣкѣ
Копиѣ миѣ, ер' чеѣлалѣ,
Фемеѣ, фете ши вѣрваѣ
Дѣпъ карѣ не жоеѣ се дѣкѣ:
Тоѣѣ петечиѣѣ, дѣсвръкаѣ.
Че веселе! кжнтаре!
Че вѣрве ши вѣетѣ таре!
Рѣкпеште-зрѣлѣ, кжнѣ латрѣ,
Скѣрцѣе не зпса рѣтѣ.

ꙗко адеврѣ нѣ есте привѣлиште маѣ дешенцатѣ ши
маѣ ориѣналь, дѣкжтѣ а у̀неѣ чете de циганѣ ма друштѣ.
Жуделе ку варва алѣв ши ку фаца негрѣ мерѣе пре у̀нѣ
калѣ пагѣ (петатѣ) ꙗкпѣнте, ꙗмѣрѣкатѣ ку цѣубеѣ рѣшиѣ,
ши ꙗкквѣциѣратѣ de трѣѣ сѣѣ de патрѣ циганѣ вѣтржнѣ ка
ши джисулѣ, сериѣши, пуртжндѣ цѣубеле алѣвастре ꙗккисе.
Еѣ сжнтѣ кжндѣкторѣѣ кѣрѣванеѣ ши тотѣ одаѣтѣ сватулѣ,
че жѣдекѣ ши хотѣреште кѣуселе ши не 'нвоелеле ꙗстре
чеѣлалѣ циганѣ. Дѣпъ джншиѣ винѣ ꙗко шѣрѣ шѣлѣме de
карѣ палте ши пѣне de копиѣ, de пурѣѣ, de фоѣ, de стрѣн-
це ш. а., кѣчѣ циганулѣ нѣ по̀те фѣрѣ стрѣнце. Циганулѣ
ши стрѣнцеде сжнтѣ фѣкѣциѣ у̀нѣлѣ не'птрѣ алѣулѣ. Ку
кжтѣ есте цѣубеѣа маѣ ферфелѣтѣ, ку атжта есте цигану-
лѣ маѣ фудулѣ, ши кжндѣ ꙗко трѣче нѣрѣулѣ пре'н кѣчѣулѣ,
атѣнѣа-ѣ паре, кѣ по̀ртѣ корѣнѣ, ашѣ-ѣ фѣреѣ луѣ: ꙗко
плаче сѣ-лѣ ватѣ вжнтулѣ ши сѣ-лѣ арѣѣ сѣреле, ши ка
сѣ-ши пѣнеѣскѣ ачеѣ пѣчере, се дѣсвракѣ а дѣсе орѣ ꙗк-
пѣ ма врѣѣ; атѣнѣа сѣ-лѣ веѣѣ кжтѣ есте de вѣселѣ, сѣ-
лѣ аѣѣ кжштѣ кжнтѣ, кжтѣ ꙗко цѣне гура, паре, кѣ тотѣ
лѣтеа-ѣ а луѣ.

Ма у̀пеле чете се вѣдѣ вѣтржнѣ гѣрѣвоѣ кулкаѣ ꙗко
кѣрѣце, ꙗкжнѣдѣ-се ма сѣре, не лжнѣ еѣ у̀рнеѣзѣ не жоеѣ
тѣтѣ фѣшѣлеѣ, фемеѣ ку копиѣ ꙗко вѣраѣ; фете ку кофе
алѣе ꙗко капѣ, фѣлкѣѣ трѣгжндѣ у̀ршиѣ дѣпъ сѣне, каѣ,
мжнѣѣ, вачѣ, кжнѣ, тоѣѣ вѣлѣкѣ ма у̀нѣ локѣ, тоѣѣ грѣндѣ,

рѣкжндѣ, рѣжжндѣ, некежжндѣ, у̀ржжндѣ ши ꙗкпжндѣ
кжнши de у̀нѣ сѣротѣ сѣлѣвѣтекѣ, че дѣ фѣорѣ. С'а ов-
сѣрватѣ, кѣ циганѣ аѣ ѣубѣре дѣосевѣтѣ кѣтрѣ каѣ паѣѣ
ши вѣлѣцаѣ. Ачѣста ꙗкжѣ есте у̀нѣ секретѣ алѣ густѣлѣѣ
цѣгѣнескѣ, кареле нѣ се по̀те еспѣлѣка фѣрѣ нѣмаѣ дѣрѣ
пре'н проверѣвлѣ лѣтинѣ: de gustibus non est disputandum.

Прежжтѣ сжнтѣ циганѣ вѣрѣнѣчѣ de привѣтѣ ꙗко кѣлѣ-
торѣѣле лорѣ, пре атжта сжнтѣ de кѣрѣѣсе дѣскѣлекѣрѣле
лорѣ. Пушкинѣ фаче о дѣскрѣере вѣѣ de о дѣскѣлекѣтурѣ
цѣгѣнескѣ:

Еѣ аѣтѣ-зѣ ет'аѣ рѣмасѣ
Ла малѣ de-аѣпѣ не'птрѣ масѣ.
Кѣ цѣле рѣнте-аѣжмате
Кѣрѣцѣле ле 'нѣлѣскѣ
Пе de-аѣспра ꙗкп' ма рѣте:
Фемеѣле-аѣоѣ гѣтескѣ
Мжнкарѣ реѣ ши се пѣнѣ
Бѣлѣчѣ не лжнѣгѣ чѣзѣнѣ.
ꙗко дѣшѣртаре се веде
Кжштѣ пѣскѣ каѣѣ ерѣвѣ верде.
Дѣпъ кѣртѣрѣ шедѣ легаѣѣ
Зрѣшиѣ чеѣ вѣне 'нѣѣцаѣѣ.
Черте, зрѣте, стрѣгарѣ,
Местекате кѣ кжнтаре,
Рѣсѣпѣтѣ de фѣерѣрѣе,
Аѣзрѣескѣ лата кжншиѣ.

Кжштѣ с'аѣ ашезатѣ апрѣне de вреѣнѣ орашѣ сѣѣ са-
тѣ, ꙗкодѣтѣ пурѣдѣ вѣрѣваѣѣ сѣ вжнѣ држмѣе, ковѣѣѣ,
лѣкѣте, фусе ш. а. Циганѣеле вѣтржне се дѣкѣ сѣ спѣѣѣ
de порокѣ, сѣ арѣнѣе воѣѣ, сѣ деѣ ку чѣѣрѣлѣ сѣѣ сѣ кѣѣте
ꙗко пѣлтѣ фетелорѣ рѣжжне не ма касѣ; фѣлкѣѣѣ мерѣѣ de
жѣкѣ у̀рѣулѣ пре'н кѣрѣѣле воѣарѣлорѣ, ши нѣмаѣ невесте-
ле рѣжжнѣ ма кѣртѣрѣ, ка сѣ гѣтѣскѣ de мжнкарѣ, некжн-
дѣ копиѣ лорѣ алѣрѣгѣ голѣ не кжншѣ жѣкжндѣ тапанаѣа.
Ерѣ кжндѣ се ꙗкторѣкѣ ку тоѣѣѣ а касѣ, атѣнѣа сѣ аѣѣѣ
рѣкпѣте de копиѣ, че черѣ мжнкарѣ; лѣтрѣте de кжнѣ алѣн-
гаѣѣ дѣла чѣѣѣнѣлѣ ку мѣтѣлѣга; некезе de каѣѣ адѣшѣ de
ла пѣскѣтѣ, кжнтѣче de фемеѣ вѣтржне ши de фете марѣ,

че се авторкѣ дела сатѣ ши де'н лупкѣ дела кулесѣ де
фраце, сведѣ, черте, ваете, хохоте, кіоте, сѣпете де кобзе
де скринче, де држмве: тоѣ ачестеа ла олатѣ ридікндѣ-
се ан аерѣ де одатѣ ку фумулѣ, че есе де сув фѣз-каре
кортѣ. Ши пѣципѣ маі ан уртѣ, кутѣ а апусѣ сореле;
кутѣ с'аѣ стѣнсѣ фобкурѣле, паре, къ нечѣ п'аѣ маі фостѣ,
нечѣ пѣ маі сжнтѣ. О тѣчере аджкѣ домпеште престе
тогѣ; оменѣ ши вѣтеле, тоці пѣсѣзѣ, пѣмаі кжнѣ се аѣ-
дѣ лѣтржндѣ ла лупѣ.

80. Zъводѣлѣ.

(Дѣпѣ „Ікоѣа лѣмѣ“.)

Астѣ анімалѣ се кѣпѣште ушорѣ пре тѣрѣмеа капѣ-
лѣ, не урекѣле мѣче плѣошѣте, ши не вузеле тарѣ, че сжн-
зурѣ ан жосѣ. Се афлѣ маі мѣлѣ фѣлѣурѣ де зѣнозѣ.
Де не пѣтѣрѣлѣ асторѣ мѣлѣ фѣлѣурѣ се пѣте кѣпѣште
ши фѣлѣурѣтатеа шервѣціулѣ астѣ анімалѣ. Ансѣшѣе-
тѣцѣле челе маі ансѣснпате але кжпелѣ сжнтѣ: іѣцѣмеа
мерсѣлѣ, нѣтереа мѣшкѣарѣ, аѣерѣмеа мѣросѣлѣ, прече-
переа ши крѣдѣнѣца не'фржнѣвѣрѣ кътрѣ домпѣ-сѣѣ, ан
скѣртѣ: елѣ есте анімалѣлѣ, дела каре чѣретѣ маі мѣлѣ
шервѣціѣ. Ла попорѣле, че трѣескѣ пѣмаі ку вжнатѣлѣ,
прекутѣ ши ла ачелеа, ла карѣле а ажѣнсѣ вжнатѣлѣ а фѣ
о окупѣчѣѣне фѣнѣціалѣ не'птрѣ чеі маі авѣці, андѣторѣ-
чѣѣнеа маі де фрѣпте а кжпелѣ есте, сѣ ажѣте пре омѣ
ан дескоперѣчѣѣнеа, адѣртѣкѣчѣѣнеа ши прѣнзѣчѣѣнеа вж-
натѣлѣ; фѣндѣ къ ажѣторѣлѣ, че се чере дела кжпѣ, се
скѣмѣѣ дѣпѣ пѣтѣра вжнатѣлѣ, ши фѣндѣ къ ансѣшѣе-
тѣцѣле, че се черѣ дела елѣ, се десѣлѣскѣ пре'н крѣште-
ре ши девѣнѣ дѣпѣ ачѣеа ерезѣтарѣе (моштѣнѣторѣе): де
ачѣеа с'аѣ форматѣ атжѣеа фѣлѣурѣ деосевѣте де кжнѣ, кж-
те фѣлѣурѣ де вжнатѣ се афлѣ.

О алѣ аплекѣчѣѣне а кжнѣлорѣ, кареа акѣмѣ а десѣ-
іѣцат'о пѣнѣтареа чѣвѣлісѣчѣѣнѣ, ерѣ одѣнѣорѣ прѣнзѣчѣѣ-

неа оменѣлорѣ. Ан тжмѣурѣле трекуте се шервѣаѣ оме-
нѣ ку кжнѣі спре прѣнзѣчѣѣнеа фѣрѣлорѣ, ши ан Амѣрѣка
се антеѣвѣнѣца ачѣстѣ тежлѣкѣ вѣрѣбарѣ, пѣнѣте де кжѣѣ-
ва анѣ, спре прѣнзѣчѣѣнеа негрѣлорѣ, карѣі фѣѣндѣ де
склѣвѣе се аскѣндеа пре'н пѣдѣурѣ. Ачѣштѣ кжнѣ, ан карѣі
десѣлѣсе о ангрѣціѣре деосевѣтѣ пофта де сжпѣе де'н ѣе-
пѣрѣчѣѣне ан ѣепѣрѣчѣѣне, ажѣнсѣе а фѣ ан рѣсѣоѣе
ажѣторѣлѣ домпѣлорѣ сѣі. Стрѣвѣонѣ зѣче, къ кжнѣі де
Брѣтанѣеа аѣ фостѣ антеѣвѣнѣцаці ан рѣсѣоѣеле ку Галѣі,
пѣ антр'улѣ тжмѣ ан рѣсѣоѣеле Амѣрѣчѣеі ку Іспанѣі.

81. Чѣшѣѣѣеа Дѣренѣшѣаінѣ ан Аѣсѣтрѣеа.

(Дѣпѣ „Ікоѣа лѣмѣ“.)

Ла рѣнеле астѣ чѣтѣѣѣ дѣкѣ маі мѣлѣ кѣрѣрѣ
ржпѣсе. Ажѣнжндѣ сѣсѣ пре рѣнѣе, се веде кѣарѣ ка
антр'о аджѣчѣме мѣка чѣтате Дѣренѣшѣаінѣ, прѣпѣрѣтатеа
Прѣнѣпѣлѣі Старѣнѣверѣгѣ, ашезатѣ кѣарѣ пре малѣлѣ Дѣ-
ѣрѣі. Астѣ чѣтѣѣѣе, кареа а фостѣ одѣнѣорѣ уѣа де'н че-
ле маі тарѣ але Авѣстрѣеі, фѣртѣ уѣѣ трѣнѣгѣѣ, а кѣрѣѣа
темѣлѣ (ѣасѣ) стѣ де'н чѣтатеа антѣрѣтѣ ши анкѣѣѣѣ-
ратѣ ку зѣдѣурѣ ши ку тѣрѣурѣ, ер' чѣелѣлѣте доѣѣ лѣнѣі де
зѣдѣурѣ ши тѣрѣурѣ, че се антѣндѣ ан сѣсѣ де'н а дрѣпта
ши де'н а стжпга пжпѣ ла нѣпѣлѣ анпреѣнѣрѣі лорѣ. Пе
дѣлѣ есте чѣтѣѣѣеа. Зѣдѣурѣе еі сжнтѣ фѣрте рѣнѣте,
десѣѣкжндѣ-сѣ ши акѣмѣ пѣрѣці антрѣці. Асѣмене се
кѣпѣскѣ маі мѣлѣ урѣе де колѣне ши анфрѣмѣсѣѣрѣі гѣ-
тѣче, прекутѣ ши ѣѣѣѣ де зѣгрѣѣеле пре пѣрѣці, маі
алѣсѣ ан тѣрѣлѣ чѣлѣ деспре чѣтатеа Лѣоѣенѣ. Чѣтѣ-
ѣѣеа ачѣста есте антрѣ алѣтеле фѣшѣматѣ ка прѣнсѣореа ре-
ѣелѣ Ангрѣеі, Рѣкардѣ ку прѣнѣмѣчѣѣнеа „Інѣтѣ де лѣѣ“,
ан урѣма черѣтеі ескате антрѣ елѣ ши антрѣ Леѣполдѣ VI,
нѣмѣтѣ чѣлѣ ѣѣртѣосѣ, Архѣдѣѣеле Авѣстрѣеі, ла анпреѣсѣ-
рѣчѣѣнеа (асѣдѣѣѣѣнеа) чѣтѣѣі Пѣтоломѣеа. Леѣполдѣ VI
стрѣѣѣтжндѣ ла ачѣа анпреѣсѣрѣчѣѣне пре'н десѣмеа пѣ-
гжнѣлорѣ, ку вѣтежѣе ши кураѣѣѣ неасѣмжнѣѣѣрѣѣ, тѣкарѣ

къ вестинтеле луй ераѣ атжтѣ де петате де сжце, кжтѣ сжцеле ꙗкоперіа чингѣтореа савіеі; de unde a primitivă marka Austriei colorime: алѣ, ши рошиѣ, ши ꙗтржндѣ ꙗко четате а ꙗтпѣнтатѣ флѣмѣра Австриеі пре зидѣлѣ четѣцїі; ꙗко Рїкардѣ порѣчї ꙗтрѣ сѣтецеа са, съ се деа жосѣ ачеа флѣмѣрѣ. Прїнципїі чеї де сѣв флѣмѣра крѣчїі алїнарѣ черта ачѣста; ꙗко окѣжѣнеа аѣсе калїна рѣсѣѣчїї асѣра дѣштанѣлї. Плекжндѣ Рїкардѣ ку алїацїі сѣї кѣтрѣ Европа, фѣ арѣкатѣ де о фортѣнѣ ла цѣрѣѣ Дѣлмациеі. Елѣ сперѣ, къ ва стрѣвате некѣпосѣѣтѣ ла Браѣнсѣвїѣ, ла кѣштатѣ-сѣѣ Епрїѣ Лѣулѣ. ꙗко сѣ фїндѣ дескоперїтѣ ꙗко актѣ кѣлѣторїе, се прїнсе ла 20 Зечевре 1192, асѣтпжндѣ-ї-се четѣцѣеа, Дїренштѣнѣ де ꙗкїсѣре, ѣнде, тѣкарѣ сѣв назѣ, тотѣшї фѣ трѣтатѣ ка ѣнѣ реѣе. Дѣнѣ кѣт-ва тѣжпѣ се рѣскѣпѣрѣ де аколо ку о сѣтѣ де 60.000 де марѣ дѣ арѣнтѣ, че фѣче песте 200.000 де гѣлѣвѣнї.

82. Мѣца селѣашекѣ ши шїгрѣлѣ. (Фѣбѣлѣ.)

(Де Грегорїѣ Алесандрескѣлѣ.)

Џнѣ мотанѣ сѣѣ пїсїкѣ,
De'n doѣѣ нѣ штїѣ каре,
Necї mare; necї преа мїкѣ,
Dar' фѣрте тѣжкѣторїѣ,
Ши de'n соїѣлѣ ачела, че 'н пѣдѣрї локѣште,
Ши не копачї трѣште,
Вѣзѣ знѣ тїгрѣ маре
Трежжндѣ не о кѣраре.
De cѣсѣ de ne гїндарїѣ, ѣнде ерѣ ѣркатѣ
Пїсїка сокотї,
Кѣ-лѣ пѣте ꙗгрозі;
Ши фѣр' а пїерде тѣжпѣлѣ се адресѣ ꙗндатѣ
Ла тїгрѣ, че тречѣа
Dar' cѣсѣ нѣ о ведеа:

En cѣї, те rogѣ, аѣѣнѣ, жѣжне! de ne жосѣ,
Kare те сокошесїтї,
Кѣ нѣ штїѣ гїне ешїї:
Мѣлдрїеа, ге арѣѣ кс пої, е де прїсѣсѣ.
Шшї de'n ге neatѣ тѣ шрагѣ, ши къ сѣрѣбснїі мїѣ
Сѣлшѣ фїї de Dsmnezeї?
Netspїшорїї шѣѣ de'n герїѣ кжндѣ аѣ фѣѣшѣ,
Cѣб nste де пїсїге ꙗко лсте аѣ шрїшѣ,
Пресѣѣ ерїшеснї ꙗко шѣтїле ꙗко тѣрескѣ,
Шї нїште шїгрїі мїгї кс пої се цѣрїсескѣ!
— „Дѣкѣ сѣрѣбснїі шїї кс шїне сѣтѣлѣ,
Nestїшшїѣ ерѣ прошїї кжѣ лорѣ се ꙗкїнѣ,
Рѣсѣнее тїгрѣлѣ мїѣ, „ер' дѣкѣ аѣ авѣшѣ
Вр' snѣ тѣрїшѣ ксноксшѣ,
Че-ва dsmnezeескѣ,
Ашнїі еѣ те кѣсескѣ,
Шї не'шѣрѣ сѣареа шѣ де тїлѣ сѣлшѣ цѣшрѣсѣ,
Кѣї, де-орѣ фї, кѣше сѣї, гѣ! преа рѣѣ аї ажѣсѣ.“

Деш мѣлѣ аѣ зїе'о, еѣ тотѣ о маї зїкѣ:
„Мѣрїеа сѣрѣбснѣ, пре сѣрѣбснї гїншесїте;
ꙗко дешершѣ нешшѣлѣ кс еа се фѣлеште,
Кжндѣ е, ксѣ се 'ншѣтїлѣ, знѣ отѣ де нешїкѣ.“

83. Копїшѣлѣ (томїѣлѣ).

(Дѣнѣ „Ікѣна лѣмїї“.)

Ачестѣ ашїмѣлѣ есте ѣшорѣ, сїрїнтѣнѣ ши фѣрте не-
аѣтѣпѣрѣтѣ, петрежжндѣ-шї тѣжпѣлѣ ꙗко фелїѣрїте сѣ-
рїѣѣ ши стрѣжѣѣѣѣѣ; аре пѣтѣрѣ вѣлжндѣ ши сѣпѣсѣ;
тотѣ трѣпѣлѣ есте де колѣре пѣгрѣ, афарѣ де фѣѣѣ, ка-
реа-ї де колѣре трѣндѣфїрїѣ ꙗко сѣсѣ. Копїѣлѣ н'аре печї
кѣшѣ дѣѣѣте ла тѣжне-шї, нѣмаї нїште крескѣѣѣѣѣ, че
ѣнѣ локѣлѣ дѣѣѣѣѣѣѣѣ. Елѣ локѣште ꙗко пѣдѣрїле
Амерїѣѣ мѣзѣ-зїѣале. Копїѣа фѣтѣ кѣте дої пѣї сѣѣ
кѣте ѣнѣлѣ де одѣтѣ, не каре-ї пѣртѣ ꙗко спѣте. Џн
асѣмене ашїмѣлѣ а веѣѣѣѣ ꙗко статѣлѣ домѣстїѣѣѣѣѣ-
ѣї ку о веѣѣѣѣѣ фѣрте ашїкалѣ. Де-ї лѣгѣ ѣне-ва печїѣ-
реле де пѣнѣте: атѣѣѣ алѣргѣ ку челе de'n апої ку атѣѣ

ушуринць ші ашá де ʎиделунгѹ, ка ші кутѹ ар фі ʎи стареа са чеа фíрескѹ. Ку тóтъ вʎидѣца пѣтурей лорѹ, тóтъ ну-сѹ липсиці печі декумѹ де ачеá пѣтрундере вíклѣпъ, пре'н кареа се деосевеште спица лорѹ де челелалте. Де се афлѹ копíтулѹ ʎи цара локунцеі сале атѣкатѹ де чине-ва, сѣѹ пригонíтѹ: атунчі се кацърѹ ку чеа маі mare ушуринць пре вреунѹ алѣтжѣѹ орí портокалѹ, ші де кум-ва се vede ұртърíтѹ ші аколó: атунчі рунпе ратíи коначíулѹ ші-í арѹнкѹ ку о гíвѣчíе мíнуватѹ ʎи капулѹ дѹшманулѹ. Кѣте одатѹ ʎатревуíнецѹ спре рѣ'тпíнсулѹ дѹшманулѹ ші алте тежлóче; ʎисѹ ʎатр'ачесте ʎшпрецíурьрí ʎшí íа нíште пѹсечíѹнí фóрте курíосе ші дешенцате, ʎвѣтѹ десфѣтѣзѹ фóрте мултѹ пре прівíторí. Ну-трецѹлѹ прíнципалѹ алѹ асторѹ момíце сѣтѹ пóмеле ші рѣдѣчíеле, ер' ʎи липса ачестора, прекумѹ спунѹ ѹнíи кѣлѣторí, тѣжлѣкѹ шí пеште, пешкíндѹ-лѹ ку кóда.

Кѣндѹ вреѹ копíціи сѹ фуре че-ва: атунчі ашѣзѹ, ка шí алте момíце, вʎндíторí не ла лóкурí ʎвѣцате ʎи вѣрфулѹ коначíлорѹ, ка сѹ-í ʎшштíицезе, вʎндѹ с'ар апропíа чине-вá.

Блоа не ʎакредíицѣзѹ, кѹ копíціи, вʎндѹ сѹ трѣкѹ дела ѹнѹ коначíѹ ла алѣулѹ камѹ депъртатѹ, формѣзѹ ѹнѹ лапцѹ сѣѹ ѹнѹ шíрѹ легжндѹ-шíи кóделе ѹна де алта, асфелíѹ се цíнѹ тоці снѣжѹраці пѣжѹ вʎндѹ челѹ де не ұртѹ се пóте апѹка де крѣнга коначíулѹ, пре каре вреѹ сѹ трѣкѹ; шí ашá копíтулѹ челѹ де не ұртѹ траце пре тоці чеіалалці дѹпѹ сíне. Ынíи спунѹ кѹ тóтъ ашá трекѹ еí шí рѣурíеле, але кърора тáлурí сѣтѹ депъртате.

84. *Божлѹ де нóише (сѣѹ бѣха).*

(De Ж. Върашѹ.)

ʎатре пáсерí, ка шí ʎатре аníмалеле цѣцóсе, шí ʎатре óменí, се афлѹ ѹпеле класе, каре трѣескѹ нѹмаí де'н рѣнре шí де'н прадѹ. ʎатре аníмалеле цѣцóсе се нѹмескѹ ачелеа тѣжлѣтóріе де карне, ʎатре пáсерí се

зíкѹ рѣнрíце вѣ рѣпачíе ер' ʎатре óменí тѣлхарí, фурí, хоцí рѣнрíторí.

ʎатре пáсерíеле рѣнрíце сѣтѹ ѹпеле зíурне, áдекѹ ʎшвѣлѣтóріе зíѹа, не вʎндѹ алтеле се нѹмескѹ понѣурне, фíндѹ кѹ ʎшвѣл нѹмаí нóптеа, пар' кѹ лí-í фрíкѹ де лѹ-тíна зíлеí.

Окíи асторѹ пáсерí стаѹ амжндóи пѣнште ʎи фацѹ ѹпѹлѹ ʎжнѹ алѣулѹ, ʎвѣжтѹ сѣтѣжѹ ку окíи де омѹ; мáрциíеле ачесторѹ окíи сѣтѹ акоперíте ку фѹлці сѹвци-рí; ѹпѹлѹ де'н дѣцете пóте сѹ се ʎатóркѹ ʎшвíште шíи ʎндѣрѣтѹ. Пѹфѹлѹ лорѹ е фóрте мóле, пар'кѹ-í свурлíтѹ; сворѹлѹ лорѹ ну фаче печí ѹнѹ сгóмотѹ. Парѹ вʎндѹ ʎшíи скíишѹ локулѹ; dormѹ зíѹа шí есѹ нѹмаí сара шí нóптеа дѹпѹ прадѹ; кѣчíи зíѹа ну вѣдѹ. Дар' сѣтѹцѹлѹ ав-зѹлѹ лорѹ е фóрте асѹцíтѹ.

Асте пáсерí трѣескѹ ʎи лóкурí сѣжѹратече, ʎи ар-ворí скорѹурошí, ʎи пѣдурí ʎитѹнекóсе, шí ʎи крепѹ-туреле стѣжчелорѹ; аколó шедѹ дрептѹ ʎи сѹсѹ шíи вʎндѹ ле спáрíѹ чине-ва, факѹ грíмасе фóрте рíдíкѹле. Стрí-гареа лорѹ е фóрте непѣжѹкѹтѹ, шí маí пѣнште ерá прівíтѹ ка ѹнѹ превестíторíѹ алѹ морціи. Кѣндѹ сѣтѹ понциле сенíне, ʎшíи прíндѹ прада маí ѹшорѹ, атунчі дѹкѹ мултѹ тѣжлѣкаре ла кѹíѹ-шíи, ка сѹ аíѹ де тѣжлѣкаре шíи не'нтрѹ тѣжлѣлѹ нефѣворíцívѹ не'нтрѹ ʎшвлатѹ пре афарѹ шíи не'нтрѹ вѣнатѹлѹ лорѹ. Дѣкѹ омóрѹ вре ѹнѹ аníмалѹ, ʎи жѹпескѹ маí ʎитѣжíѹ пíелеа, шí дѣкѹ ну тѣжлѣкѹ ʎи датѹ тóтъ аníмалѹ, аѹ дáтíиѹ, де ʎшвѣлескѹ карнеа рѣмасѹ, ʎи пíелеа detrасѹ де маí пѣнште, ка сѹ ну се ʎшпѹтѹ, шíи о пѣстрѣзѹ ʎиделунгѹ. Тóте пáсерíеле челелалте, маí алесѹ челе вѣтѣцívе, аѹ антíпѣтíе (урѹ) фóрте mare асѹпра асторѹ пáсерíи поптáтече; де ачееа вʎндѹ ʎитѣжлѣ-пескѹ зíѹа кѣте ѹна, девíиѹ фурíосе шíи ле гонескѹ; апоí омѹлѹ траце фолосѹ шíи де'н астѹ ұрѹ орí антíпѣтíе; кѣчíи вʎндѹ сѹ прíндѹ вре о пáсерѹ, пѣне ʎитр'ѹнѹ вѣцѹ о вѹхѹ мóртѹ: пáсерíеле челелалте вíиѹ шíи-шíи ватѹ жокѹ де дѣнса, дар' омѹлѹ фíндѹ апрóпе, ле прíнде.

De'ntre асте п'асері р'п'п'ц'иве поп'турне с'ж'п'т' маї м'улте спице, каріле с'ж'п'т' к'уп'р'п'се **Ап** доўъ десп'р'ц'ит'уре, де'нтре каріле у'пеле аў м'оц'урі де **Ап**мве л'атуріле кап'ул'і, ер' алтеле п'аў асфеліў де м'оц'урі. De десп'р'ц'ит'ура **Ап**т'х'а се ц'ине боул'ь де н'опте, кареле есте маре, грос'ь, окіі і-с'ь марі, ав'ж'нд'ь і'р'іс'ь г'алвен'ь. М'ър'п'меа і-ї де доўъ печ'іоре, даp' к'жд'ь **Ап**ш'і **Ап**т'інде ар'пеле, аре м'ър'п'меа де ч'п'ч'і п'ж'п' ла шесе печ'іоре. Лок'уште **Ап** п'д'уріле м'унт'осе але Еуропеї ш'і Асіеї. **Ап** л'уна л'уї Мар'ціў **Ап**чепе а-ш'і фаче к'уїв'ул'ь **Ап** крен'ьтуреле ст'ж'п'челор'ь с'ь' не р'уїне (с'ур'п'ьтуре); даp' к'уїв'ул'ь есте ф'орте с'п'п'л'у ф'ьк'ут'ь де п'уеле. Фемеїуша оўъ **Ап**т'р'ж'п'с'ул'ь доўъ, треї п'ж'п' ла патру оўъ рот'unde ш'і алве, каріле ле клочеште треї с'ьп'т'м'ж'п'і, каре ат'унч'і с'ьт'ьп'ь к'у о гр'ьмад'ь де л'ж'п'ь; еле скот'ь т'от'ь-де-ауна у'п глас'ь деосевіт'ь, пре'н каре аф'л'ь о'меніі ш'і а'п'малеле к'ур'ж'нд'ь у'nde с'ж'п'т'ь. Асте п'асере р'п'п'ц'ив'ь аре мас'ь богат'ь, к'ьч'і м'ж'п'ж'к'ь т'от'ь фел'ул'ь де л'ьк'ур'р'і, дела карнеа де черв'ь ш'і де віцел'ь п'ж'п' ла м'уск'ь; даp' **Ап**ї плаче к'у деосевіре карнеа де ч'іор'ь.

К'жд'ь p'p'nde а'п'мале м'иче, ле р'упне о'селе ш'і не ур'м'ь ле **Ап**г'ите к'у тот'ул'ь; даp' к'жд'ь p'p'nde а'п'мале марі, ле р'упне **Ап**т'ж'іў кап'ул'ь, не ур'м'ь ле с'ф'ш'п'ь **Ап** в'ук'ьц'і марі ш'і ле **Ап**г'ите. Demінеца, сара, ш'і маї к'у сат'ь **Ап** поп'ц'іле челе л'у'п'п'ате де л'у'п'ь, есе афар'ь де'н к'уїву-ш'і ш'і-ш'і к'аут'ь м'ж'п'каре. Асте п'асере есте **Ап**др'ьсп'ец'ь, к'ур'ьц'іос'ь ш'і с'ж'п'ер'атек'ь, ш'і п'у лас'ь печ'і о'дат'ь прада че а p'p'nc'о. Еа е дешт'епт'ь ш'і з'і'а, ш'і к'жд'ь і-се а'п'р'оп'п'ь ч'п'е-ва дешк'іде окіі преа м'улт'ь ш'і тот'ь о'дат'ь і-се свурлеште ш'і п'уф'ул'ь, ч'іок'ул'ь, в'ьт'ж'нд'ь, ск'оте у'п'ь с'ьп'ет'ь деосевіт'ь, **Ап**чепе с'ь с'уфеле ш'і с'ь м'іште к'у окіі.

Ап в'ек'уріле т'рекуте, к'жд'ь ераў о'меніі л'п'с'іц'і де т'от'ь ш'т'іп'ца ш'і п'л'п'і де тот'ь фел'ул'ь де преж'удек'ьц'і, легаў к'у ів'іч'у'п'еа астор'ь п'асері п'ште васпе, крен'ьж'нд'ь, к'ь ачелеа ар ф'і о'мені ш'і к'ьл'ьреці, че **Ап**м'ьл'ь н'оптеа де'н т'ж'п'п'ь **Ап** т'ж'п'п'ь ш'і превестеск'ь пепорочірі

марі. Ас'емене з'ичеаў, к'ь д'ек'ь т'рече в'уха ф'л'ьк'ьр'і'ь пре-сте кас'ь: ат'унч'і т'р'еб'уїе с'ь м'ор'ь ч'п'е-ва **Ап** ачеа кас'ь ш'і алте к'ред'п'це ш'і ідеї авс'урде де асфеліў, каріле т'оте се рефереск ла в'ух'ь, к'укувек'ь, х'ух'урез'ь, ш. а.

Асте в'ух'ь се **Ап**т'р'ев'уїп'ец'ьз'ь ш'і ла p'p'nc'ул'ь ч'іорелору, **Ап**токмаї ка ш'оїм'ул'ь ла p'p'nc'ул'ь алтор'ь п'асері. Даp' п'умаї к'жд'ь с'ж'п'т'ь т'п'нере пот'ь шерві ла скоп'ул'ь ачеста, ш'і к'іар'ь ш'і ат'унч'і с'ь іа в'іп'е сама в'ж'п'ьтор'іул'ь, че ле p'p'nde, с'ь ле таїе маї п'їп'те в'ж'ф'ул'ь г'іарелор'ь, к'ьч'і алм'п'тре п'оте с'ь і се т'ж'п'ле в'р'о пепорочіре.

Асте п'асері с'ж'п'т'ь ш'і **Ап**целепте. Дл. Коллар'ь авеа о в'уф'п'ц'ь де'н спица м'ик'ь п'ум'іт'ь „*бондок'ь*“ (Strix scops), кареа ер'а ат'ж'та де **Ап**целепт'ь **Ап**к'ж'т'ь веніа а десе ор'і с'ж'п'гур'ь ла мас'ь, с'ь ш'ез'ь не м'ар'ц'інеа ф'ьр'ф'уріеї, ш'і л'уа с'ж'п'гур'ь де'н т'оте в'укателе: к'жд'ь п'у-ї дед'еа н'п'е п'ем'ика, мерцеа ла к'ж'п'е, л'ал'у'п'г'а дела ф'ьр'ф'уріе ш'і се п'упеа еа **Ап** лок'у-ї; к'ж'те о'дат'ь ф'ьчеа г'p'п'асе ф'орте p'іd'ік'уле, ш'і ар'ьт'а ф'р'ік'ь маре, к'жд'ь се дешк'ідеа у'п-вр'ел'ь р'ош'п'ь.

Ж'пеле академії аў p'p'm'іт'ь ф'ігура астеї п'асері **Ап** с'іц'іл'ь дерепт'ь сем'п'ь де **Ап**целепч'у'п'е, ф'іп'нд'ь к'ь асте п'асере а ф'ост'ь к'уп'с'ьк'рат'ь **Ап** м'ітолог'іе Zіnc'і, Mінервеї. Кавса астеї опор'і марі деосевіте аў ф'ост'ь окіі чеї марі аї п'асеріор'ь ачестора, ст'ж'нд'ь ам'ж'нд'ої не фац'ь дешк'іш'і к'іар'ь ш'і н'оптеа, **Ап**токмаї ка у'п'ь ф'ілософ'ь, кареле р'ьт'ж'п'е н'оптеа дешт'епт'ь ш'і ст'удіез'ь.

85. Т'ж'рг'ул'ь де каї **Ап** К'л'ж'ж'ь.

(Тр'ьд'ьчере.)

Ж'п к'ьл'ьтор'іў стр'п'п'н'ь д'ь ур'м'ьт'ор'іа деск'р'п'ч'у'п'е деспре т'ж'рг'ул'ь де каї де'н К'л'ж'ж'ь: „Маї п'їп'те де а п'ьр'с'і Ардеалул'ь, к'ьл'ьтор'п'нд'ь маї департе, с'ь не **Ап**ф'ьц'ш'ьт'ь у'п'ь т'ж'рг'ь де каї, к'ум'ь се ц'п'е **Ап** К'л'ж'ж'ь. Асте четате век'ь п'ум'ьр'ь ак'ум'ь ла 19.000 де лок'уітор'і, аре **Ап**тре касе ш'і у'пеле п'ьлате ф'р'ум'осе, у'п'ь к'ьстел'ь **Ап**-

търитѣ, strade (улице) ларце ши касе zidite дупѣ густулѣ
de'n зилеле нѳстре. Либинтеа четѣциі се афлѣ унѣ черкѣ
фѣкѣтѣ ануше пе'нтру лѣкисулѣ калорѣ, лѣ кареле се
лѣкидѣ каіі ши се проѣв ла кѣлѣритѣ маі пѣинте, пекжа-
дѣ привиторіі се афлѣ пе нѣште гѣлеріі лѣлцате спре
ачестѣ скопѣ. Міі де каі се лѣвжртескѣ ши се алулѣ
зѣулѣ пе алулѣ лѣ спаціулѣ стржнтѣ, каі де ачеіа, каріі
печі одатѣ п'аѣ авутѣ пе капѣ-ші лѣкѣ печі фржѣ печі
кѣпѣстру. Се лѣдѣсѣ ши лѣмѣлзескѣ унѣ лѣтр'алціі,
сарѣ лѣ доѣъ печіоре, мѣшкѣ, арѣкѣ de'n печіореле
de'napoі, пжлѣ кжндѣ пѣсторіулѣ се арѣкѣ лѣтре еі, prin-
de пре зѣулѣ де кѳмѣ ши де урекі, ши се ціне де джсѣлѣ
аша де пѣтернікѣ ши де гівачіѣ, кжтѣ калулѣ, че саре
акѣмѣ лѣ доѣъ печіоре, фѳрѣіе ши ржкіѣзѣ, пѣ-і пѳте
скѣпѣ. Акѣмѣ се авжнтѣ ши саре сѣсѣ лѣ аѣрѣ, акѣмѣ
рѣкаде ѣрѣ-ші ла пѣмжнтѣ; лѣсѣ калулѣ се остепенште
лѣтр'астѣ лѣнтѣ ши неастжмпѣрѣ фѣрїосѣ маі кѣржндѣ
дѣкжтѣ пѣсторіулѣ. Дечі пѣѣсѣзѣ ши рѣсѣфлѣ кжте-ва
кжпѣ, де каріле се фолосеште пѣсторіулѣ ши-і арѣкѣ
зѣлѣ лацѣ лѣ капѣ. Калулѣ лѣші лѣчепе ѣрѣ-ші сѣрїтѣ-
реле челе селѣатече ши фѣрїосѣ, dar' лѣдѣшертѣ, пе'нтру
кѣ акѣмѣ лѣлѣ трагѣ кжці-ва ѳменї de'n мѣлцімеа кал-
лорѣ, лѣлѣ лѣгѣ de каі влжнї ши-лѣ дѣкѣ. Лѣкѣ тотѣ се
маі лѣчѣркѣ de кжте-ва орї а скѣпѣ, dar' кѣрвїпжндѣ-се
кѣржндѣ дѣспре пѣтереа омѣлѣ прекѣмпенїціѣ, се ласѣ
лѣ воѣа сорціі, сѣпжжндѣ-се ши ла кѣлѣритѣ ши ла трасѣ
лѣ хамѣ.

ПАРТЕА А ДОѢА.

86. Темеїл вжршѣціі.

(De A. Панаел.)

Лѣтр'а вжртѣціі грѣдїпѣ трѣвїе лѣ кѣпѣлѣїѣ
Помѣл чѣл скѣмп алл рѣвѣрїі сѣ се афле маі лѣтѣїѣ,
Ши деакѣ de'n лѣтжмпларе пѣтера пѣ лѣ ва да,
Трѣвїе орї кѣм сѣ факѣ омѣл лѣсѣ-ші а-л пжлѣтѣ;
Ка сѣ прїндѣ рѣдѣчїне: сѣ пѣ 'пчете а-л стрѳшї,
Ка а пѣтїмелор парѣ сѣ пѣ-л поатѣ вештежї
Апої вжрѣрїле палте сѣ ле таїе не 'пчетат,
Ка сѣ се лѣрѣтѣрезе, ши сѣ фїз маі плекат,
Ши рѣдѣчїне сѣ 'птїндѣ кжт маі аджлѣ лѣ пѣтжлѣ,
Ка пѣ кѣм-ва сѣ-л рѣстоарне печї вр'ѣѣ фортѣпѣ печї вжлѣ;
Ка печї кїар лѣ тжмпл ерпѣ сѣ пѣ поатѣ дѣдѣрѣ,
Дешї вердеаца атѣпчїа тоатѣ і-с'а скѣтѣрѣ.
Нѣмаї ашїа поате омѣл спѣржнїцїѣ пїлїпѣ пѣтрї,
Кѣ зїсѣл пом прїмѣвара преа фѣртѳсѣ ва лѣлорї,
Ва креште 'н пѣлѣкѣта варѣ, се ва фаче рѣтѣрос,
Ши тоатпа кѣ 'ндѣстѣлларе ши-а да фѣрїтѣл преа гѣсетѳс.

87. Лѣул.

(De лї. Бѣршїѣ.)

Сжнт лѣ лѣше лѣкрѣрї, карїле пї се пар, кѣ сѣатѣпѣ
мѣлѣт дѣпѣ ведереа de'n афарѣ; dar' пѣ сѣатѣпѣлѣ печї дѣ-
кѣм кжнд ле кѣпоаштем маі де апроане дѣпѣ пѣтѣра лор
de'n лонтру. Ашїа се лѣтжмплѣ лѣтре оаменї ка ши лѣ-
тре аїмалѣ.

Еатъ yn есжтплу лптре анимале.

Дупъ vederea de'n афаръ а труплулї, сеатънпъ лупуа фоарте мулт ку кжеле, маї ку самъ ку кжеле пѣсторїлор; ку тоате ачестеа че дїферїнцъ лптре луп шї кжеле лп прївїнца фїрїї лор de'n лонтру! Путьем кїар съ зїчем, къ лупуа шї кжеле сжт доўъ пѣтуре опусе (полчїше). Кжеле аре лпсушїетъцї морале фоарте прецїоасе, ел есте кредїнчїос, лпцїелегъцїв шї пбїл ла сжнцїре. Лупуа п'аре nemїка de'n асте лпсушїетъцї. Кжеле есте амїкул омулї; лупуа есте neamїкул лї; кжеле се тїлцїъмеште ку орї че тжжкаре стжтпъръцївъ de фоаме, не кжнд лупуа есте тжжкъторїў de карне, пофїторїў de сжнце. De ачееа кжеле шї лупуа пѣ се сѣфър упуа пре алтул. Кжнд yn кжне тжпър vede лптжїа-шї датъ пре луп, трѣмуръ шї се аскунде лптре печїоареле domпулї съ; dar'ne урмъ прїнде кжеле курацїў, се оцїъреште шї гонеште пре луп.

Dar' шї лп фьптура корпулї не de'n афаръ лпкъ есте дїферїнцїъ таре лптре кжне мї лптре луп. Капуа лупулї е че-ва deосевїт de алл кжелуї. Окїї лупулї сжт алвастрї, стрьлучїторї поаптеа шї стаў курмежїшїў; кжеле латръ, лупуа урлъ. Лупуа аре гжтул цїапън шї пѣ поате съ-л лптоаркъ сжпгур чї е сїлїт съ лптоаркъ тот корпуа, апої шї тот корпуа лпкъ і-ї маї цїапън декжт алл кжелуї; дїнцїї лупулї сжт маї грошї, пїеллеа маї влѣпноасъ, колоареа унѣфоартъ лп тїперецїе чепушїъ лп вѣтржнецїе алъ.

Лупуа, зїче Буфон, есте упуа de'n анималеле челле маї сжнцератече, апої дешї а прїмїт ел de'n тжжа пѣтурей тоате артеле тревїнчїоасе пѣнтру окунъчїунеа са лупеаскъ, адекъ: пѣтереа, вїкленпїеа, ацѣртатеа. пре'н каре межлоаче е лп старе съ-шї гъсеаскъ, съ-шї атаче шї лпвїнгъ прада; ку тоате ачестеа моаре вїетул луп de мулте орї de фоаме, фїнд къ аре yn neamїк ку мулт маї пѣтѣрнїк декжт джпел, адекъ не om. Еатъ че ва съ зїкъ скутїнцїъ, апъръчїуне! Оаеа славъ шї стѣпедъ, пѣ моаре

печї ўъдатъ de фоаме, фїнд къ аре апъръторїў, не кжнд лупуа, ўъ фїнцъ атжт de лукръцївъ, neadormїтъ лпнїестратъ ку межлоаче апїа de вуне, тот моаре de фоаме а dese орї, фїнд къ лп лок de апъръторї аре прїгонїторї пѣтѣрнїчї.

Лупуа мушкъ маї таре пре анималуа, кареле пѣ і-се опѣне, не кжнд лп прївїнцїа анималелор, карїле аў курацїуа съ і-се опѣў, devїне їнценїос, шї ле атакъ пре'н фелїурїте апукътуре вїкленпє. Кжнд і-ї фоаме шї пѣ поате афлá лп пѣдуре nemїка, се апронїъ de локвїнцїеле оамепїлор, атакъ анималеле domѣстече, шї деакъ а їсвутїт сеаў реешїт вре ўъдатъ лп астъ ескурсїуне, атупчї репечїеште асѣменпї преумълърї маї а' dese орї, шї ла луп се адевереште провервуа: „пѣтаї пасуа лптжїў кусть че-ва.“

Zїа рьтжне лупуа аскунс лп кулкупїшї-шї, dar' поаптеа есе, се апронїъ de стаўре (грáждїурї); се апукъ съ сапе пѣтжїтул de сѣв порцї, ка съ лптре аколо; апої, de поате, лптръ фурїос, омоаръ тот че гъсеште шї лптжмпїнъ, їа че-ва ку сїне шї фуце. Кжнд п'а реешїт вїне лп асѣменпє лптренпрїндере поптурпъ, се лптоарче лп пѣдуре шї алеаргъ аколо пѣ'нчетат, спержнд, къ yn алт луп, ва фї gonїnd ла чеалалтъ парте а пѣдурїї, апої кжнд прїнд вре yn анїмал, лппарт лупїї амжндой прада лптре сїне. Dar' кжнд фоамеа ї-а ажунс ла градул челл маї палт шї пѣ маї пот рьвдá: атупчї атакъ шї пре оамепї, маї алес пре фемеї шї пре копїї, шї лп асте тжтплърї турвъ de мулте орї шї мор. Деакъ yn луп орденарїў есте кълъметате пѣнтру цїаръ: лупуа турват есте ку атжта маї лпфрїкошїат шї маї перїкїос (прїмеждїос). Къчї тоате ранпеле prodѣce de джпсуа сжт мортале (адукъцїве de моарте); апої ел лп стареа турвъчїупїї пѣ лпчеатъ а мушка орї че лптжлеште лп друму-шї.

Се зїче, къ лупуа фуце de лупїнъ шї de сѣпетул металелор. Ын алумет (кїврїт) апрїнс поаптеа, сеаў кїар шї пѣтаї сѣпетул prodѣc ку доўъ кїеї, сжт лп старе съ спарїе пре лупї съ фугъ.

Лунул, ка ори-каре анімал тжккѣцив де карне, есте неатикул соціетѣци; ши кжнд се адулѣ кжте љѣдатъ вр'ѣѣ чеатъ де луні, се штіе, къ аста ну есте вр'ѣѣ соціетате пѣчѣитѣ, спре пѣнтѣчѣнеа оаре-кѣруї ram де штіицѣ ори лндустріе, чи есте ѣѣ чеатъ де хоцї, карїї с'аѣ адулат нумаї ка съ атаче лмпреулѣ вре ун анімал маї mare, ори маї істецїѣ; дар' маї ну се тжшплѣ вре љѣдатъ ка ачешті хоцї съ се деспартѣ фѣрѣ черте, ѣрмете ши лнкѣїерѣрї, не'птру къ фїѣ-каре вре съ аїѣѣ парте маї mare де'н прадѣ. Ашиа се лнтжшплѣ лнтре хоцї тот-де-ауна.

Четеле де луні лмвѣлѣ дупѣ прадѣ сара, маї алес кжнд е чеацїѣ. Кжнд аѣ съ треакѣ престе дре ун ржѣ: атулчї се лшпїрѣ унул дупѣ алтл, челл маї таре мерце пѣнте, алл доїле се цїне ку дїнциї де коада челлї лнтжїѣ, асемеппе алл треїле се цїне къ дїнциї де коада челлї де алл доїле, ши ашиа фоартѣ ун ланцїѣ некурмат де'н тоцї кжцї се афлѣ лнтр'ѣѣ чеатъ. Кжнд с'а ржшпїт лунул, се тѣѣ-леште пре пѣшжнт, пжлѣ че лчечатъ курсл сжшцеллї. Кжнд вреѣ съ атаче вїтеле де а касѣ але вреулї екопом, мерце пѣнте лунул челл mare сжлгѣр, ши вате ла поартѣ: кжпеле есе афарѣ, ши лунул вѣлѣстѣмат се фаче а фѣцї, кжпеле се їа дупѣ елл; ллсѣ ла оаре-каре дїстжшцїѣ се афлѣ аскулсѣ тоатѣ чеата, кареа пѣѣлеште не кжле ши-л сфартѣ, ршпжлду-л лл вѣкѣцї. Тот ашиа фак лунїї ши кжнд атакѣ вре ун воѣ, калл, ори черѣ.

Луна фатѣ треї пжлѣ ла поѣѣ нуї, дар' нечї љѣдатъ маї нуцїнї де треї. Нуїї сжлгт ори кжнд се паск; луна лї пштреште ку лантеле сѣѣ кжте-ѣа сѣпѣтѣжнї, пре урѣлѣ ле прегѣтеште тжккаре де карне, кареа лї-о тѣстекѣ маї лнтжїѣ ллса-шї лл гурѣ; маї тжрзїор ле адулче гѣ-зїанї, епурї тїперей, пѣтжрнїкї ши алте пѣсерї вїї. Нуїї лунїнї се жоакѣ ку асте анімале мїче, дупѣ ачееа ле сѣ-грулѣ ши ле тжжжкѣ; дар' луна жупеште атулчї астѣ прадѣ, о руне лл вѣкѣцї асемеппї, ши нуле пѣнптеа фїѣ-кѣруї нуїї кжте уна. Нумаї дупѣ доѣѣ лунї де ла паштере-шї ес нуїї де лун де'н фундул пѣдурїї, унде сжлгт

пѣскуцї, урмеазїѣ тамей салле ла ржѣ ка съ ѣеа; дупѣ че аѣ ѣѣѣт лї дѣлче луна еарѣ-шї напої ла кулжшпїѣ-ле ши-ї неѣоеште, съ се аскундѣ вїне аколѣ, деакѣ-ї амерїнцїѣ вр'ѣѣ перїнїѣ (прїмѣждїе). Ашиа лмвѣлѣ еї дупѣ мама лор кжте-ѣа лунї. Лл ачест тжшп, кжнд лї атакѣ чїне-ѣа, мама лор лї апѣрѣ ку mare курацїѣ ши кїар ку фурїе, ши лл тжшпул ачеста есте маї курѣцїоасѣ ши маї їѣте кїар декжт лунул. Нумаї дупѣ зїече лунї сеаѣ дупѣ ун анн де зїлле се деспарт нуїї ку тотл де лупѣ, ллчепжнд а дѣлче ѣѣ ѣїеацѣ неатжрнатѣ: атулчї сжлгт ши армаци ку тоцї дїнциї ши ку тоатѣ пштереа. Лунул ажупѣ ла вжр-ста де чїнчї-спрѣ-зїече пжлѣ ла доѣѣ-зїеѣї де аннї. Лунїї dorm нуцїн зїѣа, аѣ сопп ушїор, ши adorn кжнд сжлгт остепнїцї: еї ѣѣѣ мулт ши а десе ори, ка тоате анімалеле тжккѣциѣ де карне. Дешї сжлгт лунїї фоарте тжккѣ-чїошї; ллсѣ тот пот съ равде фоаме доѣѣ треї зїлле.

Лунул аре пштере фоарте mare лл партеа де пѣнте а корпуслї, маї алес лл мушкїї гжтлї ши аї гурей. Елл есте лл старе съ поарте ѣѣ оае лнтреагѣ лл гурѣ-шї ши съ фугѣ ку джлса. Кжнд лл рѣпнеште чїне-ѣа ку глонцїѣ, стрїгѣ фоарте таре; дар' кжнд лл бат пѣсторїї ку чїо-тецеле пжлѣ-л омоарѣ, ну скоате нечї ѣѣ стрїгаре, ашиа е де таре ши де несжшцїторїї.

Лунул дешї е сѣлѣатек ши фїерос фоарте, тѣтлшї есте ши фрїкос ши сфїїчїос не лжлгѣ ачееа; кжнд каде лл вре ѣѣ гроапѣ, есте атжта де снѣрїат, ллжлгт поате сѣ-л омоаре ори-чїне, къ елл ну се апѣрѣ; ѣа-ї поате нуле кїар ши ланцїѣ лл гжт, сеаѣ съ факѣ ку елл ори че ар вої, кѣчї елл ну аратѣ нечї челл маї мїк семн де снѣраре. Се сплне, къ лнтр'ѣѣ гроапѣ аѣ фост кѣзїѣт ун лун, ѣѣ ѣулне ши ѣѣ фетес ши тоцї аѣ рѣмас аколѣ тоатѣ поап-теа, фѣрѣ ка фетееа съ фїѣ пѣцїт че-ѣа, кѣчї лунул де снѣрїѣчїѣне ну с'а мїшкат де'н лок. Лунул аре мїрос фоарте аѣер, елл мїроасе карнеа лл депѣртаре маї мулт де ѣѣ мїлѣ. Кжнд есе де'н пѣдуре, се нуле асѣпра вжлту-лї, ка съ сжшцїѣ тоате мїроаселе де пре'н прецїѣрул

астүй лок. Ем префереште карнеа проаспътъ ши вѣъ, ши
вумаї ла тѣмн де невое, тѣлѣкъ мортѣчѣне. Де'нтре
тоате фелѣуріе де карне, Аї плаче маї мулт карнеа де
ам; де ачеа аї фѣквт лунїї кѣте ѣдате стрѣкѣчѣнї
марї Аї Чїнтїрїме десгронѣнд кѣдавремле оаменїлор. Аї
Ланонїеа, unde сѣлт лунї мулці, атакѣ пре оаменї, маї
алес пре фетеїле Аїгрегате, карїле ле деосевеск пре'н
ацерѣтатеа мїросѣлѣ. Де ачеа фетеїле де аколо трѣвѣе
сѣ фїъ тот де а уна петрекуте де кѣтрѣ вѣрваці кѣнд ес
де а касѣ.

Аї тоате тѣмнурїе аї авут оаменїї урѣ асупра
лунїлор. Де ачеа Аї тоате цїереле чївїлісате алле Еуропей
с'а нус преціѣ пе капул лунѣлѣ, адекѣ чїне адуче ун вот
де лун, прїмеште ѣъ сѣмѣ анушїтѣ.

Се спѣне кѣ деакѣ пѣсторїї ї-аї валегѣ де лун, о
мѣстекѣ ку апѣ ши ун ку ачеаста гѣтул, спїпареа ши коа-
стеле оїлор, ле скапѣ де атачеле лунїлор, карїї аї гре-
аціѣ пе'нтрѣ асфелїѣ де мїрос.

88. Подѣл лѣї Трѣїанн престе Дѣнѣре.

(Дѣпѣ „Icoana лѣмїї“.)

Авѣнд Трѣїанн ла аанул 104 дѣпѣ крест сѣ поарте алл
доїле рѣсвоїѣ асупра Дачїлор, карїї локѣїаѣ Аї провин-
ціеле де а стѣлга дѣнѣрїї: Днгарїеа, Бѣннатул, Ардеалул,
Рѣмѣнїеа, Молдавїеа, Буковїна, Бѣсѣрѣвїеа, а хотѣрѣт
сѣ зїдеаскѣ под стѣтѣторїѣ престе Дѣнѣре пе'нтрѣ се-
гурѣ тречере а осташилор лецінарї, ши пе'нтрѣ стрѣ-
портул провежунїї оншїї. Трѣїанн Аїсѣрчїнѣ ку Аїфїїн-
ціѣчѣнѣа асѣї под пре фѣїмосул сѣї Архїтект Аполдо-
дор Дѣмѣсчеанул, кареле пѣлѣ Аїтр'ун анн де зїлле л'а
ши гѣтїт. Аст под а фост унѣ де'н челе маї фѣїмоасе
зїдїрї алле векїмїї, ши а нус тоатѣ лѣмеа де атѣнчї Аї
мїраре. Кїнѣл подѣлѣї ачестѣїа се афлѣ Аїфѣцїїнїат ла
Рома не колѣмпа лѣї Трѣїанн.

Ачелл под ерѣ тот де пеатрѣ, авеа доѣъ-зїечї де
стѣлнї зїдїці де'н петре пѣтрѣте; ѣъ сѣтѣ чїнчї-зїечї де
палме де палці, шїесе-зїечї де гронїї, ѣъ сѣтѣ шїепте-
зїечї де палме денѣртаці унѣ де алѣул. Дѣпѣ асѣ
Аїфѣцїїнїаре авеа подѣл ачеста доѣъ-зїечї ши доѣъ де
арѣврї, ши ѣъ лѣнцїме де патрѣ мїї поѣъ сѣте патрѣ-
зїечї де палме.

Аїмпѣратул Адрианн а порѣчїт сѣ сфарме волтеле
ачеллеї зїдїрї. Кѣуца се спѣне фелѣурїт, унїї крѣд, кѣ л'а
стрїкат де фїка вѣрварїлор, алції зїк, кѣ ар фї фѣквт
ачеаста де'н пїсмѣ асупра вѣлтеї сеаѣ мѣрїрїї, че се рѣ-
вѣрсѣ де'н ачест монѣмѣлт асупра пѣїнташїлѣ сѣї
Трѣїанн Аїмпѣратул.

Кѣнд скѣде Дѣнѣре се вѣд рѣмѣшїціеле стѣлнїлор
ку вѣкѣці де арѣврї лѣлѣ сѣрпѣта четате Каракал ну
департе де турнѣ Северїн Аї Рѣмѣнїеа. Аїнтре сѣрпѣ-
тѣреле подѣлѣї с'аї афлат маї мулте Аїскрїпчїнї мїнѣ-
пѣте, де'нтре карїле урѣмѣтоарїа есте а марелѣї Аїмпѣ-
рат Аїтемеїѣторїѣ алл ачестеї зїдїрї:

„Сѣб проведереа лѣї Авѣр адевѣрѣшѣл пошї-
фїче, че нѣ поаше Аїсѣрѣнѣ вѣрѣшѣшеа ромѣнѣ?
Еашѣ кѣ ши Дѣнѣреа с'а сѣисс сѣб жѣг.“

89. Домѣл авар.

(De A. Панѣл.)

Дої вої ла треерѣтѣрѣ
Де'н лѣкрѣ деакѣ стѣтѣрѣ
Аїчепѣрѣ сѣ мѣѣаскѣ
Шї 'нтре дѣлншїї сѣ ворвѣаскѣ.
Зїкѣнд зѣл: „рѣѣ шѣмї фрѣше!
Нѣ с'аї преа фѣкѣш вѣкѣше,
Шї ла еарѣ, кѣт баг сѣмѣ,
Вот сѣ мѣрїт, лѣї е шѣмѣ.
Кѣ лн алѣї анї, кѣт шшїї бїне,
Нѣ ерѣ ашїї ашїїне,

Ши нстаї кжше-ѣ коае
 Не да ла лѣтїи де паїе,
 Дн кжш дн спашеле телле
 Ведеаї оаселе пре'н пїелле.
 Апої дашип нс аре
 Тържїе-а да де тжжаре,
 Днжш де кжнд нс гвсшарт,
 Гвсшл де шом лї-л вїшарт.
 Дар' есшжти, прекст веги бїне,
 Къ паїеле сжшш пшїне,
 Креїи сь не скшшт вїсаїа
 Пжп' ва рьсери вердеаїа? "
 — Бозл че ворва-шї опрїсе
 Рьспнїжнд кьтръ елл зїе:
 „Еѣ ат ѣ спержлїѣ тїкь,
 Ши к'от мсри нс тї-ї фрїкь;
 Къ де шї-с паїе пшїне.
 Дар' сжшш кс грвнїе пїне,
 Ши ії шї колеа пре'н елле
 Афлї сїїе тїшїшеле.“
 Ворвїнд еї, домнл ле вїне,
 Ши прївїнд паїеле вїне,
 Веде пре'н елле шї спїе
 Ши кьтръ вїїл сѣ зїе:
 „Бре! бре! ге гьлншомїе!
 Рьсїи, фр' екопомїе
 Че? асшеа сжшш шреерате?
 Ашїа шрерї шв бскаше?
 Мсрїе-ар лентеа сь тоарь!
 Псне-ле а доѣа оарь!
 Ши ле шрерь маї бїне,
 Нс веги кь-с кс сїїе пїне?
 Еѣ шн рьмас фр' фрїкь,
 Кст шї алїїи пош сь зїкь,
 Къ де-аїї де'н асшеа шоаше
 Мькар дої штнї с'ар маї скоаше.“
 Деакъ ле тїнерь еарь,
 Ши де поѣ ле треерарь,
 Боїї, карїї остенїсе,
 Стжнд жнл де'н еї еар' зїе:
 „Акт фраше! кст лїї паре?
 Поцї зїе к'от маї шрї оаре?“
 Пре челл алт целеа-л шьтрнде,
 Ши кьтръ честа рьспнде:

„Трї-вот? ба? нс пош шшї,
 Бїне, шшїѣ, кь нс пе-а фї;
 Дар' опї-кст, ла прїтвварь,
 Кс пої, шшїѣ, кь нс маї арь.“

90. Пасъл дела Търнл рошїх.

(Трѣдкьчїене.)

Локурїе, пре'н карїе трек кьлъторїї дела Сжвїї
 пжпъ ла Търнл-рошїх, сжнт лнїїестрате кь атжтеа фршм-
 сеїе, кжт пшмаї пенеллшл пшї зїграв лндешнат нї
 ле-ар пштє лнфшїшїа еарь-шї кь че-ва деплїнътате.
 Кьлъторїул, авжнд пїнте-шї пре татъл мшнїлор кьр-
 пацї де'н партеа ачееа, Схръл, пїнтеазїѣ пре'н цїншл
 де тот пїтореск алл Тълмачїлшї, шде се варсъ пьръл
 Садъл, лн ржл Сжбїїѣ. Не шн мшнте апроаше се маї
 вѣд сурпштуреле шнї четъцївї веїе, шї че-ва маї депьр-
 чїор се варсъ Сжвїїул лн сшмецїл Олш (Алшта). Де ачї
 лшколо сжнт мшнцїї тот де че де че маї палцї пе де лшве
 латурїе, фїгуреле ачеллора маї пштернїче шї маї шрїашїе,
 фжнациеле челле лшгшсте аконерїте де флорї пенштрате
 де тот фелїл де колорї. Ла фїѣ-каре лшторсшръ а дру-
 шлшї нї се лнфшїшїеазїѣ тот їкоаше поѣ де мшнцї,
 стжнд де'н ачеллеа-шї елементе; лшсъ ашїезїате лштр'шн
 шїр поѣ. Друшл се стржнтешїѣ лн формъ де фшндъ-
 туръ, сьлвътъчїеа пьдурїї шї а стжнчелор devїне тот маї
 сжшгуратекъ, кїар шї лшсш-шї друшл се паре амешїт,
 лшторкжндш-се лн коаче шї лшколо кь педшмерїе сжш-
 цїѣ. Аїчї се рьстоарнъ кжте шн пьрете де стжнкъ пе
 друш, лшкїзїжндш-л, акшм лш сапъ шн пьрѣѣ кьзїѣторїѣ
 їште. Ічї колеа се палцїѣ мшнцї лштшнеконї шї аршнкъ
 пар'къ кжте ѣ кьштуръ носоморжт асшпра ржлшї де'н
 валле, кареле лн червїкоаса-шї сшмецїе шї-а лшат дру-
 шл курмеїшїѣ пре'н курмштура шжнїлор. Лн сжшгш-
 рьтатеа ачешта се ашде пшмаї вѣетшл челл монотоп алл
 Олшлшї, кареле се тржнтеште фшрїос лн асшшїшїеле

стѣлчелор; де'н кунтра кълъторѣул ну се маї сатуръ а admirá тѣреѣеле групе де копачї, шї форме де тунці, де а се minună де фелѣурителе unde алле колорѣлор фрунзїе-лор ла копачїї фелѣурїцї, шї а прївї ла деосевїтул áвур, че се леагънпъ песте тунції депъртацї. Пе урмъ се стржм-теазїѣ друтул ку тотул; ну маї ку маре фрїкъ се цїне де костїшїеле деалурилор, къчї департе сув джисул вуенте Олтул, пе кжд копачїї нутернїчї ку рашуреле лор челле уриашїе акóпър друтул де'н партеа де'н сув. Друтул фаче диторсуре фоарте котїте пе лжнъ стѣлчеле челле ку тукї ешїте аскуцїте, трече престе петре аскуцїте шї престе стѣлче марї, песте пзрае фурїоасе шї пóдурї спунате, пжлъ кжд маї пре урмъ се ївеште пїнте ун турп алл унвї къстела векїѣ, кареле амерїнциѣ а джкїде друтул ку зїдурїле сале челле гроасе. Пе'нтру dominїца песте ачест друт, с'а пуртат вѣгълїї кунплїте сжцпероасе де'н тжмнул дшпъратулвї Трїїанн шї пжлъ дш зїллеле поастре. Аїчї сфърмаръ Румжнїї пре рецеле угуреск Роберт ку кълърецїї лвї ку тот (1330); аїчї дшвїнсе Сї-дїсмунд пре Турчї шї пре Румжнї. Акун се афлъ ла сатул Боїцїа ун турп ку колоареа де тот рóшнїѣ пълїцїат песте марцїне, лжнъ каре се афлъ дерегъторїеа вѣталъ шї кърълтїна, шї ѣѣ жумътате де оаръ маї департе се афлъ каселе кордопашїлор румжнї дшшїрате дш лїнїе деасъ, де ла карїле се дешкїде їуте ѣѣ вале кжт вежї ку окїї дш шїесул Дѣнърїї, шї песте кареле се вѣд пѣдурїле де пе малул дрепт алл Дѣнърїї.

91. Локѣсте тїгръцїевеле де'н Ардеал де'н анул 1780.

(Трѣдъкъчїзне.)

Дш анул 1780 ла 23 Август се ївїръ де ѣѣ датъ дш Ардеал чете де локѣсте пелутърáвеве, карїле свуржнд дштупекаѣ лумїна соарелвї маї мулт декжт пѣорїї пергї

шї грошї. Елле венїръ де ла рѣсърїт. Поате кѣ вжнтурїле дела рѣсърїт, карїле сфеласе кам дшделунгат пїнте де сосїреа лор, ле-аѣ ушїврат венїреа аколо. Елле се ашїе-зїаръ пе ла патру оаре дупъ амеазї дш цїнутул дела Валасут шї де пре'нпрецївр. Попорул дштрег сѣрї дшдатъ сѣ ле алуцїе; елле свураръ спре меазїѣ-поапте апус, дшсѣ алтъ мулцїме де локвїторї лї-се пусеръ кунтра шї ле дштоарсеръ дшпаної, дар'елле се дешпърцїръ дш маї мулте чете шї се ашїе-зїаръ пре'н цїнутеле де пе ла Валасут, Боцїда ш. а. де пе unde печї кѣ ле маї пугуръ алулгá, пжлъ че сосї еарна шї ле дшгїенїѣ пре тоате.

Афлжд дш пърцїле ачестеа тжккаре дестуллъ рѣмá-серъ аколо дш тот декурсул лунлор Септемвре, Оптом-вре, Ноетвре, Зїечевре, кжд ле стїнсе церул де'н лїнса хайелор влжнпїте де еарнъ, ку тоате кѣ ераѣ прїронїте дш тоате зїллеле шї де кѣтръ ѣѣ мулцїме маре де попор. Дїмїнеацїа пе ла поѣъ оаре се рїдїкаѣ ку тоателе шї мер-цеаѣ де ла локашїѣ дш чеа маї апроане валле орї деал, орї шїес, unde афлаѣ нутрецїѣ, еар' сара се рѣ'нтурнаѣ еаръ-шї ла локашїѣ-шї алес де'нтру 'нчепут. Кжд ера тжмнул лїншїтїт скутїт де орї-че вжнт, свураѣ фоарте пе сув, еар' кжд вѣтеá вжнт, маї алес вжнт кунтрарїѣ, пекжд авеаѣ сѣ се дштоаркѣ ла локашїѣ: атунчї свураѣ фоарте пе жос шї апроане де пѣмжнт. Дупъ че сосї церул ку лупа Зїечевре, пе маї авжд че тжкка, шї кїар печї unde се кулкá пе еарва ускатъ, акоперїтъ де пеа, се пупеаѣ гръмаѣѣ упеле песте алтеле пе кренцеле копачїлор, карїле ле атжрнаѣ ла пѣмжнт ку греутатеа лор, unde дшгїѣцїаръ шї перїръ тоате пе дшчет. Дш прїмъвара урмъ-тоарїѣ, дупъ че се топї пеаѣ, арїпеле локѣстелор перїте дшфъцїшїаѣ ѣѣ склїпїре; че те апукá де окї.

Дáупъ преа мултъ ну аѣ фѣквт елле атунчї, фїнд кѣ пе кжд сосїръ, ераѣ пжнїле пе кжмп маї тоате коапте шї стржнсе, парте кърате шї а касъ. Сѣ фїѣ фост вука-теле дшкѣ верзї ла сосїреа лор: ну ар фї маї рѣмас петїк де'нтр'жиселе, прекунт п'а рѣмас де'н челле че ле апукаръ

верзі ші круде, прекум отава ші пѣпушіоѳуа чела неконт
 Лпкъ депліа, де'п каре п'а рѣмас неміка декжт котоарѣле
 челле лемпоасе ші рѣдѣчина.

Ла сосіреа астор локусте, се дете Лндатъ порупкъ
 де'п партеа адміністрѣчїунїї чївіле ка съ еасъ тот по-
 порул ку тот фелїул де уелте де метал, каре путеаѣ
 продуче че-ва сїнет, ка пре'н ачеаста съ се алуңце, дар'
 тоате Лденїерт, къчї елле ну се урїаѣ а терце Лнтр'алтъ
 парте ші а-ші пѣрѣсі локашїул апукат. Апої с'аѣ ordenat
 1000—2000 де локвїторї ка съ стржлгъ не тоатъ зїѣа
 кжте ун сак ші жумѣтате де локусте, че ерѣ фоарте
 ушїор де Лмплїнїт не'нтрѣ неупѣрѣвѣра мулїме, пре
 карїле апої орї ле ардеаѣ орї ле Лнгропаѣ Лн гроапе
 аджче сѣпате апуме. Дар' ку тоатъ шунка ачеаста; то-
 тѣшї авїа се купонштеа че-ва къ се Лнпуңїнеазїѣ де'п-
 тр'жиселе, пжлѣ че ле-а стжнс церул ерпеї ку тотул.

Дар' акум маї ерѣ театѣ, къ де'п оѳъле ашїезїате де
 локусте Лн пѣтжлнт, се вор наште Лн прїмѣвара уршѣ-
 тоарїѣ асѣменїї чете шї Лнтупечїмї де локусте, карїле
 апої ар фї ку атжта маї перїкїоасе, ку кжт с'ар афла Лн
 цїарѣ кїар де прїмѣвара, пре кжнд сжлнт букателе круде,
 шї пре'н уршаре п'ар маї путѣ скѣпѣ неміка де гура пѣ-
 сѣцїоасѣ а локустелор. Де ачееа се скоасерѣ тоцї локвї-
 торїї Лндатъ че Лнченѣ а се деспрїмѣвѣра шї а да къл-
 дѣра, ку жрлелїе, ку сапе шї ку фурче де фїер, ка съ сапе
 пѣтжлнтул, съ скоатъ оѳъле ачеллеа шї съ ле немічеаскъ.
 Дар' кълдѣра соарелїї клочїсе акум шї скоасе фоарте
 мулїї пуї де локусте ашїа кжт не уелле локурї ну се ве-
 деа пѣтжлнтул де мулїмеа лор; шї апої ку кжт отораѣ
 оаменїї маї шулте де'нтр'жиселе, ку атжта се пѣреаѣ къ
 се Лнмулїеск маї шулт, фїнд къ ешїаѣ тот некурмат
 де'п пѣтжлнт. Лн уршѣ Лнтревїнїїарѣ оаменїї шї теж-
 локул уршѣторїѣ: унде афлаѣ ѣѣ чеатъ маре де локусте
 тїперелле, сѣпаѣ апроапе де елле ун шїанцїѣ ашїа де лунг
 кжтѣ ерѣ лунїмеа четеї, де доѳъ печїоаре де лат шї де
 доѳъ де аджк. Апої се пунеаѣ оаменїї де чееалалтъ лѣ-

тѣре апроапе унул де алтул шї ку шѣтѣре де фрунзїарїе
 мжпаѣ не Лнчет сеаѣ шѣтѣраѣ тоатъ чеата Лн шїанцїѣ, шї
 на съ ну поатъ сѣрї де'п шїанцїѣ афарѣ не де чееалалтъ
 марїїне ерѣ аплекатъ пжлїѣ де а лунгїлшїанцїулї. Деакѣ
 се адучеа тоатъ чеата Лн шїанцїѣ, се акоперїа ку пѣтжлнт
 шї се вѣтеа вїне ка съ ну маї поатъ скѣпѣ печї уна де
 аколó. Лн кїпул ачеста, дрепт къ се Лнпуңїнарѣ локу-
 стеле, Лнсъ пре'н пѣтреїчїїнеа лор Лн асфелїѣ де гроа-
 пе фжкѣте кам преа Лн фацїа пѣтжлнтулї, се Лнплѣ
 аерул де ѣѣ пѣтоаре куплїтѣ, кареа продусе мулте воале.

Оаменїї де ѣѣ парте ку тежлоачеле зїсе, де алтъ
 парте чїоареле, чезчеле, грѣурїї шї алте пѣсерї, че трѣ-
 еск Лн чете пѣтѣроасе, стерпїрѣ не Лнчетул ку деплї-
 пѣтате аст вїчїѣ алл ферїчїрїї цїереї.

Пѣтрїеа астор локусте мїгрѣцїве есте Тѣтѣрїеа чеа
 маре. Деакѣ лї-се гатъ пѣтреїул аколó, пурчед Лнтр'алте
 пѣрцї алле лунїї. Четеле лор сжлнт ашїа де пѣтѣроасе, кжт
 ѣѣ сжлгурѣ чеатъ акóпере ѣѣ Лнтїндере де кжте-ва мїле
 пѣтрате, шї Лн кжте-ва оаре мжлжкѣ тоате пжлтеле,
 лѣсжнд пѣтжлнтул ускат шї дешїерт. Елле своарѣ чїнчї
 мїле не зї, мжлжнд шї стерпїнд тоате пжлтеле не унде
 трек. Лн кїпул ачеста мерг кжте ѣѣ датъ кжте 360 де
 мїле, шї ашїа ажунг пжлѣ ла пої. Челле сосїте атунчї Лн
 Ардеал ераѣ парте турѣе, парте верзї, шї се пѣреаѣ къ
 продук ун сїнет оаре-каре пре'н ачееа къ Лшїї фрекаѣ
 печїоареле де'напої де арїпеле челле ка пергѣтжлнтул.

Де'нтрѣ пжлте алецеаѣ пѣмаї челле тїпере шї су-
 коасе. Ёрѣурї де челле амаре, прекум пелїн шї рутѣ ну
 мжпкаѣ печї декум. Елле мїстѣеск мжлкареа неспус де
 їуте. Пот рѣвдѣ фоапе чїнчї пжлѣ ла пїесе зїлле. Деакѣ
 лї-се гатъ мжлкареа, се апукъ де се мжлжкѣ елле уелле
 пре алтеле пжлѣ кжнд не уршѣ маї рѣтжне пѣмаї чеа маї
 таре.

Локустеле Лшїї ашїеазїѣ оѳъле Лн пѣтжлнт Лн аджн-
 чїме де доѳъ, треї дѣцете. Оѳъле Лнтрѣнечепут сжлнт Лн-
 купцїурате ку ѣѣ умеїеалѣ клеїоасѣ, кареа пжлѣ Лн па-

трус-спръ-зіече зілле се ускъ, форманд ун цинакїѹ пїелїціос
рѹцїелос, кареле кѹпцїне оѹгле. Дешкїзіжнд аст цїнакїѹ,
афлі 90—300 де оѹ ла ѹлалтѹ ашїезїате Ан пѹтѹре
пїезїшїе, карїле се лїнеск ла ун лок пре'н ун сѹк клеїос.
Фїнд кѹ локустеле оѹ де доѹ орї не анн кѹте ун нѹтѹр
ашїа де маре: се Анцїелеце преа ушїор де че се Ан-
мѹлцїеск елле Антр'ун кїп ашїа де Анфрїкошїат!

Пѹїї де локустѹ кѹнд ес де'н оѹ сѹлт де колоаре
гáлвеппѹ албїѹ шї фѹрѹ арїне; а доѹа зі кáпѹтѹ пете пе-
гре, а треїа зі се фак негрї де тот, шї Анчеп а сѹрї де ѹѹ
шкїоапѹ де департе шї а-шї кѹтá нѹтрецїѹл. Дѹпѹ патрѹ
сѹнтѹтѹжнї Анчеп 'а ле крештѹ арїнеле, кѹнд апої Аншї
скїмѹвѹ колоареа. Дѹпѹ патрѹ-зіечї де зілле шї-аѹ ажѹнс
пѹїї крескѹтѹтѹл деплїн.

92. Вѹлпеа шї цїапѹл. (Фáбѹлѹ.)

(De П. Асаки.)

Ўн цїап вѹрвос, корпѹрátїк
Кѹ ѹѹ вѹлпе дїнеоаре,
Се дѹсерѹ ла вѹрátїк
Ка сѹ фак' ѹѹ вѹлпѹтоаре.
Цїапѹ-ї топт, дар' фѹтѹрátїк,
Еар' соцїл лѹї вїклеанн прáктїк.
Анвї 'неетацї де кѹлдѹрѹ
Антр'ун пѹцїѹ с'аѹ коворѹт,
Дѹпѹ че пре'н вѹзтѹрѹ
Поѹта шї-оаѹ рѹкорїт,
Зїс'а вѹлпеа: „епп кѹтѹре!
Нѹ-ї десѹлл а с'адїа;
Де'нїр'агесше лѹїї нешре,
Сїсне, оар' кѹт вом скїаá?
Деї еѹ кред, ка сѹ ше фгаї
Ўн цїап де геї маї гїбагї,
Шї 'н алл пѹцїллї пѹреше
Брѹлпеле-цї лїшїнде дреш
Шї еѹ не-алле шалле сїеше
Шї не корпѹс-цї лїцїелеш,
М'оїѹ сѹї шї пѹлѹ 'н сарѹ
Аншрег ше воїѹ скоаше-афарѹ.

Атѹнцї цїапѹл а стрїгат:
„Браво! ге илалп мїнѹпаш!
Ла агесшеа кѹлпѹ-ї Прѹшл,
Нѹ т'ажнїеá прегесшл.“
Анѹ вѹлпеа нѹ се 'пѹкрѹтѹ,
Де не дїап де'н пѹцїѹ се тѹкѹ,
Шї-ажѹтѹрѹнд сѹе не пѹтѹлпт,
Фаче цїапѹлї кѹвѹлт:
„Пре'н лїдетп кѹшѹрѹ рѹбдаре
Ацї кѹлпшїцї вѹрпшїше маре.
Епн везї, деакѹ тáїка фїре
Дрете цї-ар фї дап де мїнше
Мѹкар кѹше 'н барѹф фїре:
Ашнї шѹ маї лїшїше
Де-а лїшїá 'н пѹцїѹ, аї гѹлді
Де-аколó кѹт вей ешї.
Деї епн везї акѹта цїапѹ,
Де'н пѹцїѹ гїне сѹ ше скапе.
Апої їа маї бїне сатѹ!
Еаршѹ, деакѹ еѹ т'ам шрас,
Кѹ еп. лїшїерес тѹ кеатѹ,
Че неї декѹт иош сѹ-л лас.“

Орї че лѹкрѹ 'нфїнцїезї
Ресѹлатѹл сѹ-ї пребезї.

93. Мартошеле де пре'н тѹнцїї Сшїрїеї, Кѹрїшїеї, Кѹрїоблїеї шї де пре'н Кѹрїацї.

(Трѹдѹкѹчїзне.)

Асте анїмале поспátече сеáтѹпѹ кѹ епѹрїї маї кѹ
самѹ ла капѹл челл лѹвгѹрецїѹ, кареле Ан партеа де'н
цїѹрѹл фрѹнцїї есте апѹсат Ан лонтрѹ. Сѹлт де тѹрїмеа
тѹцїелор, шї-шї тѹрѹск маї не пѹтѹлпт корпѹл челл грос
шї ротѹнд. Елле се нѹтреск кѹ ерѹвурї, рѹдѹчїне, поате,
карне, пѹлпе, легѹмї, ба шї кѹ локусте шї кѹ кѹрѹвѹшї,
дар' де'нтре тоате ле плаче маї мѹлт ѹпѹл шї лантеле,
шї де кáпѹтѹ де ачестеа, тѹлпжкѹ клефїнд.

Мармота стѹ вѹкѹроасѹ'н пещїоаре шї дѹче ла гѹрѹ
тот че апѹкѹ кѹ пещїоареле депїнте, шї тѹлпжкѹ, ка

вѣверица, стѣнд дрепт ѿ сус. Ла деал фуг фоарте ѿте, еар' не шѣс фоарте ѿчет. Асте анимале трѣск ѿ фа-тмїи пре'н вѣле шї стѣнчеле де пре'н Стїріеа, Кѣрїнгїеа, Кѣрїнїліеа, Кѣрїпаці, ѿ Елвѣціеа, Італїеа етс. Вара ѿшї аре фїз-каре анимал, орї фїз-каре пѣрекїе локвїнціа прѣ-прїз деосевїтѣ; дар' еарна се мѣтѣ тоате ѿтр'ѣт пѣштерѣ сеаѣ вїезївнїе комѣнѣ, кареа не де'н лонтру есте фѣкѣтѣ фоарте пѣтед шї пресѣратѣ орї аштерѣтѣ ку еарѣв ѣскатѣ. Асте локвїнціе комѣне шї-ле фак елле ѿсе-шї ѿ форма ѣнеї фурче ку доѣт коарне. Пре'нтр'ѣн корн есте локѣ де ешїт де'н пѣштерѣ, ѿ челлалат корн есте гѣ-пошїтеа, еар' ѿ чеалалат парте а вїезївнїеї есте локѣ-нціа лор, ѿ кареа зїак, кѣтѣ-ї еарна де лѣнѣ, вѣлѣтѣ-чїте шї грѣтѣдїте ѣна ѿтр'алта.

С'а зїс а dese орї, кѣ елле адѣпѣ ѿпреѣпѣ фѣн шї мѣшїїѣ, ку кареле ѿшї ѿтѣракѣ сеаѣ ѿшї аштерн локвїнціа. Се зїче, кѣ елле рѣтн мѣлїме де ѣрѣврї тїпере, ле ѣскѣ ла соаре, апої ле фак кѣпнїеї орї клѣї ла ѣн лок: пре ѣрѣ се рѣстоарѣ ѣна де'нтр'ѣкселе пре спате, шї 'нтїнде тоате патрѣ пѣчїоареле ѿ латѣрї, еар' челле-лалте ѿкаркѣ фѣнѣ ѿтре дѣкселе ка ѿтр'ѣн кар; деакѣ с'а ѿплѣт карѣ ачеста вїѣ, ѿшї стрѣнѣе мар-мота рѣстѣрнатѣ пѣчїоареле ѣтеле кѣтрѣ алтеле, ка сѣ нѣ се пѣардѣ фѣнѣ ла дрѣт, челлелалте о аѣкѣ ку вѣтѣ де коадѣ шї о траг ку фѣнѣ кѣтрѣ вїезївнїе, дар' їаѣ тот ѣт датѣ сама, сѣ нѣ се рѣстоарне карѣ. Ку тоате, кѣ ачеста се ворѣште деспре лѣкѣреа мармотелор де мѣлї кѣпоскѣторї де їсторїеа пѣтуралѣ де'н зїллеле лѣ Плініѣ шї пѣлѣ астѣ-зї; тотѣ-шї се паре а фї ѣт зїсѣ шї спѣсѣ фѣрѣ темейѣ. Маї де крѣзїѣт се паре, кѣ елле карѣ ѿ гѣрѣ фѣнѣ ла вїезївнїе-шї, ка сѣ шї-о кѣтѣшїеаскѣ не еарѣ. Тот асѣменне фак шї мармотеле вѣлѣде домѣстече: кѣлѣ вѣеск сѣ-шї факѣ кѣлѣшїѣ де еарѣ, ѿшї ѿплѣ гѣра ку тот че афлѣ, ку стрѣмѣїе, фѣрѣзїе, паїе, фѣн, ш. а. шї ле дѣк ѿтр'ѣн ѣнѣїрїѣ аскѣнс, ѣнде пѣтрек тоатѣ еарна трѣлѣде шї сомпорасе. ѿпнїте де а се кѣлѣ

сомѣл ернеї, астѣпѣ ѿтрареа де'н дѣрѣпѣ-шї, ка сѣ нѣ поатѣ ѿтрѣ немїка ла елле, се ѿвѣлѣтѣческ ла ѣлалтѣ шї цїѣпенеск не'нчет, рѣтѣлѣнд апої ашїа де ла Оптом-ѣре пѣлѣ ла Апрїле, орї ла Маїѣ, кѣлѣ се дештеатѣ еарѣ-шї шї вїн ла ївѣалѣ.

Мармотеле се пот ѿвѣлѣнї орї домѣстечї преа ѣшїор. Се пот ѿвѣцїа ла жок ка ѣршїї, нѣмаї мѣлѣ маї спрїнтѣнн шї маї пѣлѣт. Елле їмїтеазїѣ шї пре хорпарї, сар адекѣ не хорн ѿ сус, ѿ жос, шї ѿ тоате латѣрїле пѣлѣ че мѣтѣрѣ тоатѣ фѣннїеїеа ку пѣрѣл. Елле сѣлѣ анїмѣлѣїе фоарте вѣселе шї вїоаїе; вара кѣлѣ е фѣрѣтос, жоакѣ фоарте мѣлѣ, се кѣцїѣрѣ не копачї, шї фак тот фелїѣ де скїмоселе орї стрѣмѣтѣре поснашїе.

Мармотеле фатѣ кѣте патрѣ нѣї орї цїлѣчї ѿ тот аѣнѣл, шї трѣеск поѣт пѣлѣ ла зїече аѣнї. Карнеа лї-ї вѣпѣ де мѣлѣкат, ѣнѣтра лї-се ѿтревнїнїеазїѣ ка олеїѣ; еар' пїеллеа лор дѣ влѣпѣ вѣпѣ. Ле вѣнеазїѣ спре еарѣ, дѣпѣ че с'аѣ ѿгрѣшїат песте варѣ, ашїа кѣт траѣе ѣна кѣте доѣт-зїечї де пѣнцї.

94. Крокодїлѣ де Ніл.

(De Dr. Ж. Бѣрашїѣ.)

Крѣачївнїе фѣпѣтѣрелор пѣтѣреї сѣлѣ пїне де мї-стѣре. Нѣ сѣпѣтѣ ѿ старе а не есплїка: де че кѣтаре клїмѣ а продѣс кѣтаре анимал? Сѣлѣ ѿтр' адеѣр анї-мале, а кѣрѣр естїнцїѣ се есплїкѣ пре'н пѣтѣра клїмеї. Чеа маї маре парте де'н анимале се афлѣ ѿ ачесте кѣп-дїчївнї. Деакѣ ѣн анимал есте локѣторїѣ алл клїмелор калде, атѣвчї ел се аратѣ маї ѿ тоате цїереле, ѣнде се афлѣ асѣменне клїмѣ. Спре есѣлѣлѣ: мѣїмѣїеле сѣлѣ локѣторї аї клїмелор калде, де ачѣеа маї ѿ тоате клїмеле калде де'н амѣлѣдоѣт пѣрцїле ѣскатѣлѣ, се афлѣ мѣї-мѣїе, де шї ѿ дїферїте локѣрї сѣлѣ дїферїте спїїе, дар' тоате-с мѣїмѣїе. ѣв аѣтѣре дела астѣ рѣгѣлѣ фак ѣтеле анимале, карїле трѣеск нѣмаї ѿтр'ѣн лок, фѣрѣ ка сѣ

не путем есплика, де че а продус пѣтура аст анимал деосевит нумаї. Ан ачест лок, кареле ну аратъ нечї въ Ансущиетате сжпгуратекъ, пре'н кареа с'ар деосевї де челлеалте локурї. Крокодїлуд есте ун асемеппе анимал; ел есте де въ фьптуръ шї де въ фїре ку тотул деосевитъ. Есте паймал, кареле трѣште. Ан апъ, Ансѣ нечї. Ан апа тѣрипор, нечї Ан локурї, чї нумаї Ан апе кургътоарїе сеау ржурї, апої ну се афлъ кїар нечї Ан тоате ржурїле, чї нумаї Ан унеле привїлеціате де ла пѣтуръ. Сжпт нумаї пучїне ржурї пре пѣжпт, Ан карїле трѣште крокодїлуд; апої фїѣ-каре де'н асте ржурї се афлъ Ан цїере депѣртате уна де алта пре'н сѣте де мїле деографїче. Асте ржурї сжпт маї ку самъ: Нілуд де'н Еціпт, Гангуд де'н India рѣсърїтеанпъ, шї Орїнокуд де'н Амѣрика; Орїнокуд курце дела рѣсърїт спре апус; Гангуд дела меазїѣ-ноапте ла меазїѣзі; еар' Нілуд дела меазїѣ-зі ла меазїѣ-ноапте. Кжте трелле се афлъ рѣспжндїте Ан треї ускате; адекъ: Нілуд Ан Африка, Гангуд Ан Асіеа, Орїнокуд Ан Амѣрика; Анкъ ун лжкву маї аў асте треї ржурї де комун, адекъ, тоате се афлъ Ан клїме фоарте калде; ку тоате ачестеа ну не путем есплика, де че се афлъ крокодїлуд нумаї Ан асте треї ржурї де'н Еціпт, India шї Амѣрика меазїѣ-зіѣалъ, шї ну шї Ан алтеле, карїле кург тот Ан клїмеле калде?

Де ачееа ам зіс, къ продѣчерїле пѣтурей сжпт мїстерїоасе, шї орї кжте стѣдіе вом фаче, тот не рѣжпне ун пупт, ун че-ва не Анцелїес.

Дар' дешї ну штїм кавса, де че се афлъ крокодїлуд кїар Ан Ніл, Ганг, шї Ан Орїнок? Тотгшї штїм пѣтура, форма шї фьптура астор анимале курїоасе.

Крокодїлуд де'н Ніл (*Crocodylus vulgaris*), есте анимал де'н класа тжржївелор. Ансѣ се деосевенте Ан привїнциа фьптурей пѣрцилор трупудї пре'н мжлте Анпреціурѣрї де тоате тжржївелеле. Аре їнїтъ Анпѣрцігъ Ан патру деспѣрцітуре Антокмаї ка отул шї алте анимале де класе маї палте (цїціоасе шї свурѣїве). Трупуд аре фортъ лунгѣреациѣ, ларгъ, че-ва кам тѣртїгъ де ла спїнаре

кѣтръ пжптече, шї фїнд крескут деплїн, ажупце ла въ лунциме де треї-зіечї де пецїоаре. Пе партеа де-асупра а трупудї де-алунгуд аре солзі гронї пѣтраці де колоаре оакїешїѣ вътжнд Ан verde, дар' не партеа де'н жос аре солзі галвеннї шї сувцирї. Кануд і-ї тѣртїг, лат де'ндѣрѣт шї Ангуст де'нпїнте, Антѣрѣкатку въ пїелїціѣ сувцире; гѣра і-ї фѣрѣ вузіе, дар' фѣлчїле і-с лунце, авжнд въ мжлциме де дїнці конїчї, аскуціці, везїверї шї пе де'н афаръ: лїмба і-ї кѣрноасъ, Антреагъ шї лїпїтъ Ан тоатъ лѣцимеа пе фундуд гѣрей. Нѣрїле лї аў нїште кѣпаче, пре'н карїле се пот Анкїде шї дешкїде. Окїї і-с Андрептаці Ан сѣс, шї аў кжте доўѣ плеоане шї уна а треїа нумїтъ пердеа, каре се афлъ шї ла пасерї; Андѣрѣтуд окїлор се афлъ урекїле, карїле Анкъ пот сѣ се Анкїдъ шї дешкїдъ пре'нтр'ун кѣпак дѣпѣ воїціа анималудї. Гжтуд і-ї скурт, шї фоарте таре Ан кжт анималуд пѣ-а поате мїшкя; пжптечеле і-ї маре шї се фжршїеште Антр'ѣѣ коадъ лунгъ, апѣсатъ Ан дреапта шї Ан стжпга; челле патру пецїоаре і-с скурте, ла челле де пїнте аў кжте чїнчї дѣцете, еар' ла челле де'напої кжте патру, карїле аў унїї, шї-с куврескуте унуд де алгуд пре'нтр'ѣѣ пїелїціѣ, кареа-ї унїѣреазїѣ Анпотареа Ан апъ. Осул спїпѣрїї е кжтпѣс де'н шїесе-зіечї шї опт де вертевре; еар' спїна і-ї куврескутъ ку стомакуд.

Ачест анимал трѣште Ан Ніл шї Ан алте ржурї де'н Еціпт, карїле сжпт Ан кумїнекѣїѣне ку Нілуд. Ноаптеа се адхпъ Ан соціетѣці марї шї се прежмѣл Анпрепѣл Ан апъ, дар' зіѣа ес де'н апъ, се кулкъ пе малуд арїнос Анкълзїндѣ-се ла кълдѣра соарелї арїѣторїѣ де'н клїма ачеста шї рѣжп Ан астъ пусечїѣне оаре Антреѣе пемїшкаці, ка морці. Апої кжнд е фїервїнтеала преа маре, цїп гѣра дешкїсѣ, кареа есте атжта де маре, Анкжт пасѣреа флѣвранїѣ (нумїтъ ашїа, фїнд къ флѣверъ кжнд плоўѣ) Антръ Ан гѣра лор, се прежмѣл пе аколо, гонїнд мжштеле, карїле се рѣтѣческ пре'н ачестъ голїчїѣне перїкїоасъ, шї ну пѣціеште нечї ун рѣѣ. Крокодїла

Аші Апроапъ прѣтѣвъра оўъле (кѣте 100 ла нўтър) марї ка челле де гжпскъ, Ап арїна фѣрвѣнте де аколó, ка съ се влочѣаскъ; Апсъ рѣтжне лжпгъ джпселе шї ле пѣ-зїеште; пе'нтрѣ къ вултѣрѣ де аколó шї анїмалѣ нумїт Іхнеумон есте фoарте лáком ла оўъ де крокодїл шї тж-пжпкъ мѣлте де'нтр'жпселе. Дѣпъ ѣъ лѣпъ де зїлле ес нѣїї де врокodїл, авжнд лѣпцїме ка де шесе дѣцете, шї Андатъ дѣпъ ешїреа-шї де'н оўъ, се дѣк ла рѣурї, ѣнде де вїн прада пештїлор марї.

Крокодїлѣ дѣпъ че а крескѣт, се нѣтреште къ карне де анїмале цїжцїoасе, де пáсерї, пештї, ва кїар шї де ом. Елл Аші прїнде прада кам Ап кїпѣл ѣршѣторїѣ: елл се аскѣнде Ап апъ, де ѣнде Аші скоате афаръ нѣмаї вжр-фѣл вотѣлѣ шї ашїá аштеапъ пжпъ кжнд вїне вр'ѣп кжне, вр'ѣъ оае, вр'ѣп порк, кал, орї воў ка съ веа апъ: атѣпчї А траце Ап апъ шї-л тжпжпкъ; атжта-ї де маре нѣтереа лѣї; атакъ кїар шї пре ом, де се скалдъ, А кѣ-фѣндъ Ап апъ, А лпнеакъ, ка шї пе алте анїмале, апої А таїъ къ дїпцїї шї-л тжпжпкъ. Кжцї оаменї п'аў маї фост оморжцї шї тжпжпцї де анїмалѣ ачеста, маї къ самъ стрѣїнїї, карїї нѣ штїѣ шї вїн де се скалдъ Ап апеле Нілѣлѣ, Андатъ се фак, невзїѣцї, шї сжпт тжп-жпцї де крокодїл! Де ачѣеа се фѣреск Едїптѣнї шї нѣ се скалдъ Ап Ніл, къчї нѣмаї Ап зїллеле челле кълдѣроасе есте анїмалѣ ачеста фoарте перїкїос, пе кжнд еарна нѣ-ї тжпжпчїос. Дѣпъ тжпжпке се фаче тот-де-аѣпа лѣппешїѣ шї-шї пїерде де'н аѣерїме; дар' шї атѣпчї тот е перїкїос, съ се апрóпїе чїне-ва де елл шї съ-л Аптѣржте. Кжндѣ-ї пѣкъжїт, дѣ ѣп глас аджпк шї тарѣ. Крѣштереа крокодї-лѣлѣї мерѣе фoарте пе'нчет, авїá дѣпъ шїесе-зїчї де орї онт-зѣчї де анїї Аші Апкїѣїѣ тоатъ крѣштереа; де ачѣеа шї лѣпцїмеа вїѣцїѣ лѣї е че-ва стрѣорденарїѣ, къчї елл трѣеште маї мѣлте веáкурї! Еатъ, къ се адевереште шї ла крокодїл лѣеа фїсіолодїкъ, карѣ зїче: кжт креште ѣп анїмал маї пе'нчет: къ атжта трѣеште маї мѣлт.

Оаменїї гонїцї де крокодїл, пот скѣпá де джпсѣл, де нѣ фѣт Ап лїнїе дреапъ, чї Ап котїтѣре Ап тоате лáтѣ-рїле, къчї крокодїлѣл атѣпчї нѣ поате съ-ї ѣрмезїе, фїїп-дѣ-ї греѣ а Ашѣлá пе ѣскал. Престе тот, крокодїлѣл, кжнд есте пе ѣскал, нѣ есте ашїá де перїкїос, печї ашїá деспѣс ла атак, ка атѣпчї кжнд се афлѣ Ап апъ. Дар' тот трѣѣѣе отѣл съ се фѣреаскъ де джпсѣл орї кжнд шї орї шї ѣнде, маї алес, а нѣ се апронїá де коада лѣї, къчї арѣ Аптр'жпса нѣтере атжта де марѣ, Апкжт поате оморж пре ом пре'нтр'ѣъ сжпгѣрѣ ловїтѣрѣ къ ачѣеа.

Кжнд вор оаменїї съ омоаре ѣп крокодїл: орї къ-л Ашпѣпшкъ къ глoапцїе, орї къ рѣпед Аптр'жпсѣл лѣпчї шї-л стрѣпѣпг; дар' а раре орї се Аптжпплъ, ка ѣп сжп-гѣр глoпцїѣ съ поатъ оморж пре крокодїл де'нтр'ѣъ датъ, къчї пїеллеа лѣї е фoарте тарѣ Аптокмаї ка ѣъ пáвзїѣ. Карнеа шї ѣпсоареа і-с стїмате ла ѣпеле попоаръ ка ар-тїкѣле де тжпжпке. Пре'н пїште гїндѣре орї гжлчї продѣче ѣъ тѣтерїе грасъ, карѣа арѣ одоаре де моск шї се Аптрѣ-ѣѣпцїѣазїѣ ка помадъ орї ѣпсоаре де пѣр. Едїптѣнїї чѣї векї, маї къ самъ локѣїторїї де'н орашїл Теѣа де лжпгъ лажл Мерїс, венѣраѣ крокодїлѣл де'н Ніл, прѣкѣт,шї алте доўъ спїцїе де крокодїл, чѣ трѣеск Ап алте рѣурї де'н Едїпт; дѣпъ моарте-ле, ле-аў вѣлсѣмат корпѣрїле шї ле-аў нѣс Ап крїпте сѣпѣтжптѣпне лжпгъ къдавреле ре-цїлор. Ап орашїл Арсїное, цїнеаѣ прѣѣцїї едїптѣнїї ѣп крокодїл Ашѣлжпзїт Аптр'ѣп тжпплѣ деосевїт, шї-л нѣ-трїаѣ, А грїцїаѣ шї-л орпаѣ къ тот фелїѣ де одоаръ.

Астъ венѣрѣчїѣне, се еспїлкъ пре'н ачѣа Ашпрѣѣѣ-раре, къ крокодїлѣл тжпжпкъ ѣъ мѣлцїме де анїмале тж-ржцїве фoарте стрїкѣчїoасе отѣлѣї Ап клїмеле калде. Ашїá дар' ведем, къ отѣл е Ап старѣ а венѣрá кїар шї пре неамїкѣл (дѣшпманпѣл) съѣ, кжнд шгїе, къ аст неамїк есте ѣъ фїїпцїѣ вѣпъ пе'нтрѣ че-ва, шї-ї фолосенгте шї лѣї Ап вре ѣъ прївїнцїѣ. Афаръ де нѣмїтеле спїцїе де крокодїл, карѣ се афлѣ Ап ржл Ніл, есте шї алт фелїѣ де кроко-дїл къ вот аскѣцїт, карѣ се нѣменште Гѣвїал, шї трѣ-

еште **Ап** ржл **Ганг** **Ап** **Indiae**, ачеста **Апкь-ї** фоарте **періос**. **Ап** **America** **meazїъ-zїѳалъ** се **афлъ** **уп** **фелїѳ** **de** **крокодїл** **нумїт** **кѳїтманн**, **кареле-ї** **спаїта** **оаменїлор** **de** **не** **аколѳ**.

Асте **треї** **фелїѳрї** **de** **крокодїлї** се **афлъ** **астъ-зї** **пре** **пътжлїт**, **дар'** **пъїнте** **de** **dїлѳвїѳ** (**потоп**) **трїїа** **уп** **крокодїл**, **кареле** **нѳ** се **маї** **афлъ** **акѳм**. **Аст** **анїмал** **нумїт** **Igna-podon**, **алл** **кърѳї** **скелет** се **афлъ** **Ангропат** **Ап** **сжнл** **пъ-жлїтѳлѳї**, **авеа** **мърїмеа** **стръordenарїѳ** **de** **60** **пжлѳ** **ла** **70** **de** **печїоаре**, **адекъ** **мърїмеа** **упеї** **вълепне**, **шї** **пре'н** **ур-таре** **сетжнїа** **кѳ** **челл** **маї** **таре** **анїмал** **de'н** **лѳте**. **Съ-шї** **Апкїпѳеаскъ** **акѳм** **чїне-ва** **мжкѳчїошїеа** **упѳї** **крокодїл** **de** **мърїмеа** **упеї** **вълепне**! **Оаре** **нѳ** е **їдеа** **ачеаста** **шї** **нѳ-маї** **Ап** **сїне** **Ангрозїтоарїѳ**? **Кжте** **анїмале** **antedїлѳвїанне** **п'аѳ** **Антрат** **Ап** **стомакѳл** **астѳї** **анїмал** **сжнѳерос**! **Деакъ** **ар** **трї** **шї** **акѳм** **уп** **асеменне** **анїмал**: **атѳнчї** **естїпнїа** **фїїп-нїелор** **de'н** **Апнѳърѳїеа** **анїмалъ** **ар** **фї** **амерїнїаѳ**. **Дар'** **шї** **Ап** **астъ** **Апнѳреїѳураре** се **адевененте** **реѳѳла** **кѳнос-кѳтѳ**, **кѳ** **адекъ** **тоате** **анїмалеле** **de'nainтеа** **dїлѳвїѳлѳї** **ераѳ** **кѳ** **мѳлѳ** **маї** **марї** **декжт** **челле** **de** **астъ-зї**. **Ашїа** **vedem** **кѳ** **пѳтура** **Ап** **лѳкрѳрїле** **салле** **маї** **тжрзїе** **a** **prodѳс** **анї-мале** **маї** **деплїне**, **маї** **фрѳмоасе**, **дар'** **маї** **мїче**. **їдеа** **фрѳмсеїеї** **a** **трїѳѳат** **асѳпра** **їдеїї** **мърїмїї**!

95. Фърїка **Анжлїфашѳ**. (**Фабѳлѳ**.)

(De A. Donїѳїѳ.)

ѳъ **фърїкъ**

De соїѳ **мїкъ**,

Еар **de** **їнїтѳ** **преа** **таре**,

Адѳсесе **фърїкарїѳл** **Антр'ѳъ** **песпѳтѳ** **мїраре**.

Къчї, **прекѳм** **алл** **еї** **їсторїк** **лѳтеа** **a** **Апкредїнїаѳ**,

Еа **пѳртїа** **грѳзнїе** **'нтрѳе** **de** **орзїл** **челл** **маї** **мъшкат**.

Ерїа **днк'** **ачеа** **фърїкъ**

Шї **ла** **рѳсвоаїе** **воїнїкъ**:

ѳnde **вїертмїшїор** **ведеа**,

Се **рѳпезїа** **шї-л** **прїндеа**.

Кїар **пъїжнїнжл** **кѳ-атжтеа** **сѳвїї**, **коасе** **Анѳрмат**,
Алл **еї** **ак** **плїн** **de** **Анвїндерї** **Антрѳ** **зп** **тїпн** **л'а** **черкат**.
Дар' **авжнд** **еа**, **ка** **шї** **омѳл**, **дорїнїе** **песѳцїоасе**,
De **сгїма** **de** **ла** **фърїче** **преа** **кържнд** **се** **дегѳетасе**:

„**Ла** **шжрг**,“ **зїсе** **еа** **ѳъ** **датѳ**

„**Мѳ** **дск**, **лѳтеа** **сѳ** **тѳ** **вадѳ**,“

Сѳ **се** **тїре** **ла** **ведере**

Кѳ **шоѳїї** **де-а** **теа** **пѳшере**.“

Шї **ашїа** **преа** **Анжлїфашѳ**

Антр'зп **кар** **таре** **de** **фжл**, **еа** **с'а** **кѳцїѳрат** **дндатѳ**.

А **ажѳс** **ла** **тжрг**; **дар'** **ваї**! **че** **кѳмплїтѳ** **ловїтѳрѳ**

Анжлїфърїле-ї **авѳрѳ**.

Къчї **печї** **знжл** **de'нтрѳ** **оаменї** **ла** **фърїкѳ** **нѳ** **кѳтїа**,

Кжнд **пѳтереа** **сѳ-шї** **арате** **еа** **мїнѳт** **нѳ** **Анчетїа**;

Шї **кѳ** **тоатѳ** **невоїнїа** **фїре** **марї** **de** **фжл** **трѳѳеа**,

Орї **мѳскзїе** **пѳтѳрїаѳче** **прїнжнд** **їсте** **ле** **'мїзѳѳеа**.

Дар' **Ап** **зрѳтѳ** **овосїтѳ** **de** **дешїерте** **Анчеркате**,

Кжнелї **de** **не** **дрѳм** **зїсе**: „**аѳ** **нѳ** **ше** **тїрї** **шї** **шѳ** **фраше**.“

De-а **оаменїлор** **просїе**?

Везї-ї, **кѳ** **неїї** **нѳ** **се** **вїшѳ**, **орбї** **сжнш** **не** **'нѳрѳ** **фашѳ** **таре**

Фїѳ-карѳ **кѳ-алле** **салле**; **кжнд** **ла** **ної** **Ап** **фърїкарїе**

Тоашѳ **фърїка** **тѳ** **шїе**.“

Сжлѳ **шї** **оаменї**, **че** **вїсезїѳ**,

Кѳ **знїверѳл** **Антрѳ** **de** **джншїї** **се** **мїнѳнезїѳ**,

Дар' **Ап** **фърїкарїѳл** **сѳѳ** **еї** **нѳмаї** **кѳт** **фїгѳезїѳ**.

96. Прївїре **упресѳте** **Хаѳѳег**.

(De П. Барїнїѳ.)

Фрѳмоасѳ **Трансїлвїанїе**, **дѳлче** **пїтрїе** **клїсїкѳ**, **пъ-жлїт** **сжлѳ**, **маїкѳ** **кѳ** **дѳрере**! **каре** **прекѳм** **рѳвершї** **тоате** **дїрѳрїле** **фїрїї**, **тѳ** **Брѳсїліе** **a** **Еѳропїе**, **престе** **фїїї** **тѳї**, **ашїа** **пече** **de** **пѳтѳрѳжлїтѳл**, **че** **Апалїѳ** **спїретѳл** **шї** **Апкѳлїе-шѳте** **їнїмеле**, **нѳ** **ї-аѳ** **лѳсат** **дешїернїї**; **монѳмїпте** **шї** **тжм-плѳрї** **їсторїче** **апѳкжндѳ-ле** **Антрѳ** **челле** **маї** **крѳнчепне** **лѳпте** **de'нтрѳ** **сѳѳърѳтѳторїї** **dїпнї** **аї** **веакѳрїлор**, **ле-аѳ** **пѳ-страт** **не'нтрѳ** **тоатѳ** **вїїторїмеа**. **Антрѳ** **марїнїїле** **талле** **се** **кѳвїне** **ка** **кѳлѳторїѳл** **патрїот** **претѳтїндїне** **сѳ** **пжшїеаскѳ** **кѳ** **пїетате**, **дар'** **пече** **Антр** **ѳъ** **парте** **маї** **мѳлѳ** **ка** **Ап** **цїѳ-**

руа рѹнелор Ълїїеі Тръїанне; аколо unde стрѣвѣтънд
Аугустѹа ероѹ пре'н дѹгустїмеа поартеї де фїер, дѹвїн-
гѣторїѹ асупра недѹмерїтулї, dar' дестулл де мѣрїнімо-
сулї съѹ рївал, шї-а дѹтемеїат скѹнѹл мѣрїрїї салле.
Каре, дѹсуфлат де черескул спїрет алл поесїеї, а черкат
съ кѹнте вре ѹъ датѣ асупра дерїмѣгѹрїлор астеї кѹпї-
тале вре ѹъ Іїадѣ орї Енеїдѣ? Ъnde есте ѹн Іеремїа, каре
съ фїѣ плѹс пре ачесте зїдѹрї, дѹпѣ че, пре лѹгѣ тоатѣ
недрептатеа шї дѹштѣнїеа, че авурѣ съ сѹферѣ де ла
чїнчї-спрѣ-зїече веѹкѹрї, тѣту-шїелле аѹ маїрѣмас дѹкѣ
атѣтеа, кѹте съ поатѣ фї дѹ старе а апрїнде фокѹл челл
мѹтѹгїторїѹ ал патрїотїстѹлї дѹ вїнеле прївїторїлор*).
Ла Демшїѹшїѹ**) съ кѹлѣторїм патрїоцї вѹнї шї тоцї
адевѣрацїї рѹмѹнї! аїчї съ не фачем хацїї асупра ченѹ-
шїеї стрѣвѹнїлор поштрї; аїчї афлѣм челл маї дѹтрег то-
нѹмѹнт де'н кѹте не-аѹ рѣмас дѹ тот кѹпрїнсѹл Дачїеї
дела Домнїторїї лѹшїї пѹлѣ асѣ-зїї, ка съ кѹноаштем
шї дѹ фанѣ мѣрїмеа лор. Бїсѣрїка ачеа клѣдїтѣ де
мѹлѣ де рѹмѹнї, а кѹрїїа волтїгѹрѣ ротѹндѣ фѣрѣ коне-
ремѹнт, ашїезїатѣ пре патрѹ стѣлїї, че стаѹ дѹ меѣлок,
пѣрецїї еї дѹтѹнекацїї де фѹтѹл ѹрдерїлор, че се рїдїка
одїнїоарѣ дѹ оноареа зїеїлор, стѣлїї ачеї плїнї де дѹ-

*) Рѣнеле Ълїїеї Тръїанне се кѹноск пре мѣлте лѣкѹрїї шї пѣлѣ
асѣ-зїї ашїа де вїне, кѹт се паре, кѹ нѣмаї де кѣцї-ва аїнї е
рѣсїнїтѣ. Мѣлте вѣкѣцї фѣрѹлте де монѣмїнте рѣмѣне, де бїсѣ-
рїчї шї кѹлпале не сѣв пѣмѹнт се вѣд кѹ дѹскрїпчївнї лѣтїне
дѹшїрѣштїате дѹ тоате пѣрцїле. Dar' декѹт тоате есте маї дѹ-
семплат дрѣмѣл челл рѣмѣн пѣрдосїт кѹ петре пѣтрате, кареле
се дѹчене де ла поарта де фїер, шї треканд пре'н кѹпїтала ачеа-
ста престе Стреїѣ ажѣнѣ ла Апѣл (Алѣа-Жѣлїеа), де аїчї ла
Салїне (Тѹрда) шї де аколо апѣкѣ ѣѣ парте спѣ Клѣж, алѣа
спѣ Нѣпока (Мѣрѣшїѣ-ошїорхеїѣ). Дрѣмѣл ачестеа пре лѣлѣгѣ
Ълїїеа Тръїаннѣ сеаѣ Грѣдїштеа де асѣ-зїї есте ашїа де дѹ-
трег, кѹт паре кѹ ар фї зїдїт нѣмаї де ѣн аїн.

**) Шїенте оаре шї жѣмѣтате де ла Деѣа есте сѣтѣл Демшїѣшїѣ шї
бїсѣрїка ачестеа пѣлѣлѣ есте асѣ-зїї крештїнѣ а рѣмѣнїлор де
аколо. Дѹ прецїѣрѣл ачестѣї сат с'ѣѣ афлат пѣлѣ акѣма фоарте
мѣлте веїтѣцїї рѣмѣне.

скрїпчївнї шї епїтафе асупра ѹнелор, unde е ашїезїатѣ
ченѹшїа стрѣвѹнїлор поштрї: ачестеа-с лѣкѹрїї че не
шїоптеск; адѹкѹндѹ-не аїнїте кѹ кѹтѣ сфїеалѣ се кѹвїне
съ кѹлѣм пре ачелл лок, ѹдат кѹ атѣта сѣнѣ ерѣїк, шї
сѣнцїт де атѣтеа фанѣ алле мѣрїнїмїеї. Цїѹр дѹпре-
цїѹр дѹ валлеа ачестеа атѣт де ромѹнтекѣ те дѹтѣмнїѣ
дѹкѣлѣторїе-цї фелїѹрїмї де рѣмѣшїїе мѣрѣгѣрїсїтоарїе
де вїнеле, пѣтереа шї ферїчїреа стрѣвѹнїлор тѣї; ear'
пѣвїмїнтеле (поделелле) ачелле де Мосаїк даѣ адеверїнцїѣ
деспре сѣргѹнїцїа, мѣестрїеа шї стѣторнїчїеа лор чеа деа-
мнѣ де мїраре. Еатѣ кѹ цїнѹтѹл рѣнеделѣї Стреїѹ, поате
съ не асѣмѣпере дорѹл де а петрече лѣлѣгѣ Тїѣѹрѣ дѹ
меѣлокѹл рѹнелор Ромеї веїе! Сеаѣ доарѣ аїчї нѹ веї
авѣ unde съ дѹтѣмнїї ѹмѣреле Брѹцїлор, Кѣмїїлор,
Счїпїонїлор? Dar' четѣцїѣеа Хїнїдоареї нѹ дѹфѣцїшїеаїѣ
ѹн асфелїѹ де нѹме? Dar' деакѣ де'н непорочїре Ероїї пѣ-
трїеї поастре демнї де немѣрїре ла тоатѣ вїторїмеа, нѹ
авурѣ парте пѣлѣ акѹма ка вїеацїа шї фантеле лор съ фїѣ
дескрїе де ѹн Сенофон, Тѣчїт, Сѣлѹстїѹ, оаре се кѹвїне
съ-ї дѣм ѹїтѣрїї? Dar' дѹрере! кѹ ла пої пѣлѣ асѣ-зїї
маї мѹлт с'атѣмплат кам ашїа! Чїне поменнеште асѣ-зїї
де ѣѣ Лѹкрѣцїе де'н цїнѹтѹл Хацїегѹлїї? Каре с'а алес
дѹспїрат съ кѹнте лѹвделе вѣргѹреї де Хацїег, прекум се
кѹлѣтѣ алле вѣргѹреї Орлеанне? Шї деакѣ ѣѣ Леаннѣ сеаѣ
Іфїценїе с'аѣ дѹвреднїчїт а фї кѹнтате де челле маї марї
дѣнїе поѣтїче, кѹ кѹт маї мѹлт е фѹтѹоаса поастрѣ еро-
їнѣ а вѣртѹцїї челлеї маї паре де'н лѹме, деамнѣ съ фїѣ
вечїнїчїтѣ не'нѣѹ тоате веѹкѹрїле?

98. Épurele desperat. (Făbulă.)

(De Nicolaiŭ Istrati.)

1. Un épure-ădată învins de mœhnire
De soartea-să fœtală, în sine credea,
Cœ altă ființă nu este în fire
Atît de-asuprîtă, si úsfellŭ dicea:

2. „De oameni, de fere nu pot să mă scap
În lumea întreagă nu pot să încap.
Un tremur, ăce frică natura mi-a dat:
Și ziua și noaptea veghedeu ne năcetă;
3. De elatin' ăce fruudăce: eu tremur cumplit,
De ori ce se mișcă mă cred prigonit!
Decei astă viealăce ea nu pot s'o trec,
Că trebuii oh! trebuii să merg să mă'nnece.“
4. Tot ăsfeliu dăcându-și, porni ciar îndate
La apa de'n fațce cu astă cūget rău;
Dar' cind fu aproape, de broașce ăce ceate
De ell spăimintate s'eriră 'n părău.
5. „Se poate, — dăcea ell uimit foartă 'n sine, —
Natura finităce să fce măi dat
Ce să mă întreacă în frică pe mine,
Căcei eate de frică-mi pe loc s'a 'necat.“
6. Aflerile-ăceastea îi măi alinară
A lui desperare, vădiind, că măi sint
Și alte finitce cu soarte amară
Măi mult suferinde pe 'ntinsul pămînt.

98. Cămila.

(De J. Berașiu.)

Cînd voim a cunoașce un animal în întregimea lui, trebuie să cunoașcem miediuul în care trăeșce și lucreadăce și împrejurările, care-l încungioră. Așia dar' spre a avé ăce idee deplină despre cămilă, trebuie să studiăm măi nainte mediuul, în care a mennit' o natura a trăi, ádecă: deșiertele (pustile).

În timpurile moderne mulți de'n cœlători și-aũ jertfit viealtea, spre a viditá acest deșiert Sahara de'n Africa, áceastœ spăimîntătivă și periciduasœ pustie, cu un scop curat sc̄ințial. Eate ce aũ rœputat, seaũ să dăcem măi bine, ce s'a gœsit în hîrtiile unora de'ntr'ăceia, ce aũ murit, în áceastœ întreprindere nœbilă, de'ntr'e carii vom numi aci pe Bart, Overveg, Vogel și Riley.

Deșiertul Sahara este idealul tuturor deșierturilor; ell se întinde pe ăce arie de tot mare, care cuprinde 118.500 mile

geografice pœtrate, prin urmare ăce suprafațce de 10 ori măi mare decit toatœ Frantia. Pusăciunea lui este între 16¹/₂° și 32¹/₂° latime boreală. Dela 20° pînce la 28° este deșiertul ăce cîmpie șieasœ; măi cœtrœ miedăce-dă se înalțce formînd muntă mică pînce la înălțimea de 1500 picioare. De'n cuntrœ sint într'insa și vœi adînci, măi jos decit nivellul mœrii.

În partea șieasœ, dăce Riley, este pœmîntul Saharei acoperit cu arinœ și petrisu; pœmînt negru nu se vede acolo. Dar' arina áceasta fiind tot-de-auna espusœ unei cœldure de tot mari a soarelui de-acolo, e așia de tare încit seámennœ cu ăce pardosealœ de marmura. Nicăi pasul cœll măi greũ all unu animal, nu lasœ acolœ necăi cea măi micœ întipœriciune. Îndădar cœutœ ocuul cœlœtoriului, vr'un obiœpt spt ca să aibœ oareșicare vœrieaciune de simțire, în mijlocul ácestei monotonii înfiorœtoarie. De áceea toate lucrurile s'aratœ acolœ obsœrbatoriuului măi mari, decit sint în noctura, fiind-cœ îi lipsesc alte simțiciuni, care i-ar puté șierbi drept alœturaeciune, și a mœsurá pri'ntr'insele adeverata mœrime a obiœptelor. Camila se aratœ acolo măi mare decit este; asémenea și omul. Într'adever un speptacul trist!

Nicăi un árbure, nicăi ăce tufœ, seaũ mœcar vr'ăce movilœ!

Ăce tœcere spăimîntœtoarie dœmnesœe acolo întreruptœ număi în timpul úrletului uraganelor. De'n interval în interval se vœd nișœe cœpœture ai cœrora pereți sint acoperiti c'un tufisú mic ars de soare. Cînd se întîmplœ vr'ăce datœ, cœ cade ploaie peste áceste cîmpii desolate, atuncăi apa se adunœ în áceste cœpœturi, cari șierbesc acum drept fintini nœturale binefœcœtoarie oamenilor și animalelor, cari trec pri'n deșierte. Dar' de multe ori trec anni și nu se vede nicăi ăce picœtura de apă de ploaie. Număi lîngœ Cap. Vojador muntă de arinœ la ăce înălțime de 100 pînce la 400 picioare. Cînd aici se aratœ vîntul vestit numit acolo Samun seaũ Camșin, atuncăi ori ce Caravannœ (compánnie) de cœlători, ce se aflœ pe drum, număi scapœ seaũ foarte cu anevoie; cœcei atuncăi suie vîntul nœri de arinœ finœ în sus, încit întúnece lumina soarelui, pe urmœ cad jos ea ăce ploae de arinœ și îngroapœ acolo ori ce obiœpt cœdiut subt

strate adînci de arinæ, dar' oamenii și animalele mor de necă-
 ție nainte pînă nu sînt îngropate. Cîte caravane de oameni
 și animale si-au găsit groapa așfel în deșertul Sahara!
 După cît-va timp aruncă vîntul arina de altă parte, atuncî
 rămîn descoperite osămintele acesor victime de forție ele-
 mîntară, și arina caldă de-acolo are ūe particulăretate, fiind-
 ce albeșce oasele, care rămîn răsipite pe această cîmpie de
 moarte, sîngura suvenir de ființie viă, ce aŭ resuflă ūedată
 în aceste locuri spăimîntătoare. Unele de'n scelete se mumiea-
 dă (se usucă) împreună cu pielea și rămîn așia tot-dea-una.
 Așia s. e. a. găsit Riley lîngă puțurile de'n Masun în deșerturi
 100 de scelete omenești și Sacson spune că în anul 1805 aŭ
 murit în deșerturi pe drum între Fafilet și Tombupt, 2000 de
 oameni și 1800 de cămile!

Unii, cari erau de față la ūe asémenea catastrofe și aŭ
 scăpat pri'ntr'un miraciu, aŭ descris ūe asémene scēne și
 eate ce dic.

Elementele revoltate desceapă și ūe revoluțione în ca-
 rapteriele oamenilor atinși de acest periclu mortal; fie care
 devine egoist, va să scape pe costul altora. Cei debili, cari nu
 pot urmă imbletul iute al caravanei spre a fugi de punctul ame-
 rințat, sînt pierduți. Fie-care pas e nesigur și poate aduce
 moartea. Pe cînd limba se usucă de-ūe sete ardătoare, toate
 cărevanna: oameni și cămilele merg cu gura căscată cău-
 tînd apă spre a potoli focul infernal, care l'aŭ aprins vîntul,
 căldura și uscăciunea în corpul lor; atuncî se întîmplă, că
 oamenii sînt prinși de-un felu de iluziune optică (miraj).
 Ocul omului îl înșeală și-si încipuesce a vedé departe lacuri cu
 apă limpede umbrite cu arbori verdi și cu fructe delicioase. Se
 grăbesc în aceste lacuri, găsesc acolo un deșert și mai spăi-
 mîntătoru; acum de osteneală și desperare cad jos și mor.

Pe cînd dillele sînt așia de călduroase, încît este de ne-
 suferit, nopțile sînt friguroase. Ce extremități! Dîoa ūe căl-
 dură de 30° R. și noaptea un frig, care cere, ca omul să se
 încălzească la foc; de aceea dîoa nici nu pot îmblă caravanele
 și îmblarea lor se mărginesce numai la oarele demineției.

Cu toate acestea și aici natura a produs ūe vărăciune în
 această monotonie de moarte. Căci de'n ce în ce se află acolo
 niște locuri pline cu izvoare de apă limpede, umbrite de palmi
 și de alți arbori cu frunza tot-dea-una verde, tot-dea-una proa-
 spăta. În aceste locuri numite oadi, care, ca niște insule fe-
 ricite, es de'ntr'un ocean de arină, acolo găsesc căetorii
 puncte de repaus și de recreăciuni în căetoria lor lungă și
 ostennitoară. Pînă acum se știu 32 de oadi, de'nre care 17
 sînt locuite de oameni. În Algéria a încercat Gubernul frîn-
 cedu a despoia deșertul Sahara de căetoria lui înfioratoru,
 adecă: pre'n separea de puțurile Artesienne, a căutat a procura
 căetoria neîncetată apă proaspăta căr în mijlocul deșier-
 tului. Așia se află acum lîngă Sar un asémenea puț. Mehe-
 med Ali a reușit în asémenea căetori și în deșertul de'n Li-
 bîa spre partea răsăritului de'n Africa, în oadiile de'n deșerte
 se află frumoase gădiele, marea stardiu, și măjestosul leu,
 căci toate aceste animale sălbăte fug și elle de deșerturi,
 neputînd esista acolo.

Dar' interesele omului sînt atît de puternice, încît îi în-
 spiră curajul a espune viața lor, căr în deșerturi; căci
 comerțul de sare și de curmale a învieat și deșerturile pre'n
 căetori întreprindători, cari susțin comerțu între nordul și
 centrul Africe. Spre a termină ūe asémenea căetorie peri-
 cicioase sînt căete 5 luni. Dar' aceste căetori în cărevanna, care
 învieadă Africa, ar fi peste putință, deacă natura n'ar fi pro-
 dus un animal, adecă cămila, care a meritat numirea de „coră-
 bîa pustului“, căci întocmai precum mărinariul trece în coră-
 bîa peste ocean, așia și Arapul trece oceanul arinos al de-
 șertului, călare pe cămila sa.

Așia dar' cămila a jucat un rol important în istoria că-
 ții Africe.

Senofon a dis: „în ori-ce corp frumos reșede ūe inimă
 frumoasă precum și în căpurile urite, un suflet urit,“ Nu voim
 a întră aici în anelisa acestei sentințe în rēportul omului, dar'
 în rēportul cămilei, această nu se adevădă. Corpul cămilei
 e departe de a fi frumos, de'n afara ei este acoperită cu niște

înterituri; culoarea ei e cenusie într'un cip monoton, are ūe cocoasie în spinare, alte cæmile aũ cîte doũe cucosî; are ūe burtæ mare esitæ afaræ, un gît lung ca de lëbædæ si capul mic ca de oaie, nas lat, guræ largæ, cu budia de-asupra cræpatæ; toate aæstea, dic, nu sînt negresit însufile unui corp frumos, dar' cu toate aæstea însușietæfile morale alle aæstui animal sînt foarte pretioase, cîar si nefrumuseafia corpului este fæcutæ într'adins, ca sæ sierbeasæ aæstor însușietæi morale. Nætura a vrut sæ facæ de'n cæmile un call de desier-turi, ádecæ un animal, care sæ fie în stare a purtá greutæi mari, a ímblá foarte iute pe arinæ, fære sæ se cufundæ într'însa, si mai cu samæ a ímblá dille íntregi într'un desiert grodiav faræ mîncare si fære bæaturæ; de aæea, cum dic, nætura a acoperit corpul ei cu înterituri, ca sæ poatæ purtá greutæi mari fære sæ-i pese seau s'o súpere æ-va, i-a dat pe spinare una seau doũe cucosî pline de græsime, de unde corpul animalului sæ nutresæ cînd nu mîncæ mult tîmp; pe'ntru aæea, cæmila cînd a ímblat multe dille nemîncatæ, cucoasia ei scade (se micșioreadiæ) sub tælpî, cæmila are nisæ perinutæ ímflata, ca sæ nu se cufunde în arinæ uscatæ a desiertului, de aæea cæmila nu poate ímblá pe un pæmint úmed, cæci alúne-cæ, si Arapii sînt siliit atuncî a pune în noroiu covoaræ si alte asémenea lucruri sub picioarele cæmilei, ca sæ calæ pe dîn-sele, ear' nu în noroiu. Burtæ mare a cæmilei provine de'n fæp-tura stomacului, cæci cæmila rúmegæ ca houl, oaia, capra si ærbul; ca toate aæste animale rumegætoarie, are si ea patru stomæ; însæ cæmila are ūe fæpturæ pærticularæ, ádecæ în stomacul ei æell mare are ca nisæ æellule seau cæsute pline de apæ. Cînd cæmila se pregætesæ de drum, bea multæ apæ; ūe parte micæ de'ntr' aæst fluid este íntrebuintat pe'ntru momîntul de fatæ, pe cînd æea mai mare parte ræmîne drept ræ-særbæturæ în corpul, care cæletorind multe dille în desierturi si neavînd apæ de bæut, o scoate de'n mægædia, æe o are în stomacul sæu si-si potolesæ setea. Unii aũ si pretins, cæ Arap-ul fiind desperat de sete ísi taie cîte ūædate cæmila si bea apa, æe aflæ în stomacul ei; însæ aæesta nu s'a adeværit, pre-

cum înteresæ cæletoriul Cotschy, mai cu samæ cæ aæeastæ apæ este amaræ si greșioasæ.

Desi corpul cæmilei nu é frumos, dar' însușietæfile ei morale sînt foarte frumoase. Aæst animal este foarte ræbdæ-toriu, foarte blînd, foarte alipit de domnul sæu si cîar foarte simfitoriũ. Cæmila de'n cærevanne aratæ ūe mare neastîmpæ-rare, cînd nu vede pe stæpînul sæu, ínæpe a strigá ca un urs si nu se dumeresæ, pînæ n'a gæsit pe stæpînul sæu; dar' cæ-træ progenitura sa aratæ ūe frægedime foarte delicatæ. Cînd dæ cæmila títæ puului sæu, uitæ toatæ lumea si nu vede nimic, æe se mai íntîmplæ ímpregiurul ei. Cînd moare vr'un puu de cæmilæ, atuncî Arapul ascunde puul mort de'n ocii mumei salle cîte-va dille, almintrelea ar muri si ea de desperare si de doliũ. Cînd cæmila este, sæ se încaræ, Arapul fi facæ un semn, ea se lasæ atuncî pe gænunci si ræmîne linișcitæ în tot tîmpul, pe cînd íne operaciunea încærcæturei. Dupæ æe s'a terminat încærcætura, cæmila se scoalæ si ímblæ condusæ nu cu bætae, ci cu cîntæele stæpînului sæu.

Dar' simînd ea cæ s'a încærcat destull si încærcætura tot urmeadiæ, dæ un semn de desaprobare, si de multe ori nu va sæ se scoale, seau cînd o scoalæ cu sila, nu se misæ de'n loc nici cu bætae, apoi cînd omul o necæjesæ prea mult, cæmila devine furiosæ, bate cu picioarele de-ínnæinte si este cîar în stare a rumpe mîna seau piciorul tirannului sæu. Primævara în tîmpul ímpreunærii, mæscul devine furios si trebue sæ se pædieasca æine-va de dînsul; în tot tîmpul aæsta (40 de dille) nu mîncæ mai nimic, si scoate neîncetat spume de'n guræ-si.

Ínsușietæfile pretioase alle cæmilei aũ fæcut pe Arap a o privi, nu ca un animal domestik, ci ca un membru all fæmiliei salle. Cînd i-a næscut un puu de cæmilæ ell dice cæ i-a næscut un amic. Íntr'adevæ, Arapul nomad cæletoriũ în desierturi, n'are pe lume un amic mai credinæios, decît cæmila sa, cæci în momîntul de periciũ cînd toti cæmæradii lui de'n cærevannæ l'aũ læsat sîngur în desierturi cæutînd de'n egoism a-si scæpá viea-ția propriæ, cæmila nu-l lasæ, ci ímpærtiesæ cu dînsul periciul si sperînta.

Pátria cœmilei sînt tîerile cœlduroase de'n Ásicia sî África. Aicî de'n tîmpurile cœlle maî antiçe, cœmila a fost domesticitœ. Ciar de Pœtriarcul Avram, dîce Biblia „ell a avut mulți boi, oi sî cœmile.“ Cœmila cresçe pînœ la vîrstœ de 7 anni sî trœesçe 40 pînœ la 50 de anni. Femeea fatœ în tot annul un puîu, care o sugœ de laptele ei, cœ este de un gust amár sî sœrat sî de-œe coloare vînetœ, ciar sî neagrœ cîte œdatœ. Dar' pœrul cœmilei e foarte pretîuit sî se fac de'ntr'însul vesminte de „perî de cœmilœ“, cari œ un pretîu foarte scump.

Sînt doœe félurî de cœmile, una cu doœe cucoși pe spinare (Camelus Bactrianus), sî alta cu œe cucoasiœ în méjlocul spinœrii (Camelus dromedarius). Cœa de-întîiœ provine de'n Báciaria (Turcestann, de astœ-dî) se gœsesçe domesticitœ în Ásicia cœntalœ, Tœrtária, Tibet, pîna în hotarœle Cinei. Aœasta sîerbiá maî de mult pe'ntru strœpurtarea greutœilor mari, dar' nu ímblœ íute; mœrimea ei e de 7½ picîoare, coloarea oácesœe; pe cap, gît sî coapse are perî de cœmilœ. Carnea puilor tîneri e bunœ de mîncare.

Cœmila cu œe cucoasiœ (Camelus dromedarius) e maî micœ decît cœa preœedintœ, are mœrimea de 5—7 picîoare, pœrul ei e moalle ca lîna, foarte lung la gît sî la cucoasiœ, coloarea ei e maî descisœ. Sînt cœmile de coloaire cœnusîiœ, galbînnœ, albœ sî neagrœ. Pátria aœestei cœmile este Arápica sî nordul Áfriœei. Cœlle maî vestite vin de'n tîeara Darfur de'n Abisîniea.

Sînt multe rase (sœiurî) de cœmile: unele numite „Gamel“ ímblœ maî íncet, dar' poartœ multe greutœi pînœ la 1200 puntî, sî cœmila facœ cu aœeastœ greutate pe spinare 15—20 mile gœografîce în 24 de oare. Dar' rasa numitœ „Mehari“ nu poartœ greutœi sî sîerbesçe la cœlœrie. Aœeastœ rasœ de cœmilœ are œe íutœalœ estraordinarœ; ca œe sœgeatœ strœbate desîertul sî índatœ s'a fœcut nevœdiutœ. Sînt esîmple, cœ un Mehari a fœcut œe calle de 30 mile (15 poste) ínr'œe dî! Ūe ímprejurare curioasœ este la ímbletul cœmilei, cœ ínnœinteadîœ cu amîndoœe picîoarele dela œe parte sî pe urmœ cu cœlle-lalte doœe de'n partea cœea-laltœ, pe cînd callul íncœinteadîœ curmedîsiu cu un picîor de nœinte dela œe parte sî

cu un picîor dela cœea-laltœ parte. Aœest ímblet all cœmilei facœ, cœ vacîileadîœ (sîovœesçe) ímblînd în dreapta sî în stînga, sî cîine nu e obiœinuit a ímblá cœlare pe cœmilœ, lesne poate sœ cadîœ jos.

Este ínteresant, dîc cœlœtoriî, a vedœ un Arap ímblînd în desîerte pe cœmila sa. Maî nicî œdatœ nu se aude sgomotul unui bicîu, numai cu cîntœe sî cu fláute este condusœ cœmila în drumul ei; apœi pe drum cînd Arapul se dœ jos ímblînd pe lîngœ cœmila sa, atunœi íi spune felîurimi de istœrii, de anecdote, de poesîi sî de cîntœe trœdicîunale sî cœmila íntoarœ capul cu ocîi sœi, par'œ ascultœ cu ínteres cœlle cœ íi (povestœe) istorisesçe stœpînul sœu. — Asiá tœrminœ lunga sî ostennitoaria sa cœlœtorîe Arapul în petrœeri cu amicul sœu de'n remnul animal; apœi cînd a ajuns la scopul cœlœtorîei salle, cînd are sœ descærœe marfœ, cœmila de sine apleacœ capul în jos, se pune pe gœnuneî, ca sœ ínesneascœ stœpînului sœu aœeastœ operœciune.

Un tablœu nu maî puîn ínteresînt predîentœ œe famîlie de Arapî nomadî în rœsœrit cu cœmilele lor. Ūe asémenea colonîe migrœtoariœ posîede de multe ori multe sute cœmile. Demineafia le trimite la cîmp la pœsiune ca pe œe cîreadœ, sara le íntore a casœ, tocmaî la mîeadîœ-noapte mulg cœmilele. De'n lapte fac unii sî œe bœuturœ spiretuasœ, care ímbatœ tare pe om. Dupœ cœ cœmila a gœtat cîmpîea de pœsiune, colonîi ridicœ cœrturile lor sî se due în altœ parte, cœci popoarœle nomade sînt silite a scimbá adese-ori locuinîiele lor. Necœsetatea cîmpîilor noœe de pasîuni pe'ntru animale, íi sîlesc la aœeastœ vieafia migrœtoariœ sî nestœtœrnice. Eatœ! cœ cœmila cu ínsusietœfile salle pretîoase a mijlocîit cîvilisaciunea, miscœrile cœrœvannœlor pre'n desîerturi sî referinîia ínternœciunalœ íntre popoarœle primitive, carile fœrœ cœmilœ ar fi rœmas selbatiœe sî idololatre. Eatœ! cum un animal a ínfluîntiat asupra soartei unui (popol) continent! Cum cœmila blîndœ, nevinovatœ, fidelœ, cu œe nœturœ poéticœ, sî amica musîœei, cum aœest animal, sotîul nesepœravœr în vieafia Arapului, a putut contribui la ínvœciunea poesiei rœsœritenne, a aœestei poesîe sublime, neimítãvere sî adîncî. Cum în cœmilœ este personat tot rœsœritul!

99. *Hirtiea si istoriea ei.*

(De Juliū Berašiu.)

Plinta Papyrus de'n Egipt.

Poēiū vorbese de diferite virste seaū epoēe alle lumii; a fost, dic, ūe datæ ūe epocæ de aur, pe urmæ a venit ūe epocæ de argint, apoi alta de fier s. c. l. Epoca noastræ putem s'o numim cu drept cuvint epocæ de hirtie; cæci toatæ cultura modernæ, cîar toatæ esistinŭia staturilor, este hædiatæ pe hirtie. Lumea se guveárnæ acum nu cu sâbiea, ci cu hirtiea. Nu mai sint acum eroldi (pristavi), cari strigæ imblind pe uliŭie, publicînd oardenele domnitorilor. Acestia aū acum în sierbitiul lor alii eroldi mai securi, mai nefætigaveri, deşi nu strigæ nimic si niçi nu scot mæcar un glas. Acestia sint hirtiele si oardenele. Decite-ori aūdim unii strigînd cu bucurie, alii cu desperare: „a esit ūe hirtie!“ Într'adevæ „esirea unei hirtie“ joacæ nu numai în toate dillele rolul celi mai mare în vieŭia individelor, ci de multe ori a inaugurat si epoēe noŭe în istoriea næciunilor. Sæculul nostru aū vædiut destulle esimpe de felii acesta; sint în memoria fiesi-cæruia si nu e necæsariū, ca sæ le numim aiçi. Dar aŭaræ de astea, sæculul nostru a vædiut si ūe altæ invenŭione în ræportul hirtiei. Hirtiea s'a pus în locul aurului, a devenit ūe væloare curinte, a devenit, ca sæ diçem asiá, ūe monedæ si în acæastæ însusietate fine acum în mînæ sæpترلumii. În locul diplomelor de nobleŭte scrise altæ datæ pe pergamin. „Hirtiele statului constituæ acum nobliçiunea cea mai puternicæ si cine le posiede, este celi mai stimat.

Dar ce o se dicem de acæste legiuni de mi de individe, care træese în staturile Europei, care în toatæ vieŭia lor nu se ocupæ cu alta nimie, decit a facæ de'ntr'ŭe hirtie albæ alta scrise si de'n hirtie scrise, sæ facæ „ūe delæ?“ Cu ce ar træi acesti „funcçionari ai statului“ deacæ n'ar esistá hirtiea?

Dar jurnalisti, cari se bat unul cu altul, nu cu arme asculte ca cævæleri feudalii, de'n sæculii mejlocii, niçi cu biçi, ca tæeranni dela munte; ci cu hirtiea; cum ar fi urmat ei duele lor de hirtie, deacæ acæastæ preioasæ matærie n'ar esistá?

Dar tipografi si librarii, pe cari un næturelist spiretual i-a numit „fiinŭie (cærtofage)“ mincætive de hirtie, fiind-cæ sæ hrænesc de'n hirtie, ce s'ar fi fæcut cu dînŭi, deacæ hirtiea n'ar fi în lume?

Ce ar deveni medicii aptuali fære hirtie de ræŭiete? Mai cu seamæ în unele lócuri unde sierbitul lor este onorat numai dupæ numærul ræŭietelor, ce aū scris.

Eatæ! cæ hirtiea este în lumea modernæ un elemint soŭial de cea mai întiæ importinŭie. Asiá dar' cred, cæ se cuvine, ca sæ facem oare-care cunoŭcintæ mai de aproape cu acæastæ matærie importinŭe, si cu istoriea ei.

În tîmpurile celi mai antiçe, oamenii scrieæu pe table de petre, adecæ sæpaū cu greutate literele în petre. Mai pe urmæ vædiind acæastæ necuveninŭie aū încæput, sæ scriæ pe foi de árbori de palmi seaū de curmale, precum istoresæe Pliniū; pe urmæ aū scris pe partea de'n læuntru a coajei árborilor, fæcîndu-le sul (de acæea în limba lætinæ si cartea si faŭa coajei árborului de'n læuntru se numesc liber). Mai pe urmæ aū ales drept matærial de scris, numai pe coaja unei singure plinte, care creŭcea în mari cætimi lingæ riul Nil de'n Egipt numitæ pæpir (ciperus papyrus).

Pliniū descrie acæastæ plintæ în modul urmætoriū. Plinta Papyrus, diçe ell, creŭce în bæliæ ræmase pe lingæ Nil, dupæ ce ell s'a retras si cîar în mijlocul lui în lócurile mai puîn adinçi. Trunciul acæstei plinte este triangular, subtiindu-se sus si de-ŭe înceltime ca de 6 picioare; ell poartæ pe cap un motiū de pæ în forma unei umbrele, care e formatæ de frundiæ frægæde purtatæ de ūe multime de trunciuleŭie (reduncule) lungi, eçali si care acopæer spiçele. Dar' erá si ūe altæ spiŭie, la care spiçele nu formaū umbrele, ci nisce cæpete miçi. Cea de întiæ spiŭie este adeværatul Papyrus, pe cînd a doŭa se numesæe Sari la autorii antiçi. Mai pe urmæ aū gæsit næturelistii si în Siciliea ūe spiŭie de pæpir (pipero în limba vulgaræ de-acolo).

Egiptenni dæteræ numirea de Berd, plantei pæpir. De'n rædæcinile ei fæceæu felurimi de vase; partea de jos a trun-

ciului tîncer, fiind moalle și dulce, eră ũe mîncare foarte bunæ, mai cu seamæ fiind præjitæ în foc, dar' de'n coaja trûnciurilor legate unul cu altul, fæceau luntre. Apoi de'n coaja înterioaræ fæceau tîesæturi pe'ntru pîndîe groasæ, la diferite trebuinþe. Moise, ca prunc fiind pus într'ũe cutie și aruncat în apa Nilului, cutiea seaũ coșuletiul acesta a fost de'n trunciuletie de plînta pæpir. Egiptennii antiçi aveau ideea, cæ crocodiliî nu atac pre oamenî, carii se aflæ în luntre de pæpir.

Dar' folosul principal, care-l trægeau Egiptennii veci, eră, cæ fæceau hîrtie de'n coaja de'n læuntru a trûnciului lui. Aceastæ hîrtie se numia dupæ numele plînteî ádecæ pæpir, în limba greacæ, papyrus; în lætina papyrus; în limba germînacæ papir s. c. l.

Dar' cînd s'a fæcut aceastæ mare invenþiune?

Autoriî antiçi nu sînt toî de aceea-sî opinîune. Værunæ ðice, cæ invenþiunea aceasta s'a fæcut în tîmpul lui Alesandru, pe cînd Pliniû pretinde, cæ ea s'aũ fæcut mult mai încintea epoçeî lui Alesandru æll mare. Cæçi Herodot, Homer, Aeschilon și Plætune vorbeau de papir.

În ræportul Botâniçeî, plînta papyrus se tine de fæmiliea (Cyperacælor) træstiilor.

Este interesativ a cunoaþe modul, dupæ care Egiptennii antiçi fæceau hîrtie de'n aceastæ plîntæ. Modul operæciunii lor e descris de Pliniû. Eatæ! æ ðice ell despre aceasta. Ei jupiau pielliie suptiri, cari înveliau trûnciurile formînd cu dînsele buceîi late. Aceste foi le întindeau pe mese mari și le stropiau cu apa Nilului, care eră lipiþoasæ; dar' cite ũedatæ le ungeau sí cu clei (Colle). Dupæ aceasta puneau foile sub teasc, și apoi le espuneau la soare, ca sæ se usuæ. ũe asémene hîrtie se numia atuncæa (hieratica) sacræ, cæçi pe dînsa se scriæ cærtile de relegiune alle Egiptenilor; dar' aceastæ hîrtie cînd venia de'n Egipt la Roma, eră supusæ de'n noũ multor spelæ-turi și prepærciunii, și atuncî primia numirea de *August, Liviû*, seaũ *Fanniû*. Cæll de'n urmæ nume se ræpoartæ la un cælebru fæbriant de hîrtie de-atuncî, care aũ scîiut prepæra hîrtiea æa mai fine, cunoscutæ în tîmpii aceia.

Sub Domniea împæratului Claudiû s'a deplinit hîrtiea August; cæçi eră prea fine și (stræpærintæ) strævedia, și produæa ũe confusiune în ætirea literelor. Tot atuncî aũ fæcut foaea, (coala) de hîrtie, mai latæ și i-a dat numirea de Claudiannæ, care aũ devenit acum un usaũ general. Plinu descrie modul de depliniþiune all hîrtiei numite Claudianna. Ell ðice: hîrtiea de Papyrus dupæ æ aũ fost adusæ de'n Egipt la Roma, fæceá cu dînsa prepærciunile urmætoarie: cu miediu de pine muat în apæ fierbinte, fæceá un feliu de clei, cu care ungeá foile de hîrtie de Pæpir într'un mod pærticular, și hîrtiea luá ũe formæ omogeanæ în tîesætura ei și foarte netedæ. Însæ acest clei trebuia sæ fie întrebunþiat cu 24 de oare în urmæ, dupæ æ aũ fost prepærat, niçi mai næinte niçi mai tîrdiu; pe urmæ bætea hîrtiea aceasta cu cîocannul, o ungeá încæ ũedatæ cu clei o puneá încæ ũe datæ sub teasc și în æelle de'n urmæ bætea foile întinse de'n noũ cu cîocannul. Pliniû laudæ mult aceastæ hîrtie ðicînd, cæ a vædiut (uvrage) opuri scrise pe aceastæ hîrtie încinte cu doue sute de anni, cari s'aũ pæstrat foarte bine.

Mai pe urmæ prepærciunea hîrtiei de pæpir de'n Egipt a cîscigat în Europa ũe depliniþiune și mai mare. Asia vedem la Cassiodor, cînd vorbeæ de foi de hîrtie de pæpir îrtrebunþiate în tîmpul lui, ðice, cæ erau mai albe decît ðæpada; atuncî poleala hîrtiei se fæceá cu fidesiû, seaũ cu pæatra numitæ ponciû. Cu toate acestea hîrtiea aceasta eră prea slabæ (débile) și fragedæ, încit se rumpea prea lesne cînd se fæceá ũe carte de'n asémenea hîrtie; de aceea eră obiçiû a amestecá hîrtie de pæpir cu pergæmint (perchæmin), ádecæ dupæ 4, 5 foi de hîrtie de pæpir venia foi de pergæmint. În unele biblioteæe publice de'n Europa se gæsesc mænuscrite scrise pe asteliû de hîrtie, care aũ ũe vecime de cite 1000 și cite 1200 de anni. Literele sînt tot în stare bunæ și negreala a ramas neagræ în acest tîmp îndelungat.

Egiptennii întrelineau un comerci mare cu hîrtiea de pæpir, care creþeá în tîeara lor; toatæ lumea se sîerbia cu hîrtie de aceasta. În tîmpul lui August acest esport a devenit asiá de mare, încit în Roma se simia lipsæ de hîrtie.

Împărații Romani scrieau scrisorile sulle particulare, memorialele și ediptele sulle publice tot pe hirtie de pœpir. S. Jeronim ne învață, că cîar în seculul all 5-lea după Crest, hirtiea de pœpir eră încœ în usul comun. Dar' Montfaucon dîce, că cîar după cîti-va seculi în urmœ, ediptele publice în Franția, în Itáliea și mai în toatœ Europa se scrieau pe acœastœ hirtie. Invăsiunea Arapilor în rœsœrit a tœiat comerçitul Asiei cu Europa, atunçi Europenni eră siliti a serie pe pœrgœmint. Acœasta a tinut doi seculi, dar' pe urmœ earœ aũ venit la hirtiea de pœpir, cu care s'aũ șierbit pînœ în seculul all 11-lea și 12-lea. Așîa dar' în care epocœ aũ încetât oamenii a se șierbi cu hirtiea de pœpir de'n Egipt? Acœastœ întrebœciune n'aũ avut pînœ acuma rœspuns îndestullœtoriũ. Asémenea și întrebarea despre epoca descoperiçuniũ hirtiei de pœpir e și acum la îndoealcœ. Vœrune dîce, că dœteadîce de'n tîmpul clœdirii orașului Alesœndriei (în seculul lui Alesandru œell mare). Dar' Pliniũ pretinde, că cîar cœrtile lui Numa, regele Romei, eraũ scrise pe hirtie de pœpir. Apoi și fœrœ acœasta, de'n cîte-va rœspicœciuni gœtite în operele lui Homœr, Herodot și Eschylus resultœ, că întrebuniçarea hirtiei de pœpir eră în Egipt mult mai anticœ decît clœdirea orașului Alesœndriei.

Cu toate acœstea, istoriçi descoperirilor sînt de opiniune, că în seculul all 11-lea s'a descoperit întrebuniçarea hirtiei de trentie (chiffons), care o întrebuniçem acum. Acœastœ descoperire, a cœrii aflœtoriũ nu e cunoscut tuturor, este reclœmatœ de Gœrmini, Itœlienii și Greçi, cari fiind refugiți de'n Orient în Bâseliea (Elvéiea) aũ invœtiat acolo a face hirtie de'n trentie, imitînd asfelũ obiçeiul de'n pátriea lor, ádecœ a face hirtie de humbac, care obiçeiũ eră foarte comun în Orient în seculul all 11-lea.

Tocmai în seculul all 13-lea, hirtiea de trentie a devenit œe întrebuniçare generalœ în Europa. Cœa întfiœ foae de hirtie de trentie este dela annul 1319. Rœreteriile (mœgœdîile de hirtie) s'aũ așiedîat în Franția pe'ntru prima oarœ sub Filip de Valois, ádecœ la 1340. Dar' cœa de'ntfiœ fœbricœ mare de hirtie în Europa eră cœa dela Gertford de'n Angliea în annul 1588.

Nu este neçi, un secul, de cînd s'a fœcut în Gœrmániea œe descoperire nouœ în fœbricœciunea de hirtie, ádecœ œe mœsinœ cu œe roatœ miscatœ pre'n puterea apei, care taiœ trentiele în bucœti fine și care a fœcut, că cîar hirtiea dœ tipariu s'a fœcut acum mult mai frumoasœ și mai finœ decît încointe de 50 și 100 de anni, cînd tipœriau pe hirtiea, care șierbesœce astœdi numai bœcanelor, ca sœ invœleascœ mœslinele. Sœ nu-și încipueascœ cîne-va cœ asta este un bœgœtell și nimic. De'n cuntrœ, nu numai cuprinsul unei cœrti, cî și esteriorul ei, înriuresœce prea mult asupra amœtorilor de lepturœ. Într'œcœ carte plœcutœ ocilor se cœtesœce altfelũ, decît într'œcœ carte tipœritœ pe hirtie proastœ. Apoi secul œell frumos, care pre'n gustul sœũ de lepturœ a contribuit atît de mult la respîndirea literœturei, poate fi atras cœtrœ lepturœ numai pre'n înfœtișierea esteroarœ. La dame œe carte este ca un om. Cînd n'are esterior plœcut, rar aruncœ ocii pe dînsul; așîa și cartea cœa mai bunœ fœrœ îmbrœceminte elegante, nu face efeit asupra secului frumos. Acœasta nu trebue s'o uitœm neçi œedatœ.

Desi hirtiea modernœ este acœea, care poartœ și rœspîndesœce ideile œelle mai înalte și œelle mai veritate; cu toate acœstea ea însa-și este de œe origine foarte despretuitœ și injositœ. Cînd se uitœ cîne-va într'œcœ mœgœdîe de trentie în unele de'n cœpitalele œelle mari alle Europei, vrînd nevrînd fi vîn nișœe ideii filosófice de despretuirea glœriei acœstei lumi și a vœnitœtilor ei; cœci acolo vede œe lume cœdiutœ de'n mœrimea ei. Pîndîa cœa mai finœ, cœa mai aristocráticœ, care a șierbit œedatœ de cœmesîa unei principese, a devenit œe treantîœ aruncatœ afarœ, întoemai ca treantîa cœmesîei unui țœerann. Mœgœdîea de trentie este ca un cimitir; în amîndœe gœsim ruinele unei lumi trecute; în amîndœe putem face studiile œelle mai înteresînte. Fiœ-care mormînt poartœ în sine œe istorie înteresîntœ a unei fiintîe întielepte, un șir de simțiri, de dureri, de plœçeri, de sperîntie și de ilusiuni, trec acum încointe încipuintiei nostre. Asémenea și fiœ-care treantîœ este ca un osœmint înteresînt all unei esistîntîe umane. La cîte plœçeri n'a esistat treantîa bogatului! La cîte dureri și suspinuri,

n'a esistat treantia socracului! Fie-care treantia ar pute sa scrie un memorial istoric si apoi te memorial!

Dar' eato! ce de ntr'aceste ruine despreiuivere a esit ue lume noue venefatoe. Mægædfea de trentie s'a scimbat intr'ue librerie celebræ, intr'ue hirtierie (pæpeterie) elegantæ. Nicieuæ træsurae elegantæ n'a stat încaintea mægædfei de trentie, dar' cite piçioare aristocratiçe calcæ acuma în mægædfea unui librariu! Eatæ ue înviere înteresintæ! Eatæ! ce de'n ruine s'au fæcut fiintie noue! Misteriul acestei învieri l'a urmat fæbricæciunea de hirtie de trentie.

Este cunoscut, ce trentiele de veșminte si mai cu seamæ de pîndie, dau hirtiea modernæ. Fæbricantii de hirtie sint toi de acæeasi opiniune, ce trentiele sint mæterialul cel mai bun pe'ntru hirtie, si deacæ ar vrea cine-va sa facæ hirtie de'n nou, nu numai ce ar fi mult mai scumpæ decit æum, dar' si mai puin bunæ; cæci pre'n deasa purtare si spælaturæ a pîndieturilor, aite, cu care sint fiesute, se mai moaie si se fac mai întocmite pe'ntru prepærcæciunea hirtiei. Un întiept a fæcut obserbæciunea, ce fie-care om, care poartæ ue cæmesie, este un conlucætoriu la fæbricæciunea de hirtie; cæci cu cit a purtat ell mai mult ue cæmesie, cu atit a înlesnit mai mult scimbarea ei în hirtie. De acæea cu cit ue fæaræ este mai împoporatæ si mai cævilisatæ (unde oamenii au multe rufe), cu atita fæbricæciunea de hirtie înfloreșe mai mult.

Dar' este aici ue consideræciune foarte împortintæ. De'n di în di se înmulteșe producæciunile literare, pre'n urmare de'n di în di se înmulteșe si consumæciunea hirtiei. Oare nu este de temut, ce va sosi un timp, cînd cîtætimea trentielor nu va fi de ajuns pe'ntru fæbricæciunea hirtiei? Atuncî nu numai ce cærtile v'or deveni foarte scumpe, apoi poate se va întimpla acæea, ce s'a întimplat în sêculele mejlocie, cînd nu erã hirtie de trentie, atuncî cînd hirtiea de pæpir ca si pergæmintul s'au fæcut prea raræ, oamenii rædeaã literele depe pergæminturile scrise de mai nõinte, si serieau operele lor si asiã s'au pierdut nenumerãvere mînscrise de'n celle mai preçioase, ce au ræmas de'n lumea anticæ.

Spre a scæpã cultura modernæ de ue asemenea cæte-strofæ, muli de'ntræ nocturælistii moderni au cæutat alte mæterii veçetale, cari ar' pute șierbi întocmai ca si trentiele la fæbricæciunea de hirtie. Mai cu seamæ în Angliea si în nordul Amæricæi, s'au ocupat oamenii cu acæstæ întrebæciune, cæci acolo jurnalele cunsumæ ue cîtætime însemnætoariæ de hirtie (s. e. un sîngur jurnal Nev-Herald în Nev-Iorc, cunsumæ pe ann hirtie, care se urcæ la suma de 100.000 dolari seaũ 40.000 galbeni s. c. l.).

Se numærem aici diferitele încercæri în ræportul acæsta. D. H. Voelter a încercat sa facæ hirtie de'n lemne de brad seaũ de tei tæiatæ în hucæti mici si fierte cu lesie tare, albite cu gas de clor si unse pe urmæ cu un feliu de sæpun pærticular si cu peatræ acræ. Alti au încercat a facæ hirtie de'n fere-struituræ de lemn, care ræmîne cînd taie cine-va lemne cu ferestreul; însæ de'n ferestruituræ sînguræ fæaræ a fi amestecatæ si cu trentie, nu se poate facæ hirtie bunæ de scris.

Un alt mæterial încercat sint pætele. Cînd fierbe cine-va paie în lesie tare într'un cædiann cu abur espus apæsîntiei ecuale cu 6—8 apæsîntie atmosfæricæ, atuncî pætele devin ca un feliu de pastæ (cocæ) moalle, de'n care, dupæ ce s'a albit cu gas de clor, se facæ ue hirtie prea bunæ. Asiã dar' în timpurile moderne au cæreat felurimi de cumbinæciuni de lemne si de paie. La unele sint amestecate trentie de pîndie si au dat rezultate foarte multæmitive.

A treia mæterie, de'n care se poate facæ hirtie, este humbercul; acæce bucætile mici, cari ræmîn ca ræmæsitiæ la curæ-țirea si la urdirea humbercului. Acæste bucæti, cari pînæ acum erau aruncate afaræ fæaræ væloare, acum le fierbe cu apæ de var seaũ lesie de sodæ, pînæ cînd se fac ca ue cocæ, pe urmæ le pune sub teasc si facæ de'ntr'însele ue hirtie destull de bunæ pe'ntru tipariu.

Acæste trei mæterii sint acuma în întrebuintare pe'ntru fæbricæciunea de hirtie; însæ, precum am dis, trentiele de rufe tot ocupæ rangul de'ntiu.

Dar' afaræ de ačestea esistæ în remnul veġetal sî multe alte mæteriî, cari s'au propus a le întrebuintiã pe'ntru făcerea hîrtiei, mai cu seamæ pe'ntru eftinetatea lor. Asiã s. e. ácele seaũ tãpușiele de brad și molid, dupæ ce le-au curçit și se-pærat de verdeãtia, care acópere fibrele (firi), de care sînt cumpuse, d'au un feliu de lînæ. Lîna ačeasta poate sæ se face hîrtie. Asémenna s'a propus pe'ntru fæbricæciunea de hîrtie uæ plîntæ anume (Sfagnum), care creșce în turbierele, ce sînt foarte ræspîndite mai în toatæ Europa çentralæ. Uæ altæ plîntæ propusæ pe'ntru ačest scop este, arborele Spartium alle cæruî rãmuri se întrebuinteadiæ pe'ntru mæaturi în mai multe țæri. Ciar Eleni antiçi mai cu seamæ în Sparta, fæceau veșminte de'n fibrele ačestei plînte (Spartium Horridum și Sp. Villosum) și ciar acum în Gréciea (provincia Messéniea) fac veșminte de'n firele urdite alle ačestei plînte. Un feliu de curmal seaũ palm (Chæmerups humilis), care reușeșce în Europa spre amieadiæ-di, este earçsi în stare a da un mæterial bun pe'ntru hîrtie: asemenna sî plînta Aloe neadeværatæ de'n Améica (Agave Americana) și multe plînte de'n fæmiliea Mælvæçélor (de nalbe). Un feliu de dud (Braussonetia papyri fera), care creșce în Cina și în Jæpaniea, este vestitæ pe'ntru însușietatea sa, a da mæterial bun de hîrtie; dar' hîrtiea vestitæ, care vine de'n Cina și care se numeșce „hîrtie de orediu“, nu provine de'n orediu, ci de'ntr' uæ plîntæ numitæ Aralia papyrifera.

Ačeasta este enumeræciunea plîntelor çellor mai fævoritive pe'ntru producæciunea hîrtiei. Leptoriul vede prea bine, cæ esistæ multe asemenni plînte și ciar deacæ trenșiele vor' încæpe a lipsi, hîrtiea tot nu va deveni raræ. Asiã dar' literætori în lumea çivilizatæ nu trebue sæ se teamæ, cæ va ajunġe un timp, cînd nu vor avé pe ce sæ scriæ, ci ačeia, cari au mæteriî interesætive de scris, sæ urmedie ocupæciunea lor nõbilæ; ear' cit pe'ntru ačei ce nu sçiu sæ scriæ, sæ tacæ; lumea nu va pierde nimic; dar' sæ nu dicæ cæ causa tæçerii lor este, fiind-cæ se tem de lipsa hîrtiei pe'ntru cæriile, care aveaũ de ġînd sæ le faceæ.

100. Averea avarului.

(De Antonn Pannul.)

Avarul mai mult pierde.

Léneșul mai mult alegæ.

Avarul nu e domn peste bannii sæi,

Çi bannii domnesc peste ell.

1. A fost un avar uæ datæ, care mereu græmædiã,
Di si noapte tot de-a-una pe banni dormiã și siedeã!
Si de mare-aværetate træiã singur singurell,
Nu lineã neçi sicerb în casæ, neçe mițæ, neçi cætiell
5. Nu puteã sæ se îndure, sæ cieltueasca vr'un bann,
Sæ mininæe si ell bine mæcar uædatæ 'ntr'un ana.
Aværeația mi-l fæcuse cu mîncæri çelle-a træi,
Cætînd cu dor çelle bune, ca si cum mieser ar fi;
Asiã ell la uæ di mare, cînd la peșce deslegã,
10. Vædiînd cumcæ fiæ-care la pæscærie-alergã,
Se dusé si ell sæ vadæ, de-a aflã vr'un cosæçell,
Sæ-si cumpere, sæ mininæe, ca sæ se spuræe si ell.
Ajungînd în pæscærie, încæpú a se premlã
Dela un loc pin' la altul si de prețuri a 'ntrebã.
15. Îmblæ ca doæ, trei oare pretutîndenne cæutiînd,
Dar' nu puté cumpærá mai eftior cæutiînd.
Deçi cînd sta la îndoealæ, sæ isi iã ori sæ nu-si iã
Si cînd scumpetea cu poșta în ell nu se învoia,
Isi vede pe-un fin venind, carele bærdasiu erã
20. Cu banni cîșcigãti de'n lucru vrînd peșce a-si cumpærá,
Si teræ sæ 'ntirdiedie, ori se întrebe de prețu,
Alese un peșce mare si-i trînti bannul sumetiũ,
De-acoló treçe îndatæ, alçturezza l' alt pæscariũ,
Aleġe alt feliu de peșce, si il pune în çintariũ,
25. Întrebæ cit îi e prețiu, si i-l depune îndatæ.
La finul sæu cu mirare si uimit avarul catæ,
Deçi cînd pleacæ sæ se duce, dupæ dînsul s'a luat.
Si ajungîndu-l în urmæ, ce faci fine? l'a 'ntrebat,
Cum væd, îi-ai cumpærat peșce. Dar', îi dișe, am luat.
30. L'a 'ntrebat ear': pe'ntru tine ori altui l'ai cumpærat?
Ba, dișe ell, pe'ntru mine, si pe'ntru casa mea ciar.
Dar' ce-o sæ faci cu atîta? l' întrebæ avarul ear'.
O Doamne! nașule! dișe, de asta esçi la mirare?
Pe lingæ copii, soție, si-oaspeți s' aflæ la mîncare;

35. Ši la ūc dī ca ačēasta, mai dai šī la un vecin,
 Čē sœ-sī ia, nu i-a dat mīna, ori šī l'alt meser strœin.
 Dar' Dumneata-tī lucēsī pesce, ori ešcī la alīi poffit?
 Ba nu sīnt poffit, iī dīse, de-ačēea am šī venit,
 Ši eram šī eū sœ-mī cumpœr, dar' earœ-sī am judecat.
40. Cœ ēine sœ mi-l gœteascœ? šī ašīa nečī n'am luat.
 Vin' dar' la noi, dīse finul, ĩmpreunœ sœ sœrbœm,
 Dešī nu avem gœtire pe un našīū sœ ospœtœm.
 Cum trœesc mœestrii, astœ-dī deplin te-ī ĩncredintīa,
 Ca la meserī finī scœdereā ĩnsœ ni o veī ertā.
45. Finul vorbe de-al de astea šī altele ĩnsirīnd,
 Ši cu našīul ĩmpreunœ la casa sa ajungīnd,
 Cu destulle bucurīe pe oaspete l'a primit,
 Pīncē una alta, fuse šī prīndīul dorit gœtit.
 Gata fiind tot pe masœ, šī bucate aducīnd
50. Šīedīurœ, o 'mpregīurœ, šī-o ploscœ cu vin punīnd.
 S'apucarœ sœ mīnīncœ, vorbe vesele spunīnd
 Ši cu fešīe rīdīœtoarie unī la alīi cœtīnd
 Ploscœ ĩncungīurīnd masa de'n mīncœ 'n mīncœ mergēa
 Šī sœrutīndu-ī ĩn gurœ mīngœiare le-ādūcēa.
55. Ī ĩnduplecœ ĩndatœ pe ea a o ascultā,
 Dečī ca sœ-ī facœ pe voe ĩncœpurœ a cīntā,
 Unul tonul œll subīre, altul œll gros ĩl tīnēa,
 Mie šī mare ĩšī da glasul, la care cum ĩ venīa,
 Avarul care 'n tœcere erā 'nvœfiat a mīncā,
60. Ši carele cu plœcere l' ačēšīa gura cœscā,
 Mai sus lœudata ploscœ tot des, des, des sœrutīndu-l
 Ši pe 'nœet pe nesīmtīte la curāgiū nalt ĩndemnīndu-l
 L'ĩnduplecœ šī pe dīnsul apoī a o ascultā,
 Ši 'nœepū šī ell cu toīi ĩmpreunœ a cīntā.
65. Ši-ašīa se sīmī de vesel šī 'ntr' atīt s'a mīngœiat,
 ĩncēt toatœ avœreatīa ĩndatœ i s'a muīat
 Ši 'nœepū sœ dīcœ: fine! te vœd cœ tu sœiī trœi,
 Tu dar', voese pe avere-mī de-acum econom sœ fīi.
 Toat'averea, cītœ mie dela strœbunī mī-a rœmas,
70. ĩn astœ oarœ cu totul tīe ĩn seris tī-o las.
 Na ceile, mergī a casœ, šī ĩn pīvnītiœ ĩnrīnd
 Vei vedē dīcœe borcane plīne cu galbenni dīœcīnd,
 Ši cu desāgi, cu sac, traistœ, cu œe sœiī šī cu œe poŃi,
 Carœ-i aīcīa la tīne pīncē de searœ pe toŃi.
75. Fœ tu œe veī vre cu dīnsīi šī fīi economul mīœū,
 Cīeltuesœe cum tīi placœ, nečī sœ 'ntrebī, nečī sœ vœd eū,
 Cœ strœbunī-mī šī pœrīntī-mī sœ trœeascœ n'au sœiut,
 Nečī ĩn vieatīœ-sī vr'œe datœ ašīa ospœiū n'au fœcut,

- Ei n'au trœit, œe-aū strīns numaī, šī mereū aū adunat,
80. La moarte-sī noūe borcane plīne de banni mī-aū lœsat,
 Svœtuīndu-mœ 'n vieatīœ, lor sœ le urmēdīū šī eū,
 Ear' de nu, sœ mœ ajungœ blœstœmul lui Dumnēdīœū!
 De'n noūe borcannœ, dīcœe — ādecœ sœ fac eū plīne:
 Dečī mai rœū decīt un mœser trœiī eū ca vaī de mine,
85. ĩmblœi pe uscat, pe apœ, mœ cinuī ca tirann,
 Rœbdœi foame, multœ sete, ĩncīndu-mœ la bann,
 Nu mœ 'ndurœi ver un bine la ver un mœser sœ fac,
 Numai borcannul sœ-l ĩmplu cu vīrf mare dupœ plac.
 Ast rœū mī-s'a fœcut fire, nu pot sœ mœ mai pœfac,
90. Peste cīte sīnt pe lume mai mult numaī banni-mī plac.
 De ačēea dar' acuma du-te unde te-am trœemis,
 Īa-tī traistœ, sac, ori œe-tī placœ, šī fœ dupœ cum tī-am dīs.
 Bietul fin cu bucurīe pe loc desāgi luīnd
 Alergā tot ĩnr'un sūflet, šī ĩn pīvnītiœ ĩnrīnd,
95. Cum se duse la borcane, vrīnd mīnele-a-sī ĩmplīntā,
 Audī un glas de-ūœdatœ de'n aer, a-l spœimīntā,
 Strīgīndu-i: „nu-te atīngē! nu 'ntīrdīa a fuģi,
 Cœ de nu, ĩntreg de-aīcīa sœ sœiī, cœ nu-ī mai ešī!“
 Ell rœspunse cœtrœ glasul, carele-l ĩnfričovīa,
100. „Apoī našīul mœ trimese, n'am venit sīngur ašīa!“
 Dar' glasu-ī rœeni de-ūœdatœ atīt de ĩnfričovīat,
 ĩncēt pīvnītiœ šī casa toatœ s'a cutremurat,
 Strīgīnd: „ešī! dīc, mœ 'nīcœleģe n' ačœptā šī alt cuvīnt!
 N'are ell treabœ aīcīa, ačēšī banni aī lui nu sīnt,
105. Čī-aī diaconulī Badea, care-ī sœie pœiīū!“
 Bietul om fœcīndu-sī cruœe, foarte spœriat fuģi,
 Merse la našīul šī-i spuse, cum se 'ntīmplœ šī œe fel',
 Ši cœ diaconul Badea e domn peste ei, nu ell.
 Našīu-sœū, cum ĩl aude, se oīcœrešœe pe loc,
110. Ploscœ l' aŃitīœ mai tare, de se fœcēu numaī foc.
 Cœ ea are multe dāruri: ačī facœ pe om bun,
 Ačī mī-tī'l ĩntœrītœ, de-l pœfacœ ĩn nebun.
 Dečī se scoalœ šī rœcnešœe cu glas turbat ca un leū
 „Če? šī sœ se poatœ oare, sœ nū fīū eū domn pe-all mīœū?”
115. Čīne-ī diaconul Badea, šī œē treabœ are ell
 Cu bannī mīœi, pœ'ntru care m'am trudit de mītitell?
 Staī sœ v'arœt acum, dacœ eū domn peste ei nu sīnt!“
 Šī plecœ a casœ ĩute spulberat ca dus de vīnt,
 Dar' ēine sœie, cum merge, œe pœ'n mīnte i-a trœcut,
120. Cœ 'n pīœele, œe gramadœ le aveā ell de vīndut,

- Turné bannii de'n boreanne si cu alt lemn le-astupé,
 Pinæ cætræ miēdiul noplii cu asta se ocupé.
 Piūele-apoi cite una le-a tras si le-a aruncat
 În riul de lingæ poartæ, si s'a dus de s'a culcat
125. Ear' piūele toatæ noaptea dupæ ce aũ înotat,
 S'aũ oprit într'ūæ viltoare la mǎrginea unui sat,
 Unde-si aveá locuintia un bun s̄ierb biseriēese,
 Numit diaconul Badea, om cu totul sufletesc,
 Care prea de demineatiæ tot de--a-una se sculá
130. S̄i 'n mǎrginea d̄isei ape se 'nciná si se spolá.
 Asiá 'n aceá demineatiæ, ca si alte dæti mergind,
 Si-æelle piūæ 'n viltoare invirtindu-se vœdiind,
 Le-a tras cite una, una, pinæ cind toate le-a seos,
 S̄i vœdiindu-le-astupate si prea grele mai virtos,
135. Se apucé cu toporul, despicié una pe loc,
 S̄i ca sœ vadæ 'n ea, ce e? si ca sœ punæ pe foc.
 Dar' cite-i fuse mirarea, cit s'a bucurat vœdiind,
 Aceá multime de gálbenni cu strælucoare eurgind.
 Vœ las, sœ judecati singuri, ce i-s'a mai întimplat,
140. S̄i de'n cælle late piūæ aurul cind l'a aflat!!!
 Decit sœ vœ spun acuma, ce feliu a 'ntrebuinfiat
 Aceá avutiæ multæ si cu dinsa ce-a lucrat.
 Citi mēseri seia în satu-si, cite uuul i-a ciemat
 Si pre aseuns la tot insul i-a dat si l'a ajutat,
145. Unuia-i cumpæré vacæ, altuia-i dæruí boi,
 Pe-alt scœpé de detorie, pe-altul de alte nevoi.
 Apoi fecæ-un spital mare de multi mēseri primitoriu,
 Unde-ospætá færcæ platæ pe fiæ-æe cælætoriū.
 S̄cirea merse 'n toate láturi pre'n ceí ce se mungæiasæ,
150. Si audí si avarul, ce beat banni-si læpædase,
 De-acell diaconul Badea, de-æell nuine c'un cuvint,
 Cæ i-l'a fost strigat glasul, cæ d̄isii banni ai lui sint;
 Decí ell d̄ise întru sine: „asiá a vrut Dumnediæu
 N'au fost neci ai miei sœ fiæ, neci cui am vrut sœ-i dau eu!”

101. Bardia (cocostircul).

(De Juliū Bærsiū.)

Oare care pásere de'n cælle nedomestiæ este la noi mai familiaræ de cit bardia? Unde e în Rumîniea un sat, în care acest oaspe de varæ sœ fiæ necunoscut? Ba încæ putem sœ dicem, cæ la noi bardia este în unele locuri singurul vestitoriū

cæ primævara a sosit; ádecæ în æelle cîmpfi planne, de tot mari, lingæ Dúnære færcæ arbori si færcæ tufe verdi, asilul pá-serilor de primævaræ, acolo ivirea berd̄iei este singurul calendar all annului.

Apoi si súnetul ei, care-l scoate pre'n lóvirea amînduror fælçilor salle, cit de monoton sœ fiæ, tot este interesætiv pe'ntru impliniciunea cadreí unei iæææennii la noi. Într'adevær ũæ simtire particularæ pætrunde pe ori-æe cælætoriū, cind se aflæ la noi în fãtia æestor cîmpfi planne, de tot mari, acoperite cu ũæ vegetæciune asiá de bogatæ, însæ în care domnesæe ũæ tæcere împunætivæ, æe e întreruptæ de'n timp în timp numai de súnetul berd̄iei, care se pre'mblæ încoacæ, încolo cu îmbletul sæu majestos, purtindu-si nasul lung, læsat în jos, ca un filosof serios sæu ca un diplomat næcœjit!

Sœ ne uitæm acum mai bine în istoriea næaturalæ a æestei páseri.

Bardia (ciconia, eigogne) cuprinde multe varietæti; însæ mai cu seamæ doũæ spiife, ádecæ: cæa albæ (c. alba) si cæa neagræ (c. nigra). Cæa de'ntiæ e mai lungæ si mai mare; cæci ea are dela virful c̄ocului pinæ la ungi, mærimia de patru picioare, ádecæ mai mult de doũæ pærti a mærimii omului c̄ellui mai mare. C̄ocul si partea goalæ (færcæ fulgi) a picioarelor sint rosii; piellea, care încungioaræ ocii, este de culoare neagræ bætind în rosie, pe cind tot restul corpului ei însæstiead̄iæ ũæ culoare albæ lucitoariæ. Numai acoperisiurile c̄elle mari alle aripilor ei sint negru-ocæsiæ sæu negru-violete; în fiæ-care aripæ are 30 de penne cu totul negre. Pennele de desubtul gitului sint lungi, atirnate în jos si ascuîte. Dar' arpile lor aratæ ũæ tæcturæ îndoitæ, cæci c̄elle mai de-aproape penne de corp sint atit de lungi ca si c̄elle mai esteriore, pe cind c̄elle de mijloc sint mai scurte. Cind aripele nu sint întinse, acópar coada, dar' cind sint întinse, c̄elle mai mari aratæ ũæ astædiare deosebitæ, ádecæ: c̄elle de'ntiū opt sæu noũæ, se deosebesc una de alta si ræmîn deverginii ca ũæ apæætoare, lasind un loc gol într'insele; ũæ împregiurare, care n'o gãsim la nici ũæ altæ pásere.

Gitul lor e scurt și gros; împregiurul ocilor n'au penne și sînt acoperite de-uce pielle sgrăcitate; picioarele lor sînt acoperite cu nișce soldî eesagoni (în 6 cōlțuri); cēi de sus sînt mai mari decît cēi de jos. Între dēgetul cēll mare au ūe urmœ de piellitœ întinsœ între dēgetul ačesta și večînul sœu. Ungiile lor sînt large, plate, osoase, avînd earœ-si mare asemœnnare cu ungiile omului.

Nu numai la noi dar' pretutîndenea unde se aflœ bardia albœ, este vestitœ pe'ntru însușietățile ei morale și șierbîturile, cœ face oamenilor, și este curios a vedé, cœ firea ei este cu totul contrariœ cu a berdiei negre; cœci ačeastœ depe urmœ, fuge de locuințele oamenilor, se ține pe vîrful munților seau în pœduri, unde-si face cuibul, și este cu totul sœlbaticœ. De'n cuntrœ, bardia albœ este nœscutœ amica omului; ia parte de plœcerile lui, s'asieadîœ în casa lui și-si face cuibul în mijlocul satelor. Ea-si cœutœ nutremîntul pe mărșinile rîurilor cœllor mai cœcetate de oameni; ea-si face vînatul cîar în grœdinile noastre; nu se spariœ de nimic niči cîar de sgômotul orașielor.

În Olanda, ea și la noi, vieația berdiei este, apœratœ de cœtrœ popor, și cu drept cuvînt; cœci ea cûrœtiœ țîara de șio-pîrle, șierpi, broașce rîioase și alte asemenea legiuni. Arabii încœ merg mai departe, cœci ei privesc bardia ca securîntia, norocul lor și all familiilor lor. La ei bardia este privitœ ca un oaspe și este cunoscut, cœ la popoarele rœsœritenne este privit ca cœa mai mare erimœ a vœtœmă legea ospitœletății și a atœcă pe oaspetii, cari au venit în casa lor. Dar' la Turci, este bardia ūe fiintœ sacrœ, și nu e ertat nimœruia s'o omoare. La Constantinopol, diœe Lady Montague, berdiele își fac cûiburile pe jos în mijlocul ulițielor; la noi nu sînt asiă de îndrœsne-ție și rœmîn retrase pe vîrful caselor. La Elinii antiçi gosim cœ în Tesălia eră pedeapsœ de moarte hotœritœ pe'ntru ačella, care omoarœ ūe bardia, acolo bardia fiind prețioasœ, cœ au curœtit țîara de șierpi. La Mauri opriă relegiunea pe ori-cine de-a omori ūe bardia. În Arăbia ūe rasœ de arabi au ūe idœe, cœ Dumnediœu a scimbat în berdie ūe familie de Arabi, cari furaŭ dela Meca, de ačeea în vallea de Mucațiem, diœe un

cœlœtoriŭ sînt mai multe berdie de cît locuitori omeneși. Dar' la Romanni antiçi, de și nu eră oprit a omori berdie, s'a spus la rîsul lumii!

Firea berdiei albe, am dis, este dulcœ; ea nu este niči sfiiciœasœ niči grea în nutrœmîntul sœu; ea are în sine nœscut și strœmurul curœțîenniei, cœci ea alege un loc ascuns și depœrtat de cuibul ei, spre a depune acolo eseremintele salle. De și bardia se pare tot-de-auna a fi serioasœ, însœ cîte ūe datœ este și ea vœselœ și atuncî îi placœ jos. De multe ori s'au vœdiut berdie amestecîndu-se cu jœcurile copiilor, glumind cu dînsii și dînd atuncî semne de întielegîntœ. Apoi și recunoșcîntia, fideletatea conjugalœ și pietatea cœtrœ pœrinți, sînt nișce vîrtuti, care le poșiede bardia pînœ la un grad. Se asegurœ, cœ cînd pleacœ toamna de-a casa, scot cu gura sînetul cunoscut, par'cœ iaŭ adio, apoi, și cînd revin primœvara, cînd vœd de departe casa lor de'n anul trecut, ear' scot sînetul lor, par'cœ dau ūe diŭa bunœ oamenilor vestind de venirea lor. E cunoscut, cœ berdiele revin tot-de-auna la locul lor de'n anul trecut; acolo se asieadîœ pœrecia de mai nœinte, un soțiu nefœcîndu-se necredinčios în cœlœtoriœa lungœ, cœ au fœcut în ačest întrevall lung. Sœ șcîe, cœ fideletatea conjugalœ a berdielelor este asiă de mare, și partea bœrbœteasœ este atît de jaludîœ, în cit cîar presupînerea necredinției costœ cîte ūe datœ vieația femeii.

Asiă se șcîe, cœ cînd a pus cîine-va oŭœ de gœinœ, în cuibul berdielelor, cînd pe urmœ dupœ cloçire es pui de gœinœ, bœrbœtiellul vœdînd ačeste figure streine, crede cœ soțiea sa a fœcut vr'œe necredinție; atuncî ell face un sgômot grodiav, dupœ care toate cœlœlalte berdie, care se aflœ în večînœtate, s'adunœ; atuncî în toatœ adunarea omoarœ pe soțiea socotitœ necredinčioasœ pe cît soțitul vœtœmat urmeadîœ a scoate nișce strigœri lamîntœtive.

Bardia de genul fœmeesc are ūe mare atrœgœciune pe'ntru pui sœi; ea îi nutreșcœ mult timp, și nu-i lasœ pînœ cînd nu sînt atît de putœrniči, ca sœ se apere sînguri, și sœ se nutreascœ sînguri. Cînd încœp a șbură afarœ de'n cuibul lor, ea îi poartœ pe aripile salle, îi apœrœ cînd sînt în periciŭ și s'a

vædiut, cœ cînd ea nu e în stare, sœ-î ápere, atunçi ea mai bine vré sœ moarœ împreunœ cu ei, de cît sœ-î lase în periciã.

Ûœ asémenea faptœ s'a obsœrbat la vestita bardïœ la orașiul Delfi, care, cînd acest orașiũ s'a ars, ea vœdiind cœ nu poate sœ scape pe puii sœi, a preferit sœ ardïœ împreunœ cu ei. Dar' dacœ aœeastœ drágoste mœmeascœ nu e rar la animale, pe de altœ parte este ùœ împregiurare particularœ la neamul berdielor, care le ridicœ la un grad mai înalt decît toate cœlle-lalte animale, cœ puii aœestei páserei aũ ùœ mare drágoste cœtrœ pœrintii lor. S'a vœdiut adese-ori berdie tînere aducînd hranœ si îngrijind pœrintii lor bœtrîni, bólnavi si slabi. Aœest strœmur, nobil de-a îngrijii pœrintii îmbœtrîniți si slabi, n'a scœpat de vederea Elenilor antiçi, de aœeea legea obligœtivœ la dînsii pe'ntru copii, de a 'ngrijii pe'ntru pœrintii lor bœtrîni, erá numitœ „legea berdielor“.

Intr'adevœr, în înfiintarea unor asémenni însusietœi morale, nu e de mirare cœ Elenii, Egipteni si cîar Romannii aũ privit bardia ca ùœ pásere, care poartœ fericiire locului, unde se aœteadïœ. Cînd un Augur romann vedeá ùœ bardïœ viind, erá pe'ntru ell un semn bun; de'n cuntra, cînd a vœdiut ùœ bardïœ plecînd, erá pe'ntru dînsul nenoroçire. Aœeastœ idée erá atît de respînditœ la popoarœle antiœe, încît cîar Atila, cînd a încunçiurat orașiul Aœileea, de sí erá foarte strîmtorat, tot n'a vrut sœ se lase de proieptul sœũ, fiind-cœ a vœdiut, cœ berdiele aũ plecat de'n orașiul aœesta. Dar' în înscripçitunea Hieroglifilor (ùœ limbœ compusœ de'n semne) bardia însœmneadïœ sí binefáçere; asémenea sí în limba biblicœ (ebraicœ antica) se numeœcœ bardia „*Hasida*“ ádecœ, pioasœ evlavioacœ).

Bardia se búcurœ de un sbor putérnic si neostennit, de aœeea se ridicœ foarte în sus si este în stare, sœ întreprindïœ cœlœtorii lungi. Sburînd, poartœ capul drept nainte nemiscat si piçioarele întinse îfáçenn îndæræt. Elle pleacœ de la noi în luna lui August (mai tot-de-auna la 6. August) si revin în luna lui Martiũ seau Aprile. Cînd revin, fiœ-care pœrecœ, de sí erá

despœritœ pe drum, earœ se adunœ la cuibul lor de'n anul trecut; cînd cuibul s'a stricat în timpul aœesta, îl dereg cu cœll mai mare diel. Cînd n'aũ gœsit cuib neçi de eum, îl fac de'n noũ, la care întrebuinteadiœ nuelle, fire de earbœ s. c. l. Bardia alegœ pe'ntru cuibul sœũ locurile cœlle mai ridicate, ca sœ poatœ vedé pretutîndenea însœ, îl fac într'un mod, ca sœ nu poatœ vedé nimenea lucrurile, cœ se întimplœ în nœuntru. În Françia si Olanda pun oamenii roate pe vírfurile caselor, si berdiele își fac acolo cúburile.

Bardia nu pune niçi ùœ datœ mai mult decît patru oũœ, cîte ùœdatœ numai doũœ cœ-va mai mari decît oũœle de gîscœ si de-ùœ colorare albœ mûdarœ. Ûœ împrejurare curioasœ este la bardïœ, cœ bœrbœtiellul cloœeœcœ, pe cînd femeea merge, ca sœ cáute nutremîntul pe'ntru dînsul. Dupœ ùœ lunœ de dille oũœle sint cloçite; atunçi amîdoi pœrintii îndoesc dielul lor pe'ntru crésçerea si nutrirea familiei lor. La aœest scop, pœrintii pun multe bucate în gura lor próprie, o descid si puii lor le scot de'n gurœ si îngit. Niçi ùœ datœ amîdoi pœrintii împreunœ nu pœrœsesc cuibul; ei tot-de-auna remîne unul a casœ, care stœ lingœ cuib cu 'n piçior ridicat, avînd cœa mai mare vegîntiœ asupra cuibului, ca sœ nu se apróciœ de dînsul vr'un neamic. Cînd aũ crescut aripile puilor mai mari, atunçi încœp a se îndeletnici în sbor, însœ se întimplœ, cœ în aœeste încercœri unul cade jos si moare, dar' în genere, maica lor îngrijesœe a-î obiçinui mai nœinte cu pre'mblœri în áer împregiurul cuibului.

Bardia se multiesœe numai în libertate; cînd e prinsœ roabœ, cît de bun sœ fiœ traul ei, atunçi tot nu se multiesœe. Páserea aœeastœ are aœest strœmur ca multe animale superioare, care nu vor sœ nascœ copii pe'ntru selœvie. — Cînd doarme bardia se tîne pe un piçior, pe cînd gîtul ei este îdoit, capul aruncat îndæræt si la ùœ parte; în aœeastœ pusœçitune, remîne sí cînd aœœaptœ vr'ùœ pradœ. Îmbletul ei este, ca all cocorului, ádecœ fáce pásuri mari încete, par'cœ mœsurœ cîmpul.

Cînd bardia este neliniœitœ, scoate cu çiocul sœũ sînetul cunoscut; limba lor e scurtœ si ascunsœ la întrarea gîtului.

Am dis mai sus, cæ timpul plecærii berdielor este luna lui August, însæ pînæ nu pleacæ, se adunæ toate berdiiele într'un loc (s. e. ùæ provinþiæ) cîte-va dille mai nainte într'ùæ cîmpie mare; acolo cînd toate sînt adunate, încep a scoate sînetul lor cunoscut, par'cæ aũ toate ùæ cunversæciune împreunæ, par'cæ se cãutæ una pe alta si se vestesc una alteia de timpul plecærii. Cîte ùæ datæ la asemenea adunæri se întîmplæ într'insele si certe si bætæi mari. Cînd diua plecærii a sosit, se suie elle toate împreunæ la ùæ înceltime asiã de mare încît în puþin timp le-a pierdut cîne-va de'n vedere. Dar' plecarea lor e anevoe de a fi obserbatæ; cæci de multe ori pleacæ noaptea, dar' cîar cînd pleacæ diua, aþeastæ plecare se face în mejlocul unei tæceri cumplite, cæci elle nu scot neçi ùæ strigare si nu fac neçi un sgómot; ùæ împregiurare cuntraricæ o gæsim la cocori si la gîscele selbãtiçe. Egîptul si tîerile Barbaresçi, aþeste clime calde, se vede, cæ sînt tîeri, unde petrec berdiiele earna. Dar' vara merg elle foarte departe cætræ nord, cæci se gæsesc atuncî în Svediea, nordul Europei si cîar în Siberiea. Elle se ræspîndesc în Asia pînæ la Japon. Dar' ori unde se tîn, trébuie sæ fie cîmpuri roditoare, dar' nu sterpe si næsipoase.

Acum berdiiele sînt rare în Itãlia, dar' altæ datæ erau acolo în multime, însæ în Germîniea, în Alsãtia si în alte provinþie alle Franþiei se aflæ în mare multime. Unii în Franþia fac vînat dupæ aþeastæ pásere; însæ n'aũ dreptate, cæci pe de ùæ parte carnea lor nu e bunæ, apoi pe de altæ parte, omorînd cîne-va ùæ bardie, omoaræ un apæretoriu nætural all tîerii în cuntra reptiliilor vætæmætoarie, si cu drept cuvînt diçe Buffon „*aþeastæ pásere næscutæ amica noastræ, nu e factæ de nætura a fi vîptima noastræ*“.

Bardia neagræ, de mærima unei curcæ se gæsesc în tre muntii Alpi în Elvétiea, în Itãlia, Prúsiea, Polónia si Svediea. Ea fuge de tîerile, unde se tîn berdie albe, si este în toatæ firea ei selbãticæ si sîciioasæ si departe de a avé vîrtuþile berdielor albe „amicelor noastre“ precum diçe Buffon.

102. Leopardul seaũ Pantera.

(De Juliũ Bærsiũ.)

Leopardul (*felis pardus, felis leopardus*) este si ell un animal de'n familiea pisiçelor, va sæ diçe, este si ell un vøer bun cu leul, de unde si e numele lui de Leopard.

Næturelistii privesc acum leopardul si pantera ca ùæ singuræ spiþe. Dar' Buffon, care erã de ùæ opiniune cuntraricæ, cæpteridicæ leopardul în modul urmætoriũ: „Cell de'ntiũ de'n aþeste animale, diçe ell, care se gæsesc în continentul veciũ, este pantera cea mare, care erã cunoscutæ la Elenii antiçi, sub numire de Pardalis, dar' Latini antiçi o numesc pantera seaũ pardus, care nume s'a scimbat în limba Romannilor mai pe urmæ în acella de leopardus. Corpul aþestui animal cînd e crescut bine, are 5 seaũ 6 piþioare lungime, dela vîrful botului pînæ la începutul coadei, dar' coada însa-si are doue piþioare lungime. Piellea ei este de-ùæ coloare gálbennæ încisæ la spinare si la amîndouæ laturile corpului, dar' sub burtæ e neagræ; apoi de'n înteval în înteval se vød pe dînsa pete rotunde seaũ ovale negre, cari seamænnæ cu niçe inelle mari; mai toate aũ si cîte ùæ patæ neagræ în cæntru; însæ pe cap, pe piept, pe burtæ si pe piþioare aũ si pete pline în mijloc.“ Leopardul, diçe mai încolo Buffon, este un animal, care træsesc lingæ riul Senegal în Guineea si alte tîeri meadiçe-diuale, e mai mic de cît pantera cea mare; cæci are numai 4 piþioare în lungime. Piellea lui e pe piþioare gálbennæ încisæ, pe cînd pe burtæ albæ, apoi petele negre în formæ de inelle, cari se gasesc pe corpul lui, sînt mai mici decît alle panterei seaũ alle Onçei, si mai toate sînt compuse de patru, cinci pete mici pline. Cîar aþeastæ descriere a lui Buffon n'a putut încredintã pe naturalistii moderni, cæ leopardul si pantera sînt douæ spiþe, si ei si privesc ca ùæ singuræ spiþe.

Dar' ori cum, cæpteriele diolõgiçe alle aþestui animal sînt cælle urmætoarie. Ell are, ca pisica, corp supire, coadæ lungæ, capul rotund, urecile scurte si rotunde, limba acoperitæ

cu nișce papile tari, grisul ocilor lui e crœpat ca la pisicœ; are cîte cincî dégete armate cu ungiu tœioasœ, tari, și care poate sœ le ascundîœ (tocmai ca la pisicœ). Ell se gœsesœe în climatele œelle mai calde alle Africeî și Asiei, pátriea tigrului; acolo se ține în pœduri dese, dar' ímblœ sí lingœ riuri și lœcuri locuite de oameni, unde goneșœe dupœ animale doméstiœe, ca sœ le mînfîœe; ínsœ rar atacœ ell pe om. Ell se acatiœe sí pe árburî cu ũœ mare ușurœtate. Cœlœtoriî spun, cœ carnea lui e bunœ de mîncat; piellea lui e foarte stimatœ.

De sí e greŭ de a ímblá cu leopardul seaŭ pantera și a-ínvœtiá la œe-va, ínsœ se istoreșœe, cœ locuitoriî de'n țœurile, unde se ține leopardul seaŭ pantera, se șierbese cu pantera ínvœtiatœ, ca cu nișce cîni de vînœtoare, țîiînd'o ínsœ pe drum ínr'œ colivîœ íncisœ, și numai cînd se aratœ vînatul. Íi descide ușiá colivîœi, atuncî pantera se aruncœ asupra vînatului și-l prinde, ínsœ cînd s'a íntîmplat, ca sœ nu-l poatœ prinde, de rușine se facœ atîta de furioasœ, íncît este în stare, sœ se aruncœ cîar asupra stœpînului sœu ca sœ-l omoare, dacœ acœsta nu íngriješœe a aruncá ínaintea ei, vr'un miell, cu care sœ-í potoleasœe furia ei œea sîngeroasœ.

Alîi cœlœtoriî rœpoartœ, cœ cînd locuitoriî prind depe rîul Senegal vr'un leopard, și îl aduc în orașiu, fac acœasta cu ũœ mare œeremonie, cœcî atuncî cîar regele orașîului mergœ, sœ-l íntîmpine, fiind cœ, diœe ell, se cuvine ca un rege sœ primeasœe un alt rege, ádecœ leopardul, care este privit la ei, ca regele animalelor. Dar' dupœ œe aŭ adus acœst rege all animalelor cu alaiŭ și pœradœ la piația orașîului, regele oamenilor ínsu-și îl omoarœ și ímparte carnea lui la poporul sœu. Eatœ ũœ politicœ curioasœ obserbatœ íntre acœst rege all unor oameni sœlbáteci œœtre fratele sœu regele animalelor selbátiœe.

103. Piœptenele. (Fábulœ.)

(De A. Donicîu.)

Copilului de piœptenat
Neneaca piœptene desuŭ i-aŭ campœrat,
Copilul foarte mult de ell s'aŭ bucurat,
œe piœpten' bunisîor!

Cum mergœ de ușior!
Mai bine de un œeas
Ell perisîorul sœu pre'n piœptene l'aŭ tras,
Și multîœmit de plin neneacœ-í aŭ rœmas.
Apoi s'aŭ pus la carte,
Aŭ ínvœtiat frumos
De'n buci a opta parte;
Și ear' la piœptene degrabœ s'aŭ întors.
Dupœ acœasta dînd de alte jucœrii,
Copilul aŭ fœcut prea multe nebunîi,
Și pœrul de pe cap de tot și-aŭ íncilcîit.
Dœdaca lui în datœ aŭ vrut sœ-l netedîeasœe;
Dar' piœptenele erá pre'n casœ aruncat,
Și ell ípá, rœcniá, acœlla sœ-í gœseasœe!
Ŭœ fatœ de sub pat de grabœ l'aŭ și seos,
Dar' numai œe folos!
Cœ cum abiá, abiá de pœru-í s'aŭ atins,
Copilul de durerî aŭ sí strigat cu plîns:
„œe piœpten blœstœmat“
Ear' piœptenele-aŭ dîs:
— „Eŭ tot acœlla-și sînt; ũi-í pœrul íncilcîit.“
Copilul ínsœ supœrat
Pe fœvoritul sœu
L'aŭ dat ínr'un pœrœu,
Strigoáœele cu dînsul mai mult s'aŭ piœptenat.

Vœdiut'am eŭ
În veacul mieŭ,
Cœ oamenii așiá cu adevœrul fac,
Cît cŭgetu-í curat,
Ell ne e dupœ plac;
Ear' cum ũi-í cŭgetul pœtat,
Atuncî de adevœr de loc te-ai depœrtat,
Și. ca copii, noi de piœptenat fugîm,
Cînd capul ne 'ncilcîim.

104. Mormintele la œei veci.

(De'n Icoana lumii.)

În toate veacurile, ca sí în toate țœurile, aŭ íngropat și aŭ acuns popoarœele comori în pœmînt, care foarte adese aŭ fost piœrdute, cîar pe'ntru dînsiŭ depuitoriî lor, și care astœ-đi sînt

asíjderea sí pe'ntru noi. La næcīunile cēlle cīvilisate se adunæ pre'n tīmple, ear' la cēlle bærbare si ræsbóiniçe pre'n morminte. Asíá un cunducætoriū de aī Scīīlor, Goīlor seaū aī oare cæruī popor bærbær, dupæ cē in decúrgerea oare-cæruī tīmp, povæ-tiuiá pe sælbáticele salle cēte la biruinție si la cuçeriri, dupæ cē le da ũc relegiune si legī, si însufá indestulle prejudētie incipuirī lor, ajungeá de a fi dupre moarte Dīæul ačellora. Toate ačestea sīnt adeværate, si istoriea însa-sī ne aduče mai multe esīmple de ásfeliū.

Ínsæ ca un om sæ fiæ întemeiat ũc referintæ cu totul militaræ, pre'n care se pare a nu fi avut alt scop, decīt a inarmá ostási, sæ-ī fiæ ajuns de a-ī fače, sæ priveascæ moartea, si mai cu samæ cēa in lupte, ca ũc sævoare, ca ũc trēcere la ũc vieaīcæ mai feriçitæ, într'un pæredis incipuit, unde între plæçerile de tot felul, ar puté avé sí noroçire de a se luptá nefnçetat, rømfīind nevætømati, si nemuritori, si cæ ačestea si asémenni sperīntie sæ fiæ încelīat curágīul lor pīnæ la indræs-nealæ, si nepæsare nebuneascæ de moarte; ačeasta de sí este adevær, tótušī se pare necuprins de minte.

La apropierea mortīi, carea trébuie sæ fiæ pe'ntr'un muritorīū rezultatul ačestor ideī fantástice, lesne o pot gīci: cu a sa credinție ell nu puteá privi decīt ca ũc necīnste intrarea pe jos si inarmat prost in curtea marelui sæū dīæū. Spre a se arætá acolo cu oare-sī care vredniçii, īi trébuie ornøeminte de áur si de argīnt, arme frumoase, caī infrumseñiati, vesminte inavuīte, un cortegīū de copīi, de priétinni seaū de sclavi; într'un cuvīnt mærirea cēllor mari seaū toatæ pompoasa pregætire a unui ræshoiū mic, gata de a merçe la luptæ. Decī il inmormintá cu arcul, sægētīle, straiul de ræshoiū, cēlle mai bune arme si cu cēa mai preñioasæ parte de'n odoarcele (sculele) si avuītile lui. Cu dīnsul ingropá asémennea femeī, sclavi si cēll mai frumos all lui call, pe'ntru ca sæ poatæ aflá sí in noūa sa locuinție un call pregætīt, si sæcēá ačeste orīnduirī, cīnd înainte de a murī nu ar fi avut mīngæere de a le poronēi, elle inse-sī se socotiá de familiea si priétenniī sæi, ca ũc dætorie sīntæ. Ačeste obiçēiuri se aflæ încæ la oare-care pæriī alle Indiei.

La Germīni eraū cæremoniile de inmormintæciune simple, dīcæ Táçit: toatæ deosæbirea, cē o da persoanelor strøluçite, erá de-a fi arsi cu oare-care deosebite lemne, nu se aruncá pe sus niçi strate, niçi mirodenniī, daræ armele mortului si cīte ũc datæ sí callul pe urmæ se redicá deasupra trupului. Asfeliū erá sí la Galī. Mundfocu istoresçe despre un mormīnt descoperit la Coşieret in Normandīea informat din petre mari, si in care se aflá un mare númer de trúpurī arse. Līngæ fiæ-care dintr'īnsele erá cīte ũc sæcure de peatræ cu mai multe din ačellea oase ascuīte, pe care le întrebuinçeadīæ sælbáticiī spre a-sī inarmá lencēile si sægētīle, si care særæ indoealæ sierbiá sí la Galī spre asémenne întrebuinçiare. Asfel Scandinavīi, Germīniī, si Galīi īsi ardeá mortīi.

Ínsæ un lucru neīntieles, cæ Frīncīi, cari locuiá in sīnul Germīniei, vorbiá limba si adoptá obiçēiurile lor, se deosebīá însæ in ačest punct de cunpætriotiī lor. Ei inmormintá trúpurile întregi împreunæ cu lucrurile remase, care dátīnæ aū pæstrat'o sí dupre cē aū ajuns a fi støpīnitori Galīi. Ačeasta se dove-desçe din descoperirea unui mormīnt de'n veacul all 13, aproape de oraşul Turnai, si de care se dīcæ, cæ ar fi all lui Cīllderie pærintele lui Clodovic, all cæruia trup nu numai cæ nu aveá niçi un semn de arsuræ, daræ s'a aflat acolo sí alte obiçpte, precum: ũc teacæ de sábie si rømæsīçiele unui brīū de sábie, care dacæ ar fi trecut pe'n flácære, n'ar fi rømas întregi. Asíjderea s'aū scos un vas de argīnt, in care se aflá peste trei sute de medalī de aur si de argīnt, ũc multime de figure miçi de áur, scoabe de fier, veriçi, rømæsīçie de stræie infrumseñitate cu petre preñioase. In urmæ ũc cītīme de alte obiçpte de áur, a cærorã întrebuinçiare se poatæ astæ-dī cu greū gīci.

Numeroase morminte se descøpær sí in desiérturile despre ameadiæ-dī alle Siberiei. Ruşī scot deacolo tot felul de vase, podoabe, sábiī, pumnarie, idoli, medalī de áur si de argīnt, si întregi jøcuri de sīah, lucrate in áur. Toate ačestea se potrivec cu ačeia, cē se priçep despre veciī Cīmbri, si de alte popoaræ alle Europei meadiæ noñiale. Itáliea de asémennea ne-a infæiçiat esīmple de avuīti adunate prin morminte, încæ in

celle ce erá de clasa de jos, s'aú aflat numai vase de aramæ, de fier și de spijæ. Precum se aratæ de'n celle díse; pæmintul ascunde în mormintele locuitorilor sæi foarte mari comori și avuții, care cu timp și întimplare poate se vor descoperi mæcar de și nu toate.

105. *Cedrii din Livann.*

(De Juliü Bærsiü.)

Sînt plînte, care aú ùe frumuseatîe istoricæ, cæci nu numai cæ se deosebesc pr. ntr' ùe frumuseatîe seaú mærimedeosebítæ, ci și prin marea suvenir istoricæ, ce se rapoartæ la estinția lor. Asémenne plînte sînt árborii cedrii, care cresc pe muntele lui Livann în Pælestina.

Sæ vorbim întiü despre acesti cedri în ræportul istoriei næturale. Arburele Cedru din Livann (*Pinus Cedrus L.*, Cedre de Livan) este un arbure din aceia, care daú ræsinæ, și sînt fæimosi în toatæ vecetatea prin ræretate, frumuseatîa și necorruptiværetatea lemnului sæu; pátria lui este un plaiü ridicat, aflîndu-se între vírfurile celle mai mari alle munților Livannului în Pælestina.

Trunciul lui n'are mærimede prea însemnatæ, dar' tot portul acrestui arbure este ce-va nóbil mæjestos. Din trunciul acrestuia, es creci groase și sumeie la vedere; fiind cæ se întinde foarte departe, și împertîndu-se într' ùe multime de râmuri oriðiontale tot-de-auna verði, formeadiæ prin acesste dispusæciuni, par' cæ ùe cîmpie verde neîntreruptæ; dar' cu cæpætîiele lor, acesste râmure s'apleacæ în jos și fac áseliü ca un cort umbrit, în mijlocul cæruia stæ trunciul superb. Dar' foile acrestui arbure sînt açe miçi, aseuñite, care nu cad nici ùedatæ și sînt asediæte în forma de fasçicul seaú legæturi, din care una acóperede pe alta. Dar' fruptele sînt în cónuri miçi rotunde și drepte, all cæroravírf este îndreptat tot-de-auna cætræ cæriü. Elle cuprind tot-de-auna seminiæ lungi; fiæ-care din trînsele este bægatæ într'un sîmbure colliat.

Botænistiü aú clæsat acest arbure în familia multiconifera (purtætoarie de frupte cónice și frunðie ca acele) dar' în ræ-

portul genului, unii din Botænisti, îl clæseadiæ între moliði, alii între ienúperi și alii între braði.

Mulți cæletori aú vædiut cedrii din Livann și aú vorbit de dînsii. Ravolf diæ, cæ în cæletoriea sa de la 1574, a gæsit pe muntele Livann, din toți acresti cedri asiá de vestii de anticuitate, numai 26 de cedri mari, și n'a vædiut acolo alii tineri, care ar puté cu timp sæ-i înlocueasæ. În timpul lui Maundrele, ádecæ nainte cu 150 de anni aproape, acrest númer erá rædus la 16; între acrestia eraü unii atît de mari, în cît trunciul lor avea ùe cîrcumferinþie de 36 peþioare și alle cærorarâmuri acoperiaü un spatiü de 111 peþioare în diametru.

La ùe înælîme de 15 piþioare peste pæmint, fiæce care dintre acresti árburide împertîia în cînçi râmuri oriðiontale asiá de groase, în cît fiæi-care râmuræ putea figurá ca un arbure mare. Dupæ cæletorii moderni aú remas acum pe muntele Livann numai cînçi cedri din cei veci; însæ ùe trædæcîune poporale ræspînditæ în toatæ Palestina pretinde, cæ acresti cînçi cedri dateadiæ încæ din timpul lui Solomon, și cæ din cunfratîi lor, acrest rege a clædit tímplul lui Iehova în Ierusalim, atît de frumos în lumea anticæ, cæ, precum se scie, erá clædit ùe mie de anni nainte lui Crest. Prin urmare acresti cînçi cedri mari, care esistæ acum în Livann træbuie cæll puțin sæ aibæ ùe vírstæ de trei mi de anni!

Dupæ cæletorii Posose, acrestæ frumoasæ pædure de cedri ocupæ ùe valle espusæ cætræ Nord-ost, avînd ùe cîrcumferinþie de-ùæ milæ. Este un lucru foarte curios, cæ tocmai în acrest loc, care a produs nainte mi de anni acresti cedri (mari) gîgántiçi, n'a mai crescut pe urmæ alii mai tineri, pe cînd în alte lócuri, unde saü træpurat seminiæ d'acresti árburide, aú reusit foarte bine: și cæ în Angliea se aflæ în multe lócuri cedri provenind din seminiæa acellora din Livann. Dar' cælebrul Botænist Bernard de Iussieu a adus în anul 1734 seminiæe de acresti árburide din Angliea la Paris și le-a semennat în grædina plîntelor de acolo. Acum dupæ 123 de anni, acrest arbure a devenit mæjestos și trunciul lui are jos língæ pæmint, ùe cîrcumferinþie aproape 14 piþioare; asiá dar' acrest frumos arbure cresæe rópede, ádecæ 3 1/2 líni în grosime pe ann.

Ĉedri reuŝiese în terîmuri pietroase, arinoase ŝi slabe; creŝcerea lor e rópede; dar' lemnul lor este c̄ell mai bun, care esistæ pe'ntru construpc̄iune. Ĉedrul rabdæ scimbærile tím-pæraturei, resistæ în mijlocul d̄iæpedc̄ei, ŝi, c̄ind e crescut, nu-i pasæ de frig; numaî c̄ind este t̄nær, trébuie sæ fiæ pæ-dit de ḡer. Ūæ multime de c̄edri t̄neri pl̄ntaîi în Franîa aũ perit în earna friguroasæ de la 1789.

Înmultirea c̄edrilor se façe prin semîntia lor, ádecæ sea-mænne în pæmint unul din græuntiele, care le scot din conul (fruptul) sæũ, æeste semîntie s̄int bægate în oale, care tré-buie pædite de arsura soarelui ca ŝi de umedieala ploii; pe urmæ le deosebese puîndu-le numaî c̄ite una într'ũæ oalæ, care o pune la umbræ. Aŝiá trébuie cultivat̄i la noi în Europa c̄ei de'ntîi trei anni aî esistîntiei lor, dar' pe urmæ poate sæ-i puice în grædinî ordinare.

Lemnul Ĉedrulei e roŝior, are ūæ odoare plæcutæ, care provine de'n ūæ ræsinæ, care curge din trunciul lui; lemnul lui este necoruptivær (nu se stricæ). Odoarea lui seamænne c̄e-va cu a bradului. Se ŝcie, cæ clædirile miræcioase din lumea anticæ, ádecæ t̄mplul din Ierusalem ŝi din Efes, eraũ fæ-cute de lemne de c̄edri; dar' ūæ particulæretate este la æest lemn, cæ nu trébuie sæ-l batæ cu cuie; cæci cu t̄mp se strînge ŝi cuiele cad, de æeea la construpc̄iunea de lemne de c̄edru trébuie întrebuintate cuie c̄iar de-æest lemn.

Eatæ opiniunile ŝciîntiale, c̄e se raportá la Ĉedru din Livann din punctul de vedere all istóriei næturale. Dar' ŝi în punctul de vedere all filosofiei ŝi all moralei, esistentia æestor puîni c̄edri ræmasi în Livann, dc̄ŝæaptæ în noi niŝcæ idei însemnávere.

Într' adevær, din toatæ epoca anticæ a poporului Isræil a remas în Palestina drept suvenir neuitatæ c̄inçi c̄edri din Livann. Asémennea vedem, cæ din toatæ epoca Eḡiptenilor antiçi, at̄ta de bogatæ în ópere mari, a ræmas numaî c̄inçi, ŝiese clæ-dirî ḡigántice numite piræmide, care s'aũ luptat cu mi de anni, dar' în América erá un popor îndiann, c̄e aũ locuit unele din insulele Cæræibe; æest popor s'a stins cu totul, este acum aproape doue-sute de anni, ŝi a læsat numaî un suvenir, dar' un suve-

nir curios, asta este un corb. Am vædiut æest corb, d̄icæ Humbold.

Am fost prins de ūæ simtire bidiaræ vædiind, cæ de'ntr'un popor întreg n'a ræmas într'un loc, de c̄it ūæ pásere, un corb, care a trøit cu ell, care trøesce încæ acuma, care ŝiede acum acolo aproape doue sute de anni, nevrînd sæ pæræseascæ locul, par' cæ este ḡenul æestuî popor, care ŝiede ŝingur trist pl̄ngînd pe ruinele poporului sæũ, ca profetul Ieremiea pe ruinele din Ierusalem. Oare unde este ūæ icoanæ mai întristøtoariæ, mai pælpáværæ, cæ esistentia noastræ e trecøtoariæ, esistentia noastræ individualæ, ca ŝi a popoarcelor, de c̄it æeste puîne obiepte ræmase dupæ popoarcele cumpuse de milioane de individi omeneŝci, pætrunŝi de at̄tea pasiuni ŝi bæ-gat̄i în at̄tea apc̄iuni! Vieat̄ia unui om individual este un oçean de ḡinduri, dorintie ŝi pasiuni! Vieat̄ia unui popor de oameni repred̄iintæ numeroase asemeni oçeanne de idei ŝi de apc̄iuni. Dar' influentia nimiçitoariæ a t̄mpului asupra filor pæmintului este at̄ta de tare, în c̄it în cursul sèculilor usucæ c̄iar ŝi æeste oçeanne nemæsurávere. Sætturnul din Mitoloḡie (t̄mpul), care-ŝi minæcæ fii pròprii, este at̄t de minæcøios, în c̄it nu ræmîne nimic dupæ urma lui. Tot c̄e ræmîne de at̄ta vieat̄ie, s̄int niŝcæ ruine de petri, ūæ pásere, care, de ŝi trøesce sute de anni, tot va muri; sæũ c̄iti-va árburi, c̄it s̄int de ḡigántiçi ŝi de seculari ar fi, tot se vor nimiçi. Sic transit gloria mundi (aŝiá trece glóriea lumii).

Dar' pe de altæ parte, dacæ ne încipim, la c̄ite eveneminte istóricæ æeste ruine ŝi æesti c̄edri aũ asistat, atunc̄i æeste finitæ neanimate, c̄isçigæ în ocii nostri înteresul c̄ell mai mare; par'cæ devin istoriografii c̄ei mai elocventi, par'cæ pe fruntea lor e scris în litere neperivere tot nemæsuratul trecut, care separe epoca násçerii lor, de epoca noastræ. Astfelũ c̄ei c̄inçi c̄edri pe muniũ Livannului, care staũ acolo din t̄mpul lui Salamon, s̄int pe'ntru noi oamenii în ḡenere, care veneræm anticuitatea, obiepte de ūæ mare curiositate; pe'ntru næturalist s̄int un fenomen nætural de un órdin superior. Dar' pe'ntru Israelit s̄int obiepte sacre; cæci fi æduc aminte lui ŝi lumii, cæ

a avut sî ell ũe datæ ũe tîaræ, un reġe, ũe cæpitalæ, un ce-
lebru tîmp, ũe vieatîe politicæ si ũe istorie næcîunale foarte
remercævære.

106. Cundemnæcîunea strîguruluî.

(De Anton Pannul.)

1. Cînd a fost aleasæ gustoasa guttîe.
Atît peste poame reġinæ sæ fiæ,
Cît sî peste érburi si peste legume
Sî peste-orî ce plînte de'n întinsa lume.
5. Tronul si-l pusese sus la înclîtime,
Sî 'ntîndîindu-sî cortul în mare lætime.
Sta încungîuratæ, ca reġinæ mare,
De poame destulle pîncæ 'n depærtare.
Ear' în jos pe valle sta în şir sub coaste.
10. Tot feliu de plînte, putérnicæ oaste.
Într'ast cip reġina, gustoasa guttîe
Vru'n oardene bunæ domniea sæ-sî puîe;
Decî dupæ tælinte de tot cunoscutæ
Îsî puse ministri, cærii s'o ajute.
15. Rodiea aleasæ cum sî alæmiã
Pîerseca, næramdîa pe'ntru treapta 'ntîia
Într' a doûa treaptæ fu ordenat pærul,
Vişinul, cîresîul, dîærdîarul, si mærul
Ear' pe sub æcestea mai jos, cornul, prunul.
20. De-asémenne treaptæ nucul si alunul.
În cipul æcesta împlîindu-sî suma
De'n poamele toate, de'n toatæ legumæ.
Sta si de'n nælîtime se uitá la valle,
Trimeîînd la toate poruncile salle
25. Pre'n migdalul cell brav, ce îi sta la spate,
Sî aveá credinîtæ si mare dreptate.
Ear' strîgurul, care erá asîædiat
Aproape de naltul reġinei pælat,
Pîreælal sæ fiæ onoare-a avut,
30. Peste orî ce plînte de'n latul tînut.
Earæ avînd uræ cætræ cællelalte,
Carile-ocupase şierbetîe mai nalte,
Încæpú cu uræ tot pîre se facæ
Credîînd, cæ reġinei asîá o sæ-i placæ;

35. Pe de altæ parte plîntele særaæe
Nu aveã de dînsul necî ũe datæ pæce,
Nu 'ncetá în láturi, sæ se tot întîndæ,
Sæ se mai lungæascæ, loc sæ mai cuprîndæ.
S'atærná de una, sugrumá pe alte,
40. N'aveá pæs în sine de poruncî înalte;
Bætæios, sburdálnic de'n a sa næturæ,
Supærá pre toate prea peste mæsuræ;
Îi plæceá sæ-sî batæ joc de fiæ-care,
Ametiá ũe lume ca cu færmæcare.
45. În starea æceasta cu fatîe sumeatîe
Înfoiat în haine, ræsucînd musteatîe.
Plin de nebulie cu artiag în sine,
Se rædicæ 'n datæ la reġine vine,
Ca pîre s'aducæ despre cællelalte,
50. Sî asîá græeşce cu boacete nalte:

*„Mæ încin reġinæ! cu supus ræport,
Cum all micu şierbetîu cære sæ mæ port
Cu purtînitæ blîndæ îmblînd cû cu elle,
Aflat'am în toate mari cûġete relle.*

55. Prea multe de'n plînte relle uneltesc,
Sæ restourne buna oardene voesc;
Sî mai ales vardîa cea 'nfoiatæ 'n foî
Îmblæ sæ aducæ 'n toate mari nevoî.
Cæapa cea bærhoasæ de-altæ parte ear':
60. Ea înlæcræmeadiæ prunetî si mame ciar.
Asémenne prædiul cu cipul sæu tras
Cîrneşce si strîmbæ orî si care nas;
Apoi usturoiul cu firea sa iute
Tot locu 'mpreġîuru-sî amar îl împute:
65. Astora de tîne necæ cæ le pasæ.
Cî pre cællelalte, pre toate le-apasæ:
Eû æcella, care am puteri de mac,
Sî-ametiæsc simtîrea cu un tîriac:
Ei mæ 'nvenineadiæ cu a lor suflare,
70. Sî pe loc m'apucæ tuse, læşinare:
Despre care astæ-dî scîre îi-am adus,
Dupæ dætorie ca un mic supus.

Audînd reġina starea cea nespuseæ,
De mustosul strîgur nainte-i aduseæ,

75. Dîse cætræ dînsul: „ãi tu mærturie
Sæ vinæ de fatîe dupæ dætorie?“

— „Am ell iī ræspunse, si n' ūæ mærturie
 Cī iī pot aduce, de vrei, si ūæ mie,
 Nu de jos persoane, ci de-onoare 'n lume,

80. Si te rog, ascultæ, sæ le spun pe nume :
 Mærturiea 'ntiia mi-i piperiul, care
 E la fæ-cine in mare onoare ;
 Asemene este si enibaharul
 Ciminul, molotrul, cimbrul si mærarul,
85. Cåpera, oliva, carile-s de frunte
 Precum la ospetie asiã si la nunte.
 Pe lingæ acestea mai am pe ciupercæ
 Si pe a ci soræ, buna minætaræ.
 Mådiærea gustoasæ, cuvioasa linte
90. Cē 'n ajun se pune la toti inæinte,
 Bobul stingætoriul de ori ce putoare
 Ajuna fæsoalæ, cē-i prea inflætoarie,
 Am si onoratul verde cræstævete,
 Agrisiele, cum si coacædicle fete
95. Si gibosul róscoav, care la toti placæ
 Smocina, ce poate pe prunçi sæ-i impæce.
 Asiã si curmaia cea in simbur tare
 Asiã si cæstanna cea cu miedul mare
 Am si pe stræfidæ, sora mea cea micæ,
100. De va fi primitæ la cē-va sæ dïcæ.
 De voesçi acetia næinte sæ viæ,
 In datæ sæ spuæ care ori cē scie!

Cum simti aceasta, ceapa usturoasæ,
 Cum e de'n nætura-si foarte veninoasæ,

105. Se scoalæ in datæ, iute cu minie
 Douæ-sprece haine puse de dimie,
 Cæmesie atitea albe subfïrelle,
 Imbræcind binisiul rosu peste elle,
 Isi peptenæ barba albæ si bætrine
110. Scuturind'o bine de lut si iærinæ.
 Pleacæ næcæjitæ cu mare putere,
 Aerul næinte-si implindu-l de fiere.
 Pe pæmint tirindu-si barba lungæ, latæ,
 Sus in deal ajunse la regina 'n datæ;
115. Cum intræ de fatiæ, gura isi descise
 Si cu 'neumætare intr' acest cip dïse:
 „Sæ træscçi pe tronu-i inaltæ mætroannæ!
 Sæ ne fi la toate prea bunæ pætroannæ!

- Sæ 'nfloresçi ca mæru 'n fæ-care ann!
 120. Aibæ-i cipul vesel fatia de siæfrann!
 Eū cu plecæciune pinæ la pæmint
 Ii rog bunatatea pe'ntru crediamint.
 Minçunosul strigur prea mult ne-a culpat,
 Cæ noi in sierbetiū ræu ne-am fi purtat;
 125. Dar' acestea toate cite le-a vorbit,
 Dela sine insu-si singur le-a scornit.
 Te increde mie, adeværu-i dïe,
 Cæ am barbæ albæ, nu sint copill mic,
 Pot sæ-i fac indatæ ori ce juræmint
130. Spre adeværinia la all micu cuvint.“

Cind ceapa, de'n guræ porni juræmintul
 Cutremuræ 'ndatæ din adine pæmintul,
 Copacii de'n giuru-i toti se 'nforaræ
 Pæserele 'n æer de pre'n pomi sburaræ.

135. Ascultai si ce seliū i-a fost juræmintul
 Cu ce infocare si-a urmat cuvintul:

„Jur cu dreptu-mi cugæt: sæ n'am parte eū
 Intr' aæeastæ lume de tot genul mieū!
 Si sæ nu mæ bûcur, ca de-un masûndoiū

140. De iubitu-mi frate, numit usturoiū
 Cum si 'n trista stare sæ ajung sæ cudū
 Sæ pling acum moartea ginere-mieū pradū!
 Sæ se stingæ genul soerului hireann,
 Sæ-l minince viermii viū ciar si 'n est ann!
145. Sæ 'ngrop in vieaiæ-mi si sæ tinguesc
 Fiiæle-mi ridicie, ce mult le iubesc;
 Cum si prea mæritu-mi ginere ardeū
 Pûlberæ devinæ in ori ce bordeciu
 Sæ ajung eū insa-mi, unciului mieū nap
150. Si mætuçi sfecte groapæ sæ le sap;
 Neçi sæ aib in lume parte 'n ocii mieū
 De nepoiū mórcovi si de petrînjei;
 Sæ se rætæceasæ 'n lume si cimpii
 Verele-mi iubite brasbe si guli.
155. Si se n'am car' parte de cartoful væ
 De nu spun de fatiæ dreptul adevær!
 Si bubosul strigur de n'a fi minit,
 Moartea mea sæ fæ de tæios cuiit,
 Cum si 'n bucæielle sæ mæ facæ 'n loc
160. Si sæ mæ præjasæ in tigæi pe foc!

- Rog dar' ca sæ fæ strúgurul adus,
 Će-a birfit de mine si minċiuni a spus,
 Voiu pre'n judecatæ, ca ori eũ ori ell
 Sæ ni-sæ aleagæ dreptul la un fel."*
165. *Voiu aici acuma la 'ntrebæri sæ stea
 Si spusa minċiunæ fãlia sæ se dea.*
- Audind regina aste juræminte,
 Porunċi sælatei, Će sta încæinte:
 Di cætræ mærulæ si cætræ laptucæ,*
170. *Ca de fãliæ 'ndatæ legile s'aducæ,
 Si sæ cieme 'ngrabæ 'ntreag' adunare,
 Prešædĩnd bostannul Ćell cu capul mare,
 Pépenele verde lingæ ell sæ šiadiæ
 Šierbi credinċioši aibæ 'mprejur spre padĩæ*
175. *Numai pætlægelle in rošiu 'mbræcate
 Si Ćelle in vinæt, Će sint veninate;
 Si bamele încæ lóboda si šeirul
 Sæ se afle fatiæ sæ 'mplineasæ širul.
 Deċi aĆestea toate cum se adunæ*
180. *Pe mustosul strúgur il 'nfætišiaræ
 Cúmpænna 'ndatæ aducind, porniræ
 Si spusele toate drept le cumpenniræ.
 Ši birfasiul strúgur nedrept fu gæsit,
 Ši cæ insu-si toate, šingur le-a scornit.*
185. *Dar' vinosul strúgur sæ plingæ 'nĆepú,
 Ši márturi sæ stringæ de'n parte-si Ćerú.
 La spate-i aproape sta trei, Će-l iubiræ,
 Ši sæ-i šiue parte anume veniræ
 Pépenele gálbenn, pérseca, cæisa;*
190. *Dar' judecætorii nu crediuræ diša,
 Ći il cundemnaræ toti ca de'ntr'ũæ guræ,
 Cum si 'nceiatæ de-ũæ datæ fæcuræ:
 Pépenele parte Će-i lineá nedreaptæ,
 Sæ se crepe 'n doũæ nainte-le 'n datæ.*
195. *Ašiá si cæisa si pérseca earæ
 De nœcadĩu, minie 'n loc se despigaræ,
 Ear' urdica, care sta aci sburlitæ,
 Vrind sæ eas' afaræ iute necæjitæ
 Urdicæ 'mpregiuru-si pe citi ii atinse,*
200. *Ši 'ntr' aĆeasta mare larmæ se încinse;
 Dar' regina 'n sine foarte supæratæ
 Cu mare urgie se porni in datæ.*

- Sæ 'nfrunte pe strúgur pe sinta dreptate,
 Ši sæ cieme-asupræ-i blæstemele toate,*
205. *Dicĩnd: „Tu 'n vicãliæ-ti ca un blæstemat
 Tot de lemne 'n lume sæ fi spindiurat!
 Soare sæ tæ ardæ, sæ te batæ vint
 Ši sæ nu-ti ajungæ corpul de pæmint!
 Ćioare oci-ti scoatæ, si páseri mai miĆe!*
210. *Carnea de pe tine de brumæ sæ-ti piĆe!
 Ši apoi in urmæ pre'n cutit tæios,
 Corpul tæu sæ fæ de-acolo dat jos!
 Ši sæ n'aibi pe nime a se umili,
 Neċi clópot a-ti traje, neċi a te geli!*
215. *Ći cu ris, cu cĩntec a te aruncá,
 Cum si sub piĆioare 'n joc a te cælcá!
 Ear' dupæ Će ásfeliu, cum dišei te calci,
 Ši 'n farime miĆe de tot te pæfaci,
 Šingele sæ-ti stoaræ, corpu-ti tescuind,*
220. *Ši sæ-l bea voiniciu vésel ciuind,
 Cu strigæri sæ 'nĆeapæ a se bucurá
 Cu oalele bindu-l búhuri a-si urá,
 Grigele sæ-si uite in acell minut,
 Ši toti sæ se šiue Ćei mai cu avut,*
225. *Uni 'nĆeapæ limba a-si impleteci,
 Ear' fricoši 'n datæ cu curagiũ a fi,
 Alti ear', tæcuti, cĩnd il vor gustá,
 Filosofi la vorbe a se arætá;
 Alti cĩnd de'ntr'insul Će-va vor sorbi*
230. *La artiag sæ prindæ, in Ćerte-a vorbi;
 Alti ear sæ meargæ pe doũæ cæræri,
 Ši cĩu sæ latre l'alle lor strigæri;
 Alti, ca nebuni, vintul blæstæmind
 Sæ mi-se restoarne in tine diæcĩnd;*
235. *Alti earæ-si bindu-l, de'ntr'all lui plecat,
 Sæ se bolnævasæ si sæ diacæ 'n pat;
 Ear' cĩnd de'n beũe-si se vor desĆeptá
 Sæ se rušinedie toti de fapta sa!"
 AĆesta-i blæstæmul pe strúgur rostit,*
240. *Će si pinæ astæ-di se vede 'mplinit.*

107. *Plînta de bumbac.*

(De Juliü Berasiü.)

Între numeroasele produsþeciuni alle împarþetiei veþetale, nu este una poate, care s'ar puté pune în alæturæciune cu æceastæ plîntæ în ræportul folosului. Un mare numær de ár-buri, de tufe, si de earbæ sînt într'adevær cunsecrate la nutrirea omului, dar' esistæ puþine plînte, carile-î daü mætérie de îmbæcæminte. Între cælle depe urmæ trebuie sæ pûnem în rangul de'ntiü plînta de bumbac. Cînepa si inul, care se cultivæ în pærtile reþei si stîmpærate alle Europei, procuræ într'adevær foloase mari oamenilor pe'ntru îmbæcæmintea lor si întræfinerea mai multor arte; dar' æeste plîntæ cær ðæ operæciune lungæ si complicatæ, pîncæ cînd se scot dintr'insele firele de urðit, pe cînd la plînta de bumbac mætériea firului ese gata din mîna nætureri; de æeea cultura ei este ræspînditæ peste toate climatele calde în continentul noü si veciü si æceastæ culturæ a produs acum ðæ multime de spiþte.

Plînta de bumbac saü Cotonirul (*Gossypium L.*) este ðæ plîntæ din familia malvaþeilor, ædecæ de ðæ familie cu nalba noastræ. Cærþeteriele ei botániþe sînt: un caliþe îndoit, esteriorul avînd trei despærþiture profunde si mari, interiorul mai mic, corola cu cînæi petale, stâmine numeroase împreunæte cu baðia lor, un ovariu superior oval seaü rotund, fruptul este ðæ cápsulæ ovalæ seaü ascutitæ de mærimea unui ou, cu trei, patru despærþiri în læuntru, în care se aflæ semînþia neagræ, s'aü verðisioaræ învelitæ ca într'un felü de pær alb, seaü gálbenn, seaü roðu, care este tocmai mætériea bumbacului. Cînd a crescut fruptul æesta cît trebuie, spærþe cápsula si ese afaræ.

Pátriæa æestei plîntæ nu este cunoscutæ cu siguretate; atîta scîm numai cæ, oriþinea ei dar trebuie cæutatæ în climatele cælle mai cælduroase; cu toate æeستا aü ajuns a se obiþinuî si în climate ce-va mai stîmpærate. În ræportul cotonierului cultivat de cætræ popoaræle vecie se vede, cæ a existat atuncîa în doüæ spiþte: una mai naltæ, si alta mai micæ: cea naltæ în

formæ de árbure cresþe în Egípet, pe cînd cælle micæ cresþeá în Asia micæ si Pérsiea, si în alte provincie alle ræseritului, de unde Grecii aü introdus'o mai pe urmæ în Itáliea. América înaintea despoporæciunii lor posedæa mai multe spiþte de cotonieri, pe urmæ s'a îmbogætit cu mai multe alte, provenite din Asia si Africa, care s'aü stræpurtat acolo si aü reusit prea bine. Acum cea mai mare parte a spiþtelor de cotonieri ca si cea mai mare cîtume de bumbac, care se cæltuesþe în lume, provine din América prin întremædiul Angliei, care espoartæ din América bumbac crud, si-l urðiesþe facînd fire de-ðæ delicæteatiæ necredîvære si le stræpoartæ în toatæ Europa, în Asia si Africa, unde se fac felurimi de þeseturi (stamba, madepolon, apoî corapi s. c.). Putem sæ diþem, cæ bogæþea Angliei este bædiatæ pe æceastæ rámuræ a industriei, care în anii depe urmæ s'a desvoltat într'atîta, în cît numeroase milioane de bali de bumbac plutesc acum peste toatæ mæriþe pæmîntului, esînd din Angliea si ræspîndu-se peste toatæ faþia pæmîntului, pîncæ la însulele oþeanului cælle mai sælbátiþe si cælle mai depærtate de cæntrul culturæi. Este remæræcævær, cæ æeste modeste plîntæ de bumbac sustîn paþea între doüæ popoaræ mari în lume, ædecæ, între marea Británie si státurele unite alle Amériþei; de multe ori ræsbell erá ameninþiat între æeste doüæ împærie în ðillele noastre si tot nu s'a fæcut. Angliea a fæcut felurimi de concæsiuni Amériþei sæiind, cæ la un cadü de ræsbell, América oprînd esportæciunea bumbacului crud în Angliea, atuncîa nenumerávere mæþine de urðirea bumbacului, care esistæ în Angliea, ar sta, si milioane de lucrætori ar ræmîné fære pîne; eaþæ! cæ cu drept cuvînt, plînta bumbacului mæritæ de-a fi numitæ plînta de paþe, mai mult de cît plînta de unt-de-lemn la antiþi!

Dar' æceastæ superioretate a filaturei si-a urðirit bumbacului în Angliea provine din admirávera mæþinæ de árbur, care geniul mecánic all æestui popor l'a creat; dar' æeste mæþine trebuie întreþinute în lucrare printr'un mæterial éftin, æicie prin cærbuni de peatræ. Apoî nici un pæmînt nu este mai bogat în æeste mæterii preþioase, de cît all marii Britannii; asiá

daræ nætura si ġeniul numai s'au împreunat a îmbogăti acest popor insular, tot de ție dată a procură omului modern îmbrăcăminte mai fine și mult mai țiefine de cît au purtat străbunii lui. Cine vra să se încredințeze despre această, să facă numai ție alăturăciune între ție cōmasiă de madepolon și de in de-ție cualetate egală; o să vadă, cō ție de in costă de cînă-spre-ție ori mai mult, de cît ție de bumbac. Apoi și asupra consumăciunii postavului de lînă, răsândirea, consumăciunea bumbacului a avut ție mare înfluență, cōci, unde mai nainte mai toate îmbrăcămintele erau de lînă, acuma din cuntra ție mai mare parte a îmbrăcămintelor este de bumbac, mai cu samă la secul femeesc. Negresit dacō nu s'ar fi inventat măsine de filatră de bumbac și lumea eră silită a se îmbrăcă numai în cōmesi de in, și în vesminte superioare de postav, atuncă cu înmulțirea propășivă a oamenilor ar fi ajuns un timp, în care mulți ar fi reduși a se primblă în uliță întocmai ca moșii Adam în părădis, adecō, în nuditatea lor naturală; cōci cultura inului și a cînepei pe de-ție parte, și a oilor de lînă pe de alta, n'ar fi de ajuns a îndestulă mătéria îmbrăcămîntului ġeniului uman. Eată! cō pretutîndena vedem, cō provedință dacō pe de-ție parte a înmulțit oamenii, pe de altă parte a mijlocit esistență și comoditatea vieții lor; nu e nici ție îndoeală, cō trăim acuma mai comod și mai țiefin de cît strămoșii nostri, de și sintem acuma mai mulți oameni pe pământ de cît mai nainte, de-ăcea trăim acuma mai comod, mai țiefin și mai înțelept, și tot aceste propășințe împreună sînt cuprinse în cuvîntul: cîvilisăciune.

108. *Leul și gudiannul.*

(De Ġ. Asaci.)

Cît se poate, se cuvine,
Să faci altuia vr'un bine,
Că-ți va veni multe ori
De-unde n'asăpăi ajutorii;
Precum vei vedea aici
De'ntr'ție făbulă ce-oii dăce.

Un gudiann, ce sub pământ
Se urise-a sta mereu,
Sburdind ese ca un tint
Și ntră 'n brîna unui leu.
Dar' leul a arătat
Faptă ciar de împărat,
Cōci, în loc ca să-l sugrume,
La lăsat să roadă 'n lume.
Însă astă bună faptă
Află mulțămite dreaptă.
Se par' lucruri necredute,
Un gudiann pe leu s'ajute!
De'n a sa pădure deasă
Îmblînd ție dată să easă
Leu 'n cursă 'ntînsă 'ncepe,
Și, cîcînd de'n ea să scape;
Muge bietul, tot se urcă,
Însă 'n lăfă mai mult se 'neurece
Și-ăcest mare domnitorii
Nici cum poate să-și ajute;
Dar' întii de vinătorii
Gudiannul venind cam iute,
Răfăcă, ce îl înnoadă,
Nevoindu-se s'o roadă,
Într' atît o-a destremat,
Pînă pe leul l'a scăpat.

109. *Moscul.*

(De Juliū Berașii.)

Cine n'a auzit de mosc, care a devenit spaima oamenilor și ciar a medicilor? Cōci cînd aude cîne-va, cō medicii au dat mosc unui bolnav, atuncă îl socotesc de pierdut, apoi cînd mor într'adevăr, atuncă învinovățesc pe medicii, de cō au dat bolnavului mosc, cō l'au omorît; precum tot-de-auna medicii sînt de vină, cînd moare vr'un bolnav. Dar' și medicii, ciar cînd socotesc cîte ție dată, cō ar fi de folos a da unui bolnav mosc, tot nu cutează; fiind cō odoarea moscului să cunoască tu-mă de cît, și ea este atîta de tare, în cît luni întregi nu se mai pierde cu totul dintr'ție casă.

Asiá dar', ce este această mäterie, care are uce odoare atita de deosebite, apoi si lucrurile medicale atita de energice? De unde provine ea si in ce mod lucreadice?

Eatce ce ne invadice istoricia naturala si cimfea despre aceasta. Moscul sau mosiul (*Moschus*) este uce mäterie resinoasce si balsamicce, care provine de-un animal numit animalul moscul (*Moschus, Moschiferus*). Acest animal este un feliu de cerb, insce e mai mare ceva decit cerbul si mai mic de cit caprioara, cu care ciar samenec mult, insce n'are coarne. Perul lui e foarte des si tare, par'ce-i ca perul de porc, si se rupe lesne, sint oacesi in sus si albi in jos, coada e prea scurtce si samenec numai cu un neg; lingce buricul lui se aflce la partea bcrbeteasce ca uce pungiice de mcrimea unui ou de porumb, in care se produce mäteriea moscul, adecce uce substintice rosioare samenind cu singele inclegat si are, precum am dis, uce odoare foarte tare. S'a obserbat, ce uce bucatce micce de mose erc in stare, sce implce cu odoarea sa, uce odaie mare, in cursul de mai multii anni.

Animalul, care produce moscul, locuesce in muntii cei mai inalii in Asia, adecce; acei de'ntre Altai si Tibet. Dar' patriea sa se intinde si pe de-uce parte pince la Cina si pe de alte parte pince la Siberia. Acest animal trcesce uce vieatice nocturna (imble noaptea), se agatice usior pe arbori si noatce bine in apce; nu trcesce in societati mari, si este un animal foarte sficos.

Vinatul dupce acest animal este greu, dar' aduce un mare beneficiu; ceci un dram de mose bun se platesce cu pretiu de doi si trei galbenni; dar' moscul cel mai bun vine de'n Tuncina; mai putin bun este acell din Siberia.

Lucrarea moscului in medicincc este foarte importantce; ell celmeadice (apasce) furica nervilor, si este in stare a reinvia toate fortile vitale ciar cind sint aproape sce se stingce; de aceea se obserbeadice, ce dind mose unor bolnavi aproape de moarte (s. e. in lingoare) indatce bolnavul prinde putere si par'ce s'a reinviat; dar' de multe ori aceastce inviere este numai insielctoarie si peste putin se stingce totul, intoemai ca

uce lampce cind e aproape sce se stingce, floccreadice in datce pe'ntru un minut cu uce luminc foarte vce.

Dar' si in parfumerie, intrebuintiarea moscului e foarte importantce, in cit a devenit proverb, ca sce dicce de un om parfumat: ce este moscat (*musque*); cu toate acestea, sint unii oameni, cari nu pot sce suferce odoarea moscului, ceci le face ametiale si durere de cap. Dar' nu numai in acest animal, ci si in alte animale se produce aceastce mäterie. S. e. este uce spitice de boi (*bosmoschatus*) a cerora carne are un miros tare de mose.

Eatce in putine cuvinte istoricia acestei mäterii, care joace un rol asiá de mare in istoricia boalelor, ca si a venitiei oamenilor. Unii oameni primesc, ca remediu drept bcuturce aceastce mäterie, cind sint candidati de moarte, pe cind altii o primesc ca parfumerie, cind sint candidati de-amor si de plccere; eatce ce este omul!

110. *Migalea sau pcinginul de paseri.*

(De Juliü Bcrasiu.)

Intr'un alt loc (*Isis 1857*), am vorbit mai pe larg despre pcingini in genere; insce intre toate felurile de pcingini una din spitiele cele mai interesative este spitia numitce *Migale* sau pcingini de paseri. Acesti pcingini au picioare lungi, opt ochi, patru negi, prin care isi scot tiesctura; tot corpul lor este acoperit cu per des si tare. Nu fac tiescturi ca curse, ci implu cu tiesctura lor crcpaturile petrilor si alle arburilor goi; unii isi fac locuintia subterancc si ciar gclerfi de adincime de un picior sau douce, care o ceptusiace cu tiescturce ca de matase si fac acolo si un acoperisii, precum vom vedc la valle.

Pcinginul acesta este de-uce mcrime de douce fioluri, de-uce coloare cenusice, monotoncc cu peri lungi; picioarele au uce lungime de 3 fioluri, la crcpatiul lor sint cam inflatce, avind acolo si ca un fel de cirli. Acest animal trcesce in dionele tropicale ale Americci: in Surinam, Caenna si Brasilia; acolo se tine intre crcpaturile arburilor, intre petre si ciar in casce,

unde fiese un cilindru de mărimea unei mîni și de lungimea, ca de două fioluri; în acest cilindru, care este locuința lui, sîede toată ziua, dar' noaptea ese și goneșcē dupē diferite însepte. Dar' femeea face și altē țiaseturē de mărimea unei nucii, unde-si pune ouăle, all cērora număr se suie la 60 și 100. Femeea face acest cuib lingē culcusul său, și îl pœstreadiē cu mare grijē și frēgedime; însē nu-l poartē pe spinarea sa, cum sî-aũ încipuit unii. Acest pœiŋgin este asiā de îndrēsnetiũ și de sîngeros, în cît atacē și páseri mici, mai cu seamē colbris și-i suge sîngele. Se pretinde, cē mûscetura lui producē și în oamenii ūe inflēmœciune mare, care poate degenerā în gangrenne și sē omoarē pe om. —

De-acest gen de pœiŋgini se aflē și unele spitiē în sudul Europei, însē sînt aici mai mici de cît acelle din Amērica meridionalē. Între cēlle Europenne sînt rœmarcāverē două spitiē pe'ntru curiosul felũ all traifului lor; acēstea sînt: pœiŋginul mineriul (Mugala camentoria) și pœiŋginul sœpœtoriũ (Mugala fodiens); cēll de'ntriũ trœsēcē în sudul Franței, în Spāniea și Cōrsica. Amîndouē spitiēle sapē gœleriĩ în pœmînt, care le cœptusiēscē cu țiaseturi de mœtasē și le acopœr cu un acoperișũ fœcut într'un mod foarte artificial.

Celebrul nœturœlist Oefen rœpoartē despre pœiŋginul mineriũ. urmœtoariēle obsœrbœciuni fœcute de cœtre Sauvages lingē orașul Montpellier în Franția.

Eatē cē diēcē acest obsœrbœtoriũ: „pœiŋginul cînd va sē se asiēdiē, își alegē un loc, unde apele ploii nu pot sē se țitē, și care cunsiste într'un pœmînt tare fœrē petre și fœrē earbœ. Acolo își face ūe gœlerie de-ūe adîncime de-un piēior sau două și de-ūe mărime destullē de mare ca sē poatē, sē se mișcē acolo liber. Gœleriea acēasta este, precum am diē, cœptusitē de-ūe țiaseturē foarte finē și foarte strœluçitoariē, ca de atlas; tot în acest culcusũ își face ūe usiē, care sîede peste gœlerie întocmai ca un cœpac peste ūe cutie. Acēasta este (afarē de-ūe sîngurē spitiē de páscere), sîngurul esîmplu, ca un animal sē-si face usiē la locuinția sa. Dar' usiē consistē în mai multe strate de pœmînt, care sînt legate într'insele cu nișcē

fire; este de-ūe formē rotundē, pe din afarē d'en adins nu e nēted, ca sē sēmene ca cēll-l-alt pœmînt care-l încongioarē, dar' pe de'n nœuntru acēastē usiē sau cœpac este nēted și rœdicat în mijloc, acolo este și acoperit c'ūe țiaseturē joasē, de la care merg fire de mœtasē pîncē la fundul locuinței. Astfel, cœci cînd pœiŋginul trage de fir, cœpacul nu poate sē se descidia și astupē gœleriea, dar' lucru cēll mai curios este cē acēastē usiē este asiā de bine potrivitē pe gaura gœleriei, întocmai ca ūe usiē în peradiurile ei și par'cœ ar fi fœcutē c'un compas. Dar' pœiŋginul aratē și meșcēsiug, cînd se ápœrē în cuntra descideriĩ acēstei usi. Cînd Sauvages a descoperit acēastē usiē (care e cu greũ; cœci, precum am diē, usiē asamîncē pe din afarē cu alt pœmînt de pe cîmp), atuncē a vœdiut cu mirare cœ nu poate s'ō descidie, apoi uitîndu-se în lœuntru, în intradē a vœdiut cœ pœiŋginul erā culeat pe spinare pe fundul gœleriei, trœgînd cu gura firele usiē, și tiîndu-se tare cu piēiorele la pœretiĩ gœleriei, ca sē se sprijineascē bine. Astfel cînd va descide și încide usiē întocmai ca cînd ar fi asiēdiatē pe balamalle. Cînd Sauvages a rupt cu sîla acēste fire, pœiŋginul a fugit și s'a ascuns în fundul gœleriei; dar' cînd aũ încœput a lucra ear' la usiē, ear' pe din afarē, pœiŋginul earcē a revenit și a ținut usiē cu foarticē. Asiā dar' se vede, cœ pœiŋginul simte prin fire lucruri, cē se întimplā afarē. Pe urmē a depœrtat cu un cutit partea de nainte a gœleriei și pœiŋginul tot n'a vrut sē se depœrtēdiē de usiē. Dar' cînd l'a scos afarē la lumina diēlei, pœiŋginul par'cœ erā ostennit și n'a putut sē se mișcē din loc. Asiā diēcē Sauvages, e probāvœr, cœ pœiŋginul, ziua nu prea vedē și sîede a casē, și numai noaptea ese și imblē dupē pradē-si.“

Cine cœtescē acēasta, nu-i vine în gînd, cœ acest pœiŋgin seamîncē cu unii țilhari între oamenii, eare-si fac cuib în ascuns, ziua nu se aratē și numai noaptea se primblē dupē furtisiāguri? Într'adevœr, omul își gœsescē icoana în tot remnul animal, în bine, ca și în rœũ.

111. *Vînătorîul sîi ursul.*

(De A. Pannul.)

Nu promite, c̄e nu ai a mînc̄e.

1. Un vînătorîu în p̄edure
V̄edînd ursul mîncînd mure,
Puşca la dînsul întinse;
Dar' bine nu-i se prinse.
5. Aşîá f̄ecú judecat̄e,
Ca s̄e vînc̄e alt̄e dat̄e,
Fiind c̄e cum trebueş̄e,
V̄edîu unde locueş̄e.
Asfeliu cugetînd il las̄e
10. Sî se duce trist a cas̄e
Deci într'uc̄e dî se 'ntelneş̄e
C'un cojocariu, c̄e cirpeş̄e,
Sî f̄er̄e neci uc̄e 'ndoeal̄e
Se apuce la tocmeal̄e
15. Dicînd: „*frate cojocarie!*
Am uc̄e pielle de vîndiure,
Bun̄e de tot, nestricat̄e
Ciar pre'n s̄ielle impuşcat̄e.“
Cojocariul îi vorbeş̄e:
20. „*Dar̄e frate-mi trebueş̄e*
De lup e, ori de c̄e treab̄e?“
E de urs, respunse 'n grab̄e.
Aici o ai, ori a cas̄e?
Ba dîse 'n p̄edurea deas̄e,
25. C̄e-i scîu vîdîunîea bine,
De vreî, poti s̄e mergi cu mine
C̄e c̄eri pe ea? este mare?
Îi f̄ecú ear' întrebare:
Este ca c̄ea de herbec̄e?
30. Ba, dîse de-un stîngîn trece.
Ursu-î în p̄edurea deas̄e,
Sî ei se tocmeş̄e a cas̄e,
Dup̄e c̄e-a luat arvun̄e
Bind ald̄emaşîu împreun̄e
35. Se apuce vînătorîul
Vrînd s̄e-sî împlinesc̄e dorul,

- Împle puşca, o ḡeteş̄e
Cu gloantie o'nfeppenesh̄e,
Cînd pe um̄er s'o r̄edice,
40. Atunci cirpaçîului dîce:
Vino frate-acum cu mine,
S̄e vedî, cum îi-l culc de bine.
N̄ec̄ajit cu creatīe 'n frunte,
Pleac̄e ell la urs în munte.
45. Venind la p̄edurea deas̄e,
Unde ursul vrea s̄e eas̄e,
Pre cojocariu il opreş̄e,
Sî stînd cu ell se 'nvoesh̄e,
Ca ell aci s̄e s'ascundîe
50. La vr'un copaciû în frundîe,
Sî de acol̄o s̄e priveasc̄e:
Pre urs cînd o s̄e-l loveasc̄e;
Deci vînătorîul pîndeş̄e
Sî bine se socotes̄e:
55. Cum sî unde s̄e-l loveasc̄e
Piellea r̄euc̄e s̄e nu-i borteasc̄e.
Ciar cînd îsi f̄ec̄eá ell plannul,
Eac̄e sî ursul duşmannul
Esiá trosnind de'n p̄edure
60. Sî se duceá dup̄e mure.
Puşcaşîul, cum il dîcres̄e,
Se sp̄eimînt̄e, inlemneş̄e,
St̄e sî tr̄emur̄e de fric̄e
P̄eru 'n cap i-se r̄edice
65. S̄e deá fuga, i-î ruşine
C̄e cirpaçiu-l vede bine.
Deci desc̄erc̄e puşca 'n grab̄e,
Dar' nu f̄ecú neci uc̄e treab̄e,
S̄e mai împl̄e, timp 'n aveá,
70. C̄ec̄i ursul s'apropieá,
Sî'ne-avînd alta c̄e face,
Cade jos, ca un mort dîac̄e,
Ursul dup̄e c̄e soseş̄e,
Peste dînsul se trîntes̄e;
75. Pune urecia s'asculte
Douc̄e oare sî mai multe,
Ca s̄e vad̄e deac̄e sufle;
Ear' ell m̄eserul se înfle,
Erá moartea s̄e-l apuce

80. Ursul pînæ a se duce,
 Sî vœdîndu-l cæ nu misæcæ
 Neçi nu-l muşcæ neçi nu-l pişcæ;
 Cî sæ il scuipe, se puse,
 Apoi în codru se duse.
85. Vîncetoriul sæ rædicæ
 Galbenn sî mai mort de fricæ.
 Cojocariul vine 'n grabæ
 Sî dicîndu-i il întrebæ
 „Mæi nene! mæi frætiore!”
90. Spune-mî drept te jur pe soave,
 Ursul cæ vorbæ îli spuse,
 La urecie-îi cînd se puse?“
 Puşcaşul îi dîse: „frate!”
 Mî-a spus lucruri minunate
95. Tu de astæ-âi înainte
 Tîne dîsa, bine minte,
 Sî neçi un lucru nu vinde
 Pînæ 'n mînæ nu-l veî prinde,
 Neçi bê cu tocmæale bune
100. Aldæmasiul impreunæ.“

112. Lupul îndreptat.

(De A. Pannul.)

Un lup deac' a 'mbætrinit,
 Într'ûæ dî, cæ i-a venit,
 A vr'ut a se îndreptá
 Dela ori cæ faptæ reá.
 Cu aste cûgete bune
 „Cine“ numele îsi pune
 Sî e'un cip prea umilit
 La un domn bun 'a tocmît,
 Sæ sîærbeascæ într'un ann
 La oi pe lingæ ciobann.
 Într' æcest cip dar' sîærbind
 Sî oile 'n cîmp pædînd
 Într'ûæ dî fiind lungît,
 Uæ oae l'a miroşît;
 Ell în datæ sî-a uitat,
 Cæ e în cine scîmbat,
 Sî-apucînd oaea de trup
 O mîncæ 'n grab' ca un lup.

Ciobannul peste ell dînd
 Sî astæ faptæ vœdînd,
 Cæ ai fæcut, l'a întrenat
 Cine bætrîn sî spurcat?
 Ell umilit se uitá
 Sî astfel se îndreptá:
 Eû, dîce, fînd culcat,
 M'apucásem de visat;
 Oaea, cum pæşcæá 'mprejîur,
 Venînd furîşîu ca un fur
 Pe la spate mæ muşcá
 Sî coada îmi îmbugá.
 Eû i-am dîs uæ datæ hírrr!
 I-am dîs si-altæ datæ bírrr!
 Dur' ca tot mæ suspærá
 Sî nu se astîmpærá!
 Atuncî sî eû næcæjît
 Cum o trîntîi, a perît,

Sî de fricæ, sæ n'o vedî,
 Sî apoi sæ mæ 'nculpedî,
 M'apucaî, de o mîncæi
 Sî în burtæ-mî o 'ngropæi.
 Dar' ciobannul nu glumî:
 Dîndu-î un'a-l adormî.

113. Stomacul si mædulæriile.

(De G. Asaci.)

Ciar ca astæ-dî în vecime
 Multicæmit n'aû fost mai nime.
 Uæ dî 'n Roma de senat
 Tot poporul desbinat
 Dîs'aû: „Láuda sî ori cæ bine
 La boerîi fîerîi vine,
 Cînd în pacæ sî 'n resboiû
 Purtaem sárçina tot noi!
 Împutînd decî în mînie
 Pe senat, de tirænie,
 Es cu toîi din cætate
 Tot poporul ca sæ-sî cate
 Noûæ pátrie, pæmînt
 Sî de uæ datæ se asîadîce
 Pe un munte, cæ-i dîc sînt.
 Dar' senatu-î deputeadîce
 Pe Menenus infîcæpt,
 Cæ 'nblîndînd nedreapta uræ
 Prin a sa cimilituræ
 Îl aduce îndærcæpt.
 Romannului decî popor
 Dîce-æceasta senator:
 „Mædulæriile rebelle
 Împutá la mi de relle
 Rîndîcî lor sî mai ales
 Cæ un traiû, sî-ar fi ales
 Spre mîncare sî spre somn;
 Decî sî ele-asîá sæ facæ
 Fîc-cære ca un domn,

Fæcæ noi, dîse 'ntre sine
 Burduhannii nemic sînt
 Sî-ar træi doaræ de vînt
 Cînd sîærbindu-î foarte bine
 Asudæm ca nişcæ vite;
 Ear' stomacu 'n loc s'ajute,
 Ostenneala ne îngite,
 Ca sæ prîndæ la virtute!
 Decît sîærbe sæ fîi tu trist,
 Mult mai bine-î egoist!
 Cælle dîse-aû sî fæcut.
 Talpa 'n loc aû sî stætut,
 Nîci pic bratiul se întinde,
 Mîna la nemic nu prînde,
 Sî stomacului dîc toate:
 Lucre singur, deacæ poate,
 Îns' æceast'a lor mînie
 Aû fost mare nebunîe,
 Fîc-cærea mædulare
 Pe stomacul tot întartæ,
 Dar' pe sine însu-sî cæartæ.
 Cæ 'nureînd aû obosît
 Sî cînd toate-aû amorîit
 Mædulæriile rebelle,
 Cam tîrdîu aû întîcæles,
 Cæ spre-all obscîi înteres,
 Mai mult lucræ decît elle
 Cælle, cæruî dîc, bærdann
 Lénesîu, trîndav sî tirann.

114. *Joe sau Júpiter (Jupiter v. Jovis).*

(De Dæmæsein Bojineæ.)

Între dîceii *consentes*, Joe sau Júpiter erá cêll mai mare, pre carele, precum Greçii, asiá si Romanniî, îl credeaû a fi cêa mai înaltæ fiinçæ, tatæl dîceilor, si all oamenilor, stæpînitoriul si tiitoriul lumii, care aveá cêa mai mare putere, înçelæpçione, si dreptate, si stæpîniá omenirea cu cêa mai bunæ dreptatæ, nemærçinitæ drágoste, si bunætate. Numele Joe (Jovis) se traçe dela cuvîntul Latin *Juvo-ajut*, si fiind acest dîceû tatæl tuturor, lætinesçe *Pater*, s'aû unit acesce doûæ cuvinte *juvo Pater* si s'aû næscut numele *Jupiter*, ádecæ: *ajutætoriû tatæl*. Se dîcê a se fi næscut Joe din *Sæturn* si din muma *Opis* în însula Creta, unde s'aû si crescut. Cî se scrie, cæ dupæ cê s'aû crescut, aû lepædat pre tatæl sæû Sæturn din scáunul stæpîniirii, si aû înpærçit împærçiea cu fratiî sæi Neptun si Plut, în acest mod: Joe a luat çerîul, áerul si pæmîntul; lui Neptun s'a venit mærule si apele, earæ lui Plut cêlle de desuptul pæmîntului, ádecæ iadul.

În Greçiea s'a særbat Joe cu foarte mare dîel. Multe tímple foarte mæestre aû fost încinate lui în Atina, si în Agrigent, precum si în alte çetæti si provincie. Însæ cêa mai mæeastræ si mai strælucitæ tímplæ sau cãpisçe a fost fæcutæ spre cînstitirea lui în Olímpea, în carea erá un stîlp cu icoana lui, de cînçidîcei de coîi, fæcutæ din os de Elefant, si spoitæ cu áur, de mæestrul cêll mai vestit Fidía, si care erá asiá de frumos, si minunat, cît se socotiá între cêlle sêpte minuni alle vecimii.

Nu mai puîn s'a cînstit Joe si prin Romanniî. În însa-si Ruma eraû mai multe tímple încinate lui, dintre care cêa mai înfrumsetiatæ si mai strælucitæ erá tímpla din Capitoliû, cêa rædicatæ în muntele *Tærpeû*. Si dupæ deosebitele Puteri si fæpture, cê se aserieaû Dunnedieirii lui, a cæpætat deosebite numerî; precum:

Joe feretriû (Jupiter Feretrius) sau aducætoriul, pe'ntru cæ toate prædile, cê fæçeaû Romanniî în bætæi, se aducæ-

aû si se jertfiau lui Joe. Romul a rædicat mai dintiû ðe tímplæ lui Joe, dupæ cê a bætut si a învins pre Acron, Craiul Ceninensilor.

Joe stætoriû (Jupiter Stator) dela vorba: *sisto, stætediû, opresc*, din carea substæivul este *stætoriû, opritoriû*. Romul a sfinçit ðe tímplæ si acestui Joe, cînd s'a bætut cu Sæbinii ca sæ-i opreasce de bætæe.

Joe Eliçiû (J. Elicius) cæruî a rædicat tímplæ Numa Pompiliû. *Joe Capitolin (J. Capitolinus)* asiá numit dela tímpla din Cæpitoliû cêa încinatæ lui, carea se socotiá de scáunul împærçiei Romanne, si ca ðe tærime (fortæreatiæ) a tuturor næçunilor, precum dîce Cîçerone asiá cît se credea, cæ de cum-va ar arde, si s'ar surpa acea tímplæ, de loc ar trebui si împærçiea lor sæ se stîngæ. Açeastæ tímplæ s'aû rædicat de craiul Tærçiniû Priscul, pe care apoi Særvii Tullul a mai mærit'o, earæ Tærçiniû Superbul a desævîrsit'o; mai pe urmæ a încinat'o dîceului Joe consulul, Horatiû Pulvilul la anul dela fáçerea Rumei 244. — Dupæ açeea de trei ori arse açeasta, si de trei ori earæ-si s'a rædicat, ádecæ prin Sula, Vespasiann, si Domitiann, cînd sub Tit earæ arse. Domitiann aû cîeltuit numai pe aurirea açestei tímple doûæ-spræ-dîcêe miî de tælini, ádecæ ca la sêpte milioane doûæ sute de miî de tæleri.

Vrînd Împærçii a plecá în vre ðe bætæe, sau cónsulii a întrá mai dintiû în mægistrat, fæçeaû jertfe, si çiruuntie, în açeastæ tímplæ; ear' cînd se întorçeaû ca învingætori din bætæi merçeaû în fatia çetætiennilor si a ostasilor, cu cæruia de triumf în acea tímplæ, spre a da mulçemite lui Joe pe'ntru bun sporiul armelor lor.

Joe Lætiâl (J. Latialis) l'a sfinçit Tærçiniû Superbul, si a poronçit, ca toate popoarele din Latiû, între care Romanniî eraû çei mai de cæpeténie, sæ se încine lui. Încæ si alte mai multe numiri aveá Joe, precum: Diespiter, Lucétiû, Disiovis, Lanis, Hospitalis, fulçerætoriul.

Joe se încipesçe, sau se formeadiæ ca un bærbat bærbos, si virtos, cu înceltime, si bærbætie în starea si privirea sa, cu coroanæ în cap, siædiînd pe tron de Eburn; în mîna stîngæ

ține sciptrul, care în cea dreaptă fulgerul și trăsnetul, și are înțeles simbol: Așera sau Vulturul, care păseră este sfințită lui și închinată, adese ori pre Vulcan, carele face fulgerile; Arburele lui cel sfânt eră Cedrul (quercus) sau si Sorbul (aesculus).

115. Floarea și moartea.

(De C. Boliac.)

Moartea vorbiă cu floarea:

— Ce faci tu plîsoare
A demineției floare?
Floarea răsponse morții:
Dar' tu ce faci cu morții,
Ce de cînd lumea moare?
O, moarte 'ngrođitoare!
Cu-a diarilor plîsoare
Eu fac profum și miere.
O, plîngătoare floare!
Eu fac în cerișă șă șoare
Tot omul, care piere.

116. Juna.

(De Dæmæscin Bojincæ.)

Juna a fost fiica lui Sæturn și a Reei, așă dar'sora lui Joe, cu carele apoi s'au și cununat. Cea mai mare treaptă aveă din sa între diēe, se cînștă ca împærateasa cერიului și a pæmintului. Credinția popoarelor i-au închinat multe tîmple, din care cea mai mæastră se află în Hereș (în provinția grecească Argos) și în insula Sámos (în marea Egeicească la limannul Asiei miēi) de unde-si aveă Juna numele *Sámia*. La Ruma încæ erau multe tîmple închinatæ ei.

Juna aveă mai multe numiri, ádecæ: *Matrona*, și muma familiei (*Matrona et mater familias*) pe'ntru cæ eră peste cununii. *Juna înjugătoare* (Juno juga) pe'ntru cæ înjugă, sau legă pre cununatii. *Juna pronubæ* (pronuba) *promæritătoare*, pe'ntru cæ sta în ajutoriul celler cæ se mærită. Incæ se diēe și *încingătoare*. *Juna cingătoare* dupæ brăcîrila, sau brî-

nele cu „care se încîngeau fecőoarele sau miresele în tîmpul nunții. *Juna Lucinæ* (Juno Lucina) pe'ntru cæ eră Diēea næscătoarelor de prunci, și eră de fată la tîmpul nășcerii. *Lucina* se diēeă dela luče, sau liminæ, pe'ntru cæ da lumină celler næscuți. — Soațiile Junei erau Nimfele, Grățiile, și Horele, di'ntre care Iris sau curcubeul eră cea mai de aproape. Dintre vite pæunul eră sfințit ei și închinat, care pre cum scriu unii poeti, gîsca, ba și cucul. Făcerea de jertfe Junei se înplînșă în vesminte albe. Mai mult mieși și viței albi i-se ardeă; care preoteasa ei mergeă într'un car înjugat cu boi albi la tîmpla Junei cea mai de cæpeténie. Neștiind uce datæ boii a mînæ, vrînd a merge uce preoteasæ în tîmplæ, se prînsæ fecőorii ei amîndoi, Biton și Cleobide în jug, și trăsæ pre muma lor pinæ la tîmplæ, calle îndepertatæ. Bucurîndu-se muma lor de ascultarea fiilor șei, rugă pre diēea, ca șă le dea, cæ e mai bun din poștele omeneșei. Dupæ șævîrsirea sfințieniilor, adormire fecőorii ei în tîmplæ, și le împarșă Juna cea mai mare norocire a muritorilor, ádicæ uce moarte linæ.

Juna la Romani în așă cip se formă, ádecæ se diugræviă, șæmee șicăitoare pe tron în mîna dreaptă țineă sciptrul împæretesc, capul ei de-a supra de diademæ sau coroanæ, cæ le purtă, eră acoperit cu nori, între cari eră și curcubeul înșoșit, și o încîngeă jur împrejur. Earæ paunii sta la pičioarele ei de-a dreapta și de-a stînga, care se și cîemă päserile Junei.

117. Albina, musca, și înțiarul. (Făbulæ.)

(De G. Asaci.)

Poetului Pæoplîn,
Ce pre'n vierșuri ștrîmbe drepte
Pre Isop vré șă-l îndrepte,
Acest apolog i 'nein.
Primævara cîar în diori,
Cînd suslæ uce boare linæ,
Șburînd iute uce albinæ
Culegeă miere de'n flori.

De pe roasæ ea, pe crin
 S'asædiá, si de'n pæhar,
 Će adinc le stá in sín,
 Sugeá dulcele neptar.
 Pe cind ea se ostenniá
 Færæ lucrú petrecea
 Musca si-un tîntiariu nu mare,
 Će-aduc vara superare.
 Îmbii trœiá foarte bine,
 Si-avind leagæ între sine,
 Pe earbæ s'aú asædiat
 Si 'ntr'a scîiniiei putere
 Despre un mod bun desbat,
 Cum se face buna miere?
*„Pære-mi-se cæ cu gust,
 Ćise musca cætr' albinæ,
 Cum faci miere de'n cæll must,
 Nu ese destull de finæ;
 Dar' amestecul, precum
 Pe'ntru nerve cæ e bun,
 Decî asiá crede cæ 'n loc
 De trændæfir, busuioc,
 Sæ iai cæapæ, mændrægunæ,
 Će fac miere mult mai bunæ.“*
 Ear tîntiariul ear' a dîs:
*„Este aflare,
 Rare si mare,
 Dar' precum antiærti am dîærit,
 Uæ idee minunate
 Intr' uæ foæ invæitæ,
 Nu luá cæara de'n floare,
 Car fi mai luminætoariæ,
 Mai veninoasæ si mai plinæ
 De-ai luá-o de'n ræsinæ.“*
 Cind tineá ei svætuire
 Spre-a industriiei sporire,
 Albinutia cu ræbdare
 Tot urmá a sa lucrare.

118. Vesta.

(De Dæmæscin Bojinæ.)

Vesta a fost Sora Ćérierii, fia lui Cronos si a Ćibelei, (ádecæ a lui Sáturn si a Reei). Se cinstiá cu simbolul saú scemnul focului, si se dîce, cæ a invætiat pe oamenii a întrebuintiá focul; pe'ntru aþeea în toatæ casa erá vatra focului sfinþitæ Vestei. Încæ se socotiá de aflætoaria mæestriei, a faþe case, si ca pætroana fæmliilor.

Vesta (socotitæ fiind ca un elemînt curat) bæjocuriá toata drágostea, deþi mult s'a bætut si s'a ostennit Neptun si Apolune dupæ vînarea iubirii ei, carea prin rugæciuni cæpæteá îngæduire dela Joe a reminé de-a pûrurea feþioaræ. Pe'ntru curæitea ei se socoate a fi scutitoaria feþioriei. Særbarea aþestei Dîee a fost foarte veciæ, ádecæ adusæ încæ de Enea în Itália. Earæ la Ruma i-a rædicat craiul Numa în tîermurele cæll stîng all Tibrului uæ tîmplæ, în a cæriia mójloc ardeá focul, carea bisericæ s'a renoit din tîmp în tîmp si pæstrîndu-se în bunæ stare, s'a tînut tot în acæll loc pîncæ în dîia de astæ-dî, carea acum s'a fæcut besericæ creþtineasæ, si este încinatæ sfintei feþioare de soare (Madona de Sole).

Tîmpla aþeasta e uæ rotundime, carea e îngreditæ pe din afaræ cu douæ-dieci de stîlpi scobiti corinticesei, earæ din læuntru se cuprinde dintr'un mur de mærmoræ albæ frumoasæ: stîlpii, cæ încungioaræ tîmpla, fac tinda ei, fiind cæ între ei si pærete încæ mai ræmîne loc destull de ambit. Uæ îngredituræ micuþiæ, aproape de cæastæ tîmplæ, în care se aflæ uæ casæ si uæ grædinuþiæ, erá curtea si ræsiædintia lui Numa. Locul aþestei tîmple este cæll mai frumos, cæ stæ în tîermurile apei intr' uæ pîatiæ descisæ, în all cæriia mójloc este uæ fintîncæ.

Prin simbolul focului se cinstiá pæmîntul saú toatæ nætura, din care credeá a se ræsfira vieafia si cældura peste toate. Pe'ntru aþeea niçi se încipuia Vesta prin vr' uæ icoanæ, ci tîmpla cæa rotundæ, si altariul cu para cæa de tînisu fæcæ-

rætoariæ. Romanni tineaŭ focul aċesta ca un lucru de toate mai preŭios all ĩmpæraŭiei.

Preotesele Vestei, ċe se dīċeá Vêrgure Vestale, trebuía sê fiê feċioare curate ca sī Dīeele lor, care se līneaŭ de ċelle mai sfinte; aċestea pæstoriaŭ focul ċell arđiætoriŭ de-a pŭrura care sub grea pedeapsê eraŭ supuse, de cum-va prin negrijirea lor se stīngêá aċell foc; sī de cum-va se ĩntĳmplá, sê se stīngê, se aprindeá earê prin radīele soarelui. Forma focului aċestuia se vede sī pīnæ astæ-dī ĩn monete. Bærbaiilor nu le erá ertat niċī de cum sê ĩntre, saŭ sê mīæ ĩn tīmpla Vestei. Vêrgurele Vestale purtaŭ pærul despletit, cu ũæ fasīæ sfīntitæ pe cap, sī un vesmīnt alb lung peste tot trupul.

119. *Norocul ĩn viditæ.*

(De A. Dóniciŭ.)

Cīnd norocul scimbæ pasul
N'aduc annī, ċe-aduċe ċeasul.

Norocul pŭrura de toŭi e blæstæmat,
Cæ ċine boerŭi nu are,
Saŭ ċell ċe nu-ĭ destull bogat.
Toŭi dela mic sī pīn' la mare
Gæsæse norocul vinovat.

Cīnd de'n potrivæ ell, ca orbul rætæċit
ĩn lume nicæiŭri nu stæ stætornicĳt;
Īi ĩmblæ 'n viditæ atĳt la ĩmpæraŭi,
Precum la neguŭiætori, la domni sī la mægnatī.

Sī poate mīni va fi ĩn bordeæsiul mieŭ,
Saŭ ĩn læcaŭiul tæŭ,
Prea bune ċetitoriŭ!

Dar' trebuie sê fiĭ tu sīngur lucrætoriŭ,
Sê ĩai aminte bine
Sī tīmpul sê nu-l pierđi,

Cīnd de prilejul bun fævorisĳt te vedĳ:
Cæċī ell ades nu vine.

Ear' deacæ n'ai ūiut atunċī sê folosæūi
Apoi fære cuvīnt norocul ocæreūi. —

ĩn mårġinea de tīrg erá ũæ casæ micæ.
Treĭ fraŭi ĩn ea træiá, ċe nu sporiá 'n nemicæ.

La ori ċe se 'nċercá, lor le mergeá pe dos,
Sī ades blæstæmá norocul ticælos.

Pætruns de-a lor strigare
Norocul hotæri curīnd sæ-i viditædie.
Sī la æsutiá lor ũæ varæ sê voredie.
Ūæ varæ de noroc! cui siagæ i-se pare?
De 'n datæ s'aŭ vædiut poternica-i lucrare;
Cæċī unul de 'ntre fraŭi sīnd cam negustoriŭ,
De sī nainte ell la toate pægubiá,

Acum ori ċe videá
Pe loc agonisiá folos ĩnsæmnætoriŭ,
Sī banni aduná din dī ĩn dī cu sporiŭ,

All doile din fraŭi
Erá cam cæturariŭ,
Īetiá, scrieá ca alŭi
De pre'n divannuri mari;
Avīnd ĩnsæ plecure
Sê ĩntre scriitoriŭ

La judecætoriea, ċe-i dīc, ajutoariæ,
Prin a norocului putérnic ajutoriŭ
Ajunse boeriŭ mare.

Acum mæ ĩntrebaŭi,
Cu ċe s'aŭ folosit all treile din fraŭi?
Pe ell ĩn adevær norocul a voit,
Sæ-l sprijine mai mult, de cit pe ċeiallalŭi,
Sī sara līngæ dīnsul a stat nedeslipit.

Da numai ċe folos?
Cæ peste varæ ell tot la muūe a gonit,
Īnsæ asiá de norocos,
Īcĳt nu da ũæ datæ,
Sê easæ mīna lui desĳartæ.

Plinĳndu-sī viditæ norocul i-a læsat
Pre unul boerit, pe altul prea bogat;
Ear' ċell all treile norocul blæstæmīnd.
Mæ rog sê judecāi: de mai aveá cuvīnt,
Sī oare nu erá ell sīngur vinovat?

120. *Minerva.*

(De Dæmæscin Bojīncæ.)

Minerva, ċe se dīċe sī Palade, este dīcea ĩntĳċelepĳunii, a tuturor ūeĳntĳelur sī mæestrielor. Īĳcerune dīċe, cæ aŭ fost

cinēi Minerve, dintre care a treia, se dīce, a se fi nœscut din creeriū lui Joe. Neámurile vecie dīc, cœ Minerva a fost dœruite cu multe tœlinte, se serie, cum cœ Minerva a aflat lucrarea līnei, ea a urdīt pīndīce sī a vœpsīt līncœ mai de'ntīiū; īncœ sī olivele sī alte multe dīnsa le-a descoperit.

Minerva se dīce sī Palade saū pe'ntru cœ uēisese pre gīgantul Palant, precum serie Sērvīū, saū pe'ntru cœ se nœscuse īn locul Palapt, cum serie Test.

La Ruma eraū foarte multe tīmple īncinate Minervei, cœ se sī dīceaū tīmplele Minervei, precum: tīmpla Minervei Mēdīce Flœvianne. Pompeiū cœll mare, dupœ cœpœtarea bœtœlīei cœi de trei-dīecī de anni, a rœdicat ũœ tīmplœ foarte mœeastrœ, sī a sfīnit'o Minervei, īn carea erā sī Breviarīul, ādecœ descrierea bœtœlīilor purtate de dīnsul la rœsœrit. Tīmpla Minervei saū a Paladei Aventine erā īn muntele Aventin, cœa mai veciœ din toate. Cīcœrone īnsu-sī aveā pre Minerva īn casa sa, sī se īncina ei.

Minerva erā sī dīcea Arcītepturei; Dīcea bœtœilor sī a armelor, de unde s'a sī dīs armœ putērnīcœ, sī stœpīna bœtœilor; ea a aflat īnjugarea de patru sī de doūœ dobitoacœ, cu care se cœrutīā īn bœtœi. De ācœea se sī īncipuesœe armatœ, cu fāīcœ bœrbœteascœ mīnioascœ, ocīi vinefī, tīfīnd scutul (pāvœdīā) īn mīncœ, ũœ sulīcœ lungœ, sī ũœ mœcīucœ de cristal. īn scutul, care il'a dœruit Joe īn bœtaea Troeannœ, erā tīpœrit capul Medusei. Sœrbœtoarea Minervei se sœrbā īn luna lui Martīiū cīte cinēi dīlle. Arburele Minervei erā olivul (mœslīnu); earœ pāserea ei a fost buha de noapte, pe'ntru cœ ācœasta prīvīgiādīcœ necurmat.

Fiīnd Minerva Dīcea scīintīelor, ise adāug sī Musele, Dīe-ele poētilor, fetele lui Joe sī mamele scīintīelor; ācœstea sīnt cu numœrul 9, ādecœ: Urāniea, Caliope, Clio, Erata, Tālia, Melpomene, Terpsihore, Euterpe, sī Polihīmnīa, cœrora se īncīncœ mai vīrtos poētiī, sī le sīcœrbœsc.

Urāniea Musa astronomīe stœ drept īn sus, īmbrœcatœ īntr'ũœ tunicœ lungœ, carea earœ este acoperitœ cu ũœ mīntā (blancœ). īn mīna stīngœ tīne pœmīntul, earœ īn dreapta un

īnstrumīnt mœsurœtoriū. Urāniea capitolīului tīne īntr'ũœ mīncœ ocīannul, īn cœealaltœ un vall de pielle pergament, pe care sīnt īnsemnate fœiele dobitoacœlor dīodiacului cœresc, ādecœ: Arietele, Tāurul, Gēmennī sī cœllesalte. īn cap are ũœ coroanœ de stelle, la picīoare adeseorī mœrul pœmīntului, sī multe īnstrumīnte mœtemātiœe.

La dreapta Urāniei stœ Terpsihore, Musa musīcœi sī a joculūi. īncunūnatœ cu lāurœ, sī are īn mīni ũœ lirœ cornoratœ, formatœ dīntr'ũœ scoicœ de īfīstoasœ.

Caliope, Musa poedīei eroicēsœi.

Clio, Musa istorīei.

Erato, Musa poedīei lirīcœ.

Tālia, Musa cōmicīlor.

Melpomene, Musa joculūi trist.

Euterpe, Musa mœestriei tonului.

Polihīmnīa, Musa mœestriei vorbirīi.

121. *Folosul proœesulūi.*

(De Anton Pannul.)

1. Doūe pīsīcœ 'ntr'ũœ casœ
Surorī, fraīi, ori cum li-i dīce,
īn cœmarœ dupœ masœ
īntrīnd, ca nisœe pīsīcœ.
2. Mīrosīrœ, cœtolīrœ
De'n tāler īn tœlerāsīū,
Sī 'ntre altele gœsīrœ
Sī ũœ fœlie de casīū.
3. Sar īmbe iute de-ũœ datœ,
Asuprœ-i se grœmœdesc,
Pe'ntru ell vor sœ se batœ,
Fac gurœ sī morœesc.
4. Una rea ca sī cœalaltœ
Morœīaū sī mioīaū
Sī 'ntre sīnc sœ-l īmpartœ
Nīci de cum nu se 'nvoīaū.
5. Decī, ca sœ nu se mai cœrte,
Merg la motann, cœr la ell,
Ca prīn judecate drepte,
Sœ le 'mpacœ īntr'un fel.

6. Motannul, ca un cuminte
Le-a dīs: nu vœ mai certafī!
Cē folos multe cuvinte?
Eū scīū cum vœ împœcati.
7. Care le împacœ toate,
E cūmpœnna pe pœmint,
Sī 'n cuntrœ-i nime mai poate,
Sœ dīcœ ver un cuvint.
8. Dīcīnd ačestea apucœ
Sī cūmpennele pe loc,
Cere, cașiul sœ-i aducœ,
Sī-l rumpe drept pre'n mijloc.
9. Pune 'ntr'ūœ parte sī altœ
Casiul cœl în douœ frīnt,
Înalțœ cu brīnea 'n datœ
Cūmpœnna dela pœmint.
10. Deacœ vede cœ 'ntr'ūœ parte,
Atīrnœ mai greū nițiel,
Ca sœ le facœ dreptate,
Îa, mușcœ cœ-va de'n ell.
11. Earœ-l pune ear' rœdicœ,
De'n coaçe-acum greū vœdīnd
Sī de aciī nițiel pișcœ
Ca s'asemennedīe vrīnd.
12. Apoi ear', sī ear', sī earœ
Cīnd aciī cīnd coleá greū,
Vrīnd lor rœū sœ nu le parœ,
Ell a mușcat tot mereū.
13. Pīn' se sœturœ pe sīne,
Sī lœsœ pœrtile miœe,
Atunœi le-asmœnnœ bine
Sī le dede la pișcœ.
14. Elle decī silite furœ
Asfelīū a se multīcœmī,
Deacœ minte nu avurœ
Singure a-l împœrtī.

122. *Dina Cērerea.*

(De D. Bojincœ.)

Cērerea saū Deméter (Ceres vel Demeter) fia lui Sœturn, sī a Opii, s'a dīs dela vorba lœtinœ *cereo* saū *creo*, ádecœ, fac, ca cum s'ar dīcœ, fœcœtoaria grīului saū a frūpturilor, pe'ntru cœ ea mai întīlū a învœțiat pre oamenī a sœmœnná sī a întrebuintă bucatele, fiind cœ nainte de ačestea viețiuiaū oamenī mai mult cu gīndœ, sī cu rœdœcīnī. Mœestriœa sœmœn-nœturei a arœtat'o mai dintīū lui Triptalenn, earœ ačestea cœl-loralaltī oamenī. Cērerea se dīcœ a fi dat oamenilor mai dintīū sī legī, de unde se dīcœ la Romanni, Cērere aducœtoaria de legī (Ceres legifera) pe'ntru ačeea, fiind cœ aducīnd ea pre oamenī dela vietuirea cu rœdœcīnī sī cu gīndœ, la întrebuintărea pīnū, i-a îmblīndīt, sī dīndu-le sīmīrī de avuțī, de stœ-pīnirea moșfīlor, sī de iubirea pãtrīei, i-a însoțit la ūœ laltœ, i-a învœțiat a fi stœtórniœī în locurile lor, sī i-a fœcut a trœi în bunœ rīnduealœ.

Sœrbœtoarea ei se ūneá la Ruma în luna lui Aprile cīte opt dīlle, sī i se fœcœá sfințennī prin Mœtroane saū muerī cuvioase.

În sœrbœtoarea ei se aprindeaū fœclī, pe'ntru cœ cu fœclī aprīnse cœutá ea la Etna pre fia sa cœa rœpitœ de Plut. Fītul Cērerī se dīcœ a fi fost Plut, dīcœul avuțīlor, pe'ntru cœ în vecime cœpœtaū oamenī avuțīle din lucrarea pœmīntului. Cērerī i se ardeá, ádecœ i se jertfīá ūœ poarcœ (scroafœ) fœtœtoarie pe'ntru cœ ačeastœ fearœ este stricœtoarie de bucate.

Cērerea se încīpuesœ ca ūœ Mœtroanœ cu cœutœturœ blīndœ, înbrœcatœ cu un vesmīnt lung, sī purtīnd ūœ coroanœ cu spiœe înfrumsœțiatœ. Într'ūœ mīnœ tīnd ūœ fœclī saū ūœ sœcere, earœ în alta un fir de mac (papaver), adeseorī cœ-ruțīndu-se într'un car cu sīœrpi aripațī. În sœrbœtoarea Cērerī se ardeá sī cīte ūœ vulpe, pe'ntru cœ vulpile aprīnsese grīnele Ecvīnīlor în Carseóliea, toemaī în ast mod ca cum cœtim, cœ aū aprīns Sœmson bucatele Filistennīlor.

123. *Lupul și șioarecele.*

(De A. Dóniciú.)

De'n turmæ lupul sur ùe oae a rœpit,
 În codru s'a ascuns
 Și pe mîncat s'aù pus.
 Ear' șioarecele a mirosit
 Aproape de mîncare;
 De'n bortieica lui cu padîe a eșit,
 S'aù furisiat pe'n frundisioare,
 Și toema de subt lup furînd ùe fœrmœturæ:
 Tîusci iute 'n crœpœturæ. —
 Ear' lupul a pornit un rœenet foarte mare,
 Urlînd: *særii! tîlharî!*

Asémennea s'a întimplat
 În tîrg ùe întimplare:
 De la jœcutorîu tîlharîi aù furat
 Ùe pungæ cu pœralle,
 Ear' ell l'aœstea în datæ a reclamat.

124. *Dianna saù Dina (Diana).*

(De D. Bojinœ.)

Dianna saù Dina (Diana vel Artemis) sorœ gœámœnœ cu Apolune se dîce dela Janua, ádecœ luna, ca sí cînd ai dîce *Dieea-lunæ*. Aœeasta erá Dieea vîncetorilor, a pœdurilor, și a muntîlor, pe'ntru aœeea cînci vîncetori saù cœpœi eraù sfintîœn-niile ei. Drept aœeea fœara œea mai întfœe prinsœ în vînat se ardeá Diannei. Încœ se cîamœ dînsa și Luna, pe'ntru aœeea se încipuesœe avînd lunœ cu doaœe coarne în frunte; și subt aœest nume se cînstîá ea împreunœ cu fratele ei Apolune în ospœtærîile mirenesœi, în care feœorîi și feœioarele, verisiorîi și verisioarele purtaù jócurile, și cîntaù cînteœe în víersuri. Se cîamœ Dianna și Lucîtoaria noptîi, și regîna stelleror.

Tîmpla œea mai dintîiù rœdicatœ în Ruma în onoarea Diannei s'a fœcut sub craiul Sérviù Túliù în muntele Aventin. Se încfœisîadiœe cu pœrul despletit, tîind în mîncœ arcul și sœgœata,

alungînd œerbii saù alte fere, și avînd lingœ síne cîniù vîncetori, și alte unelte vînatiœe.

Spre jœrtfœi se ardeá ei cîte un máscur saù vier, earœ bradul (pinus) erá árburele ei œell sfînt.

125. *Sœlbátecul și cœlœtorîul.*

(De G. Asaci.)

În adîncul unei stîncœ,
 În desîertele pustîi
 Un sœlbátec sî-ai lui fîi
 Sî-aù pus masa lor sœ mîncœ,
 Cu femeea 'n gîur sîœdeá
 Peste-ùe peatrœ
 Lingœ vatrœ,
 Și copîi lor sorbiá
 N'aveá sîœrvœt niœi culit
 Dar' bun foarte apetit.

De fortunœ ca sœ scape
 Un nemérnic cœlœtorîu,
 Rœsbœtut de-a plofi ape
 Aù intrat în groapa lor.
 Sœlbátecu 'n sœrœcie,
 Fiind plin de omenie,
 De sí nu l'aù aœceptat
 La ospœtiù l'aù îndemnat.

Oaspele încfœmîndit,
 Sœ aœepte n'aù voit
 De douœ ori sœ-l invite;
 Dar' dintîiù din a sa gurœ
 Peste dœgœte-amorîite,
 Un pic suflœ de cœldurœ;
 Apoi în aœeea dîamœ,
 Fiind caldœ, suflœ earœ,
 Sœlbátecul mult se miarœ
 Dîce: „*Asta cum se cîamœ?*“
Una dîama 'mî rœcoresœe
Alta mîna-mî încœldîesœe
De-î asîá oaspele dîce:
Poî sœ mergî de-acum de-aîœe!
Dîœul drept mœ va ferî
Cu un om a læcú,
Carele din a sa gurœ
Cînd frig suflœ, cînd cœldurœ.“

126. *Dina Vinerea.*

(De D. Bojinœ.)

Vinerea (Venus vel Aphrodita) e Dîcea Amorulî saù a iubirii, și se dîce Vînere dela *venire*, pe'ntru cœ la toîi oame-nîi vine. Unî dîc a fi fost ea fîia lui Joe, earœ Vœrune dîce cu poetîi, a fi cœdiut din œériuri în mœri ùe sœmîntîœe încocatœ, și asîá s'ar fi nœscut Vînerea din spumele mœrii, împreunîndu-se focul ca umedîeala. Asœmœnnarea ei erá de multe felîuri; adeseori se încfœieadiœe ca ùe feœioarœ într'œ scoicœ, œe ese din mare, adese ca ùe muere tîind ùe scoicœ în mîncœ încoronatœ cu rose, și alte florî, avînd lingœ síne Dîcele amorulî (Cha-

rites) pre Cupídinea (pofa) și Antere. Se vede însămnată și în cœretă, țe se trađe de porumbi, carii însămneadîe curœ-țîennia, adeseori se trađe și de lœbœde prinse la cœrutîe.

Plutare în poronœile însurœmintului însămneadîe pre Vîneria cœlcînd pre ũœ broascœ cu țiest, ca sœ fie simbolul pœdîrei de casœ și all tœœerii muerilor. Și earœ-sî, unde serie despre Oside și Osîride dîce: cœ Vîneria e pœdîtoaria fetelor, earœ pre œelle mœritate le învațîe îndreptarea casei și tœœerea. Eusêbiŭ asiá serie despre dînsa. „Se dîce Vîneria a avé puteri nœscœtoarie și iubițive, și e œea mai frumoasœ între toate Dîeele“. Pre aœeastœ Dîee o sœrbaŭ Romanni, pe'ntru cœ credeaŭ, cœ dela ea își trag urdîrea saŭ încœputul lor, înci-piindu-sî, cœ din Vîneria și Ancise s'aŭ nœscut Enea, carele la Virgîliŭ și alți poeți adeseori se dîce: nœscutul din Dîee (Deanatus) și de aœeea Jŭliŭ Őesar' a rœdicat ũœ tîmplœ în Ruma, carea se dîce tîmpla nœscœtoariei Vîneri (Veneris Genitricis).

Încœ și alte multe conumiri aveá Vîneria la Romanni: ádecœ: Vîneria *Eriçina* (Venus Erycina) dela muntele Siçiliei *Eriœe*, în care a fœcut Enea ũœ tîmplœ. *Vîneria Clœuçina* (Venus Claucina) dela cuvîntul lætinesc *eludere curœtîre*; pe'ntru cœ în açell loc erá fœcutœ tîmpla ei, în care depunînd Romanni și Sœbini armele, se curœtirœ de bætaea œea încœ-putœ pe'ntru rœpitele gloate, și se împœcarœ. *Vîneria Libitina*, în a cœriia tîmplœ dupœ legœa lui Sárviŭ Tuliul trœbuia sœ se plœteascœ pe'ntru tot mortul un bann, precum și în tîmpla Junei Luçine, pe'ntru œei œe se nœscœeá și în tîmpla tineretîelor, pe'ntru œei œe îmbrœcaŭ toga bærbœteascœ, œe erá spre adeverire, cumcœ tot œe se naœœe, trebuie sœ și moarœ; și în tîmpla aœeea se vindeaŭ toate œelle de lipsœ pe'ntru îngropœțune prin Libitinari.

Vîneria se dîceá a fi muerea lui Vulcann (carele precum se va arœta mai jos, aŭ fost œell mai urît între Dîei). Arburele mirt erá lemnul ei œell sfînt, și luna lui Aprile; pe'ntru aœeea în luna aœeasta spœlaŭ muerile, fiind încoronate saŭ împennate cu mirt.

Soții și fiŭ Vînerii aŭ fost Gémenniŭ Cupidini Eros și Anteros, prin carii se aratœ frumoșîell: cumcœ amorul saŭ dră-gostea nu se poate custá, dacœ nu e împrumutat din amîndœ pœrtile. Gémenniŭ se asemeneadîe și se înfœțeadîe ca niœœe prunœi, pe'ntru cœ amoridîații s'aŭ îndrœgîții arar' sînt mai întîœlepti de cit' prunœii; se væpsese în pielle spre arœtarea nevinovœției saŭ a curœțîœniei, și aripații, spre însœmnarea minții sburœtoarie a amoridîaților, saŭ pe'ntru cœ îndrœgîții sînt foarte miœcœtori și iuți, dar' nimic e mai ușor și nestœ-törnîe decît Amorul. Cupidiniŭ sînt armații cu árcuri și cu sœgœții, prin care saŭ se aratœ rœpedîmea amorului, a fi ca a sœgœții saŭ spre adeverirea durerii, carea adeseori urmeadîe dupœ amor, și care mai apœsat strœpunge înimile, decît sœ-gœata veninoasœ. Încœ aŭ și neœœe læmpașie, prin care se însœmneadîe árderea, și dorul amorului, ba încœ și sœgœțile lor se dîc a fi ardîœtoarie saŭ aprindîœtoarie.

Trei Gráții încœ aŭ fost soațiele Vînerii. Aœestea mai adese se înfœțeadîe în pielle, pe'ntru cœ drăgostea trebuie sœ fie fœrœ de prihanœ, și cu minile îmbrœțîosiate, carea în-samnœ unirea și nedespœrtîrea amoridîaților.

127. *Luçrœtoriul cu pretîŭ mare.*

(De A. Pannul.)

1. Doi bærbaŭ cînd vrurœ, la lucrœ sœ pleœe,
Nevestele 'n casœ pînœ a-î petreœe,
Î-aŭ svœtuit, œe felîŭ și cum sœ urmedîe
Cum sœ se tocmeaseœ și cum sœ lucredîe.
5. Una dîse: „frate! vedî de ține minte
Și-all muerii unul de'n dîeœe cuvinte!
Eŭ ție alta nu-ți dîc, de cit sœ œei, cumcœ
Dupœ cum esœi mare, putérnîc la muncœ,
Cînd te tocmeșei, œere sœ-ți dea platœ bunœ.
10. Nu luá în grabœ pe nimic' arvunœ,
Sœ-ți pierdî surda tîmpul și dîllele talle
Și sœ vii a œasœ fœrœ de pœralle.“
œealaltœ dîse: „bærbate! ascultœ:
Lucreadîe pe platœ puține și multœ.

15. Cum *ti-se* intimplæ, nu dupæ plæcere,
Decit sæ-*li* pierdi timpul desiært in siødere.“
Deci dar ei plecaræ amindoi de-*uæ* datæ,
Tinind fix-care svætuirea datæ.
In orasiu intraræ, lucru sæ gæseascæ,
20. Si 'n datæ veniræ oamenî sæ-*i* tocmeascæ.
Cell cu platæ mare nu vru jos sæ lase,
Femeea a casæ cumu-*l* invætiase.
Cest-alalt se duse, lucræ, banni luæ,
A doña di earæ la altiî lucræ,
25. A treia di încæ surda n'o pierdú:
In seurt tot-dea-una ell cu lucru fú.
Cunsotiul sæu însæ stind in asceptare,
Ca sæ se tocmeascæ tot cu platæ mare,
Cell mai mult alt lui timp erá petrecut
30. Fær' de nici un lucru, si 'n desiært pierdut.
Ce luá 'n trei dille de'ntr'*uæ* sæptæmînæ
Da pe de-alle gurei pæusind pe-*uæ* rînæ.
Deci ell cu siøderea din di pinæ 'n saræ,
Se invætiæ lénesiü pre'n munca cea raræ.
35. Intr' æcestea vine-*uæ* væduvæ in piatiæ,
Si vædiindu-*i* corpul si viteadia-*i* fætiæ,
Disæ intru sine: æe om voinic, mare!
Esta cred cæ 'n lucru cit trei puteri are!
Si 'n datæ, cit æere, fi dæ, sæ nu-*l* scape,
40. Si-*l* ducæ la vie, si-*l* pune sæ sape
Ea ca *uæ* femee, væduvæ, seracæ,
Se dede de-*uæ* parte, mîncare sæ-*i* facæ;
Cugetul diçindu-*i* cæ plata ca plata,
Pe om înteresæ la lucru bucata,
45. De si n'am tocmealæ, cæ sæ-*i* dau mîncare,
Dar' vædiind se 'ndeamnæ mai mult la lucrare,
Aflindu-se 'ntr'astæ plecare prea bunæ,
Ascultæ si vede, cæ sapa-nu sunæ.
Aleargæ la dînsu-*l*, si-*l* întrebæ: *æe siædi?*
50. *Pæusediü, ræspunse, cæ nu siæd, nu ve di?*
Ell a lucrá 'næpe, nainte-*i* se scoalæ,
Si ea merge earæ, sæ vadæ de oalæ.
Cumu-*l* lasæ însæ si sapa-*i* încæatæ,
Dar' ea vine iute cu grabæ in datæ
55. *Cæ siædi? il întrebæ, æu nu ti-i rusine?*
Au nu-ti dau eu platæ precum se cuvine?
Ell earæ nainte-*i* sæ sape încæpe,
Ea pleacæ la oalæ, sæ-*i* ducæ sæ crepe.

- Dar' cînd se întoaræ cu vasul in mînæ,
60. Ell siðedæ la umbræ culcat pe *uæ* rînæ.
Cæ faci? ea-*l* întrebæ. Ell: *stai dupæ munca!*
Na! scoal' de manîncæ si-apoi ear te culcæ!
Cæ pe corpu-ti mare te-am ales pe tine,
Credînd c'a fi bine, si-a fost vai de mine!
65. Eatæ daræ! lénesiü cum se 'nvætiæ omul,
Si uresæe lucrul si iubeæe somnul!
Deci cînd trece vara si lucru 'næteadiæ,
Si ei pleac' a casæ copiii sæ-*si* vadæ.
Cell cu plata mare, duse punga goalæ,
70. Trist gælbenn la fætiæ si slab ca de boalæ;
Ear' cell alt impluse de banni siærpæraðiul
Si se duse væsel ca trændæfræðiul.

128. *Sîmboalele plîntelor la cæi veci.*

(De J. Bæraðiü.)

D. dóctor Lánderer in Atena a publicat dæunæ-*di* un articol despre sîmboalele plîntelor, din care strágem obsærbæciunile urmætoarie. Între plînte gæsîm cælle urmætoarie, care æu avut sîmboalele lor. Dæfinul (*Laurus nobilis*) erá privit drept sæmn de glórie si de mérit. La cæremónii de triumfe se purtá naintea triumfætoriului (biruitoriului) rámure de dæfin si ell purtá pe frunte *uæ* coroanæ de dæfin. Dar' vecii credeá, cæ dæfinul este si un remediu bun in cuntra pátimei bæfiæ si cæ e bine a-*l* pæstrá in casa in cuntra træsnetului. Asæmenea credea, cæ cînd vra cîne-*va*, sæ aibæ noaptea visuri profætiæ, sæ puicæ frundiæ de dæfin dedesubtul pærinei, pe care se culcæ. Dar' Pítiea (profeteassæ) in Delfi aveá obiæciü, cæ tineá in guræ boabe de dæfin, ca sæ se înspirediæ de-un spîret profætic. Dæfinul erá si cunsæcrat diæului Apolune, care pe'ntru æcestea se numiá Dæfinit (*Lauripotens*).

Plînta mirta erá cunsæcratæ diæetæii Afroditei (*Venus*); cæci dupæ mitologiæ cînd æeastæ diæetate s'a uitat goalæ din sínul merii spumoase, a cæutat, sæ acþpære nudetatea sa si s'a ascuns intr'*uæ* tufæ de árburi de mirtæ. Îvingætorii in artele frumoase, dar' nu in ræsboiü, erá coronati cu coroanæ de mirtæ si nu cu dæfin.

Arburele pinul (molidul) erá cunsœcrat lui Dionisiu. Învingetorii la jocurile istmice erau coronați cu ramuræ de arburele molid.

Arburele cupresul (Cypresse) erá cunsœcrat lui Apolune; ell încongioaræ mormintarea morților si, lucru curios, søgetile' diœinului amor (dupæ încredințarea mitologiei) erá ear' fœcute din lemn de cupres (par'cœ un om, atins de søgeata amorului, poate sø fiœ socotit ca mormintat). Dar' untul care-l scoateá din lemnele cupres, erá întrebuintat pe'ntru îmbelsœmarea cœdavrelor morților, ca sø se fite mult, si sø nu se putrediascœ.

Edera (Hedera Helix) erá sîmbolul unei tinerețe eterne si all unei vigori neînœetate.

Arburele, carele dœ untul de lemn (olea europea), erá cunsœcrat diœeteti Minerve; cœci dupæ trœdiœiunea mitologicœ, Minerva însa-si a cultivat pe'ntru întia oaræ aœest arbure în tîmplul ei, la Atna. A diœœa parte din recoalta aœestui arbure erá cunsœcratœ pe'ntru cultul aœestei diœeteti, care aveá si domœnnurile ei sacre plîntate cu aœest arbure si date în arîndœ. Este aici si alt interes filosofic, ádecœ: œei antiœi, cari aũ ars în casele lor unt-de-lemn, studiá mult noaptea la aœeastœ luminœ; asiá dar' untul-de-lemn i-a ajutat a deveni întiœepti. Cu drept cuvînt erá cunsœcrat diœeteti Minerve, ádecœ: diœeteti întiœlepœiunii. Aici vom œitá aœœa, œe diœe Plutare, cœ unul a întrebat œe date pe un filosof: cum ai fœcut, cœ ai devenit asiá de întiœept? La care filosoful a rœspuns: am œieltuit mai mult pe'ntru unt-de-lemn de œit alii pe'ntru pine (ádecœ: a studiat mai mult noaptea). Afarœ de aœœasta œe rœmurœ a arburelui aœœtuia a fost privitœ ca sømnul de paœ. Misiunarii pœci purtau în mînœ, drept sømn œe ramurœ a arburelui untului-de-lemn.

Smocinul (figus) la œei veci a fost sîmbolul rodirii; aveá si în sine un œe-va misterios, si erá numit arburele sacru; cœci dupæ trœdiœiunea popoarœlor, pine cînd diœetatea Demœter n'a adus smocinul în Elada, oamenii s'aũ nutrit de gîndœ.

Dudul erá privit la œei veci ca sîmbolul întiœlepœiunii, cœci ell începe primœvara a se miœá si a scoate frundœ foarte tîrdiũ, cînd tîmpul s'a încœldit. Mai pe urmœ sub împœrati Romanni în Biœiantini, cînd Peleponesul erá acoperit cu œe mulime de dud, i-a dat numirea de Morea (din Morus saũ dud, ádecœ: tiara dudilor).

În cuntrœ, ca dud privit ca întiœept, erá arburele de migdale (Amygdalus) privit ca neîntiœept, ca unul, care se grœbeœœe a faœ œe-va fœrœ sø se gîndœscœ bine; cœci arburele migdale a început sø înfloreascœ în Elada foarte tîmpuriũ, ádecœ: în luna lui Optomvre si Noemvre, cînd e de multe ori si acolo frig; de aœœa florile se vesœejœsc, prin urmare asta nu este prea întiœept din partea aœestui arbure.

Rœdiea (punica granatorum) ear' erá privitœ la Elenni ca sîmbolul rodirii si înmulirii oamenilor, a si figurat în misteriele relegiunii, si erá cunsœcrat diœeteti Proserpina.

Mœrul (prunus malus) fiind un corp rotund, sterœic, de aœœa erá privit ca un lucru deplinit (cœci la popoarele veci dintre toate formele gœometriœe, œercul si sfera erá privite ca lucrurile œelle mai deplinite). Mai pe urmœ, mœrul însœmnœ globul pœmîntesc, de aœœa împœrati purtá în mînœ un mœr la œeremœni mari însœmnînd cu aœœasta, cœ domnesc peste tot globul pœmîntesc. Dar' mœrul erá privit si drept sîmbolul amorului.

Gutfiul (Pirus Cydonia) erá foarte prefiuit la Elenni veci; cœci erá privit ca sîmbolul amorului, all fericirii si all fertiliteti saũ rodirii oamenilor; de aœœa erá cunsœcrat diœeteti amorului (Afrodite) si figurá si în misteriele Eleatiœe. În datœ dupœ eununie, doi tineri trebuia sø mœnince œe gutfiœ pine cînd nu s'a dus în cœmara nuntalœ. Aœœastœ poamœ este foarte stimatœ si acum în Elada.

Nucul (Nux juglanus) erá cunsœcrat lui Joe (Joe) erá si ell privit ca sîmbolul rodirii, de aœœa erá obiœœiũ cœ mireasa, în datœ cînd a intrat în cœmara nuntalœ, venia oamenii si aruncá acolo nucii; asta însœmná rugœœiune, ca Joe sø dœruœascœ darul fertiliteti aœœestor tineri. Dar' nucii erá si sîmbolul

vioiciniit si ageractetii; cæci cînd asvirle cîne-va nuçi jos, de sine sar cu uæ iufteale înapoi si în sus.

Arburele plop (Populus) aveá la Elenni onoarea, cæ ell sîngur erá ales si gæsit demn de-a figurá ca lemn de ars pe altariul lui Joe.

Este un árbure cu frundice si floare frumoasæ, însæ care scoate un miros urît (Anagris foedit). Cînd freacæ cîne-va în mîncæ frundiele acestui árbure, miroase ræu; de aþeea vecii aveá obiceiü, cînd n'au vrut sæ disputedie de un lucru neplæcut, sæ dice: „nu scuturá din noi angirii“!

Despre poamele numite Hesperide (ádicæ: alæmii, portocalle, cetræ s. c. l.) scim din mitologie, cæ aþeste poame „aurite“ au fost aduse la Elada de cætræ Hércule. Dar' erá si un obiceiü la vecii, cæ ori cîne mergeá la uæ cæremonie funebræ dupæ un mort, si ciar delieventul cînd mergeá la esæofot, ca sæ fie omorit, trebuiá sæ tiie uæ alæmie în mîncæ.

În ræportul cærealelor (bucatelor) se gæscæc în mitologie si la autorii vecii cælle urmætoarie, care au vr'un înteres scîinþial. Cînd dæetatea Cæreræ a cætat pe fiicæ-sa Proserpina, care i-s'a furat în Ciciþlia, si n'a gæsit'o; atunçi a hotærit sæ cælcetoreasæc peste tot pæmintul cæutîndu-o pîncæ o va gæsi. A plecat din Ciciþlia, si a ajuns la Atena. Acolo a primit'o bine Fital; apoi cînd dæetatea a vrut sæ plece, a dat gasdei salle drept multæemire un smocin. De la Atena s'a dus la Eleuse, unde ear' a fost primitæ bine în casele lui Celeü si fiind cæ a gæsit pæmintul din Eleuse priinþios pe'ntru cultura cærealelor, de aþeea la plecarea ei, a dæruit locuitorilor din Eleuse sæmintie de cæreale si a invætiat pe Triptolem de cultura lor. Locuitorii din Eleuse au cunoscut curînd folosul cæll mare all agriculturæi; au prevædiut si urmele ei de-uæ bine-fáþere nemæsuratæ pe'ntru viitorü si drept recunoþcîntæ, au didit uæ timplæ stræluçitæ aþestei dæetæti, si au întocmit misteriele din Eleuse tot în onoarea cultului dæetæti Cæreræ. Asiá dice mitologiea. Dar' între toate féliurile de cæreale, grîul erá cæll mai stimat la popoarele vecie, de'n care fæceá mai cu samæ pîne. Cînd în Atena se næsþeá un copill, atunçi præotul la cultul

Minervei, primá un dar' cumpus de grîu, de alte cæreale si de uæ monetæ numitæ obol.

Macul (papaver) erá ear' foarte stimat la vecii. Ell erá sîmbolul tîmpului, all pæmintului si all fertiletæti lui; a fost cuprins si între plînte, care siærbia la cæremonia misterielor. Erá cunsæcrat dæetæti June. Tinerii în diua cununilor purtaü coroanæ de flori de mac. Ell erá privit ca tatæl lui Morfeü (somnul), de aþeea la întrada tîmplului lui Morfeü se vedeá plînte de mac.

Plînta numitæ cæpæ de mare (Scilla) erá privitæ la Elenni vecii, ca un remediu bun pe'ntru prelungirea vieþei. Pitagora a aflat esistinþia aþestei plînte în Egipet si se dice, cæ prin întrebuinþæciunea ei, ádecæ: cînd aþeasæ plîntæ pusæ în otæet, a ajuns de a prelungit vieþia lui pîncæ la uæ vîrstæ de 170 de anni.

Plînta nærcis (Narciseus poeticus) a fost cunsæcratæ dæetæti Eumenid. Mitologiea dice, cæ nærcisul erá un tîncæ frumos, care a despreþiuit propusæciunile de amor, cæ îi fæcuse dæetatea Eco si alte Nimfe. Dar' spre pedeapsæ, aþeasæ dæetate i-a înspirat un amor asiá de fierbinte pe'ntru persoana sa propriæ, în cît uitîndu-se uæ datæ în isvor límpede si vædînd acolo cipul sæü, s'a amoridiat pîncæ la moarte; atunçi dæetatea tot amoridiatæ de dînsul l'a scimbat într'uæ floare frumoasæ. De-atunçi încoaæe un tîncæ gælant amoridiat de sine, se numeþe un „Nærcis“. Dar' plînta are epitetul de „poetic“ cæci Nærcis, care s'a amoridiat într'atîta pîncæ la moarte, trebuie sæ fi fost un poet.

Vioara (viola adoracea) erá sîmbolul mortii; fiind-cæ vioara are uæ coloare încisæ, neagræ, par'cæ de jale.

Crinul (Lilium superbum) erá la Elenni vecii sîmbolul nenocîntei si all modestiei. Crinul cu vioreaüa însæmná frum-seaþæ. Dar' la Romanni crinul erá sîmbolul sperîntei; însæmná si printul moþcænitorü all coroanei (cæci si ell træiesþe în sperîntæ). De aþeea se gæscæc monede Romanne vecie cu un crin, sub care e scris ræspública saü „spes Augusta“, saü „spes populi Romani“.

Ĉeapa (*Allium ceva*) ĩncemneadiĉe luna ĩn scrierile eroglifĉe din Egĉipt. Egĉiptennĉi jurá pe ĉeapĉe (cum jurĉe alĉii pre Dumnedĉiĉu saŉ pe onoarea lor). Ei credeau, cĉe cĉnd crešĉe luna, ĉeapa se micšlureadiĉe ši cĉe ea crešĉe, cĉnd luna descrešĉe.

Usturoiul (*Allium sathivum*) erá privit ca un remediŉ ĩn cuntra boalelor contĉgioase (lipiĉioase) ši ĩn cuntra ferme- cĉtoarielor. Prĉutiĉi dĉiĉetĉiĉi Ise nu mĉncarĉe niĉi ũĉ datĉe usturoiŉ.

Pe floarea plĉnteĉi delfin aiĉĉe se vĉd nišĉe pete negre, care sámmenĉe ĉe-va cu dĉicĉerea *Aia*; de aĉeea veciĉi au dĉis cĉe Aiĉĉe dupĉe moartea lui, s'a scimbat ĩn aĉeastĉe floare. Floarea frumoasĉe anemone s'a format dupĉe mitologiĉe, din sĉngĉele frumosului Adone, saŉ dupĉe ũĉ altĉe trĉdiĉiune, din lácrimele Afroditeĉi (*Venus*), cĉnd a plĉns la moartea amantului ei Adone. Ĉe idee poĉticĉe frumoasĉe! Amantul unei dĉiĉetĉiĉi dupĉe moarte devine ũĉ floare frumoasĉe ĩncungĉuratĉe de lácrimele strĉluĉite alle amanteĉi salle dĉiĉe! Eatĉe ĉe poate „ũĉ damĉe mare“ sĉe facĉe din amantul ei, cĉar dupĉe moarte!

Šiofrannul (*Crocus sativa*) erá cunsĉcrat dĉiĉetĉiĉi Ĉĉerĉi ši Eumennidelor. Šiofrannul, care are cualitatea, cĉe amĉiesĉe, erá ĩntrebuintat de cĉtrĉe romanni pe'ntru prepĉerĉĉiunea unor bucate ši unor bĉuturi dea-meit. Dar' Šiofrannul topit ĩn apĉe saŉ ĩn vin, s'a stropit la veci ĩn teatre, ca sĉe produĉe ũĉ odoare plĉcutĉe. Cĉnd ĩmpĉratul Nerune s'a ĩntors birutorĉi din Acala (*Elada*), stradele Rumeĉi eraŉ stropite cu apĉe de Šiofrann. La tĉmpul ĩmpĉraĉilor, coloarea Šiofrannului erá coloa- rea statului ši, ĩntocmai ca acum la ũĉ ĉeremĉnie mare solem- nelĉe, bĉrbaŉiĉi trebuiá sĉe se presĉnte ĩntr'un vesmĉnt gálbenn de coloare de Šiofrann.

Dar' ši legumele avurĉe sĉmboalele lor ĩn vecime. Bobul erá privit ca ũĉ plĉntĉe necuratĉe ši erá sĉmbolul mortĉi; Ro- manniĉ, Egĉiptennĉi, ši Indiennĉi au privit ši ei bobul ca sĉmbolul mortĉi; de aĉeea Egĉiptennĉi nu mĉncá niĉi ũĉ datĉe bob, dar' prĉoĉilor lor erá oprit cĉar sĉe vadĉe bob. Pitagora a oprit pe'ntru scolariĉi sĉe-ĉi mĉncarea bobului; ell a dĉis: cĉe dupĉe

moarte sufletul unor oameni se scimbĉe ĩn bob (teoriĉea metem- psicosei). Apoi dacĉe un porc mĉnĉneĉe aĉeste boabe, sufletul omului se scimbĉe ĩn all porcului, apoi un om mĉnĉnd carnea aĉestui porc, ĩntrĉe ši ĩn ell sufletul rĉei cundemnat la ũĉ neodihne neĉnĉetatĉe. Dacĉe ĩntĉlnim ũĉ datĉe ĩn lume oameni mĉndri ši rĉei, trebuie sĉe avem bĉnuealĉe, cĉe poate au mĉncat ši ei din bobul lui Pitagora.

Eatĉe sĉmboalele unor plĉnte la popoarĉele vecie. Aĉeste obsĉrbĉĉiuni sĉnt de-un mare ĩnteres pe'ntru aĉella, care stu- dieadiĉe ĩstĉriea cultureĉi omenešĉi.

129. Marte.

(De Dĉmĉscin Bojineĉ.)

Marte a fost dĉiĉul bĉtĉilor, ši s'au dĉis ašĉá, pe'ntru cĉe erá mai mare preste bĉrbaŉi (mares) ĩn bĉtĉei. Se dĉise alt- mintrelea ši Mĉvorte, ši Grĉdiŉ (*Mavors et Gradus*). Romanniĉ cu ĉea mai mare reverĉntĉe ĉe ĩncinaŉ, pe'ntru cĉe se dĉiĉeá, cĉe ell au fost tatĉe lui Romul ši lui Rem, ši fiind cĉe se ši cu- veniá, ca gĉntea ĉea mai bĉtĉeusiĉe sĉe-ĉi sĉrbedĉie lui, fiind cĉe ell e socotit de dĉiĉul bĉtĉilor; ši pe lingĉe altele aveá ĩn for ũĉ tĉmple, saŉ cápišĉe, foarte mĉeastrĉe, ĩn care erá dĉigrĉvit Marte rĉsbuncĉoriul (*Mars Ultor*), cĉeruiá ĉe-á ridicat tĉmple foarte frumoase ši preĉioase August ĩmpĉratul ĩn tĉmpul bĉtĉeiĉi filipiĉe, carea o ĩncĉpuse spre ĩsbĉndirea mortĉi tatĉelui sĉu.

Romanniĉ foarte tare sĉrbaŉ ši se ĩncinaŉ dĉiĉului Marte, pe'ntru cĉe ei ĩl ĩneaŉ, ši-ĉ socotiá de ĩncĉpĉoriul poporului Romann, fiind cĉe ell se dĉiĉeá a fi fost tatĉe lui Romul ši lui Rem; Romanniĉ ĩneaŉ jĉcuiĉi, svĉtuirĉi mari despre statul lor ĩn cĉmpul lui Marte. Prada ĉĉea ĉe se prindeá ĩn bĉtae, se ĩnciná ši se sfinĉiá lui, ši niĉi un duĉe Romann nu merĉeá mai nainte la bĉtae, pĉncĉe nu ar fi ĩntrat ĩn tĉmpla dĉiĉului Marte, ĩn carea atingĉnd de scutul (*Ancilia*) ĉell sfinĉit, ši de sŉliŉa lui, grĉiá: Marte privigiadiĉe peste noi (*Mars vigila*)!

Prĉutiĉi lui Marte ĉei de frunte eraŉ Salĉi saŉ sĉltĉetoriĉi, ši Flámenniĉ mĉrtialiĉi, despre carĉi se va cuvĉntá mai jos. Viĉĉe-

ile saŭ ferele c̄elle s̄nflite lui Marte eraŭ lupul, c̄iocœnitoaria (picus), si mai virtos callul, care se ardeá spre c̄instea acestui d̄ic̄eŭ în luna lui Optomvre în c̄impul lui Marte.

Marte se încipuesc̄e cu fãt̄e arđic̄etoarie, mai de adese ori st̄ind în car, si s̄ed̄ind pe call; în cap are ũc̄ c̄œciulœ (galea), armat fiind cu s̄ulit̄e, s̄ábie, scut, bic̄iŭ, înaintea lui cure înfricoșic̄etoaria fiint̄e Eride, cu fœcl̄i aprinse si cu joarde; adeseori are l̄ingœ sine un cocosiŭ spre însœmnarea privigerii militeresc̄i, carea e prea de lipsœ soldașilor, s'aŭ pe'ntru aspra nœscocorire, saŭ fireasca pornire spre bœtae a acestei vietuitoarie. Dela d̄ic̄eul acesta is̄i trađe urđirea sa si luna lui Mårtiŭ.

Belona erá prepusœ bœtœilor, si se trađe dela cuvintul lœtinesc, *bellum, bœtae*. Acesta s̄œrbiá lui Marte în loc de coșariŭ. Prœutiŭ ei se ciamœ Belonari, carii, c̄ind fœc̄eai sfin-t̄œnie d̄ieei salle, se credeai a pred̄ic̄e, saŭ a proroc̄i c̄elle viitoarie, si se s̄ingeraŭ ei pe sine s̄inguri cu cuŷitele, ca sœ înblnd̄iascœ cu s̄ingele sœŭ pre d̄ieea sa, c̄i acestœ tœiare a mœdulœrilor mai t̄irdiŭ s'a oprit si s'a sters. Casa ei aŭ fost afarœ de c̄etate, în carea se da senat solilor ḡintelor strœine, precum si împœrașilor c̄ellor c̄e se întorœeai din bœtœe si c̄ereai triumf. Naintea casei acestea sta ũc̄ columnœ, care se d̄ic̄eá: columna bœtœlei (belica), în carea fețialul (unbœtr̄n, c̄e vestiá bœtaea, si încieá paœea) înplintá ũc̄ sœgeatœ, c̄ind vestiá bœtae ver unui popor.

Viptoria (învingerea), d̄ieea învingerii, se d̄ic̄eá a fi fost crescutœ de'mpreunœ cu Minerva. Pre acesta foarte tare o sœrbaŭ Romaniŭ. Înfeșuirea ei erá, precum se vede din banniŭ si mormintele vecie, ũc̄ feșioarœ aripatœ, avind în m̄nœ ũc̄ st̄ilpare.

130. C̄erbul la f̄int̄incœ. (Fãbulœ.)

(De G. Asaci.)

Într'œ f̄int̄incœ limpede
În codru, sus pe munte

Vœd̄indu-si c̄erbul coarnele,
C̄e purtá sus pe frunte,

Lœudá ornatul ḡemene,
Darœ ii pœreá rœŭ foarte,
De c̄e peșioare-asemenne
Nu-i dœ nedreapta soarte!

D̄ic̄ind: rœmoase creșcete,
M̄ndric̄ea frunții melle,
Tu ca copacii codrului
Te înalți cœtrœ stelle!

Aleŭ! cum si peșioarele
N'aŭ nici foarmœ, nici mœrime,
C̄i sint c̄iar ca fusele
Fœrœ nice ũc̄ tœrime.

Dar' c̄ind asiá se judecœ
Resunœ în ḡiur tufariŭ,
De'n carii fœrœ tropote
Es r̄epede ogariŭ.

C̄erbul de spaimeá tr̄murœ
C'un șiol la fugœ 'mpunœ,
Și de'n c̄impie r̄epede
Între tufari ajunœ.

Și eatœ, cœ peșioarele
Urte sœ-l ajute
Puteai, de nu-i sta piêdecœ
Ornatele cornute.

C̄erbul în dese râmure
Întrind, abiá se urcœ,
Cœci, lœudate-i coarnele
La tr̄ecere-l încureœ.

Dar' c̄ind ogariul dintele
Și 'neruntœ 'n șiol, sœrmannul
C̄erb odoru-si blástœmœ,
C̄e-i creșœ pe tot anul.

Decit folosul, multe ori
Desiartœciunea placœ,
Care apoi de-apurure
În daŭne se prefœce.

131. Șierpele pl̄intœ si pl̄inta șierpe.

(De'n Icoana lumii.)

Cit de bogatœ este nœtura întru minuni! Ori încœtrœ arunc̄i privirea, ved̄i fœpture, care nu le priœepi, si despre care tr̄ebuie, sœ admireŷi pre d̄iditoriu. Minunate-s lucrurile talle Doamne, toate întru înt̄ielep̄iune le-ai fœcut. Asiá sœ luœm de es̄implu în privire doœ fœpturi, pe șierpele pl̄intœ si pl̄inta șierpe. În d̄iadar te vei întrebá, pe'ntru c̄e încipuesc aœstea aœea, c̄e nu sint?

Șierpele pl̄intœ (Cobra) este c̄ea mai frumoasœ din t̄rœtoarie, si poate numai una, care nu priœinuesc̄e great̄e si fiori. Acest șierpe se aflœ pe însula C̄éilon de ũc̄ lungime de 9 urme si este foarte primejdios pe'ntru vite, fiind cœ are obiœeŷi a bate vitele peste oc̄i. Ell este de c̄ea mai frumoasœ coloare verde, care faœe, de nu pot sœ-l deosebeasœ prin earbœ nici

cei mai ágeri oci. Cîte ũe datæ se ridicæ acest sierpe de stæ pe coadæ tíápænn cu oare íntregi, imitínd legænnarea buruennelor clætitæ de vínt. Stínd asíá niçi ũe datæ nu ai socoti, cæ este ũe vietate si nu plíntæ, mai virtos cæ si capul fi sámíncæ cu ũe gemælfæ de florí verde, si nu un cælætoriũ s'a cæluit apucíndu-o ínlóc de plíntæ. Cobra este veninoasæ, si Budisçii o adorediæ ca ũe diæetate

Cu totul din protivæ este plínta sierpe, ũe plíntæ, care a primit cip de sierpe. Ea creşce în læuntrul Afriçei íntinsæ jos pe pæmínt pestrífiæ ciar în foarma sierpelui. În locul capului se aflæ ũe floare în cipul clópotului saũ all potiriului, în all cæruia fund este ũe mæteriæ cleioasæ, care ademnesce vietætile cu dulcæafia ei. Daræ açelle, cæ sæ lasæ ademennite sint si pierdute, cæci cum íntro acolo, se încide floarea si ræmíne încisæ pínæ nu se mistuesce prada, cæ-i siærbesce de nutrefiũ, care se pfaçe ínt'rũe mæteriæ læptoasæ. Pæriile nemistuívere precum aripile, capul s. e. l. se osæbesc prin doũæ horti suçite în forma cubelçifului. Píllea açestei plínte sámíncæ cu frundia, carnea este albæ si are un sgíre cu ũe mæteriæ gálbennæ, carea o mæníncæ locuitoriĩ ca ũe bucatæ delicatæ.

132. *Nemese.*

(De Dæmæscin Bojincæ.)

Íntre diçiĩ bætæilor se númærcæ si Nemese, diæea ræsplætiriĩ, carea almintrelea se numesce si Ramnúsiea si Adrástria. Açeasta se diçea a ræsplæti fişce cæruia dupæ dreptate. Amians asíá scrie despre dínsa: „Nemese e diæea, carea ishíndesce fapte nedrepte, si ræsplætesce faptele bune“. Judecætoaria lucrurilor, si regina gílçevelor, carea la nemie lumesc niçi nu se uitæ. Pompóniũ dişe: „Nemese a fost feçioaræ si ínvíngætoariæ, care pedepsia pre fæcætoriĩ de relle, de unde nu índesiert strigaũ si ciemaũ ínvíngætoriĩ pre Nemese spre ræsplætire dupæ dreptate“. Pe'ntru cæ Romanniĩ tot-de-auna cu dreptate rædicaũ bætæe asupra altora. Earæ cælle-lalte næçiuni din pismæ, ræutate si mîie rædicaũ bætæi, vædínd cæ prin

dreptate íntru atita se mæresce ímpærcæfia marii cætæti. Ci mai multí socotiãũ, cæ Nemese este puterea fortunei: aliĩ o diçeaũ a fi fiia dreptætiĩ, aliĩ a fi ũe putere alergætoariæ íntre cælle cæresçi, carea aruncæ cæa mai dintíiæ sæmíntia sortiĩ omenesçi, pre vinoati pedepsesce, cællor buní ímpærtiesce dáruri si fiind foarte ágeræ, pe'ntru cæ nu rabdæ índelung ræsplætirea, o diç a fi aripatæ; earæ sub peçioarele ei se pune ũe roatæ, fiind cæ aleargæ foarte répede. Ci mai pe urmæ scírbíndu-se de multimea rellelor omenesçi, de mult si-a íntors ocii de cætræ cælle lumesçi, si locuesce cu mumæ-sa în cæriũ departe, si nu se va mai íntoarce pe pæmínt, ci açeaptæ renæscerea lumii. Cîte ũe datæ se ínfæisíadiæ si cu fríũ, si cu mæsuræ, cot, prin care se ínsæmneadiæ, cæ nemie færcæ mæsuræ, si ínrínare nu se cuvine a façe. La Ruma a fost tímpla ei în cæpitoliũ.

133. *Constæntin Bríncovannul.*

(De V. Alesandri.)

1. Bríncovannul Constæntin
Boeriũ veciũ si Domn creştin,
De avut cæ mult erá,
Dupæ ell dũsmanni ímblá . . .
3. Niçi cæ-l puteá cæpætá!
Eatæ 'n joi de dimeafiæ
Di scurtæriĩ lui de vieafiæ
Ell din pat cæ se sculé,
Pe obraĩ cæ se spælé,
10. La Dumnediæũ se rugá,
Pe fereastæ cæutá
Si amar se spæimintá!
Treĩ coconi ai sæi tredíã
Si din guræ le diçea:
15. „Dragiĩ miei! coconi iubiĩ,
Læsai somnul, væ tredíiĩ,
Pe fereastæ 'n cimpi priviĩ,
Armele vi-le gætiĩ,
Cæ pe noi ne-a 'neunjurat
20. Pæsia cæll neímpæcat

- Tætarii, cu túnuri mari,
 Će sparg díduri foarte tari.“
 Bine vorba nu sffirsíá
 Ši dušmannii nævæliá
25. Pe tuspatru mi-i prindeá,
 Pe tuspatru mi-i legá,
 Ši într'úcæ luntre-i aruncá
 Ši-i duceá în depærtare
 La cætatea cea mai mare,
30. Će se 'naltíæ língæ mare . . .
 — „Bríncovanne Constantin
 Boeriü veciü si Domn creštin
 Lasæ leġea creštineascæ
 Ši te dæ 'n leġea turcæascæ,
35. De-ti e milæ de copü
 Ši de vreï ca sæ mai fi!“
 — „Tætæreï pæginilor,
 Dušmanni ai creštinilor,
 Trei coconi de mi-ai tæiá
40. Nu mæ las de leġea mea!
 Fáceï cu mine ce-ti vrea!“
 Pašia crunt turbá, ræeniá;
 Sæmn de moarte cæ dedeá,
 Doi ġelali negri veniá,
45. Din coconi ísi aleġeá
 Pe cell mare si frumos
 Ši-l puneá pe scáun jos,
 Ši-ocisiorii cæ-i legá
 Ši capul îi rædicá.
50. Bríncovannul greü oftá
 Ši din guræ cuvintá:
 „Doamne fæ 'n voea ta!“
 Ćei ġelali ear' se isbiá
 Din coconi ísi aleġeá
55. Pe cell ġingasiü mijlocü
 Ši pe scáun mi-l puneá
 Ši capul îi rætediá!
 Bríncovannul greü oftá
 Ši din súflet cuvintá
60. „Doamne fæ 'n voea ta!“
 Pašia crunt se minuná
 Pe ġelali îi aminá
 Cu mila se ínginá.

- „Bríncovanne Constantin
 65. Boeriü veciü si Domn creštin!
 Trei coconi tu ai avut,
 Din trei doi tu i-ai pierdut
 Numai unul îi-ai ræmas! . . .
 Cu dílle de vreï sæ-l las,
70. Lasæ leġea creštineascæ
 Ši te dæ 'n leġea turcæascæ.“
 — „Marei Domnul Dumnediæü!
 Creštin bun m'am næscut eu,
 Creštin bun a muri vreü.
75. Tacü, dræguïæ, nu mai plínġe
 Cæ 'n piept inima-mi se frínġe,
 Tacü si mori în leġea ta
 Cæ tu ceru-i capætá!“
 Pašia crunt earæ-si turbá
80. Oci 'n sínge se 'neruntá
 Glasul i-se 'ntunecá.
 Ģelalii pala goliá
 Ši pe blindul copillasü
 Dragul tatei feçiorasiü
85. Jos pe scáun l'aruncá,
 Ocisiorii mi-i legæ,
 Ši capul îi rædicá!
 Bríncovannul læeræmá
 Ši din súflet cuvintá:
90. „Doamne fæ 'n voea ta!“
 Lumea i-se 'ntunecá
 Inima-i se despica
 Ši de-üædate ell turbá
 Ši din inimæ strigá:
95. „Alelei! tilhari, pægini!
 Alelei feçiori de cini!
 Trei coconi, ce am avut,
 Pe tustrei mi-i-ai pierdut . . .
 Dare-ar Domnul Dumnediæü
100. Sæ fæ pe ġindul mieü:
 Sæ væ šterġeti pe pæmint
 Cum se šterg norii la vint!
 Sæ n'aveü loc de 'ngropat
 Nicü copü de særutat
105. Tætærimæa s'otieria
 Peste Domnul se isbiá,

- La pœmint il întindeá
 Ši de pielle cœ-l' jupia,
 Piellea cu paie-o ñmpleá
 110. Ši 'n picioare-o ridicá
 Ši rideá ši crunt strigá:
 — „Brincovanne Constantin,
 Gïaur veciũ, gïaur creștin,
 Cascœ oei a te uitá
 115. De-ĩ cunoșci tu piellea tu?
 Tætærimc listæ rea!
 De-ĩ mincá ši carnea mea,
 Sœ șciũ c'a murit creștin
 Brincovannul Constantin.

134. Miercuriũ.

(De Dœmœscin Bojincœ.)

Miercuriũ aũ fost feãtorul lui Joe ši all Maiei, aũ fost ñ-
 șciinãtorĩ seã solul Dãeilor, mai virtos all lui Joe; simbolul
 ñntilepãunii, ši all istetimiĩ. Se dïceá a fi Dãeul vorbirii, ši se
 credeá a purtá sũfletele moriilor ñn ñad, acolo a le ñsemnã ló-
 curi, ši de acolo, deacœ erá de lipsœ earœ a le duce. Acesta
 erá ši Dãeul neguãtoriei, pe'ntru cœ aduceá avuãĩ tuturor
 neguãtorilor. Acestuia mult se ñncinaũ neguãtorii ši fe-
 cãndu-ĩ oare-œe cœremonie, socotiaũ cu aceasta, a ñmpœcá min-
 cãunile, ši ñnșielœãiunile œelle fœcute nainte, earœ pe'ntru œelle
 viitoarie, œercaũ deslegœãiune dela Miercuriũ; Ovidiũ faust.
 Ell erá ñncœ Dãeul dobãndiũ, ši all furilor, pe'ntru cœ cu ñnșielœ-
 œiune se dïceá, cœ dobãndesc, furind de fatiœ, neguãtorii. Se
 dïce ši Aristofann, œe ñsemneadiœ: sœpœtorii pœretilor;
 adese-orĩ se ñnfœtãșieadiœ cu œe pungœ ñn minœ. Ell e mai ma-
 rele mœestrilor, earœ mai ales descoperitorii musiceĩ ši all
 cãteœelor, ñncœ ši all bœlœbœnnirii, a gimnasiilor, all astrono-
 mieĩ, ši all mœestrieĩ poeticœ asiá, cãt erá œell mai lucrœtorii
 ši deprins Dãeũ. ñncœ ñn crudele tinereãe arœtœ Miercuriũ
 deosebitœ vielennœ, ši ascũdere, care mai virtos atunci le
 desvœli la luminœ, cãnd furœ vitele dela Apolune, care le luase
 acesta dela Agmet spre a le pœstorĩ, cãnd fusese alungat din

Olimp; ši earœ cãnd rœpi lui Joe Șciptrul, Vinerii brãul, lui
 Neptun ostrea seaũ tridinãii, lui Marte sãbiea, lui Vulcann
 cleșœele, lui Apolune areul ši sœgœãile, ši lui Arg œellui cu œe
 sutœ de oei pre Io, fœrœ de a-l bœgá vreunul de samœ.

Furtisãgurile nu eraũ din vecime asiá hulite, ši urgãsite
 ca astœ-dã, ba ñncœ se ñneaũ ca semne ši adevãri de istetime,
 vielennœ, ñntilepãiune. Miercuriũ aũ fost toema pe'ntru aceste
 ñnsușiri socotit de Dãeul furilor, ši fiind cœ ñn multe neguã-
 œiuni aũ arœtat istetime ši amœgãri, aũ fost cãstit, ši ca Dãeul
 neguãtorilor. ñncœ fiind ell ši Ritor seaũ Oratoriũ mare, aũ
 fost ši Dãeul acestei șciinãie, ši s'a dïș a fi fœcut ell mai de'ntãũ
 lira, dintr'œe scoicœ de ñestoasœ.

Pe'ntru minunatele lui ñnsușiri l'a fœcut Joe solul Dãeilor
 ñn Olimp, ši-ĩ dede darul, ca prin ñvitare sœ fiœ ñn tot locul
 plœcut.

Plœtune l'a fœcut sol ñadului, unde duceá ell sũfletele rœ-
 pœusaãilor din lumea aceasta, œe treabœ, dela carea aũ cœpœtat
 ši numirea Necrocœpos (purtatoriul umbrelor).

Miercuriũ se ñncipueșœe ca un june frumos, cu pœlœrie ši
 cu aripi de áur la picioare ñnfrumșeãat, ñinãnd ñn minœ œe
 vargœ seaũ œe joardœ, pe care sãnt doi șierpi ñnvœcolaãĩ, seaũ
 ñnpleãii, œe este semnul vielennœi seaũ all ñntilepãiunii; aveá
 dœtorinãie de a ñnșciinãia ši bœtaea, erá ñmpreunœ ši fœcœto-
 riul de pœœe, pe'ntru aceea erá semnul seaũ simbolul lui un
 bãtiœel alb (pe'ntru cœ asiá bãt aveã preconiã seaũ ñnșciinãtorii
 de pœœe ši de altele); unde se ñncruœãiaũ, seaũ se despœriaũ
 drãmurile, se puneã nișœe statue (stãlpi din peatrœ petrœte)
 ñn onoarea lui, din care numai capul erá afarœ, ši se dïceãu:
 Statue mercuriale, fiind cœ pe'ntru nesocotitele lui cœlœtorii se
 dïceá a aveã œea mai mare grijœ a drãmurilor. Ši prin biblio-
 teãĩ ñncœ se puneá statuele lui Miercuriũ de amœtec cu a Mi-
 nervei, pe'ntru cœ ši ell erá preșiedintele șciinãielor.

135. *Corbul și vulpea. (Făbulă.)*

(De I. Eliade.)

Vecinul corb eșcigase,
 De'n negoțitul ce-apucase
 Ūæ fælioaræ de cașiū,
 Ši cu dīnsu 'n cīoc se duse,
 Pe-un copaciū, unde se puse
 (Ca omul l'all sæū locașiū).
 Vulpea, ca doamnæ aleasæ
 Šcīfi cam rar stæ pe a casæ,
 Ea ešise la pre'mlbare
 Ši bunul miros, ce are.
 Numai decit o 'ndreptæ
 La copaciū, ši 'nsus cætæ.
 Vere corb! cu plecæciune!
 O! doamne ce mai frumseatiæ!
 Ce pāsere, ce minune!
 Ce mai de penne mæreſie!
 Dar' n'are glas, ce pæcat!
 Corbul ingīnfat în sine
 De cīudæ nu-ī vine bine
 Ca vulpea sæ-l socoteasæ
 Mut, ši 'n lume sæ-l vorbeasæ
 De nætæcæū la cīntat,
 Lungi gītul cæscæ cīocul
 Ši 'næpū a croncæi:
 Cașiul cædiīnd, vulpe-açi,
 Cīntæreſiul pæti jocul.
 — *Domnule corb! cum se vede,*
Minte numai ūi lipseſce
Ši fæ bine, de mæ crede,
Ši 'nvaſiæ, te foloseſce,
Cæ de'n timpul de-demult
De'n punga cællor ce-ascult'
Līnguſitorī træesc!

136. *Neptun.*

(De Dæmæsein Bojincæ.)

Neptun Dīeul apelor, aū fost fiul lui Sætarn ši all Opei,
 frate cu Joe, ši la împærfirea lumī i-s'a venit stæpīnirea mæri-

lor. Mulți die, cæ aĉesta încæ din vecime s'a særbat la Romanni
 sub numele Cons aĉecæ ascunsu. Earæ Cons se dīceá a fi fost
 Dīeul consilor (all sváturilor) all cæruī altariū erá supt pæmīnt,
 cæci ca sæ fīe sváturile folositoarie, lipseſce, sæ fīe ascunse.
 Særbætoarea lui se dīceá Consuale, se fīneá mai mult în Ludii
 seaū jócurile cælæreſilor în fiare. Pe'ntru cæ callul erá vieta-
 tea cæa snūtæ lui, carea se dīceá, cæ mai nainte l'aū scos din
 pæmīnt, ši adeværul se vedeá a fi întru aĉeea. cæ ell aū aflat mai
 întiū mæestria cælæriturei, de unde se dīceá a fi grijitoriul
 cailor, ši ſcutitoriul cærcæușilor. Se credeá încæ a fi priçi-
 nitoriul cutrémurelor pæmīntului, pe'ntru cæ marea adese
 loveſce, ši bate putérnic pæmīntul, ašá, cīt se pare cæ-l miș-
 cæ, de unde se dīce ši bættætoriul pæmīntului, pe'ntru aĉeea se
 ši iscodesce de Virgiliū: cæ Neptun ar fi spart fundæmintele
 Troiei. Ši fiind cæ e marea ašá de tirannæ, ši groasnicæ,
 pe'ntru aĉeea ši oamenī cæi tiranni seaū crudī, se dīc almin-
 trelea fiū lui Neptun.

Cætræ Neptun se alæturæ ši Portum Dīeul pórthurilor
 aĉecæ all limánurilor seaū all vádurilor. Muma lui a fost Ma-
 túta, carea la Greçi se dīceá Aurora, ši carea se særbá de
 matroanele Romanne numīndu-se særbætoarea ei *Matrīalia*,
 Mai dedemult se dīceá aĉella *Melicerta*, earæ aĉeasta *Ino*,
 pe'ntru cæ orī cīne se înaltæ în númerul Dīeilor, trebuí sæ-š
 scimbe numele; ašá Leda altmīnterea se dīceá Nemese, earæ
 Cæreræa, se dīceá Mavica. Neptun se înfætisieadīe cu obradīū
 bætrīnesc ši bærbos, mai mult stīnd în car, care se traĝe de
 oamenī de mare, caī de mare, seaū delſinī, fīnd în mīnæ un
 tridinte, aĉecæ ūæ oastre, seaū furecæ cu trei dinī.

137. *Vulcann.*

(De Dæmæsein Bojincæ.)

Vulcann (Vulcanus vel Hephaestos) este Dīeul focului ši
 all fáurilor, se dīce a-šī fi tras numele dela un Tubalcain, fiind
 cæ aĉesta aū aflat mæestria fæuriei. Este fiūl lui Joe ši all
 Junei.

Vulcann pe'ntru urîta sa formæ, aruncat fiind din cëriũ de Dîeul Joe cædiũ în însula Lemn, si frîngîndu-si un pecior, ræmase scïop, de unde adese se încipuescë scïop. Muerea lui Vulcann aũ fost Maia, dela care dîc unii, cæ si-a luat numele luna lui Maĩũ; aũ avut fæuriæ în însula Lemn, si în însulele Soliei aproape de Siçilîea, pe'ntru cæ în aëlle însule sînt muntî ardîetori, ádecæ værsætori de foc, precum Etna, si Væsuv, cari si pînæ în diũa de astæ-dî se dîc Vulcanni. Sierbitorii lui erau Cîclopîi (Ciclopes) pre cari cæi bætrîni si-i încipuaũ a fi gigantî (uriasî) cu un ocîũ. Cæi-bætrîni isi încipuaũ prin Dîeul aësta focul pæmintesc, precum prin Dîna Vesta focul cëll cæresc; de acolo în viærsuri se pune adese ori Vulcann în loc de foc, seaũ flácærxæ luminætoariæ. În særbætoarea lui alergá tinerimea cu fæclî si læmpasie aprinse, si care erá invins în curs de altul, træbuiá sæ-si dea fæclæa seaũ læmpasîul la altul: de unde apoi s'aũ næscut dîcætura la Romanni: læmpasîul sæũ a-l da la altul, însemneadiæ: frînt de bætrîneie seaũ altæ întimplare, asiá de deregætoriea altuia.

Vulcann se încipuescë în pielle ca un bærbat bærbos în coaptele bætrîneie, cu ñæ cæciulæ în cap, si lucrînd la fier pe nicovalæ (Ileu) fæcæ sægætîle, si fûlgerele lui Joe, si alte arme Dîeilor.

138. Earna.

(De M. Porfirîũ.)

Eatæ vii acum, o earnæ! cu a ta albæ mintá
 Haina verde-a caldei vere de'n vedere-a ne-o læá
 La a ta apropiere rînduneaũa a fuãit,
 Nu ne lasi spre suvenire-i decit cuibu-i pærsit.
 Tîerannul a læsat coasa, si grierul a 'nçetat
 De-a mai cîntá pre'n cîmpie: tot e trist si îngiæfiat.
 Dulcæ roũa demîneie, boscetul cëll înfrundit
 Sûavele frupte-alle verei: toate-aæstea aũ perit.
 A ta brumæ albæstrîæ, focu 'n vatræ aãfiat,
 Si cu povestile vecie all lor loc l'aũ apucat
 Dulcæa fæiæ a Pomoanei acum a îngælbennit,
 Si de frundiariul pædurii. stæ pæmintul coperit;

Riurellul cëll din valle a stætut de murmurat,
 Nu nasc flori sub pasul Florii, acum cîmpul e uscat.

Adio fîi dîc. o toamnæ! tu prea iute ne-ai læsat,
 Færxæ tine n'am plæcære, earna-s singur întristat!

139. Apolune.

(De Dæmæscin Bojinæ.)

Apolune (Apollo vel Phæbus) se dîcæ dela cuvîntul gre-cæsc *apollimi* adecæ pierd, fiind cæ radiæle soarelui, în timpul boalei lipiçioase, ádecæ a cîumærii, aduc piærdere vitelor, seaũ vietætilor. Apolune e tot una cu soarele, se dîcæ si Feb, ádecæ strælucîtorîũ, de unde Apolune, soare, Feb, tot un nume este. Aësta aũ fost fiul lui Joe si all Latonei, cu soru-sa Diana næscut degæmenea în însula Del, unde aũ si avut cæa mai vestitæ tîmplæ, si Oracul; si se credæ a læcuĩ acolo 6 luni de varæ, earæ cëllel-alte 6 luni de earnæ în cætatea Liçiei *Patera*. Apolune aũ fost Dîeul tineretelor si all frumsetelor; se crede a fi fost aflætorîul, si stæpînitorîul urmætoarielor patru mæestrii 1. all medicinei, earæ mai virtos all botânniçei, erbæriei, fiind cæ cældura soarelui creşcæ érburile. 2. Erá mai marele mæestriei sægætætoarie, pe'ntru cæ radiæle soarelui se pot oaresi cum asemenná sægætîlor, de aëcea se dîugrævescæ Apolune totde-auna cu areul în mînæ. 3. Erá mai marele musiceii si all poesiei, de aëcea poetii mai mult îl cînstesc, si cuãetînd a scrie viærsuri, fac cætræ dînsul rugæciune de ajutorîũ; decî pe'ntru aëcea se încipuescæ tinînd arpa seaũ cætera în mînæ. 4. Se dîcæ, cæ mînæ mæestriea predîçerîi (proroçiei), de unde se dîcæ Augur seaũ spuncætorîũ de cëlle viitoarie. Romanni dupæ August særbaũ si pre Apolune acîũ, spre tinerea aminte a învîngerîi acîiæcæ. Cëlle mai multe Oracule pe pæmint erá încinate lui Apolune, dintre care cëll mai de cæpeténne aũ fost, Oraculul Delfic. Ba încæ credeau, cæ si pre unii oameni fi învatæ Apolune a pæspune. Apolune se încipuescæ cæ un june seaũ tînxer floritorîũ, færxæ pic de barbæ, cu pærul creãũ si læsat, (de unde latiniĩ fi dîcæau netuns), tinînd în mîna dreaptæ

arcu si sǎgeți, earǎ în stînga cǎtǎra și lira, încoronat cu lăurǎ, pe'ntru cǎ acest ărbure erǎ sfințit lui, de ațeeea și poeții se încoroneadîc cu cununǎ de lăurǎ. Păserile țelle sîntite lui Apolune erau: surliția (accipiter) și corbul.

Fiiul lui Apolune ău fost *Esculapiu*, țell țe se credeă mai vîrtos a fi Dîcǎul Mediținei. Despre ațesta se credeă, cǎ cu mǎiestria sa învieadîc morții, și de ațeeea se dîcǎ a fi fost uțis cu fîlgere de mîniatul Dîcǎu Joe, cǎci cǎ turburǎ seaștriciă rîndueala morții. Acest Dîcǎu se serbǎ mai cu samǎ în Grécia la Epidaur începuit în formǎ de șierpe, seaștriciat pe un bǎtîu pe dupǎ care erǎ înfășurat un șierpe. De unde dupǎ demîndarea oraculului fu cîemat la Ruma, unde, i-se ridicase tîmplǎ în însula Tiberia. Vrédnici de țetire despre cînstirea lui Esculap și a șierpelui lui, sînt prea vestiții bǎrbați: Mihașu Rossalus țell țe esplicǎ locul lui Joan Apocalip: 11. despre serbǎtoarea ațestui Dîcǎu, și Teodor Heseus în Bibl. istor. fil. Clasis III. legǎtura I. Esculap se începuescǎ cu fatiǎ bǎtrîncǎ, cu barbǎ lungǎ (de unde se trașe gluma seașbajǎcura Tirannului Dionis Siracusannul, cînd rase barba de ăur de pe statua seaștîmplul lui Esculap, dîcînd, nu se cade a fi fiul bǎrbos, fiind tatǎl lui fǎrǎ barbǎ), îmbrǎecat în mîntǎ (dulamǎ) și finînd un bǎtîu în mîncǎ. Ațestui Dîcǎu se jungiă ădecǎ se jertfiă un cocosișu; în tîmpla lui se îndetinașu lîngedîi seașbolnavii a dormi preste noapte, ca prin vis șe li se arate de Esculap, țe felu de leacurii șe întrebuintedîc spre tǎmǎduirea sa.

140. Jann.

(De Dǎmǎscin Bojincǎ.)

Jann Dîcǎul annului, s'ău dîs dela mǎrgǎrea seașpurcǎderea, latinescǎ *eamus*, pe'ntru cǎ annul seaștîmplul tot-de-auna mǎrgǎ seașpurcǎde. Dela dînsul se dîcǎ întiia lunǎ a annului, Januariu, carea începe seașdeșcide annul. În dîiș dîntiia a ațestei luni, își poștiaș Romaniș unul altuia ferițitǎ stare și

petrǎcǎere peste tot annul, și trimiteă dăruri *), care se numiăș Strene (strenǎ). Ațesta se dîcǎ a fi învǎțiat mai întișu pre oamenii țeremoniile sfințeniilor, pe'ntru ațeeea în toate serbǎtoarile, mai întișu lui se fǎcǎș rugǎciuni. Ovidiș dîcǎ ațesta a fi fǎcut de ațeeea, ca pre'ntr'însul, fiind ell portariul Dîcǎilor, șe se deșcide callea de a putǎ mǎrgǎ cǎtrǎ alti Dîcǎi. Și fiind cǎ ell era țell mai veciș între Dîcǎi, de ațeeea se dîcǎ tatǎl (Pater), și ell șe numiă mai întișu în formulele rugǎciunilor. Cu adevǎrat însǎ se vede a fi fost țell mai-veciș crașu all Italiē (fiind cǎ la Greș erǎ ațest nume cunoscut) țell țe mai întișu ău fǎcut cunoscutǎ întrebuintiarea vinului în Italia; pe'ntru ațeeea se vede a veni numele dela evreescul cuvînt Joii carea însǎmneadîc vinul; și de ațeeea tot unul va fi cu Noe, carele cu adevǎrat ău aflat vinul; de ațeeea s'ău dîs și Enoțiu, dela greșe, și se adevereadîc, cǎ Enotriș tocmă în ațell tîmp ău stǎpînit, cînd se dîcǎ a se fi aflat vinul. Romul ău fost țell mai întișu, țe i-ău ridicat tîmplǎ, dupǎ țe fǎcuse pǎcǎ cu Sabinii pe'ntru rǎpitele fǎmei; în ațeastǎ tîmplǎ erǎ statua lui Jann începuitǎ cu doșe fǎțe, seașspre însemnarea unirii a doșe popoarǎ (ădecǎ a Romannilor cu Sabinii) seașpe'ntru cǎ toatǎ usiā are doșe frunți, seașpe'ntru cǎ Noe ău lăcut în pǎmîntul țell dîntișu, și în țell de all doilea, ădecǎ nainte și dupǎ vǎrsarea apelor, seașpe'ntru cǎ tîmplul priveșcǎ și la țelle viitoarie și la țelle trecute. Dǎgetele lui asiā sînt figurate, ca cu 365 de dîlle alle annului șe arate pre Dîcǎul tîmplului și all veacului. Cîte ũe datǎ se dîugrǎvescǎ și cu patru fǎțe, prin care se însǎmneadîc țelle patru pǎrti alle annului. În mîncǎ tîne ũe țete și ũe vargǎ, fiind cǎ e portariul țeriului. Se numescǎ încǎ Patulciul (descisul), și Clăusul (încisul), fiind cǎ tîmpla lui se deșcideă, cînd se începeă bǎtae cu ver un neam, earǎ în tîmplul de pǎcǎ erǎ tot încisǎ, și în 724 de anni, numă de trei ori ău fost tîmpla ațeeea încisǎ, fiind cǎ Romaniș de a pǎrura eraș în bǎtăi; însǎ nu e de a socti cǎ erǎ ne'nțetat

*) De unde țerǎ indoealǎ se trașe începutul gratulǎciunii seașpofiriș de bine cu bucurie, în dîiș de annul noș, țe și pîncǎ astǎ-dî se îndetineadîc la nǎciunile Europei.

bœtae, pīnœ erá tīmpla aēesta descisœ, cī pīnœ atunēi nu se
 încideá pīnœ nu se asīdīá paēe întæritœ, si întreagœ în toate
 pœrtile stœpīniriū Romanne.

141. Morariul, (făbulă.)

(De A. Doniciū.)

În iadiū la edīcturœ
 S'au arœtat spœrturœ,
 Dar' nu erá de-ŭedatœ
 Atīt de însœmnatœ.

Si deacœ ar fi pus morariul ostenneala.
 Feriá la încœput pe viitoriū sminteala;
 Ell însœ stœpinit de multa lennevire
 (Nœrav cœ pe la noi domnesœ cam de'n fire).

Puīnœ grijœ arœtá;
 Ear' cursul nu mai încetá.
 „Morariule! ia sama bine!
 Nu pierde vreme!“
 — Lasœ la mine,

Imi scīū eu treaba, nu te teme! —
 Însœ tot lasœ, tot lungesœ,
 Pīn' cīnd ŭedatœ se tredīesœ,

Cœ apa e mai jos de stáville cu ŭœ palmœ;
 Atunēi si-œ luat morariul miœu de samœ
 Si alergīnd unde s'au spart,
 Ell vede cīte-va gœine la un loc

Bīnd apœ pe lingœ læptoc.
 „Mīncá-v'ar uliul! le ŭīcœ separat
 Tocma acum v'ai adunat
 Sœ-mi beī voi apa toatœ“
 Si 'n elle, sbir, cu ŭœ lopatœ
 Pe toate le omorœ,
 Pierdīnd gœinele si apa dela moarœ.

Eū am vœdiut boeri cœ sute cieltuesœ,
 Fœrœ cœintœ, seœ cruiare;
 (Si aēeastœ fabulœ ciar lor o hœrœdīesœ.)

Dar' fac economīe mare
 Cu cœpītellele œlle de luminare:
 Seœ dupœ vorba cea bœtrīnœ:
 Sīnt la tœrfīe scumpi, si œftīni la fœinœ.

Ear' cu asīá economīe
 Degrabœ la mediát se strīgœ vr'œ mošie.

142. Sœturn.

(De Dœmœscin Bojīnœ.)

Sœturn în gēnere Dīœul tīmpului, s'au dīs dela *Satum*,
 ádecœ: *sœmœnnœturœ*, pe'ntru cœ ell œ invœfiat pre oamenī,
 mai nœinte de cīt Cērerea fiea sa, a sœmœnna. Aēesta œ fost
 fiul cœriului si all pœmīntului, seœ all Vestei œllei mari, si
 fœcīnd cu fratele sœu œll mai mare Titann (soarele) ŭœ legœ-
 tuīntœ, s'a fœgœduit, cœ va mīncá pre toti pruncīi sœi, cœea
 œ œ si fœcut, pīnœ nu i-se aruncœ în loc de pruncul Joe,
 cīnd se nœscū aēesta, ŭœ peatrœ în gurœ.

Dupœ aēeea scos fiīnd Sœturn de fiul sœu Joe din stœpī-
 nire, œ fugīt la Jann, cœ împœrœtīá ŭœ parte a Itáliei, si acolo
 œ siœdiut ascuns, lætīnesœe *latuit*, de unde se si dīcœ aēeá
 parte a Itáliei *Latium-Ascūndere*. Dar' si numele Dīœului aēe-
 stuia mai adevœrat este dela evreescul *Sator*, cœ însemneá,
ascūndere; pe'ntru aēeea cugetá uniū, cumœ pœrintele nostru
 œll dintīū Adam, s'œ încœpuit prin Sœturn. Fiīnd cœ de rusīnea
 golicīuniū salle s'œ ascuns de Domnul; alti earœ cred, cœ si
 Noe s'ar fi întīeles pre'ntri'nsul; fiīnd cœ mult œ siœdiut în co-
 rãbie ascuns. De aēeea se vede pe monetele seœu banniū Roman-
 nilor ŭœ luntre si Jann cu doœe fœtœ seœ fruntī. Dupœ cœ fu
 primit prin Jann în solietatea stœpīniriū, œ trœdus pre locui-
 toriū de pœmīnt la mai mare luminare, de unde se dīcœ, cœ sub
 dīnsul œ fost veacul de áur.

Saturn erá dīugrœvit ca un mošū bœtrīn, sfœrmat de pu-
 teri (pe'ntru cœ nimic e mai vecī decīt tīmpul), tīnīnd în mī-
 nœ ŭœ coasœ, fiīnd cœ tīmpul toate le taœ, seœ un sīerpe
 œ-si musœ coada, prin care se însœmneá dīœ tīmpul, ca si
 cīnd sīngur pre sine s'ar mistui: cīte ŭœ datœ se încœpuesœ
 muscīnd un prunc, prin care se însœmneá dīœ tīmpul, mīncœ-
 foriū lucrurilor lumesœi. În tīmpla lui Sœturn la Ruma erá era-
 riul seœ casã publicœ, în carea pe lingœ banniū tīœriū se tīneœ
 si monumītele (crisoavele), ádecœ dreptœtīle tīœriū, si semnele
 seœ flãmurile ostœsiesœi.

Særbætoarea lui, cē se dīcēá Saturnalia, se fīnēá in luna lui Dīcēembre, cīncī aū sīese dīlle, cu cēa maī mare desfētare; se fīnēá ospætærī, se trimiteá dáruri sī se fōcēá pe-trécerī: ba încæ fīc-carea cētate, cē erá feriatæ, trebuía sæ meargæ in muntele Aventin, sī sæ se méstece cu fīc-rannī seá lucrætoriī de pæmīnt, atuncī sī sīerbilor se îngæduía a se jucá, sī a glumī cu Domnī sœī, ba încæ sīedīfnd eī la mese, Domnī trebuía sæ le sīerbeascæ, sī ášīa se încipuía veacul de áur, cīnd tofī oamenī erá asémennī. Spætarii seá sæbiasīī (gladiatores) încæ se bæteaū, spre cīnstea lui Sæturn; in dīllele ačestea, pe'ntru cæ credeaū oamenī, cæ Sæturn se poate in-blīndī prin værsarea sīngelūī omenese, ba încæ maī dedemult sī oamenī se jungīáū spre sfīnāirea Dīcæului Sæturn; rugæcīu-nile se fōcēáū cu capul descoperit, nu ca altor dīcæī, pe'ntru cæ tīmpul toate le descōpere.

143. Ércule.

(De Dæmæscin Bojincæ.)

Ércule fiul lui Joe sī all Aclammenē Tebanne aū fost silit pe'ntru ura Juneī māsčereī salle a sīerbī la Euristeū Craīul Mi-cennilor, sī se dīce a fi sœvīrsīt doūe-spre-dīcēe lucruri peste mæsure mari date lui, cē se dīcēáū: sárčīnī ne'nvinse, mæcar cæ sī alte minunate fapte aū inplinit, care însæ nu se nūmæcæ între ačelle sárčīnī. Ércule aū fost cu adeværat un bærbat foarte tare sī vīrtos.

Pe'ntru ačeea se încipuesce ca un bærbat tare, osos, pur-tīnd in mīna dreaptæ mæcīucæ sī inbræcat in piellea leului, pre care l'aū ucīs la Nemea. La Ruma s'aū særbat sub deosebītele numirī, între cēllælalte: sub numele Ércule Musagætul seáū all Muselor, ádecæ Dučele Muselor; pe'ntru cæ tærieá dæ pæcīuire Muselor seáū invæfīæturilor, fiind cæ între arme tac Musele, ádecæ unde nu-ī vīrtute de a svinge pre nepriætenn, staū invæfīæturile îngropīndu-se cu purtarea bætæilor. S'aū dīs sī tatel sfīnt, nume însuīt Romannilor seáū Sæbinilor, vedī Properŋiu IV. 10. 70. Se dīcēá a fi sī Dīcæul comorilor, pe'ntru

ačeea tofī cēī cē doriaū a se inavutī, jersīáū a dīcēea parte din búnurile salle lui Ércule, sī ospætarea cē se da poporului pe'ntru ačeastæ dīcēīuealæ, se dīcēá: *polluctum*. Muerile eráū oprite de a fi la sfīntīeniile lui de fafīæ, pe'ntru cæ n'aū vrut sæ-ī dea apæ, fiind ell ūc datæ foarte setos.

Sfīntīeniile ačestea se sœvīrsīáū de préuŋī lui Ércule, carīī se cīemaū Potīcīī sī Pinarīī, cē eráū doūe neamuri nóbile la Ruma, pre aī cæroræ stræbunī se dīcē sæ-ī fīc invæfīat sīngur Ércule cēlle sfīnte. Dupæ ačeea aū sœvīrsīt numáī Pinarīī sīer-bīfīele públīce rīnduite spre ačeea, sī toate cēremonfīle. Arbu-rele lui Ércule aū fost plopul.

144. Comoara ascunsæ.

(De Anton Pannul.)

1. Un om cīnd erá sæ moare
Ai lui fīī tofī intr'ūc oare
Venind, patu-ī încungīaoræ
Sī-l întrebæ de comoaræ:
2. „Tatæ! dīc, ešcī bólnav foarte,
De cē dīatæ nu-īī fačī?
O sæ te-apuče cēa moarte
Sī nemic nu spuī, cī tačī?”
3. Noi maī inŋīū de ertare
Am venit, sæ te rugæm
Sī ašīá sī pe'ntru stare
Cutedīæm sæ te 'ntrebæm.
4. Cæcī pe līngæ astea toate,
Cīte ŋī-a dat cēll de sus,
Sæ n'aibī sī strīns, nu se poate
De ūc parte bine pus.
5. Noi însæ aicī pre'n case
Bannī, sœīm bine, cæ nu sīnt,
Sī-ar fī pæcat sæ se lasæ,
Sæ remīnæ in pæmīnt.
6. Noi, tatæ! nu-īī cobīm moarte,
Cī pre Dumnedīæū rugæm,
Sīnætos sæ te maī poarte:
Sæ træešcī: ne búcuræm.

7. *Dar' a omului vieatice,*
Precum tu singur spuneai,
Se iine 'ntr'un fir' de alic,
Se rumpe cind nici visai.
8. *Cit mai mult cind puteri n'are,*
I se cam poate presci;
Ce nu se scoale, ei moare,
Ori cine poate gici.
9. *De-li e frica a ne spune*
Sperind c'o sa mai trasesci,
Ca sa scrie inca pune
Aceea ce nu sfetesci.
10. *Nu poti dice, ca n'ai stare,*
Scim ca esti avut, sa credi,
Poate demonstra ori care,
De-ai voi insu-li sa negi.
11. *Vorb' acum pre'n iara sboara,*
Ce esti putred de avut,
Si ca ai aflat comoara,
Sciu toti de'n acest tinut.
12. *Ei numer' inca si anii,*
Cind n'aveai para de ac
Si acum te joai cu bannii
Turnindu-i de'n sac in sac.
13. *Dar' ori si cum, nu ne pasa,*
Dica lumea ce va vrea,
Fie-care 'ntr'a sa casa
Dice si buna si rea!
14. *Noi scim, ca un bun parinte*
Copii nu-si va uri,
Se-i lasa ferea de minte
Meseri a se ameri.
15. *Copii miei! ell raspunse:*
Avut e numai cell sint
Mii de comoare ascunse
Avind pe acest pamint.
16. *Si care se sirguesce*
Tot intr'una cautind:
Cella nesmintit gasesce
Cu sirguinta sapind.

17. *Muli stapedi bortesc pamintul,*
Comoare 'n ell cautind,
Dar', nescind cum, pasc vintul,
Surda si'n desiert imblind.
18. *Comoara nu se gasesce,*
Cind iti, cind colea sapind,
Ci usior se nimeresce,
Pamintul in sir luind.
19. *Si nu-i asuund asediata,*
Pe om mult a-l ostenni;
Ci de uae palma 'ngropata,
Ca sa o poate gasi.
20. *De aceea, de va place,*
Ca sa va inavutii,
Cum am facut eu, veti face,
Si-ascultai sa audii,
21. *Ea, vrind sa caut comoara*
Si'n desiert sa nu lucredu
Cumparai uae moioara,
Dorintia-mi sa 'nfiintiedu.
22. *Si o apucei de-a lungul,*
Se caut comoara 'n ea,
Cind cu sapa, cind cu plugul,
O sapai, cum se cauda.
23. *Si-arest lucru, drept va dic,*
Ma ostenni 'n acell ann,
Dar' nu-mi paru rea nemic,
Ca tot gasii un borcann.
24. *Apoi cumparai bucate,*
Si locul, cit il sapai,
Il samannai jumetate,
Si 'n coló vilita plintai.
25. *Facind iarina si vica:*
Am luat ordii, griu si vin,
Si suta mi-aduse mica,
Sea un borcann cu vurf plin.
26. *Si acum acea comoara*
Fera nici un scadimint,
O am tot pe moioara
Ingropata in pamint.

27. *De voiū muri: împreună
Veī merge s'o cæutai,*
*Sæpind cu 'ngrigire buræ
Mosica sæ n'o stricatî.*
28. *Āi fâceti, dîc, cum e bine,
Adecæ în sîr sæpaî,*
*Ca sæ puteî, ca sî n'ne,
Frupt de'ntrî'nsa sæ luai.*
29. *Abiã pin' aci ell dîse,
Sî, ostennind, încetã; —
Adormi, oci-sî încise
Sî nu se mai desceptã!*
30. *Fiii lui se apucaræ.
Dupæ ce l'au îngropat,
Pretutindene cæutaræ
Loc n'au læsat nesæpat.*
31. *Dupæ ce se næcæjiræ.
Cæ neci un borcann n'au scos,
Locul cell sæpat, porniræ,
Sî-l sæmænnaræ formos.*
32. *De'n care cu 'ndestullare
Într' acell ann frupt lutnd:
Fœcuræ ũc sumæ mare,
Cu prefiū bun toate vîndiind*
33. *Atuncî ei cu pærerî bune
Împærfind bannî fræfiesce,
Le venî întielepciune,
Sî-unul surîdiind vorbeşce:*
34. — „*Vedeî, fraiî mîci! comoara
De care tatæl a dîs?
Borcannul e moştoara
Sî bannî, cum ne-a descriis.*
35. *Adecæ, lucrînd pæmintul:
Scoatem comoara de'n ell;
De lucru i-a fost cuvîntul;
Ear' nu, cum credeam, åltfel!*
36. *Lucrul e comaaræ mare,
Āe stæ 'ngropatæ 'n pæmint,
Care fine nu mai are
De'n mindatul cellui sînt.*

37. *Sî deacæ cu nevoimîæ
Omul mereū va sæpã;
Sî-a 'nplini a sa dorinîæ,
Comoara a desgrupã.*
38. *Pe om lucrul nice cînd
Nu-l lasæ a flæmîndi,
Deacæ ne 'nçetat lucrînd
Noaptea o va faæ dî.*
39. *Aşîã dar' de-aci næinte
Sæ nu mai sîedem lennoşi,
Āi, cum ne-a dat tatæl minte,
Sæ lucræm mai inimoşi!*

145. *Pann.*

(De Dæmæscin Bojineæ.)

Aci vom græi mai întîiū despre Pann Arcadul, cell ce æ
fost Dîæul pæstorilor sî all vitelor, sî s'au dîs a fi fiul lui Mier-
curiū sî all Penelopei.

Se dîugrævesce deasupra cu faîæ de om, spre însemna-
rea frumseîelor a lucrurilor cereşci, earæ dedesupt cu formæ
de dobitoc, ca sæ se arate urîciunea sî neasemînarea pæmîn-
tului cu ceriul. Are coarne, sî radîele soarelui, spre însemna-
rea coarnelor lunii, sî ce s'ar puté dîce mai mult; prin ell se
întielege toatæ sæptura seaū nætura. Se dîce, cæ ell æ fæcut
mai dintîiū slûerul pæstorilor dintr'æ tréstie, dela açesta se
dîce frica pænîceascæ (*panici terrores*) carea fære a se sîci
priçina cuprinde pre oameni. Dîæul açesta încæ din adînea
vecime æ fost særbat în Arcædia, earæ în Itæliea l'æ adus
Evandru Arcad. Fiind æl Dîæul pæstorilor, îi fæceæū açestîa
încineri, aducîndu-i lapte sî mîere în pøharæ. Earæ særbæ-
toarea lui se tineã la Ruma în Februariū, sî se numiã: Luper-
caliea, dar' Præutiū lui se dîceæū Lupeciū, despre cari vom cu-
vîntã la locul sæu.

146. *Boul sî viñellul. (Făbulă.)*

(De Gr. Alesandrescul.)

Un boû, ca toîi boii, puñin la simñire
În ðillele noastre de soart'-ajutat,
Şi de cît toîi frañiî mai cu osebire
Dobîndi 'n cîradă un post insemnat.

— Un boû în post mare? — Drept cam ciudat vine
Dar' asta se 'ntimplă în orî care loc:
De cît multă minte, scîiû cæ e mai bine.
Sæ aî tot-de-auna, un dram de noroc.

Aşîa de-a vieñiei véselă scimbare
Cum şî de mîndrie boul stăpînit,
Se credeă cæ este de cît toîi mai mare,
Cæ cu ðinsul nime nu e potrivit.

Viñellul atuncîa plin de bucurie
Audiñd cæ unciul s'a făcut boer,
Cæ are clăi sumă şî livedi ũe mie:
„Mă ðuc, ðise 'ndată, niñell fin sa-i çer.“

Fær' a pierde vreme, viñellul pornoşce,
Ajunge la unciû-şî, çeareă a întră;
Dar' pe loc ũe slugă vine şî-l opreşce
„Acum doarme, ðice, nu-l poçiû supără.“

— „Acum doarme? çe fel! Pe'ntru 'ntîia dată
După prîndîi sæ doarmă! Obicçiul lui;
Eară sæ nu şieadîă ðiioa niçi ũedată;
Ast somn nu prea-mî plaçe, şî o sæ i-o spuîi!“

— „Ba sæ-îi căuîi treaba, cæ minîncî trînteală;
S'a scîmbat boerul, nu e cum îl scîi,
Trébuie nañte-i sæ merçi cu şpeală,
Prîmîi deacæ 'n casă veî vre ca sæ fi.“

La ũe mojiçie atîta de mare,
Viñellul respunde, cæ va aşceptă,
Dar' unciul se scoală, pleacă la plîmbare,
Pe lîngă ell treçe, fær'a se uită.

Cu mœhnire toate bæiatul le vede,
Însă socoteşce, cæ unciû-a orbit;
Cæci færă 'ndoeală nu puteă a crede,
Cæ buna sa rudă sæ-l fi ocolit.

A doûa ði eară-şî, prea de ðimineañie
Sæ-i gæsească vreme, la ðinsul vine:
ũe slugă, çe-afară il vedeă cæ 'ngiañie
Ca sæ-i facă bine de ell pomeni.

„Boerule, ðise, aşceptă afară
Ruda ðumitalle, all doamnei vacî fiû“
— „Çine? a mea rudă? merçi de-l ðe pe scare,
N'am aşfel de rude, şî niçi voîi sæ-l scîi.“

147. *Doi Raçi. (Făbulă.)*

(De A. Doniciû.)

„Ei vedî, mă rog, çe naterăi!
Tot inapoî se ða.“

Aşîa un rac pe fiul sæi
ũedată ocără.

— O, bunul miei parînte! —
Ræspunse racul fiû,

— Cum merçi tu înzînte
Mă cartă, cæ nu scîi.

Şi ðar' te rog mă 'nvalîă;
Ðe-mî pîldă drept povañia,
Şi-apoî eû după tine
Voîi merçe foarte bine.

Îi grea privinñia, færă esimpluri bune
Sæ fia çine-va desœvîrsit în lume.

148. *Lupul şî motannul.*

(De A. Doniciû.)

Un lup ũedată aî întrat,
De friçă, nu de voe bună,
Scæpînd vieañia la un sat.
Ell se gonîă de'n urmă
De' cœtră vinçatori cu puşce înarmati,
Şi çini întærîtaî;
Ear' un aşîa alaîi sæ nu dea Dumneñiœ
Niçi la vrœjmasiul miei
În desnœdæjduire

Særmannul lup cætă ori unde mîntuire

Și întilnind pe un motann,
Priétenn de mai ann,
Îi dîce; „frățioare!

Tu nu șcîi unde-va aici a mea scăpare!

— Ba șcîu, respunse ell, *aleargă la Trifann,*

Că este foarte blind și milostiv țierann. —

Oh! nu pot, cătră dîns sînt tare vinovat,

Căci astă earnă lui viica i-am mincat.

— *Apoi dă fuga la Arvinte,*

Ell este un țierann și vrédnic și cu minte. —

Cu dînsul eară-și sînt smîntit,

Pe'ntru c'adese ori lui oi am spîrcuit.

— *Așîa dar' c'ê sã faci? la vórnicul bətrîn*

Aleargă, cã e bun și prîmîtorîu rumîn. —

Nicî la ačestă n'am obrădîu,

Lui ann cu nișce micî i-am fost făcut nacădîu.

— *Apoi dar' cumătre, nu-i bine.*

Și c'ê nădejde ai aici pe'ntru tine,

Cînd tu cu toîi eșci stricat

Și numai singur vinovat:

Culege dar' c'e-ai sãmănnat!

149. *Hîrtîea de cočenni de pəpusîoiu. (Porumb, cū-curudîu.)*

(De J. Bərașîu.)

În tîmpul nostru, cunsumăciunea hîrtîei este foarte deosăbită de mare și creșce din dî în dî mai mult, pînce la dimensiunea necredîvără. Ciar cînd ne uităm la deregătorfile mulțor stături ale Europei, unde oamenii nu se mai guvernează prin vorbe, ci prin hîrtie și unde „delele“ cresc și se îngroașă pe fiă-care dî într'un mod de spăriat; apoi și în Amėrica unde oamenii sînt scutiți de ačeastă stăpînire de hîrtie, acolo ear' cunsumează sume fəbuloase de hîrtie cu jurnalele lor monstroase în mărime și în numărul esîmplarielor. Așîa s. e s'a făcut ūc calculăciune, cã numai din hîrtîea jurnalelor pe fiă-care ann în stăturile unite, s'ar puté făce pe'ntru globul pămîntesc un brîu, care l'ar înfășîurá de cînci ori. Un curios brîu! Nu șcîu dacă l'ar tîné cald, și dacă ar pəstrá pe bietul pămînt de nișce colici și orbiri, care i-se întîmplă din cē în

cē, precum șcim, dar' ori cum este probat, cã cunsumăciunea hîrtîei în tîmpul modern este nemăsurată și creșce încă din dî în dî mai mult.

Dar' pe cînd cunsumăciunea hîrtîei creșce mereu, mătēria primitivă, de care se produče, nu creșce tot în ačeastă proporciune; căci trențiele de cəmăși și de alte feliuri de rufe învecite, de care se făce hîrtîea, nu se înmulțesc într-atîta, ca sã poatē fi de ajuns pe'ntru producăciunea hîrtîei trebuințioase; fiind-că într'ūc țiară unde sînt mulți literați, nu sînt tot-de-auna mulți oameni cu cămăși. De ačeea s'a făcut în Europa mai multe cērcări de a gəsi ūc altă mătērie, afară din trenție, de'n care s'ar puté făce hîrtie.

În fəbrica imperială de hîrtie de lingă Glognițu s'a făcut dăunăci asēmenea cērcări în dimensiuni mari. Unul anume D. Diamant a dirigit ačeste cērcări după ūc metodă nouă, cē a gəsit'o, și ačeste cērcări aŭ dat pînce acum un rezultat foarte multîmîtoriu. Dar' c'ell de'nțîu născocîtoriu all ačestei ideei, este D. Bouchet în Frantîa, care a încercat la întîia oară în anul 1839 a făce hîrtie din cočenni de pəpusîoiu. Dar' ori cã eualitatea pəpusîoiului n'a fost destull de bună, ori cã celtuelele producăciunii erá prea mari, e destull ca sã dîcem, cã ačeste cērcări n'aŭ avut nicî ūc urmă folositoarie, și de atuncî încoacē nu s'aŭ mai făcut în Frantîa cērcări în dimensiuni mari de-a făce hîrtie din cočenni de pəpusîoiu. Ar fi și pe'ntru țiară noastră de un folos foarte însemnat, dacă ačeste cērcări noue dela Glognițu ar reuși; căci atuncî cîtîmi nemăsurate de cočenni de pəpusîoiu, care le produče pămîntul Ruminiei, ar avé și elle ūc valoare mare, în loc cã acum sînt aruncate afară. Atuncî ar puté dîce cîne-va de pəpusîoiu, cã ell nutreșce corpul, și spîretul, ádecă prin grăunțiele salle nutreșce corpul, și prin cočenni sãi nutreșce spîretul, dîndu-i hîrtie éftine și cu hîrtîea cārî.

Să vorbim acum încă de alte cērcări înteresative pe'ntru făcerea hîrtîei de diferite mătērii.

D. Șefer a încercat încă în seculul trecut să facă hîrtie de-ūc multime de mătērii diverse; în anul 1770 a

publicat ell un op, în care vorbeșce de 60 diferite mæteriî, cu care a încercat sœ facœ hîrtie, a sî alœturat 60 de modelle hîrtie fœcutœ de 60 de mæteriî. Ell a fœcut hîrtie de coajœ de fag, de salcie de teiû, de dud, de frupte de plopî, de viŃie tinere, de urdicœ, de scaetiû, de viŃie sœlbãtiœe, de crin, de vardîœ, de pielle, de cartofi, de muŃiû si de rœdiœture de lemne. Între toate aœeste œercœri se deosebeșce pe'ntru tœrimea sa un fel de hîrtie fœcutœ din poame de brad, pe cînd œe altœ hîrtie fœcutœ de cartofi, se deosebeșce pe'ntru frumseãia si delicœteaia sa.

În timpurile mai moderne s'a fœcut œercœri cu paie de griû si de sœcarœ precum sî cu coaja mai multor árburî. În anul 1538, un D. Degrand a primit un privilegiû (œe patentœ) pe'ntru fãcœrea hîrtiei de lemne si de trœstie. Dar' Domniî Larohe, Ganbert si Damergue aû fœcut în FranŃia în anul 1845 încercarea de a produœe hîrtie de trœstie, si din nișœe alte plînte, care cresc în apœ stœtutœ (bœlî si noroiû), care nu custau nimic. Hîrtiea fœcutœ de trœstie s'a deosebit pe'ntru tœriea sa, mai cu samœ cînd aû amestecat trœstiea cu œe-va trentie.

În stãturile unite aû fœcut fœbriœe de hîrtie, care lucreãdiœ de rœdiœtori (œerœei) de lemne, care cade dupœ rînduœala tîmplarilor si dupœ ferestreul dulgerilor. Aû fœcut acolo calcul, œe œe asœmenne hîrtie va custã cu 20 de proœente mai puŃin decît hîrtiea de trentie. În Albani (Amœrica) va eŃi acum un jurnal tipœrit pe œe asœmenne hîrtie.

Domniî Pette si Planche în FranŃia produc hîrtie de paie, care se deosebeșce prin bunœtatea si albeãtia sa. Ei aû tipœrit pe aœeastœ hîrtie un jurnal (journal du fabricat de Papier) si l'aû trimis la espusœœiunea œea mare de la London în anul 1855.

Dar' D. Jobard a mers sî mai departe; ell a încercat, sœ facœ hîrtie din bãligœ de cai! Însœ se vede, œe D. Jobard, niœi œeiallãlî pomenniî si mulŃi nepomenniî aiœe, n'aû reuŃit bine cu œercœrile lor; œœei tot aœest D. Jobard a publicat în numele Museului industriei de la Bruysel, œe însœiintãre prin

care fœgœduœeœe œe datœ œe premie de 50 de miî de franœi œœelluia, care va descoperi œe mœeterie nauœ bunœ si œftinœ pe'ntru fãcœrea hîrtiei. Ūœ asœmenne însœiintãre cu œe fœgœduealœ de 2500 frãnci, a publicat proprietariî jurnalului Times în London.

În fine vom numi aci drept curiositate, œe în espediœiunea gœnerale de la London, s'a arœtat œe carte venitœ din Amœrica, tipœritœ pe gumilãstie (œautœue) si erã legatœ tot în gumilãstie. Cuprînsul aœestei œœrti erã istoriea învenœiunii œœœœucului; însœ aœeastœ carte n'aveã œe coloare frumoasœ, niœi œe soliditate prea mare, si costœ prea mult; prin urmare œœœœucul nu va figura niœi œe datœ ca œe mœeterie de scris si de literaturœ.

Ell poate sœ figurediœ ca œe materie bunœ pe'ntru œœlœsi si pe'ntru alte felœurimi de obiœpte în arte, dar' e foarte probãvœr, œe nu vom œeti vr'œe datœ poesie tipœritœ pe œœœœuc si disputele jurnalistilor desbœtute ear' pe œœœœuc.

150. *La un prunc all unui poet rumîn.*

(De D. Aricescul.)

Copille-all tœu nume sœ fie Mihãi:
 Vieãtia ta fie ca luna lui Maiû!
 Ori unde vei merge, sœ calcî tot pe florî,
 Pe rose, gœroafe, frumoŃi criniœori!
 În vise de œur sœ fi legœnnat,
 De toŃi muritorii iubit si stimat!
 Sœ-Ńi fie 'implinitœ ori care dorintœ,
 Sœ aibi tot de una amiœi cu credintœ!
 Sœ nu desierŃi cupa de-amar si dureri,
 Sœ guŃti tot de una curate plœœeri!
 Sperîntia, credintia sœ nu te-amœgeasca,
 Lumina vieŃiei mulŃi anni-Ńi luœeasca!
 Sœ-Ńi fie mormintul cu florî cunatat,
 Sœ fi dupœ moarte-Ńi mœrit si stimat!

151. *Descripțiunea unei deminție de primavară.*

(De M. Porfiriu.)

All soarelui disc de aur pe ceriū sus se ridicase
 Radiele lui măiestoase
 În diamante lucinde scimbă roūa de pe flori;
 De pe rose pe geroafe sburaū flūturiū ușiōri.

Lunecindu-se pre'n frundie dīefiru 'n a sa suflare
 Mergēā de da s̄erutare
 Cīnd rosei, cīnd vioarellei, cīnd perfumatului crin,
 Cīnd, jucīnd, sterniā albina de'n all micșiunellei sīn.

Nu-mă-uitā floriēica s̄elutā pre l̄eremioarē
 All lor parfum se insoarē
 Șī ūē suavē odoare: — miros dulcē 'mb̄elsemat
 Se respīndeșcē în aer de'n cīmp cu flori sem̄annat.

Încetīștor scot de'n cuibu-și turturellele-amoroase
 Gēmete-le lor dūioase
 Cīntul dulcē-all cīocīrlīcī se nălīcē la c̄eriū frumos,
 Stīgleliūl pe pomul verde cīripesēe-armonios.

Seurgīndu-se 'n̄et p̄eriul, pre'n̄tre flori pre'n̄tre verdeatīe
 Murmureadīcē cu dulcēatīcē,
 Șī adapcē miellușīeii, cē sburdē, sar, fug, revin,
 Șī ear, fug, dupcē cē-aū subt de'n all mame-și dulcē sīn

152. *Racul, broasca, șciuca. (Făbulă.)*

(De A. Doniciū.)

Racul, broasca și ūē șciuca:
 Într' ūē dī s' aū apucat
 De pe mal în iadiū s' aducē
 Un sac cu grīu încercat
 Șī la ell totī se inh̄ema:
 Trag, întind, dar' iaū de samcē.
 Cc sacul stc̄ neclintit,
 Cc̄cī se trc̄gēā neunit.
 Racul înapoi se da,
 Broasca tot în sus s̄elta.
 Șciuca foarte se isbiū

Șī nemic nu folosīā.
 Nu șciū cine-i vinovat,
 Însc̄, pe cīt am aflat,
 Sacul în iadiū nu s' aū tras,
 Cī tot pe loc aū r̄emas.
 * * *
 Asīā-i și la omenire,
 Cīnd în obs̄cē nu-i unire:
 Niēi ūē treabc̄ nu se facē
 Cu isbīndc̄ și cu pacē.

153. *Tătarul, (Cîntec veciū.)*

(D. V. Alesandri.)

Măi tătare! ține-ți callul,
 Măi tătare, strînge-i triul,
 Măi tătare, lasc̄ malul,
 Nu c̄ercā a trecē riul,
 Cc̄ pe cruce, sīnta legē!
 De voi doi peste otarē
 Nemic, dīc̄ū, nu s' a alōgē,
 Măi tătare, Măi tătare!

Măi tătare dē-ne pacē,
 Măi tătare, stc̄i nu trecē,
 Măi tătare, nu mē facē
 Sc̄c̄ fiī sf̄orm capul în diecē;
 Cc̄ de sus, de pe movilc̄
 De-oīū svīrlī gīoaga c̄ea mare,
 Dīc̄ū, țī-oīū plīngē cīar de milc̄
 Măi tătare! Măi tătare!

Măi tătar' unde țī-i pala?
 Măi tătar' unde țī-i callul?
 Măi tătar' unde țī-i fala?
 Nu spusei sc̄c̄ nu trecī malul?
 Nu șcīai tu măi vecīne
 C̄c̄-i Rumīnul în turbare?
 Corbii mușc' acum de'n tine
 Măi tătare, Măi tătare!

154. *Cocostîrcul și vulpea, (Făbulă.)*

(De G. Asaci.)

Pe un cocostîre c̄elc̄atoriū
 Vulpea la masc̄ il cīeamc̄
 Dar' în loc de-osp̄c̄iū cu sporīū
 Pe disc lat aflc̄ ūē dīamc̄.
 Līmpede și cīar l̄aturc̄,
 Fc̄r̄c̄ de dūmic̄aturc̄.
 P̄aserea cu lungul plisc̄,
 Vrīnd sc̄c̄ mīncē, toac̄c̄ 'n disc̄,

Ostennesēe sermōennica
 Ši nu 'ngite maī nemica,
 Vulpea insæ, unde-atingē
 Soarbe tot, šī 'n urmæ lingē
 Cocosīreul supærat
 Ast ospētiū nu l'a-uitat.
 Ši-a 'nturná vrīnd neplæcuta
 Dáunæ, care-a pætit
 La masæ pe prefæcuta
 Aæá vulpe o-a poſtit.
 Vulpea vine la ameadīæ,
 Ši la masæ se asieadīæ.
 Unde-un miros priincēos
 Mentá vulpii prīndiū gustos,
 Dar bucate

Delicate

Vede 'ncise 'ntr'un væsutiū
 Cu grumadiū lung šī 'ngustutiū
 În ell pliseul bine 'ncape
 Bucatele sæ la pape,
 Dar' cæscatul vulpii bot
 Stæ de prīndiū departe-un cot;
 Deci cu foame šī rušine
 Vieleana vulpe remine

* * *
 Ćell æe vre pe-un alt sæ 'nšiele
 Ades sūfere maī velle.

Tinoarea lepturariului.

Партеа фпѣѣа.

	fatia
1. Феріѣреа адеврѣтѣ — de K. D. Аріческѣл	1
2. Бóѣрѣл (Bos urus) — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	—
3. Жѣдекатѣ врѣдникѣ de фпсеппат — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	2
4. Кѣпеле шї зѣвѣра лѣї (фáвѣлѣ) — de П. Асакї	4
5. Лѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	—
6. Перерпнѣл — трѣдѣѣере	5
7. Коѣфофана шї прѣнелиціа (фáвѣлѣ) — de А. Панаѣл	7
8. Пѣѣѣпѣнѣл (phalangius) — трѣдѣѣере	8
9. Грїерѣл шї фѣрпика (фáвѣлѣ) — de П. Асакї	10
10. Коконїлѣ — трѣдѣѣере	11
11. Черѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	14
12. Кѣїѣл de vesuї pe žъ рѣкїтѣ — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	16
13. Пѣшѣре de'n Віфлѣим — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	17
14. Моартеа шї nepopocїтѣл (фáвѣлѣ) — de П. Асакї	18
15. Ванїліеа (epidendrum vanilla) — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	19
16. Сѣѣѣрѣл шї Кѣкомѣл — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	20
17. Цѣѣрпнѣл шї окїеларїї — de А. Панаѣл	22
18. Рѣѣѣрѣрїде Ніѣлѣлї — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	23
19. Педенселе ванкрѣцїлор — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	26
20. Доѣѣ половоаче — de А. Донїѣїѣ	27
21. Тѣпїрѣл — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	28
22. Клонтарїѣл — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	—
23. Мѣска шї цїпцїарїѣл — de А. Панаѣл	29
24. Спелѣпѣчеле (пѣшѣтерелѣ) de'n мѣпѣтеле Елора — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	30
25. Мошїлѣ Ніѣгѣор — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	33
26. Броаска шї воѣл — de П. Асакї	34
27. Індїга шї кѣлѣѣра еї — дѣпѣ Ікоана лѣмїї	35

	faña
28. Исворѣа de фок љн мѣтеле Крѣковіеі — d. Ікоана лѣміі	37
29. Bizionѣа (воѣ гівос de'n Америка меазгъзіѣалѣ) — дѣпѣ Ікоана лѣміі	39
30. Мошѣа Ністор — прозрѣчѣне	41
31. Доѣ спѣче — de П. Асакі	43
32. Мѣміле — дѣпѣ Ікоана лѣміі	—
33. Кѣптек — de П. Сіон	45
34. Елефантѣа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	46
35. Кѣпеле кѣ каса — de А. Панаѣа	48
36. Ціціарѣа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	50
37. Мошѣа Ністор — дѣпѣ Ікоана лѣміі	52
38. Леѣа ші маѣіа — de Міхаїѣ Порѣріѣ	53
39. Порѣеланпа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	54
40. De'n дескріпѣіѣне вѣлор de Бѣресек — de В. Алесандрі	56
41. Копаѣа ші трѣстїеа (фѣвѣлѣ) — de А. Панаѣа	58
42. Віѣелѣа тѣрїа (vitulus marinus, phoca) — дѣпѣ Ікоана лѣміі	59
43. Дѣсептеле Молдѣвїеі — дѣпѣ Ікоана лѣміі	61
44. Лѣпѣлѣ ші мѣлѣлѣ (фѣвѣлѣ) — de П. Асакі	62
45. De'n дескріпѣіѣне вѣлорѣ de Бѣресекѣ — de В. Алесандрі, прозрѣчѣне	63
46. Пѣрїптеле Матеїѣ дѣфѣлѣторїѣлѣ веїеїеі дѣ Ирландїеа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	65
47. Пѣсгрѣлѣ — de А. Панаѣа	67
48. Деспре тѣтасе — дѣпѣ Ікоана лѣміі	68
49. Мошѣлѣ Ністорѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі, прозрѣчѣне	72
50. Окїї ші пасѣлѣ — de П. Асакі	74
51. Деспре тѣтасе — прозрѣчѣне	75
52. Сѣлѣ de анѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	78
53. Аварѣлѣ — de А. Панаѣа	79
54. Відра котѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	80
55. Дрептатаеа ла Першї — дѣпѣ Ікоана лѣміі	81
56. Стїглеѣлѣ ші чїокѣрланѣлѣ — de А. Донїчѣ	82
57. Лїрѣлѣ (пѣсере) — дѣпѣ Ікоана лѣміі	—
58. Іерѣѣлїѣлѣ de асѣ-зі — дѣпѣ Ікоана лѣміі	83
59. Кѣлѣторїѣлѣ шї стеѣарїѣлѣ — de А. Панаѣа	87
60. Бѣле сѣѣ скѣлѣторїеа лѣї Каролѣ дѣ Boemїeа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	—
61. Дїхорѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	88
62. Рѣгѣчѣіѣне зпѣї пѣсторїѣ — de Міхаїѣ Кѣчїзрѣанѣлѣ	89
63. Пѣлѣшоїѣлѣ (порѣтѣлѣ, кѣкѣрѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	91
64. Брѣска цесѣбѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	95

	faña
65. Лѣпѣлѣ ла пеїре — de А. Донїчѣ	96
66. Кѣртїа (соволѣлѣ) — дѣпѣ Ікоана лѣміі	97
67. Капра шї езіі — дѣпѣ Ісупѣ	100
68. Міѣбра — de В. Алесандрї	102
69. Артеле апѣрѣїѣве шї атѣкѣїѣве але анїмалелорѣ шї але пѣлѣтелорѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	103
70. Вѣлканїї — дѣпѣ Ікоана лѣміі	108
71. Лекѣїнда неоменїеї — de А. Панаѣа	109
72. Кѣпѣрѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	111
73. Пештїї кѣлѣторї — дѣпѣ Ікоана лѣміі	114
74. Дѣдрептѣчїѣнеа конїлѣлѣї лѣнешѣ — de Чесарѣ Болїакѣ	115
75. Очѣанѣлѣ (marea чеа mare — дѣпѣ Ікоана лѣміі	116
76. Зрїашѣлѣ шерпїлорѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	118
77. Флорїеа — de I. Еліаде	119
78. Аїа сѣѣ врѣдїѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	120
79. Траїѣлѣ цїганїлорѣ — de В. Алесандрї	121
80. Зѣводѣлѣ — дѣпѣ Ікоана лѣміі	124
81. Четѣзѣеа Дїренштеїнѣ дѣ Австрїеа — дѣпѣ Ікоана лѣміі	125
82. Мѣца селѣатекѣ шї тїгрѣлѣ (фѣвѣлѣ) — de Грегорїѣ Алесандрѣекѣлѣ	126
83. Копїтѣлѣ (томїцѣ) — дѣпѣ Ікоана лѣміі	127
84. Бозлѣ de нѣпте (сѣѣ вѣха) — de Ж. Бѣрамїѣ	128
85. Тѣргѣлѣ de каї дѣ Клѣжѣ — трѣдѣчере	131

Партеа а доѣа.

86. Темѣїа вѣртѣїї — de А. Панаѣа	133
87. Лѣпѣлѣ — de Ж. Бѣрамїѣ	—
88. Подѣа лѣї Трѣїанн прѣсѣ Дѣнѣре — дѣпѣ Ікоана лѣміі	138
89. Домпѣа авар — de А. Панаѣа	139
90. Пасѣа дела Тѣрїѣа рошїѣ — трѣдѣкѣїѣне	141
91. Локѣете мїгрѣїѣвеле de'n Ардеаа de'n анпѣа 1780 — трѣдѣкѣїѣне	142
92. Вѣлѣеа шї цїанѣа (фѣвѣлѣ) — de П. Асакі	146
93. Мармотеле de пре'n мѣпїї Стїрїеї, Кѣрїнїеї, Кѣрїнїо-лїеї шї de пре'n Кѣрпаїї — трѣдѣкѣїѣне	147
94. Крокодїлѣа de Ніа — de Др. Ж. Бѣрамїѣ	149
95. Фѣрпїка дѣгѣлѣатѣ (фѣвѣлѣ) — de А. Донїчѣ	154
96. Прївїре прѣсѣ Хаѣїег — de П. Барїїїѣ	155
97. Бѣpurele desperat (fábulă) — de N. Istrati	157
98. Сѣмїла — de J. Bărași	158
99. Hirtiea și istoriea ei — de J. Bărași	166

	fatia
100. Avereã avarului — e A. Pannul	175
101. Bardia — de J. Beraſiũ	178
102. Leopardul seaũ pantera — de J. Beraſiũ	185
103. Piẽptenele — de A. Doniciũ	186
104. Mormintele la cãei veci — dupã Icoana lumii	187
105. Cãdrii din Livann — de J. Beraſiũ	190
106. Cundemnãciunea strũgurului — de A. Pannul	194
107. Plĩnta de bumbac — de J. Beraſiũ	200
108. Leul ſi gudãnnul — de G. Asaci	202
109. Moscul — de J. Beraſiũ	203
110. Migalea seaũ pãſtinginul de pãseri — de J. Beraſiũ	205
111. Vinãtoriul ſi ursul — de A. Pannul	208
112. Lupul ãndreptat — de A. Pannul	210
113. Stomacul ſi mãdulãrile — de G. Asaci	211
114. Joe seaũ Jũpiter — de Dãmãscin Bojincã	212
115. Floarea ſi moartea — de C. Boliac	214
116. Juna — de D. Bojincã	—
117. Albina, musca, fĩntãriul — de G. Asaci	215
118. Vesta — de D. Bojincã	217
119. Noroetul ãn viditã — de A. Doniciũ	218
120. Minerva — de D. Bojincã	219
121. Folosul procesului — de A. Pannul	221
122. Dina Cãrerea — de D. Bojincã	223
123. Lupul ſi ſioarecele — de A. Doniciũ	224
124. Dianna seaũ Dina — de D. Bojincã	—
125. Sãlbãtecul ſi cãlãtoriul — de G. Asaci	225
126. Dina Vinerea — de D. Bojincã	—
127. Lucrãtoriul cu pretiũ mare — de A. Pannul	227
128. Simboalele plĩntelor la cãei veci — de J. Beraſiũ	229
129. Marte — de D. Bojincã	235
130. Cãrbul la fĩntãne — de G. Asaci	236
131. Șierpele plĩntã ſi plĩnta șierpe — dupã Icoana lumii	237
132. Nemese — de D. Bojincã	238
133. Constantin Brãncovannul — de V. Alesandri	239
134. Miercuriũ — de D. Bojincã	242
135. Corbul ſi vulpea — de I. Eliade	244
136. Neptun — de D. Bojincã	—
137. Vulcann — de D. Bojincã	245
138. Earna — de M. Porfiriũ	246
139. Apolune — de D. Bojincã	247
140. Jann — de D. Bojincã	248
141. Morariul — de A. Doniciũ	250

	fatia
142. Sãturn — de D. Bojincã	251
143. Ercule — de D. Bojincã	252
144. Comoara ascunã — de A. Pannul	253
145. Pann — de D. Bojincã	257
146. Boul ſi viſiellul — de G. Alesandrescul	258
147. Doi Raçi — de A. Doniciũ	259
148. Lupul ſi motannul — de A. Doniciũ	—
149. Hirtãea de coãenni de pãpuſioiũ — de J. Beraſiũ	260
150. La un prune alũ unui poet rumĩn — de D. Ariãescul	263
151. Descripãciunea unei deminetã de primãvarã — de Mihãiũ Porfiriũ	264
152. Raetul, broasca, ſãciuca — de A. Doniciũ	—
153. Tãtarul — de V. Alesandri	265
154. Cocostãreul ſi vulpea — de G. Asaci	—

